

Imprimatur,

H. ALDRICH

Vice-Can. Oxon.

Januar. 1. 169 $\frac{2}{3}$.

Imprimatur,

H. ALDRICH

Vice-Can. Oxon.

Januar. 1. 169 $\frac{2}{3}$.

M. VELLEII PATERCULI

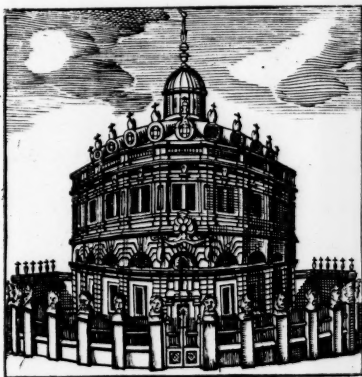
Quæ supersunt.

Cum VARIIS LECTIONIBUS Opti-
marum Editionum; Doctorum Virorum
CONJECTURIS & CASTIGATIONIBUS;
ET
INDICE LOCUPLETISSIMO.

Præmittuntur
ANNALES VELLEIANI.

O X O N I Æ.

E THEATRO SHELDONIANO. Prostant venales opusculi
Job. Crosley, Geor. West, Hen. Clements, & Joh. Ho

Anno Domini. 1693.

CAMBRIDGE
UNIVERSITY
LIBRARY

1503.12

LECTORI S.

IN animo fuit, erudite Lector, infalutatum te præterire, donec Notæ Criticorum insignium in Auctorem hunc nostrum, quas tibi integras bona fide designavi, una cum Textu prodirent in publicum. Sed cum tam male res ceciderint, ut sine Notarum sarcina (ita enim Cl. virorum Lucubrationes appellari nonnullis expedit) librum hunc emitte necesse haberem; pauca, siquidem vacat una & altera pagella, pro more jam præmonenda duxi: quæ ulterius præfanda superfint, adjecturus; ubi primum, faventibus bonis, toti operi manum ultimam imposuero. Scias itaque in hoc brevi quidem, non tamen inutili aut ineleganti Scriptore edendo, nihil mihi

prius fuisse & antiquius, quam ut
Textum, quoad fieri potuit, sanum
& integrum, purum & emaculatum
exhiberem: ideoque in hac nova E-
ditione, quam hortatu viri eximii
D. *Arthuri Charletti*, S. Th. P. suf-
cepi adornandam, licet alias quam
plurimas consuluerim, unam tamen
potissimum in Textu exprimendo
esse secutum; illam scilicet, quam
haud mediocri cura expolivit & ca-
stigavit vir & ingenio & eruditione
insignis *Nicolaus Heinsius*. E re-
liquis exemplaribus impressis, quæ
summo studio conquisivi, & non sine
magno labore contuli, (nam MSS.
omnia, etiam Morbacensem codi-
cem, qui unicus nobis *Velleium* con-
servavit, eripuit temporum injuria)
variantes Lectiones, prout sese mi-
hi obtulerunt, excerpti; easque ad
imam paginam subjiciendas cura-
vi: ut si cui de genuina Lectione
hærere forte contigerit, aut locus
male

male affectus legenti moram injece-
rit, lectionum & conjecturarum ope,
quas primo intuitu conspiciendas
dedi, sese protinus expediat. Hisce
adjicere visum est novum & uberri-
mum rerum & verborum (seu potius
locutionum *Velleianarum*) Indicem:
in quo concinnando, non minus ac
in variis lectionibus notandis & col-
ligendis, ut nonnulli operam me
lusisse judicaturi sunt, ita vereor ne
aliis, fastidiosis scilicet & delicatulis,
nimius fuisse videar. Sed quaecun-
que de me iudicium ferant; modo
æquis rerum aestimatoribus, virisque
in arena Philologica exercitatis haud
displicuero, aut etiam quidpiam ad
rem literariam promovendam con-
tulero, me hoc quicquid olei & ope-
ræ est impendisse non pœnitebit.
Ista, qualia qualia sunt, boni consulas,
Lector benevole; præsertim quan-
do, ut te cumulatus demererer, Hi-
storico nostro præfixos dederim *An-
nales*

nales Velleianos; quos suafu viri
egregii supra memorati, mecum
pro summa sua humanitate com-
municavit eruditissimus *Dodwellus*
noster, Cathedræ *Camdenianæ* de-
cus illud immortale. Hæc te vole-
bam, Lector. Vale.

ANNALES VELLEIANI,

SEU

VITA

M. VELLEII PATERCULI

Pro temporum ordine, disposita.

§. I. **N**ATALEM Velleii nostri Ab adopti-
Tiberii anno
Varr. 757. in-
cepit novem-
mum militiæ
Velleii sub eo-
dem Tiberio.
annum ego ita eliciendum
existimo. ¹ Finita Equestri
militia, Quæstorem se desi-
gnatum fuisse dicit, cum desiceret Maro-
boduius, sociosque defectionis, non Germanos modo,
sed Pannonios etiam & Delmatas, adscisceret. Hanc
defectionem anno urbis Varroniano 759. tribuit Dio.
² Sic tamen ille ut plurimum annorum gesta in unum
eiusdemque annum conferat. Hoc enim anno ortum
belli Germanici memorat, primamque Tiberii in Ger-
manos expeditionem. Sed propria hujus anni acta
hujus belli ultima fuisse intellexit, quæ erant cum
hoste Maroboduo, sociisque ejus Pannoniis atque Del-
matis. Id quod verum fuisse noster nos docuit ipse Vel-
leius, qui in belli hujus progressibus designandis Dione
certior est testis atque accuratior. Sic itaque Velleius.
³ Adoptatum ille Tiberium testatur V. Kal. Julius, Ju-
nii nimirum die xxvii. sub Coss. Ælio Cato & Sentio
Saturnino, qui anno Varroniano 757. magistratum
inibant. Mox autem ab adoptione in Germaniam mis-
sum esse idem docet Velleius⁴. Non diu (inquit) vindi-

¹ Vell. L. II. c. 111. ² Dio L. IV. ³ Vell. L. II. c. 107. ⁴ Vell. L. II. c. 104.

nales Velleianos; quos suafu viri
egregii supra memorati, mecum
pro summa sua humanitate com-
municavit eruditissimus *Dodwellus*
noster, Cathedræ *Camdenianæ* de-
cus illud immortale. Hæc te vole-
bam, Lector. Vale.

ANNALES VELLEIANI,

SEU

VITA

M. VELLEII PATERCULI

Pro temporum ordine, disposita.

§. I. **N**ATALEM Velleii nostri Ab adoptione
Tiberii anno
Varr. 757. in-
cepit novem-
num militiæ
Velleii sub eo-
dem Tiberio.
annum ego ita eliciendum
existimo. ¹ Finita Equestri
militia, Quæstorem se deli-

gnatum fuisse dicit, cum deficeret Maro-
boduius, sociosque defectionis, non Germanos modo,
sed Pannonios etiam & Delmatas, adscisceret. Hanc
defectionem anno urbis Varroniano 759. tribuit Dio.

² Sic tamen ille ut plurimum annorum gesta in unum
eiusdemque annum conferat. Hoc enim anno ortum
belli Germanici memorat, primamque Tiberii in Ger-
manos expeditionem. Sed propria huius anni acta
huius belli ultima fuisse intellexit, quæ erant cum
hoste Maroboduo, sociisque ejus Pannoniis atque Del-
matis. Id quod verum fuisse noster nos docuit ipse Vel-
leius, qui in belli huius progressibus designandis Dione
certior est testis atque accuratior. Sic itaque Velleius.

³ Adoptatum ille Tiberium testatur V. Kal. Julias, Ju-
nii nimirum die xxvii. sub Cons. Ælio Cato & Sentio
Saturnino, qui anno Varroniano 757. magistratum
inibant. Mox autem ab adoptione in Germaniam mis-
sum esse idem docet Velleius⁴. Non diu (inquit) vindi-

¹ Vell. L. II. c. 111. ² Dio L. IV. ³ Vell. L. II. c. 107. ⁴ Vell. L. II. c. 104.

ANNALES Velleiani.

cem custodemque imperii sui morata in urbe Patria, protinus in Germaniam misit. *Itaque ipso illo anno, quo fuerat ab Augusto adoptatus, missus in Germaniam est Tiberius. Inde factum ut illius anni ¹ Æstiva in mensem usque Decembrem perduxerit. Æstiva nimirum intelligit Velleius militaria; quæ hibernis opponebantur, itidem militariibus. Æstiva, inquam, rebus gerendis apta, quæ sub pellibus egerit exercitus, & in castris, pro re nata, mobilibus; cum hiberna in castris soleret agere potius stativis. Nec sane res à Tiberio hoc ipso anno gestæ patiebantur, ut, qui post Junii xxvii. in Germaniam venerat, in hiberna sese ante mensem Decembrem recipere potuerit. Subactos enim tradit Velleius hoc anno Caninefates, Attuaros, Bructeros, receptos in fidem Cheruscos, transitum Visurgim, penetrata Germaniæ ulteriora. Obstat præterea ne in sequentem annum rejiciatur Germanica illa Tiberii expeditio, quod ² operum ejus per annos continuos IX. se spectatorem fuisse, aut adiutorem, jactet ipse Velleius. Exire illi anni non poterant ante annum Varronianum 765. quo rediit è Germania ita Tiberius ut eo nunquam postea sit reversus, paulo tamen antea quam parem acciperet cum Augusto in provincias potestatem. Ita certum est res Tiberii in Germania gestas hoc ipso adoptionis anno 757. initium accepisse. Fieri aliter non potuit ut vel minimam anni noni partem Velleius egerit in militia Tiberii.*

Acta anni   §. II. Sequitur in Velleio annus alius, 758.

cujus vere incunte redierit Tiberius in Germaniam. Jam ³ perlustratam dicit armis totam fuisse Germaniam. Jam victas gentes pæne nominibus incognitas. Jam receptas Cauchorum nationes. Jam fractos Langobardos, gentem etiam Germana feritate ferociorem. Jam ad quadringentesimum miliarium à

¹ Vell. L. II. c. 105.   ² Vell. L. II. c. 104.   ³ Vell. L. II. c. 106.

ANNALES Velleiani.

Rheno usque ad flumen Albim Romanum cum signis perductum fuisse tradit exercitum. *Hæc hujus anni gesta huic ætati tribuit Velleius. Certior nimirum ille, pariterque minus confusus, Dione¹ testis, qui triennii integri acta anno illo memoravit quo triennium exierit. Et tamen ne fidem illi detrahamus, sunt etiamnum in Dione plurium annorum satis luculenta vestigia. Hæc enim erat² secunda illa Tiberii in Germanos expeditio, secundi nimirum anni hujus belli Germanici, quo (accersito in Germaniam Delmatiae Præfecto Valerio Messalino) Delmatis Pannoniisque occasionem oblatam testatur Dio rerum novandarum. Binas enim uno eodemque anno, & in eandem provinciam expeditiones fuisse parum verisimile est. Hæc etiam³ secunda illa pax tam à Tiberio quam etiam Sentii Saturnini opera, eodem Dione teste, Germanis concessa, quem tamen certe Saturninum, in hoc ipso bello Germanico socium habuit Tiberius. Tum in hiberna reductis legionibus ad urbem ipse properat Tiberius. Sic enim noster docet Velleius⁴. Proinde miror cur sæpe revocatum ab Augusto dicat tamen perseveravisse⁵ Suetonius. Errore aliquo illum suspicor ad bellum hoc Germanicum retulisse, quod auctor ejus rectius ad secutum Delmatarum Pannoniorumque bellum retulerat. Tunc enim certe Tiberium de mora suspectum agnoscit Dio⁶. Ex quo illum sæpe revocatum facile colligimus. Hæc sane nisi de anno Varroniano 758. intelligi non possunt.*

§. III. Tum demum sequitur motus Marobodui, quo concitatata est ad arma

Defunt in Velleio acta anni 759. quo

¹ Dio L. LV. anno 759: ² Dio ib. ὅτε Τιβεῖος ἐπὶ τὰς καὶ αὐτὸς τὸ δ' ἄλλο ἐπαρτίσθητο &c. ³ Dio ib. ἐπειδὴ μὴ μόνον ἀπαλῆ, ἀλλὰ καὶ δ' ἄλλοι φοβηθέντες αὐτὸς, ἐπαρτίσθητο. ⁴ Vell. L. II. c. 106. ⁵ Suet. Tib. c. 16. ⁶ Dio L. LV. anno 760.

ANNALES Velleiani.

anno auxilia non Marcomannia modo, sed & Pannonia
ad Tiberium etiam atque Delmatia. Et solum tamen
duxit Velleius.

Maroboduum proximo anno aggredi stauisse Tiberium disertis testatur verbis idem ipse Velleius. ¹ Eo fine Sentio Saturnino mandatum, excisis continentibus Hercyniæ silvis, ut legiones Boiohœmum, quæ regio erat Marobodui, duceret. Bohemia illa fuisse videtur bodierna. Hac ille superioris anni, ut videtur, fine. Saturninum enim Tiberio comitem addit Velleius, post hiberna, cum aggredere-
tur Maroboduum, ipse Tiberius. Hic ego lacunam in Velleio esse suspicor, (de qua tamen nulla adhuc apud Eruditos, quod quidem sciam, hætenus suspicio) qua belli exitum quem hoc anno tertio habuerit, distinctius enarrauerit. Locum lacunæ fuisse puto post verbum duceret. Sequuntur deinde illa :
² Ipse à Carnunto, qui locus Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est. Nam non cobærent illa cum verbis proxime præcedentibus. Quis enim quæso ipse ille de quo meminit Velleius, qui exercitum illum auxerit qui merebat in Illyrico ? Non aliquis certe cujus mentio præcesserat in Velleio. Non ipse Tiberius, qui jam erat, non in Illyrico, sed Germania, de quo etiam, paucis interpositis, illa subiungit : Præparaverat jam hiberna Cæsar ad Danubium. Alius itaque à Cæsare Præfectus ille exercitus Illyriciani. Multo minus Saturninus qui alia prorsus via missus in Maroboduum fuerat à Tiberio. Non alius erat ipse ille à Velleio memoratus quam Valerius Messalinus, quem Illyrico præpositum agnoscit ipse ³ Velleius, Delmatiae ac Pannoniae ⁴ Dio. Duas enim illas provincias Illyrici communi nomine complectebantur. Acciuit illum ex Illyrico Tiberius.

¹ Vell. II. c. 109.   ² Vell. ibi.   ³ Vell. L. II. c. 112.   ⁴ Dio L. LV. an. 759.

ANNALES Velleiani.

Convenitque iter à Velleio designatum. Carnuntum in Pannonia ponunt Veteres. Recteque eo Pannoniæ Delmatiaeque Praefectus iter fecerit Tiberium versus qui hiberna ad Danubium paraverat. Recte nimirum moturus in Maroboduum & Marcomanniam. Desunt ergo acta tertii hujus anni in Maroboduum. Deest & prima Valerii Messalini mentio unde pendebant ea quæ postea sequebantur. Haec tamen obiter. Adhuc certe durasse bellum ex ipso discimus Velleio. ¹ Fractas nimirum testatur ille post adoptionem continua triennii militia Germaniæ vires. Tria nimirum intelligit æstiva, & ab adoptione ipsa deducta continua. Ita æstatis hujus partem saltem aliquam impenderit in bellum Germanicum adversus Maroboduum. Idque innuit, in salior, etiam in eo Velleius ², quod bellum Gætulicum, unde Cossius gentilitium Gætulici cognomen familie meruit, ante proximum quod sequebatur bellum Delmaticum fuisse doceat paucos annos. Hoc bellum ³ Dio eodem tempore cœpisse dicit quo & aliud illud in Germania. Ita aliquot annorum fuerit oportet cœvum quoque bellum in Germania. Et sane post duplicem illum, pacem tertiam præterea memorat ⁴ Dio, quam tamen celeriore agnoscat, propter motus Pannonicos atque Delmaticos. Et tamen hac eadem æstate motus illos cœpisse necesse est. Moverat Messalinus ad Tiberii, ut è Velleio discimus, ⁵ hiberna. Itaque initio æstatis antea quam hiberna reliquerat, aut in hostem moverat, ipse Tiberius. Mox a discessu ejus, cunctatione, ⁶ Dio inquit, abrupta, arma capiunt Delmatæ atque Pannoni. Inde pax illa cum Maroboduo, quam fuerat aliqui futura, celerior. Inde reversus è Germania Tiberius, præmissis in provinciam suam Messalinus ea gessit quæ primæ

¹ Vell. L. II. c. 122. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Dio ib. ⁴ Dio ib. ⁵ Vell. L. II. c. 111. 112. ⁶ Dio ib.

ANNALES Velleiani.

belli Pannonici æstati tribuit ¹ Velleius. *Addit idem notam temporis aliam, subitam nimirum, cum agerentur illa, rebellionem. Itaque defectionis initio rediisse necesse est à Germania Tiberium, & brevem adeo ejusdem fuisse in eadem moram. Mox occupata est à rebellibus Macedonia, & brevi admodum tempore defectio longe lateque propagata est, ut non modo de sua defensione, sed de Italia etiam invadenda cogitarint. Inde tantus ille Romæ terror, ut Senatum moneret Augustus,* ² *decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis Romanæ venire conspectum. Tum novæ illæ militum conscriptiones, quibus tandem effectum est ut XV legiones, paremque auxiliorum copiam habuerit Tiberius. Tanto enim apparatu bellum illud in Illyrico à Tiberio gestum memorat* ³ *Suetonius. Illorum partem ab Augusto traditam perduxit Velleius,* ⁴ *ad Tiberium, Quæstor jam delignatus, in annum scilicet sequentem. Sic illa omnia invicem coherent, ut in alium urbis, quam dixi annum Varronianum, nempe 759. quadrare vix possit Velleii illa ad Quæsturam designatio. Antiquiorem non fuisse ex dictis constat. Sed ne quidem ferior esse potuit. Ita enim matura erat, hac ætate, rebellium defectio, ita præsens inde metus, decimi nimirum diei itinere urbi ipsi imminentium; ut in annum alterum proferri auxilia illa non potuerint. Imo hoc ipso anno junctos Velleius* ⁵ *fatetur exercitus, aliunde nimirum accersitos. Nec junctos modo, verum etiam eo unde venerant remissos. Ita nimirum mature ut alperrimæ hyemis initio regressus postea Sisciam fuerit Tiberius. Et quidem hujus anni hiberna Siscia Tiberio fuisse atque Messalino, testem habemus disertum Dionem* ⁶. *Ita certum est, hoc ipso*

¹ Vell. L. II. c. 112.   ² Vell. L. II. c. 111.   ³ Suet. Tib. c. 16.   ⁴ Vell. L. II. c. 111.   ⁵ Vell. L. II. c. 113.   ⁶ Dio L. LV. an. 759.

ANNALES *Velleiani*.

anno, post initium ætatis, & tamen ante hyemis etiam initium, appulisse Velleium.

§. IV. *Convenit præterea quod hoc fe-* Hoc anno
Velleius Qua-
stor designatus
est.
re eodem tempore Agrippam, qui eodem
die, quo Tiberius, adoptatus ab avo suo
naturali erat, & jam ante biennium, qualis esset, ap-
parere cœperat, patris atque ejusdem avi sui [Augu-
sti] animum alienasse sibi, idem testetur Velleius.
¹ Biennium illud ab adoptione, quæ tantos illi animos
fecerat, arcessit. Quæ cum eodem tempore sit facta,
quo & illa Tiberii; proinde fieri vix potest quin bi-
ennium hoc ipso desierit anno, de quo agimus, 759.
Nova hæc, ut videtur, alienatio à toga virili cæpit,
quam sumserit Agrippa anno superiori 758. Sic enim
Lucii Agrippæ fratris ferocia prima apparuit cum
togæ virili maturo Caio fratri Consulatum rogaret.
Inde Augusto bonorum paternorum detentionem ex-
probravit, quod scilicet, Romano censu vir, esset jam
in bonorum paternorum possessionem mittendus. Re-
cte nimirum ille si sui fuisset juris, nec in alienam
potestatem, cum adoptaretur, emigrasset. Paulo qui-
dem ferius ille, quam necesse erat, togam sumsit, qui
anno illo, quo fuerat adoptatus, annum ætatis exple-
turus erat XV. natus nimirum anno urbis Varronia-
no exeunte 742. cujus mense Martio decesserat pa-
ter Agrippa, ipse Postumus proinde appellatus, quod
post mortem patris fuisset editus. Proinde consenta-
neum est, ut ferocia illa mox ab adoptione manife-
sta obstiterit quo minus illi togam antea dederit Au-
gustus. Id si verum sit, spatio aliquo magno inter-
posito adoptionem sequi non potuit prima illa ferocia;
nec alio quam hoc anno illud, quod inde cæpit, desine-
re biennium. Accedit porro quod, cum moram Ti-
berii, in hujus anni finē, suspectam, uti dixi, habe-
ret Augustus; Germanicum deinde, Tiberio socium

ANNALES *Velleiani*.

adjunxerit. Germanici missionem Dio¹ illam sequentis anni 760. initio assignavit, qui etiam illam missionis rationem addit, quod Agrippam aliqui expeditioni illi destinatum jam abdicaverat Augustus atque relegaverat. Sic etiam hoc anno 759. Agrippa supplicio illo multatus fuerit, & partem exercitus ad Tiberium Quæstor jam designatus duxerit Velleius. Ita constat undequaque Quæsturam Velleii designatam in hunc eundem, quem dixi, urbis annum 759. esse conferendam.

Proinde annus urb. Varon. 759. idem erat ætatis Velleii XXIV. ab-solutus.

§. V. *Hoc ita constituto, ætatem inde Velleii colligimus, annumque, de quo nemo hæcenus, natalem. Ætas Quæstoria, quæ eadem erat primæ in Senatum admissionis, annus erat XXV. labens nimirum, expleto anno duntaxat XXIV. Verum hoc fuisse nostris ad Spartiani Hadrianum² Prælectionibus ostendimus. Constabat nimirum illud spatium è duobus intervallis in Romana disciplina militari notissimis. Aliud pubertatis erat, ad annum ætatis³ XIV. quo jam elapso, togam virilem sumere solebant, togam prætextam exuere, etiam Senatorum filii. Inde militiæ tirocinium⁴ cæpisse ibidem ostendimus, cujus X. stipendio finito, tum demum licuit adolescentibus etiam nobilibus honores petere Senatorios. Horum honorum primum Quæsturam fuisse ibi etiam observavimus. Itaque X. stipendio completo annus erat Quæsturæ non quidem ineundæ, sed ambiendæ tamen atque⁵ designandæ. Talis erat Velleii illa, de qua hoc anno legimus, Quæstura, designata duntaxat. Finitam dixit hoc anno militiam suam equestrem, quæ tamen talis fuerit, vix dum intellexisse videntur viri alioqui historiæ Romanæ peritissimi, cum sit*

¹ Dio L. LV.   ² Præl. X. ad Sp. Adrian. §. 8. 14.   ³ Præl. V. ad Sp. Adrian. §. 1. 2, 3, 4, 5, 6.   ⁴ Præl. V. ad Sp. Adrian. §. 9.   Præl. X. §. 9, 10.   ⁵ Præl. X. ad Sp. Adrian. §. 12, 13, 14.   ⁶ Vell. L. II. c. III.

nihilominus,

ANNALES Velleiani.

nihilominus, in re literaria Chronologica, vel momentosissima. Illam ergo intellexit Velleius militiam quæ viris etiam familiarum senatoriarum necessaria erat ad honores, uti dixi, senatorios, locumque in Senatu ipso capiendum. Equestris autem propterea appellata est, quod alia esset ab eorum militia qui ordine Equestri essent inferiores, & à militia etiam senatoria. ¹ Gregalium militum stipendia plura fuisse probavimus, ad honestam scilicet millionem, & emerita rite capienda, nunc scilicet XX. annorum, nunc XVI, nunc XIV, nunc etiam XII, in militia nempe prætoria. Nobilium alia causa erat, quibus militiæ præmia proposita nulla erant emerita, sed honores, præsertim senatorii. Nec enim in senatum admissi sunt, etiam censu senatorio nobiles, ante ² annos senatui legitimos. Nec satis erat senatoria etiam ætas sine legitimis stipendiis. Decem erant ad minimum stipendia ad senatum plane necessaria. Interim in senatu non erant, sed in ordine duntaxat equestri, familiarum quantumvis nobilium pueri atque adulescentes. Hoc adeo verum erat in familiis privatorum senatoriis, ut etiam tenuerit aliquatenus in principibus imperii nondum participibus, sed heredibus duntaxat atque candidatis. Ne quidem ipsis, ante ætatem legitimam, soli locum in senatu, soli honores senatorios, dedere natales. Quamvis frequentiores, fateor, legamus in illis Annariæ legis indulgentias, & pauciorum etiam annorum ætatem, in hac causa legitimam. Interim puerorum nobilium ³ turmis præerant, pueri ipsi nobilissimi; & juventuti equestri, principes ipsi juventutis appellari soliti. Erant itaque ipsi etiamnum equites & militia eorum hætenus proinde duntaxat equestris. Et plane senatoriæ militiæ opponitur equestris illa militia Velleii. Ipse se agno-

¹ Præl. X. ad Spart. Adrian. §. 13.   ² Præl. X. ad Spart. Adr. §. 8. 14.
³ Præl. XVIII. ad Spart. Adr. §. 9. 10.

ANNALES Velleiani.

scit, cum Quæstor esset tantummodo designatus¹, nondum fuisse senatorem. Et tamen senatoribus se æquatum observat, hoc ipso nomine, quod partem exercitus ab urbe traditi ab Augusto perduxerit ad filium ejus. Hoc nomine se Quæstoribus, qui infimi omnium erant senatores, æquatum innuit; nec designatis modo, verumetiam magistratum illum quæstorium obeuntibus. Ita nimirum quæstura superioribus designata, ut ad honorem quæsturæ proximum superioremque fuissent designati, tribunatum scilicet. Sic enim tribunatum plebis quæstura superiorem probavimus,² ut quæsturam tamen proxime exceperit. Et tamen designatus tribunus plebis jam adhuc Quæstor fuerat in magistratu ipso constitutus, & proinde Quæstor plusquam designatus. Itaque militiam suam illam, qua parti exercitus ad Tiberium deferendi præfectus est, equestri sua, itidem militia, superiorem agnoscit, & proinde senatoriam. Inde ministerium illud suum speciosum fuisse dicit, quod Quæstor duntaxat designatus, nec adeo adhuc Senator senatoribus verisque Quæstoribus fuerit, per illud ministerium, æquatus. Imo ita quæstoribus, ut ne quidem quæstoriorum summi Tribunisque proximi, ad tribunatum quippe designati, quæsturæque gradum fere egressi, ministerium illud fuerint dedignaturi. Sic facile intelligimus, præfecturam illam exercitus ad Tiberium deferendi non aliis credi solitam quam senatoribus ad minimum quæstoriiis. Sic intelligimus nobilem fuisse Velleii familiam, cujus militia prima non gregalium fuerit militum, sed equestris; cujus honores deinde legimus senatorios, sine mentione tamen impetrati laticlavii, quod ille jus avitum à majoribus acceperat. Inde & legitimo tempore hanc Velleii quæsturam fuisse discimus, quod proxime militiam ejus equestrem exceperit, ne qui-

¹ Vell. L. II. c. III.   ² Præf. XII. ad Spart. Adrian. §. 4. 5.

ANNALES Velleiani.

dem ipsam stipendiis, ut videtur, legitimis protrahentior. Inde ætate quaestoria senatoriaque uno fuisse anno juniores, cum quaestura ejus fuerit duntaxat designata, anno nimirum sequenti obeunda; cum etiam talis fuerit quæ nondum illum fecerat Senatorem; cum denique stipendia ejus decem à togæ virilis ætate, annoque adeo XIV. expleto numeranda exceperit, quo tirocinium inire ut plurimum solebant. Ita conveniunt omnia ut prædictus urbis annus Varronianus 759. cum anno ætatis Velleii XXIV. concurrerit explendo. Sic natus fuerit anno ejusdem æræ 735. noster Velleius.

§. VI. Hoc anno nimirum exitum habuere decem illa stipendia, quæ ille pro militia censet, uti vidimus, equestri. Ea proinde anno ejusdem Epochæ Varronianæ 749. cœperint necesse est. Nec sane pugnant quæ de hac eadem militia sua alibi tradit ipse Velleius¹. Initia stipendiorum suorum fuisse dicit cum Caius Cæsar Augusti nepos cum rege Parthorum in Euphratis ripa congredereetur. Erat annus ille Varronianus, ut videtur, 753. Brevi,² ut ait Velleius, spatio postquam innotuerant Julix Augusti filix Adulteria, quæ Augusti Consulatu ultimo quem gessit anno Varronianus 752. emanasse idem testis est³ Velleius: Certe antequam tribunitiæ Tiberii potestatis primum quinquennium ad exitum perductum esset. Ait enim Velleius Caium⁴ Tiberio honorem omnem ut superiori habuisse. Atqui heredibus imperii designatis non potuit alia ratione superior esse Tiberius quam tribunitiæ potestatis. Imo eam ipsam causam habuit in animo Velleius. Hac enim tribunitiæ potestatis confortione⁵ æquatum illum Augusto fuisse dixerat. Hoc, inquam, nomine civium post unum (& hoc

Militiam Velleius equestrem inivit anno Urb. Varronianæ 749.

¹ Vell. L. II. c. 101. ² Vell. ib. c. 100, 101. ³ Vell. L. II c. 100. ⁴ Vell. ib. c. 101. ⁵ Vell. ib. c. 99.

quia

ANNALES *Velleiani*.

quia volebat) eminentissimum. *Hoc ipso denique nomine fulgorem Tiberii orientium juvenum initiis obstitisse. Proinde innuit, futurum alioqui, ut alios, præter Augustum, superiores habuisset. Imprimis proculdubio illos, quos dixi, Cæsares. Imo illam ipsam ob causam tribunitia potestate Tiberium ornaverat Augustus, ut ferociam Lucii retunderet. Inde inter causas cur Tiberius secesserit, eam recenset Suetonius, ¹ quod adultis jam Augusti liberis, loco & quasi possessione uturpati a se secundi gradus sponte cecidisset. Et cum ageret de reditu Tiberius ab exilio Rhodiaco, elapso jam potestatis tribunitiæ quinquennio, illo potissimum est usus argumento, jam se ² securum esse ab illa, quæ olim fuerat cum Caio Lucioque, æmulatione; jam corroboratos illos, & secundum locum facile tutari. Imo, ne aliò honorem illum Tiberio habitum à Caio referamus; monet ipse Velleius ³, præfectos provinciarum omnes, visendi ejus [in secessu] gratia ad eum convenientes, semper privato (si illa majestas unquam privata fuit) fasces suos summisse, fallosque esse, otium ejus honoratius imperio suo. Hoc itaque exemplo Caius etiam ipsi Tiberio fasces summiserit, eumque pro superiore habuerit. Itaque Tiberium superiorem agnovit Caius, nondum elapso tribunitiæ potestatis quinquennio, quod tamen anno 753. desuisse alibi ⁴ probavimus. Proinde illius anni finem præcesserit oportet expeditio illa Caii Parthica. Sic tamen initia illa stipendiorum suorum intellexit Velleius, ut possit interim verissimum esse quod dixi, aliud fuisse eorundem & antiquius initium, ab anno usque 749. repetendum. Addit enim deinde Velleius: ⁵ quem militiæ gradum ante sub patre tuo, M. Vinici, & P. Silio auspicatus in Thracia Macedoniaque, mox A-*

¹ Suet. Tib. c. 10.   ² Suet. Tib. c. 11.   ³ Vell. L. II. c. 99.   ⁴ Præl. XIX. ad Sp. Adr. §. 13, 21, 22.   ⁵ Vell. L. II. c. 101.

ANNALES *Velleiani*.

chaia Asiaque, & omnibus ad Orientem visis provinciis, & ore atque utroque maris Pontici latere, haud injucunda tot rerum, locorum, gentium, urbium, recordatione perfruor. *Hic certe militiam habet aliam initiis illis stipendiorum suorum sub Caio Cæsare positis antiquiorem; & satis laxam illam, ut limitibus à nobis constitutis respondeat.* Plurimum enim annorum fuisse necesse est quæ sub pluribus fuerat Præfectis, & in pluribus itidem provinciis. Itaque initia stipendiorum ita intellexit, ut puto, Velleius, non ut primam militiæ originem, sed ut mediam ejus partem priorem, vocibus illis designarit. Nec sane incredibile est in duo quinquennia distributa fuisse decem illa ad honores senatorios necessaria stipendia, quanquam neminem habeamus (quod quidem sciam) veterum qui verbis id expressis testatus fuerit. Quod tamen, si verum fuerit; sic initia stipendiorum primo quinquennio, finis ultimo, fuerint assignanda. Sic annuos militum tribunatus in media parte divisos¹ semestres fecerant. Sic tributorum reddituumque locationes quinquennes erant. Sic & supremæ, vel supremis proximæ, potestates, censoriæ tribunitiæque; erant etiam ipsæ per similia distributæ quinquennia. Nihil ergo vetat quo minus similia fuerint in decennali etiam militia quinquennia. Imo ita fuisse certum est, cum brevior de-
cennali militiam nullo unquam tempore ad honores senatorios necessariam legamus. Non bis certe, de quibus agimus, temporibus Augusti. Ita necessario procedent nostra de Velleii anno natali ratiocinia. Nisi forte aut togam Velleius prætextam ultra annos pubertatis protraxerit, aut tirocinium à toga pura confestim non inierit. Erant, fateor, qui ita fecerint, sed rari admodum, à negotiis atque a militia abhorrentes. A norma autem, exemplisque fre-

¹ Præl. XII. ad Sp. Adrian. §. 6.

quentissimis

ANNALES Velleiani.

quentissimis longe omnium certissima est argumentatio. Eam autem alibi probavimus fuisse, ut anno ætatis XIV. togam virilem sumserint, & militiam inierint. Nec est quod Velleium à norma discessisse suspicemur, virum certe, si quis alius, ingenio satis militari. Satis illud apparet è militia quam secutus est, non civili sed castrensi. Satis inde, quod militiæ gratia provinciam quæstoriæ remiserit. Satis inde denique quod præmiis militaribus in triumpho Tiberii fuerit ornatus.

Convenient §. VII. Conveniunt porro cum hac Velleii ætate illorum tempora qui Velleium
majorum à Velleio memora-
 torum ætates. ipsum aliquo cognationis gradu contigerint. Successit Velleius patri suo in Præfectura equitum eo ipso anno, quo adoptatus est Tiberius, Varroniano 757. Inde facile suspicamur, adhuc ætate militari fuisse patrem ejus, quæ, his præsertim, de quibus agimus, temporibus anno concludi solebat LX. Esto autem. Fuerit pater Velleii illo anno sexagenarius, & honesta proinde missione à Tiberio dimissus. Sic natus fuerit anno urbis 697. Avum porro suum dicit¹ C. Velleium tunc se gladio transfixisse cum fugeret à Neapoli pater Tiberii Tiberius & ipse Claudius Nero. Incidit fuga illa in annum belli Perusini, urbis scil. 714. vix bimo² Tiberio imperatore (qui natus fuerat anno Varroniano³ 712. Novemb. xvi.) & paulo ante reditum M. Antonii. Certe ante ludos Apollinares, ut observavit Cl.⁴ Norisius. Illo ergo anno junior pater Velleii esse non potuit, si quidem ipse C. Velleii filius fuerit, & è gente ipse quoque Velleia. Proinde media fuerit ætate necesse est inter annum 43. & 60. Satis nimirum commode, cum annum ageret filius, pro nostris rationibus, XXII. Subscripsit præterea⁵ patruus

¹ Vell. L. II. c. 76.   ² Vell. L. II. 75 94.   ³ Suet. Tib. c. 5.   ⁴ Noris. Cenot. Pis.
⁵ Vell. L. II. c. 69.

ANNALES *Velleiani*.

Velleii Capito in C. Cassium anno aerae Varronianæ
 711. quo Julii interfectores, aqua ignique damna-
 tis interdictum est lege Pedia. Fieri quidem potest
 ut patruus magnus Velleii fuerit ille Capito, & vox
 adeo magnus omiſſa fuerit in unico illo, unde prodiit
 Velleius, MS. Nihil tamen pugnat quo minus pa-
 truus Velleii eſſe potuerit, modo patre ejuſdem fue-
 rit aliquanto major. Patruus ille certe, cum fuerit,
 illo ipſo anno, jam ſenatorius, annum ætatis XXV.
 ſuperavit oportet. Nec multo majorem fuiſſe exinde
 veriſimile eſt, quod ſenatorium illum tantummodo
 Velleius appellavit; non Tribunitium, aut Ædilitium,
 nedum Prætorium ſeu Conſularem. Superiori enim ti-
 tulo aliquo fuiſſet inſigniendus ſi quidem ſuperiorem
 aliquem in ſenatu gradum fuiſſet conſecutus. Fieri
 etiam præterea potuit ut annos militares egreſſus, ca-
 ſtra tamen ſecutus fuerit pater Velleii. In militibus
 gregariis frequentiffimi erant, poſt milliones, vetera-
 ni atque evocati. Nec deerant exempla in militia
 etiam ſenatoria. Avo præterea illi ſuo Caio Velleio
 cauſam eam fuiſſe docet nepos Velleius, cur fugæ co-
 mes Tiberio eſſe non poſſet, quod¹ gravis jam ætate
 eſſet & corpore. Senectutem ejus nimirum innuit,
 & quidem eam quæ inepta eſſet peregrinationibus,
 atque itineribus quantumvis neceſſariis, obeundis.
 Minor ille ſeptuagenario intelligi vix poteſt, potuit
 etiam longe eſſe major. Fuerit ergo cum perit, ſe-
 ptuagenarius. Ita natus fuerit anno urbis 644. ſic an-
 num egerit ad minimum XIX. initio belli Italici an-
 no urbis Varroniano 663. Cum autem² Minatius
 Magius civitate donaretur, duobus ejuſdem filiis,
 creatis Prætoribus; jam certe C. ille Velleius Velleii
 noſtri avus tricenario minor eſſe vix potuit. Poſt
 reditum nimirum Sullæ (cum quo Pompeios oppu-
 gnaverat Minatius Magius) qui anno rediit 671. &

1 Vell. L. II. c. 76. 2 Vell. L. II. c. 16.

tamen

ANNALES Velleiani.

*tamen dum Prætores feni adhuc crearentur, nimirum antea quam Sulla ipse crearet octonos, quos ille Dictator creavit, anno ad minimum 672. Ita certe Minatii Magii filiis prætoriiis par fuerit avus Velleii nostri in gente Velleia. Concurretque Stirps Velleii utraque pari generationum numero ab eo diffita, tam in gente Magia quam Velleia. Avos enim similiter Velleii fuisse necesse erat Minatii Magii filios, siquidem atavus ipse fuerit Minatius. Addit Velleius de atavo suo Minatio Magio Asculanenſi nepotem illum fuiſſe Decii Magii Campanorum principis celeberrimi & fideliffimi viri. Illum nimirum intelligit Decium Magium cujus prædicat in Romanos fidem*¹ *Livius, cum Capua dederetur Annibali, poſt pugnam Cannenſem, anno nimirum urbis Varronianæ 538. Nec illud incommode, ſi juvenis fuerit, cum dederetur Capua, Decius; & ſenex, bello Italico, Minatius. Aetas certe filiorum prætoria, quæ illis reip. temporibus annorum erat XLI, provectum annis patrem Minatium oſtendit. Fieri poteſt ut Stirpem maternam, non paternam, à Magiis illis duxerit Velleius. Imo ita fuiſſe certum eſſet ſi quidem fratrem ſuum Magium Celerem Velleianum*² *Velleius noſter appellavit. Sic enim manifeſtum eſſet è gente Velleia in gentem Magiam adoptatum fuiſſe illum Velleii noſtri fratrem. Sed ingeniis, non codici MS. debetur illa lectio. Atqui & patriam Capuam per Minatium illum Magium ſibi videtur aſſerere Velleius, Campanum ſcilicet Deciique Magii Campanorum principis nepotem. Res certe Capuæ domesticas*³ *agnoscat. Civis erat certe, ut è Livio conſtat, Decius ille, Capuanus. Cum tamen patriam nemo ſimpliciter à materna ſtirpe cenſuerit. Et civitatem etiam Romanam, & honores familiæ ſenatorios ab eodem Minatio Magio vindicat, quem vi-*

¹ Liv. L. XXIII. 7. 10.   ² Vell. II. c. 115.   ³ Vell. L. 1. c. 7.

ANNALES Velleiani.

ritum dicit civitate donatum, Prætoresque adeo filios ejus duos creatos, cum seni adhuc duntaxat crearentur. Non autem satis erat ad civitatem stirps tantummodo materna, nedum ad honores senatorios. Itaque Velleium nostrum potius Magianum appellandum esse suspicor quam fratrem Velleii Magium Velleianum. Eritque adeo gentile auctoris nostri nomen Magius, Velleius adscititium, ex adoptione in familiam Velleiam. Conveniunt tamen ita etiam familiæ tempora cum his, quos dedimus, natalibus ipsius Velleii.

§. VIII. Conveniunt deinceps illorum etiam tempora, quos sibi coævus agnoscit Velleius¹. Maxime (inquit) nostri ævi eminet princeps carminum Virgilius Rabiriusque, & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, perfectissimi in forma operis sui. Ævum, ni fallor, suum à suis deducit, ad minimum, natalibus. Altius illud arcescere non potuit. Loquitur autem de coævis mortuis quos ipse postea jam adhuc vivis opponit. Illos ergo coævus censet qui post natales suos in vivis esse desierant. Virgilius autem & Tibullus illo ipso anno mortui sunt 735. quem nos natalem Velleio jam fuisse probavimus. Unum eundemque annum, utrique fatalem fuisse docet nos Domitius Marfus. Coss. illius anni Lucretium Cinna & Sentium Saturninum refert Eusebius in Chronico, vel potius, ut videtur, Hieronymus à Suetonii libro de Poetis. Q. Lucretio collegam alium adjungit Donatus in vita Virgillii Cn. Plancium. In anno tamen ambo conveniunt, in eo tantummodo, ut videtur, discrepantes, quod Coss. ambos ordinarios dederit Hieronymus, suffectum alterum à Kalendis Septembribus Cn. Plancium Tiberius Donatus. Recte etiam committit Hieronymus cum anno Augusti, à Julii

Conveniunt
tempora etiam
coævorum.

¹ Vell. L. II. c. 36.

ANNALES *Velleiani*.

nimirum Cæsaris cæde XXV. qui idem est cum eo quem diximus, urbis nimirum Varroniano 735. Itaque non est audiendus Idatius, qui sequentis anni potius consulibus mortem tribuit poetæ clarissimi. Diem etiam Virgilii emortualem X. Kal. Octobres tradit Hieronymus, XI. autem Idatius. Inde intelligimus, nec post annum illum, nec mensem Octobrem, diemque mensis, quicumque demum is fuerit, nasci nostrum potuisse Velleium. Serius mortui sunt Livius atque Naso, IV. nimirum Tiberii anno, quo annum egit Velleius, pro calculis nostris, XXXVI. Et serius Virgilio Rabirius, ut proinde nihil conferant illi ad ætatem Velleii accuratius constitutendam. Quem tamen hic pro cœvo habet Velleius Livium, sitne jure merito in ea classe censendus, alibi dubitat. ¹Historicos, (inquit) ut Livium priorum ætati adstruas, præter Catonem, & quosdam veteres & obsecuros, minus LXXX. annis circumdatum ævum tulit. Inde, ni fallor, quod hoc in loco mortem Livii ob oculos habuerit, quæ sane erat suis natalibus, ut vidimus, multo senior. Illic autem scriptam historiam, quam absolverat quidem Livius post Velleii natales, & tamen ante annos ejusdem viriles. Finem Livius historiæ suæ posuerat in morte Drusi, anno nimirum Varroniano 745. Is annus erat Velleio, pro nostra supputatione, ætatis X. quo nondum togam sumserat Velleius virilem, & ne per leges quidem sumere potuerat. Recte ergo, pro nostris etiam hypothésibus, dubitare potuit, historia Livii fueritne suæ, an potius priorum (ut loquitur) ætati assignanda. Erat cur suæ ætati illam attribueret, quod post suos demum natales fuerit absoluta. Erat præterea cur priorum ætati illam adscriberet, non modo quod ante togam Velleii puram manum illi Livius ultimam posuerit, sed quod maximam ejus,

ANNALES Velleiani.

cum plurimum fuerit annorum, partem scripserit, ne quidem adhuc in rebus humanis existente Velleio. Bellum quidem ¹ Actiacum, & Janum clausum in primo historię libro memorat Livius. Erat quidem praelium Actiacum Sept. 2. anni Varroniani 723. Janum tamen clausum ipso anno 725. ponit Dio. Sed nupera admodum ejus erat memoria cum primam historię scribendę manum admooveret. Nondum secundo clausus, quod factum anno 729. post bellum Cantabricum. Imo civile bellum pene ob oculos. Inde verba ejus illa in initio, quibus ait sese ² fistinare ad hæc nova, quibus jampridem prævalentis populi vires seipsę conficiunt. Ego (inquit) contra hoc quoque laboris præmium petam, uti me à conspectu malorum, quæ nostra tot per annos vidit ætas, tantisper certe dum prisca tota mente repeto, avertam. Itaque anno 725. mox incunte opus egregium aggressus est, quod anno demum 745. absolverit. Et in mediam adeo ejus partem incidit Velleii, pro nostris rationibus, annus natalis. Accurate admodum. Ut recte posset dubitare Velleius cui ætati historiam illam concederet, suæne, an priorum.

§. IX. Constituto ergo natali nostri Augustoris anno, jam reliqua ejus tempora similiter, pro virili nostrâ, disponemus. In primis consentaneum erat, ut anno urbis 749. & togam sumserit, & cum toga militiæ tirocinium inierit, ætatis nimirum anno XIV. absoluto, XV. autem inchoato. Equestrem autem, de qua loquitur Velleius, militiam tribus potissimum gradibus distinxit Claudius ³, ut scilicet primo cohortem, post cohortem alam, post alam tribunatum legionis daret. Ordinis nimirum equestres adolescentes semper corporis sui militibus gregariis præfecti erant. Præ-

Primus Velleio in militia equestri gradus præfectura cohortis.

¹ Liv. L. I. c. 19.   ² Liv. L. I. Præf.   ³ Suet. Claud. c. 25.

ANNALES Velleiani.

facti nimirum cohortibus atque alis, ut erant Tribuni etiam præfecti in legionibus. Paulo aliter ille, sub quo Velleius militavit, Augustus. Major erat, sub illo, præfectus alæ tribuno legionis, ut facile colligitur è Suetonio ¹. Id quoque proprium habebant sub Augusto senatorum liberi, quod illis (² quo celerius reipublicæ assuescerent) protinus virilem togam, latum clavum induere, & curiæ interesse, permiserit: militiamque auspicantibus non tribunatum modo legionum, sed & præfecturas alarum dederit. Hi ergo militiam à tribunatu statim auspicabantur, ut nullæ proinde fuerint illis cohortium præfecturæ. Alia erat causa adolescentum familiis etiam senatoriis oriundorum, si tamen patribus non fuissent orti senatoribus. His, ut lati clavi ætas præcætor erat, ita etiam tribunatus dilatos fuisse, vel ex hoc ipso loco colligimus. Habere enim nescio quid senatorium videbatur proximus ille militiæ senatoriæ gradus, in equestri militia, tribunatus. Inde factum, ni fallor, quod latus clavus, (qui senatorum erat, ut angustus equitum) tribunatum inituris concedi solet, tanquam dignitatis senatoriæ Candidatis. In hac autem classe se significat fuisse Velleius. Ait se ³ tribunum militum congressui Caii cum rege Parthorum interfuisse. Ait præterea, ipsum illum militiæ gradum se ante sub patre Vinicii & P. Silio fuisse auspicatum. Hæc denique agnoscit fuisse stimpendorum suorum initia. Quis est quin facile inde colligat, ut tirocinio suo proximus fuerit tribunatus, novum tamen fuisse militiæ illius gradum, quem proinde olim à tirocinii primo initio non fuerat assecutus? Quis, inquam, est quin & illud videat, novum illud tribunatus gradum sub Vinicii patre à Velleio fuisse susceptum? Nescio tamen an inde liceat colligere, nondum fuisse in senatu patrem Vel-

¹ Suet. Aug. c. 38,   ² Suet. ib.   ³ Vell. L. II. c. 101,

leii, cum aut nasceretur ipse Velleius, aut toga virili suscepta militiam auspicaretur. Fieri vix potuit ut ætate senatoria non fuerit pater Velleii, cum togam susciperet filius virilem, atque tirocinium. Nec vero mortem obstitisse quo minus in senatum veniret, exinde constat quod filius ei in præfectura successerit. Successit enim ille patri ¹ anno urbis 757. exeunte, cum mitteretur in Germaniam Tiberius, cum annum ageret ad minimum ætatis XXII. Multis sane post togam virilem tirociniumque ejus annis. Nondum tamen constat num tulerit illam Augustus legem ante Velleii tirocinium. Ne quidem illud constat, fueritne pater Auctoris nostri, in gente Velleia, senatorius.

§. X. Erit ergo operæ pretium explorare quæ ætas fuerit à militia una ad aliam transeundi à lege constituta. Inde enim regulas eliciemus in illorum temporum chronologia omni utilissimas. Legem certe fuisse sub Augusto indicant verba illa Suetonii. ² Quicquid autem ubique militum esset, ad certam stipendiorum præmiorumque formulam adtrinxit, definitis, pro gradu cuiusque & temporibus militiæ, & commodis missionum: ne aut ætate, aut inopia, post missionem sollicitari ad res novas possent. Ego veteris novæque pubertatis intervallo primam illam equitum senatoriorum militiam conclusam arbitror. Ita nimirum, ut cohortibus præfecti fuerint qui à toga sumta mox militiam inierant usque ad annum ætatis XVII. absolutum, quo olim toga sumi solebat; inde militiam aliam, seu legionum illa fuerit, seu alarum, inchoarint. Ut enim erant, infra pubertatem, puerorum minorum majorumque discrimina; sic etiam fuisse verisimile est in ætate adolescentiæ quæ à toga sumta perti-

Ab illa cohortis præfectura ad tribunatum ann. 752. promotus est Velleius.

ANNALES Velleiani.

git ad annos usque ſenatorios. Ita nimirum, ut prima ætas illa fuerit quæ propius accedebat ad pueritiam; alia illa quæ cum pueritia minorem affinitatem habebat, maiorem autem cum adoleſcentia. Hoc ſi conſilio ætatem illam diſtinxerit Auguſtus, conſentaneum erat, ut veteres olim pueros ad annum uſque ætatis XXVII. cenſuerant, proinde à recepto poſtea pubertatis anno XIV. ad XVII. pueris affinioreſ quam adoleſcentibus jam quoque cenſerentur; inde jam pubertatis utroſque tam veteres quam novos limites egreſſi, adoleſcentium magis quam puerorum, cenſu venirent æſtimandi. Idergo proprium habebant ſenatorum filii ut à citimis pueritiæ ſinibus laticlavium acciperent, tanquam ſenatores designati, & virilia inde munera omnia, nec alia etiam quam virilia, capeſſerent. Ætatem certe plenæ barbæ, quæ à tertio cœpit, teſte Macrobio¹, ſeptenario, anno nimirum XXI. primus in tribunis exigebat jam imperator Hadrianus. Inde ſuſpicio eſt à prima lanugine olim cenſeri ſolitos, quæ non longe abit ab anno de quo diximus, ætatis XVII. Trajanum etiam ab anno XIV. tribunum alibi² obſervavimus. Propter militiam fortaſſe ante pubertatem plenam maturatam, & quia ſenatoris erat filius. Nec ſane plenam pubertatem ante annum illum cenſebant veteres, etiam illi qui pueritiæ finem aliqualem in anno XIV. agnoſcebant. Græcos annorum XIV. vocaſſe παῖδα, μετὰ δέκατον autem XV. dein XVI. ἑπτατον, tum XVII. ἑξήκοντον ait Cenſorinus³. Cum tamen veteres illi Græci ab anno XVII. completo pubertatem arceſſerent militarem. Etiam apud Romanos juniores, quorum mores habemus in corpore juris civilis hodierno, plena pubertas non habetur ante annum ætatis⁴ XVIII. labentem,

¹ Macrobi. Somn. Scip. L. I. c. 6.   ² Præſt. IV. ad Spart. Adrian. §. 5.

³ Cenſorin. c. 14.   ⁴ Vid. Lindenbrog. ad Cenſorin. c. 7.

ANNALES Velleiani.

ut existimo. Non ea scilicet quæ satis esse censetur ad adoptiones, & nomen patris cum decore sustinendum. Annus ille quo pater filium, etiam adoptitium, præcedere debuerit, annum ad minimum XVII. completum supponit quo filius anno patris XVIII. editus potuerit à patre generari. Nec sane anno XIV. filii esse poterant, cum ne matrimonia quidem ante ætatem illam in moribus fuerint legitima. Vim certe generandi à prima lanugine populariter æstimabant. Inde pueri ¹ olim investes dicti, adolescentes autem vesticipes, à lanuginis hujus quasi vestimento, quarum sane vocum usus erat ad pueritiam illam antiquiorem, pro sermonis etiam antiquioris usu, potissimum referendus. Sic erat merito cur, recepta licet passim annorum XIV. pubertate, antiquioris tamen ratio haberetur aliqua; saltem in distinguendis adolescentiæ militiis. Huc enim fere spectabant omnes illæ civium in tabulas censuales publicas, pro ætatum ratione, descriptiones, ad usus nimirum militares. Ita à cohortis præfectura ad superiorem illum, quem appellat, tribunatus gradum, anno ætatis XVII. absoluto, urbis labente Varroniano 752. ascenderit Velleius. Sic illo ipso anno, sub patre Vinicii, vel potius fortasse patruo (M. enim Vinicio legebatur in MS. si Barerio credimus, cum pater Vinicii, ad quem scribit, consulis consul ipse fuerit P. Vinicius anno Varroniano 755. sed aliam MS. lectionem, quæque priori sententiæ faveat, repræsentat Rhénanus) & P. Silio militiam illam fuerit ² auspicatus, in visendis, ut videtur, provinciis positam, ut recte fortasse observavit Cl. Heinsius. Sic etiam commode interpretari possumus, quod dixerat Velleius, congressum illum Cæii cum Parthorum rege sub stipendiorum suorum initia contigisse. Nempe ut stipendia non militiæ suæ simpliciter, sed tribunatus,

¹ Fast. verb. puer & verb. vesticeps.   ² Vell. L. II. c. 101.

intellexerit;

ANNALES Velleiani.

intellegerit; & recte tribunatus superiori anno suscepti initis congressum illum assignaverit. Prima enim initia militiæ suæ non intellexisse, id vero tum è re ipsa, tum è verbis Velleii manifestum est. E re quidem ipsa, quod militiam nullam legamus decennali minorem: è verbis autem Velleii, quod novum sibi fuisse innuat, nec a militiæ suæ origine ductum, honorem tribunatus. Procedet interim nihilominus de stipendiorum initio ac fine, prior illa nostra argumentatio, quod decimi stipendii, quo numero nullus erat minor, initium aliunde numerare quam ab anno à nobis assignato non potuerit, si quidem exitum illo anno habuerit quo ponitur ab ipso Velleio.

Cum tribuna-
tu accepit Vel-
leius etiam la-
ticlavium.

§. XI. *Erant autem è tribunis angusticlavii alii, alii laticlavii. Patrem suum Suetonium Lenem bello Othoniano tribunum angusticlavium memorat filius¹ Suetonius historicus. Minorem hunc fuisse tribunum, & ex labore provenire solitum, testatur Vegetius². Nempe ex labore propterea, quia non ex natalibus, qualis erat ille tribunatus, de quo agimus, familiarum senatoriarum. Erat itaque minor iste tribunatus ordinis duntaxat equestris, cujus nimirum ordinis insignia erant in angusticlavio. Et præmii loco concedi solebat illarum familiarum militibus quarum nondum ullæ fuissent imagines. Nondum tamen illis jus erat petendi honores senatorios, nisi laticlavium præterea à principe impetrassent. Sic latum clavum Sexto suo Euritio impetravit Plinius³ junior, tum deinde primum quæsturæ honorem senatorium. Sic nullum erat lati clavi jus in ipso hoc minori tribunatu. Ali-ter se res habebat in familiis nobilibus, & imaginum jure insignitis. His tribunatus ipse laticlavus erat. Laticlavii⁴ mentio in Suetonii Nerone; tri-*

¹ Suet. Oth. c. 10.   ² Veget. L. II. c. 7.   ³ Plin. L. II Ep. 9.   ⁴ Suet. Nero. c. 26.

ANNALES Velleiani.

buni ¹ etiam laticlavii, in ejusdem Domitiano. Nempe per militiam hanc, quam dixi, ad honores senatorios adspirabant senatoriarum familiarum adolescentes, qui tamen nondum ætatem attigerant senatoriam. Sic illi nimirum ut non essent tamen antea in senatum adlegendi quam stipendia legitima absolvisset. Hoc nos docent ² Seneca atque ³ Epictetus. Dedit tamen latus clavus, ut minus senatum ipsum, at jus tamen petendi honores senatorios. Itaque antea latum clavum induebant quam admitterentur in senatum, tunc scilicet, cum ipsum inirent tribunatam. Itaque senatorum filii (quos mox à toga virili ornatos laticlavio fuisse diximus) tribunatus deinde legionum, alarumque præfecturas capeſſebant, teste Suetonio ⁴. Ita locum in horum militia nullum habebat prior illa tribunatû præfectura cohortium. Reliqui familiarum nobilium adolescentes, quorum patres non fuissent in senatu, militiam suam equestrem à cohortium præfecturis auspicabantur, nec laticlaviam proinde vestem induebant ante tribunatum. Ita Julium illum Calvastrum (quem tribunum laticlavium appellat ⁵ Suetonius) Dio ⁶ ait κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶναι βουλευτὴς ἐκείνου. Et senatui prædestinatum dicit princeps apud ⁷ Cassiodorum, cui laticlaviam dignitatem ipse contulisset. Itaque spem fecit senatus laticlavium senatoribus designatis, nondum tamen in senatu constitutis. Et hac ipsa tribunatus militia laticlavium acceperunt adolescentes nobiles senatus candidati. Sic intelligimus ut laticlavium illum à Suetonio in Neronis vita memoratum (quem Julium Montanum fuisse docent ⁸ Tacitus & ⁹ Dio Xiphilinus) eundem βουλευτὴν appellet idem ipse

¹ Suet. Dom. c. 10. ² Senec. Ep. 47. ³ Epictet. ap. Arrian. ⁴ Suet. Aug. c. 38. ⁵ Suet. Dom. c. 10. ⁶ Dio L. LXVII. ⁷ Cassiod. Var. ⁸ Tacit. Ann. XIII. 25. ⁹ Dio Xiph. in Neron.

ANNALES Velleiani.

¹ Dio. *Habebant enim nonnulla senatus jura fenatores illi etiam designati, ut certum est habuisse alios qui ad consulatum aut præturam, aliosve bonores curules atque senatorios, fuissent similiter designati. Verisimile est locum illis fuisse in senatu sine jure sententiæ vel suffragii. Sic enim olim aderant in senatu pueri ² etiam senatorii in toga etiam prætexta ante tempora Papirii Prætextati. Aliter autem laticlavium accipiebant qui merito suo id consequerentur, quam illi, quibus hoc ipso nomine debebatur, quod stirpe essent oriundi senatoria. Præmium meritorum dedit per codicillos ipse princeps. Nobiles, ubi tribunatum attigissent, domi etiam laticlavium, sine codicillis, inducunt, quod scilicet illis tribunatus ipse Laticlavii jus, pro legum receptarum instituto, conferret. Hoc nos docet, ni fallor, alicubi Plinius ³ junior. Hac erat noster in classe Velleius, qui proinde quo anno tribunatum accepit, eodem etiam & laticlavium acceperit.*

*Tribunatus
Velleii Ca-
strensis qualis.*

§. XII. *Erat præterea Velleio in hoc equestri militiæ tribunatu superior postea gradus. Prius enim quam cum Tiberio mitteretur in Germaniam, ait sese castrorum ⁴ etiam tribunatu functum. Non certe hoc in loco, ut opinor, innuit priorem suum tribunatum non fuisse Castrensem. Quasi nimirum fuissent illo Velleii ævo, quæ postea erant receptissima, in satellitio principis militia alia armata, alia non armata, quod scilicet omnes domus Augustæ satellites communi nomine milites appellarentur. Sed verà erat, ut videtur, illis temporibus decennis illi militia quæ ad senatum necessaria erat. Veræ illæ cohortium præfecturæ, veri legionum tribunatus, alarumque equestrium. Itaque castrorum nomine intellexisse*

¹ Dio L. LXI.   ² Gall. Noct. Att.   ³ Plin. Epist.   ⁴ Vell. L. II. c. 104.

suspiciabam

ANNALES Velleiani.

*suspiciabar Velleium, castra prætoria quæ solebant castrorum nomine simpliciter usurpato designari. Solebant certe milites gregales à militia legionum ad militiam prætorianorum promoveri, habituri deinde & stipendium auctius, & pauciores ad honestam missionem annos, & post missionem honestius (ut videtur) emeritum. Id cum locum habuerit in militia militum gregalium; erat profecto consentaneum ut locum similiter habuerit in tribunis. Ita prætorianorum etiam tribunatus honestiores fuisse verisimile est, & melioribus stipendiorum conditionibus. Ut proinde in honore suo posuerit Velleius quod à tribunatu legionariorum ad prætorianorum tribunatum fuerit evectus. Nec erat certe à veterum sermone alienum ut militia prætoriana castrensis nomine proprio suo quodam jure designaretur. Castra illi stativa ad urbem habebant in via ¹ Nomentana, castra vulgo simpliciter appellata. Postea deinde receptissimum erat ut Imperatoris mobile satellitium, & castra Latine, & Græcè *σπῆρμα* dicitur audiret. Non ab aliis certe castris quam his ipsis, de quibus agimus, prætorianorum. Sed nondum profecto ulla erant, cum locum illum obiret Velleius, castra illa prætoriana. Satellitium quidem principis instituerat ² Augustus, sed vagum & per multa loca dispersum municipiorum ipsiusque urbis, & sine castris, teste Suetonio. In castra postea coegit, Sejani consilio, ³ Tiberius. De aliis ergo castris, ni fallor, non multum tamen à Roma distantibus, intelligendus est Velleius. Castrorum autem tribunatus ille propterea appellari potuit, quod & in castrametationis disciplina versatus fuerit, & quod ad munera castrensia obeunda illum obligarit.*

¹ Suet. Ner. c. 48.   ² Suet. Aug. c. 49.   ³ Suet. Tib. c. 37. Tacit. Ann. IV. 2.   Vict. de Caf. in Tiber.

ANNALES *Velleiani*.

Illum ini-
vit Velleius an.
754. tenuit-
que ad an.
757.

§. XIII. Quo vero tempore honorem il-
lum novum consecutus noster fuerit, de eo
paucis disquirendum erit. Illud certum
medio alicui anno assignandum esse inter
annum urbis Varronianum 753. quo Caio se in Ori-
ente testatur adfuisse Velleius, & 757. quo Tibe-
rium nuper adoptatum est comitatus in Germa-
niam. Priori anno unicum memorat tribunatum,
& in eo quoque stipendiorum duntaxat initia, non
taciturus proculdubio novam aliquam, siquam habu-
isset, honoris accessionem, vir (ut ex hoc ipso opere
constat) honorum studiosissimus. Posteriori autem
anno se hoc tribunatu castrorum jam antea functum
fuisse testatur. Si quidem tribunatum castrorum
prætorianorum, pro exemplo militum postea præto-
rianorum dedisset Augustus; sic duo fuissent, ad
minimum, anni in legionario tribunatu necessarij
priusquam posset ad tribunatum prætorianorum a-
scendere. Sic anno 754. castrorum illum tribunatum
adeptus fuisset. Atqui jam ostendimus ita nullam
fuisse his temporibus disciplinam prætorianorum,
ut ne quidem fuerint castra prætoriana. Et tamen
illum ipsum eundem annum fuisse puto, quo no-
vum illum castrorum tribunatum Velleius consecu-
tus fuerit; & bina adeo stipendia in priori legio-
num tribunatu satis fuisse ad secundum hunc ca-
strorum tribunatum, ad eundem plane modum quo
se res habebat in disciplina militum gregalium at-
que prætorianorum. Eo sane facit quod duos ille
duntaxat numeret suos in priori tribunatu duces,
patrem Vinicii vel patruum, & P. Silium, singu-
los, ut videtur, annuos. Certe biennes esse vix po-
terant. Sic enim illum tenuissent ad annum us-
que 756. nec locum ullum reliquum fecissent tribuna-
tui castrorum explendo ante annum 757. quo Ti-
berium Velleius comitatus est in Germaniam. Sed
si

ANNALES Velleiani.

si annuos illos supponamus, sic omnia satis accurate respondebunt. Sic enim ab anno 752. ad 753. sub patre Vinicii meruerit Velleius. Ab anno autem 753. ad 754. sub P. Silio. Sic quidem ille, ut secundus ejus sub Silio annus antea cœperit quam Caius Cæsar cum Partho congredereetur. Nec enim à Kalendis Januariis iniri solebant munera provincialia. Sed vere ineunte, & mari libero itinera plerunque auspicabantur. Tempus vero quo munere defungi oportebat, nec à designatione supputabant, & ne quidem ab itineris initio, sed ab eo usque tempore, imo die, quo in provinciam appellebant, ut è Ciceronis provincia Cilicienſi manifestum est. Sic annis civilibus mediis incipere solebant atque definere anni munerum publicorum militarium. Olim certe mitti in provincias solitos etiam privatos qui provincias viferent, testem habemus apud ¹ Tacitum, Thraseum Patrum. Sic etiam sub principibus, ut erant principibus sui Curiosi, qui Cæsaris nomine provincias Cæsaris visitabant; ita populi provincias privatos fuisse qui populi nomine visitarent, est sane verissimillimum. Id quoque consentaneum erat, ut aliis ² populi magistratibus, sic etiam his provinciarum visitoribus, tempus fuisse annum. Nec sane aliæ fuisse videntur quam populi provinciae quas visitavit cum suis ducibus Velleius. Erat certe populi Macedonia, his saltem Augusti temporibus, quo etiam ordine censetur à ³ Dione. Erat, inquam, cum illa pariter Achaia, usque ad tempora Tiberii, annumque æræ Varronianæ 768. Tum primum Cæsari traditas, & è ⁴ Tacito discimus & ⁵ Suetonio. Astipulatur etiam ⁶ Dio, tantummodo de Achaia alibi ⁷ dubius, num & illam Tiberius, una cum Ma-

¹ Tacit. Ann. XV. 21.   ² Dio L. LIII.   ³ Dio L. LIII. an. 726.
⁴ Tacit. Ann. I. 76.   ⁵ Suet. Claud. c. 25.   ⁶ Dio L. LX.   ⁷ Dio L. LVII.

cedonia,

ANNALES *Velleiani*.

cedonia , à populi jure ad se transtulerit. In eo certe dubius non est quin utramque populo assignarit Augustus, cum primam provinciarum distributionem faceret, anno nimirum urbis 726. diu ante hunc annum, de quo agimus, Velleii. Proinde ambas rursus populo reddidit Claudius, Dione ibidem, ubi supra, teste & Suetonio. Asiam præterea à se peragratam testatur Velleius, proconsularem scilicet, quam vel exinde constat populi provinciam fuisse, cum proconsules illarum provinciarum peculiari quodam jure proprios faciat Dio, qui etiam illam in populi provinciis verbis recenset disertissimis. Aliam ille provinciam nullam nominat, excepta Thracia, quæ jam neutrius erat, sed Regulorum populo Romano amicorum. Itaque qui populi provincias visiterunt Velleii duces, tempus etiam administrationis habuerint oportet, pro populi more, annum. Etiam Orientis provincias in utroque maris Pontici latere à Velleio lustratas populi fuisse verisimillimum est. Bithyniam certe & Pontum finitimam populo attributas testatur Dio. Et aliunde verisimile est prioris tribunatus non magnam fuisse moram. Prior ille tribunatus certe sub ducibus illis fuisse videtur quibus non una aliqua provincia credita fuerit, sed multæ potius visendæ atque lustrandæ. Nec proinde ulla est necessitas cur illum annorum plusquam duorum fuisse supponamus. Ita sane loquitur Velleius, quasi post illud Caii cum Parthorum rege colloquium, rebus deinde aliis ejusdem, post provincias lustratas, non interfuerit. Consulatum ille anno sequenti 754. invit, cujus tamen nulla mentio in Velleio. Sic etiam de Tiberii¹ reditu qui anno rediit 755. quasi lætitiæ, qua receptus est, incredibilis ipse testis fuisset oculatus. Et quidem Roma illum missum fuisse constat cum Tibe-

¹ Vell. L. II. c. 103.

ANNALES Velleiani.

rio comes daretur in Germaniam. Nec sane provinciarum, post Caii illud colloquium, mentionem ullam facit ante expeditionem Germanicam. Itaque nisi nos fallant nostræ conjecturæ, tribunatum illum Castrensem tenuerit ab anno 754. ad 757. Sic justum impenderit secundo militiæ gradui quinquennium, duos nimirum annos tribunatui legionario, tres autem reliquos tribunatui castrorum. Firmant præterea supra dicta, quæ alibi¹ de Græcorum disciplina militari observavimus. Habebant illi leviolem quandam militiam in *ἀσπίλοις*. Et quidem ipsam, ut fuit prior ille, pro nostris hypothesibus, Velleii tribunatus, biennem. Imo eadem, qua nos etiam Velleium fuisse supponimus, ætate. Cæpit enim illa à receptæ apud Græcos pubertatis fine, anno nimirum ætatis XVII. tenuitque ad finem anni XIX. Iisdem plane limitibus, quibus etiam nos priorem illum Velleii tribunatum conclusum fuisse existimamus. Nec sane abhorrebant ab illa præsidiorum limitaneorum apud Græcos *ἀσπίλοις* res etiam à Velleio in priori illo tribunatu gestæ. Provinciarum enim limitaneorum lustratio quid aliud, quæso, erat quam illa ipsa præsidiorum limitaneorum *ἀσπίλοις*? Sic nempe accurate nostris rationibus respondet hujus militiæ tempus, si quidem hic Romani Græcos, quod in plerisque aliis solebant, fuerint imitati.

§. XIV. Digna porro quæ expendantur arbitror Velleii illa in hac causa verba: Hoc (inquit) tempus me, functum antè tribunatu castrorum, Tiberii Cæsaris militem fecit. Quippe protinus ab adoptione missus cum eo præfectus equitum in Germaniam successor officii patris mei, cælestissimorum ejus operum per annos continuos IX. præfectus aut

Horum omnium honorum tempora à legibus constituta fuisse videntur.

¹ Præf. V. ad Sp. Adrian. §. 11.

legatus,

ANNALES Velleiani.

legatus, spectator, & pro capto mediocritatis meae adiutor, fui. *Id innuit nimirum, ut puto, necessarium quendam fuisse in his honoribus nexum, & tempus, pro superiori illa, cujus meminit Suetonius, Augusti dispositione, legitimum. Ita nimirum ut tribunatu functus dici non potuerit, nisi tempus tribunatui universo constitutum explevisset; ut, præter tribunatum legionum, alius ille tribunatus castrorum fuerit etiam necessarius; ut tribunatu utroque functus tum demum fuerit novæ illi equitum præfecturæ maturus, & per legem idoneus; ut denique hoc ipso tempore stipendia tribunatus expleverit, ut jam castrorum illo tribunatu functus, Tiberii deinceps miles esse posset. Has enim sibi gratulatur σωτηρίας, & pro bono quasi omine habere videtur ipse miras adulandi artifex, quod temporum suorum legitimorum rationes ita cum Tiberii expeditione Germanica concurrerint, ut integrum ei fuerit rerum à Tiberio in Germania gestarum illo novennio omnium vel testis esse, vel particeps. Alioqui nulla fuisset illi necessitas honores olim à se gestos commemorandi nisi quatenus viam struebant ad ultimam illam, quam sub Tiberio gessit, militiam. Hic ergo, si Velleii mentem assequimur, ita legitimi fuerint illi adolescentum senatoriorum dum in ordine equestri essent, honores, & honorum tempora, stipendiorumque in honore unoquoque numerus. Sic erunt nostræ illæ observationes, non in historia Velleii sola, sed in cœva illorum temporum chronologia universa, utilissima.*

Tribunatus ille posterior castrensis opponebatur legationis, Præfectura equitum eadem quæ a/x.

§. XV. *Erat enim certe præfectura illa equitum idem militiæ gradus cum eo quem alæ præfecturam dixerat Suetonius. Cum eo nimirum idem qui tertius erat in militia equestri, & cui senatoris adolescentibus non alia lege locus erat, nisi*

ANNALES Velleiani.

nisi ante functi fuissent tribunatu. Pro lege scilicet Augusti, sub quo vixit militavitque Velleius, qui tertium locum illi præfecturæ dedit cui secundum postea à Claudio datum observavimus. In eam enim sententiam addit præterea ¹ Suetonius, ne quis expers castrorum esset, binos plerumque laticlavios præposuit singulis alis. Cum ait laticlavios alis fuisse præpositos, exinde facile colligitur, tribunatu fuisse defunctos, cum non antea laticlavium accipere solerent quam fuissent in tribunatu. Ait præterea factum hoc ab Augusto eo consilio, ne quis expers castrorum esset. Inde etiam & illud intelligimus quam accurate invicem responderint alarum illæ in castris præfecturæ, & tribunatus eas præcedens, similiter & ipse castrorum. Fieri que adeo potest ut prior ille tribunatus, qui castrorum non fuit, beneficiarius duntaxat fuerit, cum immunitate à muneribus castrensis. Inde fortasse factum ut, præter tribunatus illos priores beneficiarios, necessarii fuerint præterea tribunatus castrorum quibus imbuerentur nobiles adolescentes disciplina munerum castrensis. Et suum tamen uterque tribunatus usum habebat in disciplina reipublicæ. Inserviebat tribunatus beneficiarius otio illi quod studiis forensibus Juris, Oratoriæ, Judiciorumque, impendendum erat ab illius etiam amplissimi ordinis adolescentibus, ut stipendia interim ad locum in senatu capeßendum necessaria nihilominus procederent. Ne tamen rerum militarium plane rudes ad clavum reipublicæ admoventur, cautum est ne solus ille qui muneribus militiæ vacaret tribunatus ad locum in senatu sufficeret, sed alii accederent præterea tribunatus anni veris officii tribunitii & castrensis muneribus impendendi. Et quidem tribunatus istiusmodi beneficiarii, quique munere

¹ Suet. Aug. c. 38.

ANNALES *Velleiani*.

vacaverit, *mentio occurrit apud* ¹ *Ciceronem, ne juniora addam Velleio testimonia. Nominabantque etiam in libera republica magnam tribunorum partem Imperatores ducesque exercituum. Inde consulum legimus beneficiarios, nec illorum tantummodo, sed præsidum etiam provincialium. Penes illos erat tribunos à se designatos à muneribus excusare. Ita non milites duntaxat gregales, propter præmia honestasque missiones, sed tribunos etiam propter munerum vacationes habebant sibi obnoxios, veteranos, beneficiarios, evocatos. Redivant enim ad militiam, duce revocante, missi olim veterani, nulla jam cogente lege, sed veterum duntaxat beneficiorum gratitudine. Nec alia, ut puto, causa nominavit Velleius* ² *suos in hoc tribunatu duces, patrem Vinicii, ad quem scribit, consulis Marcum & P. Silium quam hac ipsa gratitudinis. Inde illa cum Vinicio consule necessitudo. Inde & illa cum A. Licinio* ³ *Nerva Siliano Publii, sub quo meruit, Sili filio, cujus mentioni locum se quæsitum fatetur ipse, justoque tribuit sine mendacio candori. Nam & posterorum caritatem conciliabant istiusmodi decessorum beneficia. Itaque beneficiarium suum illum fuisse tribunatum his, ni fallor, indiciis prodit ipse Velleius. Optimeque sane respondet Græcæ Ephëborum militiæ domesticæ, quæque patriæ fines egressa non fuerit, tribunatus ille de quo agimus, non castrensis, sed beneficiarius. Fecitque otium studiis fori non minus ad rempublicam tractandam necessariis quam fuerint illa militiæ. Inde consentaneum erat ut vacationem illam à muneribus tam brevi spatio concludendam non permitterent tantummodo, verumetiam in legem verterent. Supererant enim inter Græcæ Romanæque pubertatis fines anni aliquot studiis hisce tam utilibus etiam ipsi non in-*

¹ Cic. Ep. ad Q. frat.   ² Vell. L. II. c. 101.   ³ Vell. L. II. c. 116.

ANNALES Velleiani.

utiles. *Potest itaque hoc etiam modo intelligi castrorum tribunatus, rectiusque quam de tribunatu prætorianò. Ne quidem hic nocebit rationibus nostris, quas dedimus, Chronologicis. Illud certum, hoc urbis anno Varroniano 757. finem fuisse tribunatus Velleii castrensis universi, initium autem militiæ novæ quam obierit sub Tiberio. Non diu Tiberium post adoptionem in urbe dicit moratam fuisse patriam, sed protinus in Germaniam misisse. Et se etiam testatur hoc ipso tempore Tiberii Cæsaris militem fuisse factum, & protinus ab adoptione missum cum eo præfectum equitum fuisse in Germaniam. Tiberii adoptionem eo in loco, ni fallor, intelligit; non autem suam Velleius, ut aliquando suspicatus sum, è gente in qua natus fuerat, Magia. Non aliter potuit, ut ostendimus, per annos continuos IX. Tiberii spectator fuisse aut adiutor, si senior ejus illa fuerit cum Tiberio militia. Potuit fortasse triumpho Tiberii spatium illud terminari, & de cœpto novennio duntaxat intelligi, cum certe ultra annum urbis 765. triumphus ille differendus non sit. Illud certum, post triumphum, nunquam deinde in Germaniam rediisse Tiberium.*

§. XVI. *Mansit ergo Velleius in hoc tertio militiæ gradu biennio, usque ad equestris militiæ finem. Anno autem urbis 759. expletis stipendiis, Roma adeunda erat ad petendam quæsturam. Redierat autem sub finem anni 758. finitis æstivis, in urbem Tiberius, & cum eo fortasse Velleius. Sed major imminabat sub initium anni 759. belli moles, deficiente cum suis Marcomaniis Maroboduo, & Pannonia quoque universa atque Delmatia. Mansit autem aliquantisper post Tiberium, ut videtur, in urbe Velleius quæsturæ hujus anni comitiis candidatus.*

Legati legionum non alii, illis temporibus, quam tertii, ad minimum, anni senat. res.

ANNALES *Velleiani*.

Designatus quæstor partem exercitus ab urbe traditi ab Augusto perduxit ad filium ejus, *jam scilicet antea reuersum in Germaniam. Hunc speciosi ministri locum appellat ipse* ¹ Velleius. *In eo se, necdum senatorem, senatoribus æquatum fuisse dicit, nec infimi in senatu ordinis illis, sed designatis etiam tribunis. Nondum erat nimirum senator, qui nondum quæstor erat, sed ad quæsturam duntaxat designatus. Hoc tamen ministerium suum ita senatoribus proprium fuisse innuit, ut ne quidem quæstoribus creari antea soleret quam etiam ipsi ad superiorem tribunatus in senatu gradum fuissent ad minimum designati. Primum nimirum in senatu annum quæstura ipsa occupavit, secundum provincia quæstoria. Ita factum ut non ante tertium, ex quo in senatum admissi fuissent, annum, novum illum, quem tantopere deprædicat Velleius, honorem capessere possent vel senatores. Tunc etiam ea lege, ut nullam passi fuissent in tribunatu ambiendo repulsam. Quæ vero erat illa in homine ordinis jam equestris tam speciosa militia? Quod scilicet exercitus partem duxerit. Num igitur cohortes alæque, quibus equestres præfectos fuisse diximus, pro exercitus proinde partibus non habendas esse censebimus? Erant illæ proculdubio, remotiori quodam sensu, exercitus partes. Propiori tamen sensu legionum potius auxiliorumque quam exercitus partes erant appellandæ, quæ nimirum in uno cum legionibus censu auxiliares etiam veniebant intelligendi. Num ergo legionem fuisse censebimus quoniam ad Tiberium duxerit Velleius, partem nimirum exercitus consularis, qui duabus, ad minimum, constare solebat legionibus? Hoc proculdubio voluit Velleius. Erat tamen, fateor, cur, id ne verum esset, aliquando dubitarem, quod proximo à quæstura*

anno tum demum se legatum ejusdem ad eundem Tiberium missum fuisse testaretur. Innuens, ut existimabam, nondum se, cum antea mitteretur in Germaniam fuisse legatum. Quod si legatus nondum fuisset, legio integra esse vix potuit cujus præfectus alius fuisset à legato. Sin legionis pars duntaxat fuerit pars illa exercitus, cui præfuit Velleius, ubinam queso speciosum illud erit ministerium? ubinam honor plusquam equestris, & plane senatorius? ubinam dignitas quaestura ipsa superior, & tribunatui plebis par, saltem delignatio? An quod legionis partem, ad Cæsarem tamen, ducere nemini licuerit, præterquam tribunatio senatori? Habebant sane illius rationem Veteres, ad quem mittendus esset nuncius, in nunci dignitate, quod multis probari posset, si opus esset, exemplis. Quid si etiam legionem integram, absente legato, ducere licuerit primæ cohortis tribuno? Et tamen primæ cohortis tribunus nemo fieri posset qui tribunatu plebis senatorio ad minimum delignatio non ante fuisset insignitus? Sic omnia optime cohererent. Præcedebat enim prima cohors alias & numero (Vegetio¹ teste) militum, & dignitate. Et milites habuit selectissimos, & numerum eorum duplo fere, quam aliæ, majorem. Et pignora habuit omnium carissima, Legionis Aquilam, & Principis imaginem. Proinde consentaneum esse potuit, ut tribunum habuerit tam ætate reliquis, quam etiam dignitate celsiorem. Itaque cum aliis cohortibus tribuni sufficerent ætate pariter atque ordine duntaxat equestres; in hoc primæ cohortis tribuno congruum esse potuit, ut, præter ordinem amplissimum, ætas præterea esset senatoria. Sic enim reliquis tribunis cum auctoritate præesse potuit, tam angusticlaviis quam laticlaviis, si & ordine angusticlaviis, & la-

¹ Veget. L. II. c. 6.

ANNALES *Velleiani*.

ti claviis ætate fuisset superior. Sic etiam locum absentis legati supplere, si quid haberet in se eximium quo necessaria posset in reliquos tribunos auctoritas conciliari. Quod si senatorium illum fuisse oporteret; inde præterea intelligeremus cur tribunatus ille plebis, qui hoc tempore senatorius erat, fuerit in tribuno illo, de quo agimus, cohortis primæ, necessarius. Exigebat hoc in primis nomen commune tribuni. Ea potissimum de causa quod tribuni illi plebis fuerint etiam ipsi à prima sua origine militares. Exigebat præterea, quod militaris non esset primus in senatu gradus quæsturæ, nec ædilitas curulis quæ parem in senatu locum sibi vendicabat cum senatorio illo tribunatu plebis, pro ordine saltem legis annariæ. Ut tamen non fuerit quæstura officium ex professo militare, & alios sæpe à quæstoribus legatos haberent qui pluribus legionibus imperabant; urgente tamen necessitate satis erat vel quæstor qui exercitui, absente Imperatore, præesset. Sic legimus Tremellium Scrofam Licinii Nervæ prætoris quæstorem in Macedonia (inquit Varro) provincia relictum, qui præesset exercitui, dum prætor rediret. Fueritne ille tribunus, vel designatus, de eo nihil Varro. Imo non fuisse verisimilius est. Nec enim ante quæsturam provincialem, qua jam insignitus erat Tremellius, proximum quæsturæ honorem vel petere licuit in Comitibus. Sed opus non est ut eò confugiamus. Non opus est ut verba Velleii ita interpretemur, ut quia postea legatus missus fuerit, proinde antea legatus non fuerit. Nec ratio ulla verisimilis est, cur vel legatus abesset legionis jam noviter conscriptæ. Nec enim nominandus erat ad legationem (illa præsertim urgente necessitate) qui munere defungi non posset. Imo legatum se fuisse ipse nos postea

ANNALES *Velleiani*.

docet Velleius ¹, *cum legatos ait, inter quos ipse fuerit, partitis fuisse præfectos hibernis. Erant enim, ut mox* ² *ostendemus, hiberna illa anni 759. cum nondum quaesturam ipsam obiisset. Hinc ergo intelligimus non aliis credi solitas, cum scriberet Velleius, legionum legationes quam tribunis plebis ad minimum designatis, vel tertii saltem anni senatoribus. Quæ certe observatio in re Chronologica horum temporum utilissima est.*

§. XVII. *Et quidem hoc anno 759. re-* Anni 759.
rebus gestis
plerisque ad-
erat Velleius.
bus plerisque à Tiberio gestis interfuit Velleius. Ab eo nimirum tempore quo Germaniam attigerat, cum parte illa exercitus, quæcunque demum fuerit, missi ab Augusto. Hunc enim annum novi belli Marcomannici primum numerat. Quas nos ³ *(inquit) primo anno acies hostium vidimus? &c. eò & illa spectant: Felix eventu, forte conatu prima æstate belli Messallini opus mandandum est memoriæ, &c. Hæc Messallini gesta, subita adhuc rebellionem, fuisse tradit Velleius, huic etiam ipsi, in quo versamur, anno 759. assignat Dio* ⁴. *Sed vero primus ille annus non belli Delmatici primus, pro Velleii certe rationibus, intelligendus est. Non scilicet triennii primus, ut olim suspicabamur, quo debellatum in Illyrico scribit* ⁵ *Suetonius. Fateor hoc ipso anno fuisse belli illius Delmatici initium. Sed triennii initium inde arcessendum est ex quo venit in Pannoniam ipse Tiberius, cum hoc anno bellum illud per legatos tantummodo gereretur. Idque satis manifeste innuunt verba Suetonii. Loquitur hic Velleius de duplici suo in Germaniam adventu, alio qui quaesturam præcefferit, alio qui eandem fuerit secutus. Sic ille nimirum ut primum annum primamque æstatem de*

¹ Vell. L. II. c. 113.   ² §. 17. 18.   ³ Vell. L. II. c. 111. ib. c. 112.
⁴ Dio L. LV.   ⁵ Suet. Tiber. c. 16.

ANNALES Velleiani.

priori suo adventu intellexerit. Primus ergo hic, de quo loquitur, annus quæsturæ erat suæ tantummodo designatæ, quo missus ab Augusto post comitia (quibus quæstores etiam candidati erant in sequentem annum designandi) rebus deinde à Tiberio, post appulsum suum, gestis aderat. Medium annum tenebant pro more comitia. Erant præterea dies aliquot necessarii itineri in Germaniam. Sic anno exeunte res gestæ fuerint oportet quas videre, quibus ipse posset interesse, Velleius.

Anno 760. §. XVIII. Sequebatur annus quæstura Velleianæ, urbis nimirum 760. Huius maximam partem egit Romæ, vacans nimirum muneribus officii. Sic tamen ut tempore, quam posset per leges, minimo abesset à Tiberio. Certe superioris anni 759. fine, se legatis illis accenset Velleius¹ quos hiemis initio Tiberius partitus præfecerit hibernis. Itaque hiemis partem saltem aliquam in castris egit Velleius, dum alius suffici in locum ejus posset qui vicem ejus absentis suppleret. Sed hiberna Velleius ætivistis militariibus opponit, quæ certe ipse non ultra mensem Decembrem², cum essent diutissima, producit. Hoc autem anno solito maturiora fuisse verisimile est. Inde enim suspicionem captavit, ut videtur, Augustus protracti à Tiberio ultra necessitatem belli, quod in hiberna citius, quam necesse esset, sese receperit. Meminit certe Velleius hibernorum quæ etiam in³ autumnum inciderint. Sic apud illum certum est, cum de re præsertim militari loquitur, non quartam anni partem, quam proprie hiemem appellamus, hibernorum nomine denotari. Et asperrimæ hiemis initio ipsa illa, de quibus agimus, hiberna tribuit ipse Velleius. Sic potuit hibernis in Germania præfici Velleius, & tamen Romæ

i Vell. L. II. c. 113. 2 Vell. L. II. c. 105. 3 Vell. L. II. c. 114.

ANNALES Velleiani.

anni sequentis initio adfuisse ad quæsturam in urbe, pro more, ineundam. Etiam anni, quo quæstor erat, partem saltem aliquam cum Tiberio fuisse, nec domi modo, verumetiam militiæ, exinde colligimus, quod per annos continuos IX. Tiberii se seu spectatorem, seu etiam adiutorem, fuisse testatur. Anni illi continui esse non poterant nisi singulorum partem saltem cum Tiberio egerit. Nec spectator ille, aut adiutor, erat, præterquam rerum in militia gestarum. Hanc enim certe Tiberii militiam illo in loco celebrat Velleius. Et propterea sortem quæsturæ provincialis (quæ anni erat 761.) remisit noster hoc ipso, ut videtur, sine ut Tiberio adularetur, artis (ut ex hoc ipso libro constat) adulatoriæ peritissimus. Ne quam scilicet periculi, quo versabatur ille, partem defugisse videretur. Sic redierit ad Tiberium sub finem anni 760. quo ipsam quæsturam gesserat, post tempus tamen fortiendis provinciis constitutum. Inde enim liberior erat muneris administratio, partem nimirum muneris suscipientibus magistratibus in annum sequentem designatis. Ita Cæsarem, nondum finito præturæ anno, in provinciam tamen concessisse alibi¹ probavimus. Tum demum legatum se noster ab Augusto rursus ad Tiberium missum fuisse docet. Vel inde constat, quanquam anni 759. hibernis præfectus fuerit, non tamen ita illum in hibernis detentum esse quin Romam redierit ad quæsturam gerendam, quæ primo anno urbana fuit, non provincialis; imo ut in senatum adlegi posset, quem nemo alibi quam Romæ haberi solitum existimat. Nec enim locum hic habebant senatores è principis consilio quorum decreta senatusconsultorum vim habebant. Non constat ullos è consilii hujus sententia in senatum adlectos, utcumque jus in senatum adlegendi pro jure

¹ Append. ad Præf. Camden. p. 725.

ANNALES Velleiani.

potestatis censoriæ, ipse princeps habuerit. Et certe nondum consilium illud senatorium aderat Tiberio, sed Augusto soli, cum nondum conderetur senatus-consultum quo Tiberium Velleius æquatum dicit Augusto.

Annus 760.
primus belli
triennalis Illy-
riciani getti à
Tiberio.

§. XIX. *Et quidem ab hoc ipso quæ-
sturæ Velleianæ anno urbis 760. trienni-
um illud inchoandum est quod bello Illy-
riciano impenderit Tiberius, teste Sue-
tonio. Nec erit à nostro consilio alienum ut hoc ve-
rum fuisse probemus, cum & ab aliis nondum sit (quod
quidem sciam) occupatum, & nonnulla inde pende-
ant utilissima in nostra hac, de qua agimus, Chro-
nologia Velleiana. Jam quidem antea concessimus
initium tumultuum Delmaticorum in annum supe-
riorem 759. esse conferendum. Imo & prælia illius
anni in rebelles habet Dio. Non tamen veniunt illa
in censum triennii de bello à Tiberio ipso gesto Sue-
toniani. XV. enim Tiberii legiones illo triennio me-
morat ¹ Suetonius. X. tantummodo superioris anni
fine ² Velleius. VIII. nimirum è præsidiis utriusque
Germaniæ superioris inferiorisque, pro dispositione
Augusti, numerant ³ Tacitus atque ⁴ Dio. His no-
væ aliæ duæ accesserant ex Italia nuper conscriptæ,
in quarum altera meruit Velleius. Reliquæ V. erant
provinciarum, in quibus bellum gerebatur, singula-
rum singulæ, duarum nempe Mœsiarum, duarum-
que similiter Pannoniarum, cum legione illa ⁵ semi-
plena cujus meminit Velleius in ipsa etiam Delma-
tia. Imo illum transmarinarum provinciarum ex-
ercitum è V. legionibus fuisse conflatum testis ipse
⁶ Velleius est. Transmarinas provincias Italiæ re-
spectu intellexit, trans mare nimirum Adriaticum.
Erat enim A. ille Cæcina alterius Myliæ præfectus,*

¹ Suet. Tiber. c. 16. ² Vell. L. II. c. 113. ³ Tacit. Ann. IV. 5. ⁴ Dio
L. LV. ann. 758. ⁵ Vell. L. II. c. 112. ⁶ Ibid.

ANNALES Velleiani.

nec longe Silvanus Plautius, ut è Dione discimus. Utcunque tamen exercitum Tiberii universum X. fuisse duntaxat legionum ¹ docet Velleius, qui etiam illud addit, paucis tantummodo diebus ad refendas ex itinere ejus vires, cum Tiberio fuisse moratum, mox eò unde venerant fuisse dimissum, in partita scilicet hiberna. Hæc nempe fine anni 759. unde satis constat nondum cœpisse bellum illud trienne quod cum legionibus XV. gesserit Tiberius. Primus ergo belli annus is ipse est quo quæsturam gessit ipse Velleius, Varronianus nimirum 760. Tunc ad Tiberium Siciæ hyemantem conveniunt ex hibernis quæque suis XV. ille quarum opera usus est. in illo bello, legiones. Sed serius movit ex hibernis Tiberius, eo fortasse prætextu, quod legiones expectaret. Inde cunctari visus Augusto, bellumque, quam necesse esset, diutius protrahere. Hæc scilicet utilia Tiberii consilia, quæ illum speciosis prætulisse ² dicit noster adulator. Inde suspectus Augusto missusque adeo Germanicus qui bellum una cum Tiberio administraret. Additi Germanico milites, non ingenui modo, sed liberti etiam, cum alii, tum quotquot à viris & mulieribus servos, sex mensium annona, præter pretium, indicta, redemerat Augustus, ac manumiserat. Ita ³ Dio. Eodem illa referenda quo & nostra illa Velleii: Viri feminæque ex censu libertinum coactæ dare militem. Idem nimirum illi milites quibus usum Augustum testatur Suetonius ⁴, ad præsidium coloniarum Illyricum contingentium. Idem, inquam, cum cohortibus Libertinorum quas in Germania & Illyrico Augustum legisse testatur ⁵ Macrobius. Atqui in his missis ab Augusto, & ab urbe, copiis noster meruit Velleius. Hinc facile colligimus, non jam

¹ Vell. L. II. c. 115.   ² Vell. ibid.   ³ Dio L. LV.   ⁴ Suet. Aug. c. 25.   ⁵ Macrobi. Sat. L. I. c. 11.

ANNALES *Velleiani*.

Tiberii fuisse, sed Germanici, militem legatumque. Inde factum ut Tiberium deinde spectarit potius quam adjuverit. Nec enim longe invicem diuive aberant Tiberius atque Germanicus. Inde fratrem suum Magium ¹ Celerem Tiberii adiutorem legatumque depradicat in bello Delmatico. De se nihil tale: non proculdubio taciturnus, si qua sua in Tiberium, in illo bello, merita fuissent. Et tamen bellum Delmaticum non antea aggressus est Tiberius quam Pannonicum absolvisset. Quo certe tempore Velleio ne quidem quaestura obstare potuit quo minus Tiberium comitaretur, ni jam mereret in exercitu Germanici. Hinc etiam Germanici ² in bello Delmatico experimenta virtutis celebrat Velleius. Non certe quaesito, ut in aliis, adalandi loco, cum & mortuus jam esset Germanicus, nec memoriae esset Tiberio admodum gratae. Ne jam & illud addam, quod alibi ³ videatur in Germanicum, ni suspecta loci lectio esset, iniquior. Sed vero testimonium illud Tiberii filio adoptitio dedit Velleius, quod testis esset rerum à Germanico gestarum. Docet praeterea Dio ipso quaesturae suae anno missum esse Germanicum. Nempe pro lege principum, quibus concedi solebat ea legis annariae indulgentia ut quinquennio citius quaesturas, quam alii, peterent, gererentque. Ita quaesturam anno ætatis XX. gesserit Germanicus, quam Velleius ætatis anno XXV. privatus nimirum, nec ulla legis indulgentia solutus. Sed vero, ut quaesturae anno expeditionem Illyricianam suscepit Germanicus; sic nihil obstabat quo minus illum tunc quoque quaesturae anno comitatus fuerit similiter Velleius. Ambo satis commode hoc idem fecerint, si post Comititia, designatosque sequentis anni quaestores, profecti fuerint. Potuitque causa feræ profectionis esse mora illa Tiberii, quæ suspectum illum

¹ Vell. L. II. c. 115.   ² Vell. L. II. c. 116.   ³ Vell. L. II. c. 125.

ANNALES *Velleiani.*

Augusto fecerat. Sero nimirum ex hibernis move-
rat Tiberius. *Et tamen postea aliquot dierum iter*
necessarium erat ut de æstivis Tiberii moneretur
Augustus. *Inde moræ aliæ necessariae erant quibus*
& consilium de Germanico mittendo ceperit Augu-
stus, & Germanicus ipse sese itineri accinxerit. Sic
æstate jam affecta, & peractis sequentis anni comi-
tiis, moverit in Pannoniam Germanicus, comitem-
que satis commode habere potuit nostrum è quæstura
Velleium. Nec sane exigunt res hujus anni narra-
tæ à Dione maturiorem Germanici processionem.
Postea quam Germanicus in Pannoniam appulisset,
tum demum confluisse dicit exercitus. Tum Seve-
rum è Mœlia venientem adorti sunt rebelles victi-
que. Postquam in unum convenissent, aliud præ-
terea nihil à Germanico actum legimus, quam quod
Mazæos, gentem Delmaticam pugna victam damnis
affecerit.

§. XX. *Hoc ergo anno legatus princi-* Legati pro-
vinciarum
omnes sena-
torii.
pis videtur fuisse Velleius. Et quidem Se-
natorum propriæ illæ videntur fuisse le-
gationes. Legatos certe provinciarum vix alios le-
gimus quam Consulares aut Prætorios, excepto Æ-
gypti præfecto qui Equestris esse solebat propter ora-
cula Sibyllina, ne fasces haberet infauſto reipublicæ
omine in Ægyptum, ut credebant, inferendos. Ex-
ceptis etiam, si quæ aliæ essent, ad exemplum Æ-
gypti, in aliis quoque provinciis, Ægyptiacæ præ-
fecturæ, quas tamen nullas, per hæc Augusti tempo-
ra, ut puto, legimus. Tribunitios legatos aut ædi-
litios raro admodum, si forte unquam, memorant
historici. Et tamen provinciam administravit Otho
per decem annos, adhuc tantummodo quæstorius,
teste ¹ Suetonio. Et plerunque quidem ex prætori-
is, nonnunquam tamen ex iis etiam qui quæsturam

¹ Suet. Oth. c. 3.

aliumve

ANNALES Velleiani.

aliumve intermedium magistratum gessissent deletos provinciarum legatos testatur ¹ Dio. Potuit ergo Velleius hoc tempore legatus fuisse quæstorius. Et quidem non exercitus solus, qui plures erant nonnunquam in eadem provincia, verumetiam provinciae, si præsertim unicæ legionis fuisset exercitus, quales sæpe erant in minoribus provinciis. Erant quidem provinciae Cæsaris nonnunquam duplices, ut scilicet alias sub se complexæ fuerint provincias. In illis legatus Cæsaris alios sub se habuit legatos singularum provinciarum. Sic habuit Plinius junior Pontum & Bithyniam, quarum provinciarum alteram, in qua ipse non aderat, per legatum administravit. Erant itaque cujuscumque generis legati, vel propter fasces, jusque gladii, & imperium in exercitus, excepto Aegypti præfecto, aliisque, ad illius exemplum, præfectis Aegyptiacis, ordinis omnes fenatorii. Eo tamen discrimine, ut provinciis illis majoribus & multiplicibus non alii præfici solerent quam consulares, aut prætorii. Erant enim hi principis ipsius legati, ejusque vicem in provincia sustinebant. Minores illi simplicium provinciarum legionumve singularum legati majorum potius præfectorum quam principis legati habebantur. Ut proinde sufficerent illis legationibus obeundis minorum gentium fenatores, etiam tribunitii, ædilitii, atque quæstorii. Præcipue vero quæstorii; cum etiam in libera republica, præter rem pecuniariam, alia quoque consulum prætorumque munia pro tempore absentium obirent eorundem quæsttores. Imo variae erant in una eademque provincia prætoria, illis quoque temporibus, provinciae quæstoriae. Duas certe fuisse in prætura Siciliensi docet ² Asconius. Inde factum ut jure gladii ornarentur etiam sæpe quæsttores. Inde etiam ut prætorum consulumque vicarii

¹ Dio L. LIII. ann. 726.   ² Ascon. in Verrin.

essent,

ANNALES Velleiani.

essent, etiam in imperio. Inde ut minores hi legatorum ordinariorum legati, vel quaestores deinde essent, vel quaestorii. In his minorum gentium legatis locum habuit Velleius, secundo hoc militiae suae gradu, non jam amplius equestris, sed senatoriae.

§. XXI. Addit porro Velleius legatum ^{Velleius Augusti legatus, & tamen obnoxius Tiberio.} se ejusdem ad eundem hoc anno fuisse missum. Meminerat autem supra duorum. Dixerat enim se traditi ab Augusto exercitus partem ad filium ejus perduxisse. Inde duobus verba illa modis intelligi possunt; vel nimirum ita, ut Augusti legatus missus fuerit ad Tiberium; vel ut Tiberii legatus ad eundem imperatorem suum venerit Tiberium. Cur Tiberii legatus intelligatur ea ratio est, quod Tiberii sese militem ¹ agnoscat. Imo continuo illo novennio Tiberii se vel praefectum fuisse vel legatum innuit; inde se spectatorem Tiberii vel adiutorem fuisse gloriatur. Ita praefecturam illam legationemque Tiberii fuisse convenit, quibus nimirum in verba Tiberii sacramentum militare suscepit, illius numini majestatique devotus. Contra tamen facit, quod missum se fateatur ab Augusto. Sic enim Augusti fuisse legatus intelligitur. Ita ² *πρωτοψύχων* nomine legatos designant, non sacrae modo literae, verumetiam alii coevi illorum temporum scriptores. Id quoque facit, quod Germanico illum, non Tiberio, assignarit, uti vidimus, Augustus. Sed conciliari ambo illa fortasse possunt, si non ita alterius legatus intelligatur ut alter penitus excludendus sit. Principum enim omnium non modo erant in Numis vultus, verumetiam imagines in vexillis. Isdem fidem exercituum obstrictam ex iisdem discimus tam Numis quam inscriptionibus. Imo principibus etiam designatis. Praecipue vero in expeditione agentibus. Maxime

ANNALES Velleiani.

vero exercituum in provinciis bello præcipuo finitimis. Plurimum certe provinciarum jus dedit, pro antiquo reipublicæ exemplo, potestas minorum etiam principum proconsularis. Imo omnium, tam armatarum quam inermium potestas illa tribunitia, quæ jam certum est ornatum fuisse Tiberium. Illum ergo pro maiore potestate agnoscere oportuit ipsum Germanicum, ut agnoverat Caius heres Augusti designatus, propiorque quam fuerit ipse Tiberius. Multo magis Velleius ipsi Germanico obnoxius. Præsertim nulla in contrarium Augusti intercessione, quam sanè nullam memorat Velleius. Parem undiquaque cum Augusto Tiberii potestatem ante annum Augusti penultimum ne quidem agnoscit ipse Velleius. Ita potuit Velleius simul Augusti legatus, & tamen miles esse Tiberii.

*Legatio Velleii
& præfectura
quomodo in-
vicem distin-
guende sint.*

§. XXII. Distinguit rursus Velleius duplicem in sua hac sub Tiberio militia senatoria personam, legati aliam, aliam præfecti. Atque hæc officia ita invicem secernere videtur, ut in alio spectator fuerit, in alio adjutor, Tiberii. Sic etiam fortasse, ut præfecturæ spectandi; legationi, adjuvandi, munus assignet. Ita præfectus fuerit absentis Tiberii; legatus autem præsentis, cum non spectare illum tantummodo, verum etiam adjuvare posset. Præfici autem solebant ab Imperatore provinciis; præfici castris, quacunque demum in regione, quacunque occasione, stativis; præfici hibernis. Nec hibernis duntaxat integris, verum etiam partibus, præfici solebant legati. Id sanè in bello hoc Germanico à Maroboduo instaurato factum indicat Velleius: legatos¹ (inquit) inter quos ipsi fuimus, partitis præfecit hibernis. Itaque, qui in majori exercitu, cum legioni singulari præesset, ad nutum Imperatoris moturæ, legatus fuisset; is idem

ANNALES Velleiani.

præfectus erat cum seorsim propriam fixamque haberet stationem. Nec tamen, cum præfectus fieret, legati nomen exinde exuebat. Satisque erat ad nomen præfecti, pro sententia Velleii, ut vel hibernis præficeretur. Longe tamen frequentior illa vocis significatio est qua provinciarum cujuscunque modi prælides, seu populi fuissent, seu principis, seu consulares, seu prætorii, seu armatæ fuissent provinciæ, seu inermes, communi tamen præfectorum nomine censentur. Hos etiam præpositos appellat Velleius. Ita præpositum Illyrico ¹ initio hujus, in quo versamur, belli memorat Valerium Messalinum, & præpositum Delmatix ² in bello Delmatico Vibium Postumum. Utrobique non civiles, sed militares præpositos intelligit, qui etiam iidem, propriissimo vocis usu præfecti appellandi erant, quod custodiis stationibusque, non foris solummodo civilibus, præficerentur. Etiam præfectos castrorum memorat Velleius ³, qui erant singularum legionum singuli. Sic Pœnium Postumum præfectum castrorum secundæ legionis legimus apud Tacitum ⁴. Et è tribus Vari legionibus duos castrorum præfectos nominat Velleius ⁵ insigni alterum fortitudine, alterum timiditate. Majores erant tribunis, ut è ⁶ Suetonii discimus Vespasiano. Aquilis ⁷ legionum signis proximi, ante tribunos primosque centurionum. Tribuni illi, ni fallor, & ipsi castrenses erant, equestris duntaxat ordinis, cum fuerint præfecti senatorii. Iidem hibernorum præfecti, quod scilicet castris præficerentur hibernis. Erant enim hiberna castra stativa. Legimus etiam in Velleio ⁸ plurimum legionum præfectum M. Lepidum. Imo provinciarum. Is idem præerat qui præficiebatur à principe. Atqui Syria

¹ Vell. L. II. c. 112. ² Vell. L. II. c. 116. ³ Vell. L. II. c. 112. 119, 120. ⁴ Tacit. Ann. XIV. 37. ⁵ Vell. L. II. c. 119. ⁶ Suet. Vesp. c. 1. ⁷ Tacit. H. II. 89. ⁸ Vell. L. II. c. 114.

ANNALES Velleiani.

præfuisse Varum agnoscit ¹ Velleius. Idem eundem Germaniæ etiam exercitui ² præfuisse testatur. Plane provinciæ Syriæ, Germaniæque exercitui à principe præfectum. Ita provinciam aliquam minorem habuerit forte Velleius, vel, ut videtur, in Illyrico, vel in Germania, bello certe finitimam. Et quidem, si quis ordo fuerit in his muneribus, maturiorem ego legationem fuisse crederem, seriorem præfecturam. Plura fidei peritiæque experimenta ediderit oportet cui fuerit absenti credendum quam cui res esset sub oculis Imperatoris agenda. Sed quia satis est ad mentem Velleii præfectura illa etiam hibernorum; proinde nescio fueritne præterea præfectus provinciæ. Sed spectatoris nomen melius illi fortasse conveniet qui etiam dum res bellicæ gererentur abfuerit, quam illi qui in hibernis esset, dum ne quidem ipse Imperator esset in hostico. Redeo jam ad sequentes hujus, de quo agimus, belli annos.

Annus 761.
²^{us}, erat belli
Pannonici, La-
cuna alia in
Velleio.

§. XXIII. Sequitur ergo annus urbis 761. *cujus ætivism omnis Pannonia pacem petiverit, quod hujus anni Cos. M. Furio Camillo, Sext. Nonio Quinctiliano factum docet Dio. Velleius hodiernus ita habet quasi proximis à decem legionum appulsu, quem anno 759. assignavimus, hoc contigerit. Mox enim illis eò, unde venerant, dimissis, Tiberium ipsum hiemis initio Sisciam rediisse testatur. Hæc noster L. II. c. 113. Sequitur deinde digressio in laudem Tiberii, cujus in fine illa legimus: Hiems emolumenta patrati belli contulit. Sed insequentis ætate omnis Pannonia, reliquiis totius belli in Delmatia manentibus, pacem petiit. Hæc ille c. 114. quasi nimirum eadem fuisset utrobique hiems, & unico proinde anno Tiberium tenuerit bellum Pannoni-*

¹ Vell. L. II. c. 117.   ² Vell. L. II. c. 118.

ANNALES Velleiani.

c. m. *Sed plurimum fuisse annorum testem habemus disertissimum Dionem. Nec certe pugnat, quàm sanum eum etiamnum habemus, ipse Velleius. In hoc trienni bello duplex ipse bellum agnoscit, Pannonicum prius, quod proxime Germanicum exceperit, de quo c. 114. tum deinde Delmaticum, de quo c. 115. Et quidem ita invicem distinxit, ut prioris belli non una agnoscat æstiva. Hoc satis clare innuunt verba ejus illa: solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos invitaverat, majore parte æstivarum expeditionum cœnavit sedens. Loquitur enim ibi certe de bello Pannonico quàm diversum erat tam à Germanico quam etiam à Delmatico. Non ergo eadem est, quæ videtur eadem, in utroque illo Velleii loco, hiems. Sed deerant in unico illo, unde prodit Velleius, codice, anni 760. qui belli Pannonici primus erat, acta omnia, quæcunque ille in compendiarie hac historia prodiderat. Deerant præterea quæcunque scripserat noster de mittendo ab urbe Germanico, sub quo tamen ipsum meruisse probavimus, cujusque disertissimam facit in sequentibus mentionem. Vix sane est ut suum, ut ducis fui ab urbe adventum, prætermiserit Velleius. Ego lacunæ locum fuisse suspicor ante verba modo prolata: hiems emolumenta patrati belli contulit. Ita nimirum ut anni 760. hiems illa fuerit, qui quidem annus belli Pannonici primus erat, idemque quo ad Tiberium ab Augusto missus est Germanicus. Tantum abest ut adventum Germanici sui credam tacuisse Velleium, ut mentionem Agrippæ in Augusti indignationem incidentis, Germanici potius quam Tiberii gratia injectam existinem. Agrippam enim eidem expeditioni destinaverat Augustus, nec alia de causa missum Germanicum testatur Dio, quam quod Agrippa jam antea Augusti gratia ex-ciderat. Sic viam straverit casus Agrippæ antea*

ANNALES *Velleiani*.

narratus ad consilium mittendi postea Germanici.

Locus Velleii
de hujus anni
hibernis expli-
catur.

§. XXIV. *De hujus anni* 761. *hibernis ita Velleius* : Autumno victor in hiberna reducitur exercitus, cujus omnibus copiis à Cæsare M. Lepidus præfectus est, vir nominis ac fortunæ Æmiliorum proximus. *Sic enim legit, idque, ut puto, recte Cl. Heinsius. Sed quomodo cum omnibus copiis Lepidus, si Cæsar ad alteram belli Delmatici molem animum interea atque arma contulerit, etiam antea quam illi Lepidus conjungeretur? Hæc tamen ipse asserit Velleius. Imo ubinam interea Tiberius ipse atque Germanicus, si copiis omnibus præfuerit Lepidus? Num & illi sine copiis? Romam fateor interea venit, Dione teste, Tiberius. Venit etiam (quanquam id silente Dione) Germanicus. Aderat certe Tiberius cum lex Papia Poppæa rogaretur de maritandis ordinibus, iis Cofs. rogata quorum nomen tulit, quos anni sequentis 762. suffectos fuisse idem agnoscit Dio. Sæpe revocatum, non semper, continuo hoc triennio Tiberium dicit perseverasse¹ Suetonius. Et præmissum (Roma scilicet, ubi erat Tiberius) noster² etiam testatur Germanicum. Non solum utique, sed cum exercitu, eodem scilicet cui postea aderat Tiberius. Addit³ Velleius initio ætatis, anni nimirum 762. educto hibernis exercitu Lepidum ad Tiberium Imperatorem tetendisse. Hinc etiam intelligimus alium fuisse Tiberii & Germanici, alium Lepidi, exercitum; nec adeo exercitui universo præfectum Lepidum.⁴ Dio illa omnia, quam Velleius ipse, distinctius. At ille tres in partes Tiberii copias universas (legiones nimirum XV. quibus bellum hoc ab eo gestum prodit Suetonius) fuisse divisas. Harum unam Silano assignatam, aliam Lepido, cum reliqua*

¹ Suet. Tib. c. 16.   ² Vell. L. II. c. 116.   ³ Vell. L. II. c. 115.   ⁴ Dio L. LVI.

ANNALES *Velleiani*.

Tiberium ipsum cum Germanico sese adversus Batonem contulisse, nempe in Delmatiam. Sic tertiae duntaxat exercitus universi parti praefuerit Lepidus, quae tamen ipsa seorsim justum confecerit, & consularem exercitum, plurium nempe legionum. Ita conciliari poterit cum Dione Velleius, ut copias omnes exercitus Lepidiani legiones omnes intellexerit; idque sibi voluerit Velleius, non jam singulis exercitus illius legionibus, ut anno superiori, hiberna partita fuisse assignata, sub suis singularum legatis, sed ut una fuerint & communia omnibus hiberna sub legatorum omnium duce Lepido. Cum enim partitis hibernis praeficerentur legati, id sane innuit fuisse legatos partitorum hibernorum duces summos, quod fieri non potuit si plures fuissent in iisdem hibernis legiones, & plures adeo legati, sub uno hibernorum praefecto qui potuerit legatis ipsis imperare.

§. XXV. Porro tripartitam illam exercitus distributionem ita fuisse existimo. Ea hiberna quomodo distributa fuerint. Aliam Silano creditam testatur Dio. At qui Silanus ille idem fuisse videtur cum consule anni 760. quem A. Licinium Nervam etiam ibi appellant codices hodierni Dioniani. Rectius illum A. Licinium Nervam Silianum P. Sili filium noster vocat Velleius¹. Quod scilicet è gente Silia in Liciniam fuisset adoptatus, à Silio illo, sub quo tirocinium egerat Velleius, oriundus. Illum certe ducem² agnoscit ipse Velleius, qui addit praeterea praereptum immature, & fructu amplissimae principis amicitiae & consummatione evectae in altissimum paternumque fastigium imaginis defectum. Hinc colligimus sub finem anni 761. hibernis à Tiberio in Mœsia fortasse fuisse praefectum; anno autem 762. cum adversarios suos domuisset, fatis concessisse. Certe

¹ Vell. L. II. c. 116.   ² Vell. ibid.

ANNALES Velleiani.

ante triumphum Tiberii. Ornamenta enim triumphalia cum Tiberii triumpho decernenda pro consummatione evectæ in altissimum paternumque fastigium imaginis habuit, ut puto, Velleius. Cum enim jam consul fuisset ut fuerat pater Silius, hoc tamen deerat ad altissimum paternumque fastigium, ut esset triumphalis, & triumphalem haberet in gentis suæ atrius imaginem. Illum certe junxit Sejano Velleius, quem observaverat, in hoc eodem bello, materia adipiscendi triumphalia similiter fuisse defectum. Secunda exercitus pars quæ cum Tiberio erat & Germanico, in Delmatia hiberna habuit, (ubi belli reliquæ prostigande erant) Tiberio & Germanico ex Italia reversuris opportunissima. Tertia ergo exercitus pars, quæ cum Lepido erat, hiberna habuit in ipsa superioris belli sede Pannonia. Illam proinde solam memorat Velleius, quod sola fuerit relicta ibi ubi paulo antea totus fuerat exercitus. Proinde etiam, ni fallor, quod ibi egerit ipse Velleius. Mansisse certe in illius anni cum Lepido hibernis, exinde suspicamur, quod, cum ad alteram belli Delmatici molem Tiberius animum atque arma conferret, in ea regione adiutorem legatumque ei fuisse fratrem Velleii Magium Celerem Velleius ipse nos doceat. Innuat interea se cum Tiberio non fuisse cum hoc proprium fratris sui invidendumque decus agnoscit. Atqui in Delmatiam concesserat Tiberius fine anni 761. hiberna Magio cum sua legione ibidem assignaturus. Rediit deinde Romam, post Cos. quidem sequentis anni 762. ordinarios, ut jam ostendimus. Sic tamen, ut matura nihilominus æstiva in Delmatia habuerit, & maturum etiam æstivorum finem. Illius enim æstatis initio Lepidus educto hibernis exercitu ad Tiberium (inquit Velleius¹) imperatorem tendebat. Itaque jam antea

ANNALES Velleiani.

aderat in Delmatia Tiberius. *Addit Velleius illum magna cum clade hostium obfistentium, excisis agris, exultis ædificiis, cæsis viris, lætum victoria prædaque onustum, ad Cæsarem pervenisse. Nec difficilem Lepidi victoriam fuisse testatur etiam Dio. Inde nullæ ejus res gestæ memorantur conjuncti cum Tiberio. Illa, ut videtur, causa, quod bellum Delmaticum jam antea absolverat Tiberius quam Lepido conjungeretur. Ætate autem illa maximi belli consummatus effectus docet Velleius. Nec ultra æstivorum fines receptissimos protractam ætatem innuit. Sic vere fuerit Velleius, qui cum Lepido venerat, belli hujus patrati jam spectator, potius quam adjutor. Convenit porro quod ait Velleius Delmatas, non jam ductu sed manibus atque armis ipsius Cæsaris fuisse pacatos. Manus Cæsaris & arma opponit ejusdem ductui. Quod nempe ductui Tiberii illæ quoque tribuendæ essent victoriæ quas Lepidus non suis, sed Cæsaris fuisset consecutus auspiciis. Ut ergo Tiberii nullæ erant in rebus à Lepido gestis, præterquam ductûs, operæ; sic viceversa significat Velleius duci suo Lepido, & sibi adeo ipsi, nullum fuisse ministerium in bello Delmatico, quod suis manibus atque armis confecerat jam antea ipse Tiberius.*

§. XXVI. Proximus à Quæstura in ^{Velleius postea} senatu honor Velleio vel Ædilitas fuerit ^{Tribunus plebis.} oportet, vel Tribunatus plebis. Nec enim antea Præturam ambire licuit quam horum magistratuum alterum gessissent, ut alibi¹ ostendimus è Mæcenatis oratione Dioniana. Itaque, cum prætorem se postea designatum doceat ipse Velleius, nec legis aliquam indulgentiam concessam legamus, quæ rara admodum erat in privatis: facile inde intelligimus vel ædilem illum fuisse antea, vel certe tribunum. Unius enim ejusdemque anni erat uterque ille magistratus. Sic

¹ Præl. XII. ad Spars. Ad. §. 1, 2,

ANNALES Velleiani.

tamen ut nemo unus utrumque gesserit, sed satis esset eorum vel unus ad ambiendam deinde tempore legitimo præturam. Itaque alterum à Velleio nostro gestum fuisse verisimillimum est. Utrum gesserit, id fateor incertum esse. Eò tamen magis propendeo ut tribunus potius fuerit quam ædilis. Decem enim erant tribuni, cum duo fuerint duntaxat ædiles. Nec enim alia quam Curulis Ædilitas locum habere potuit in honoribus senatoriis. Ita paucitas ædilitum id fecerit oportet, ut quia rarior, proinde difficilior, fuerit ædilitas. Et quidem tribunum se potius quam ædilem fuisse innuit, ni fallor, ipse Velleius. Jam supra observavimus illum, cum partem exercitus ad Tiberium ab urbe perduceret, in eo se non quæstoribus modo senatoriis, sed superioribus in senatu quæstura tribunis, æquatum agnovisse. Quod tribunos potius plebis quam ædiles hac occasione memoravit, id alio referre non possum quam quod tribunatum ipse potius gesserit postea quam ædilitatem. Jura enim alioqui utriusque cum in unum annum conferrentur, eadem omnia fuisse verisimillimum est. Ut proinde eosdem tam domi quam militiæ honores, tam in castris, quam etiam in comitiis, petere illi licuerit qui ædilitate functus fuerat, quam etiam illi qui tribunatu. Sed nemo unus utrumque illum magistratum obiit, ut diximus. Nec opus erat ut alterius, quam quem ipse tempore legitimo obierit, mentionem faceret Velleius. Nec denique obstabat tribunatus ille, etiam in urbe gestus, quo minus continuum novennium in militia Tiberii exegerit. Magis certe erat affinis tribunatus ille plebis tribunatui, unde ortum habuit, militari, quam ædilitas, cujus civile erat munus, nec ullo modo militare.

Et quidem
anno ut vide-
tur, 766.

§. XXVII. Qui tamen ne id quidem
verbis apertis significavit, fueritne tribu-

ANNALES Velleiani.

nus plebis, non est proinde quod ab eo annum expectemus quo tribunatum gesserit. Is ergo erit aliunde per rationem explorandus. Itaque in primis certum est, qui quaesturam obiit anno Varroniano 760. proinde tribunatum ante annum ejusdem epochae 762. non quidem potuisse capessere. Annus enim ad minimum unus quaesturae, quam remisit, provinciali necessarius erat, ut proinde ne tempus quidem suppetere ante annum illum, quem dixi, per leges annales maturum atque legitimum. Illud praeterea certum, qui praetor eodem, quo obiit Augustus, anno designatus est, illum post annum Augusti penultimum, aere nimirum Varroniana 766. tribunatu fungi ne quidem potuisse. Ita medio illo spatio inter annum 762. & 766. annus querendus erit quo tribunus noster fuerit Velleius. Ego annum nullum aptiorem illo reperio qui fuit hujus intervalli postremus. Jam enim alibi¹ ostendimus, & annum fuisse illum tribunatum, & quidem Romae annum. Ita nimirum, ut nec alibi obiri potuerit praeterquam Romae; nec pernoctare illi extra urbem licuerit quicunque in illo fuisset magistratu. Nec tamen integro anno à Tiberio abesse potuit qui Tiberio per annos continuos IX. adfuit, vel spectator ejus nimirum vel adjutor, ab anno nimirum, ut probavimus, 757. Faciunt illa, ut nec in annum aliquem anteriorem conferri tribunatus ille potuerit, nec tamen sit ultra illum differendus.

§. XXVIII. Cum clades illa legionum Varronarum contingeret, tum bellum, de quo modo egimus, Delmaticum à Tiberio confectum docuit Velleius², & post Velleium alii³, anno nimirum Varroniano 762. Proximo⁴ anno 763. denique in Germaniam irrupisse

Tribunatum
invi. Dec. X.
755. depositus
Decem.
idem X. an-
ni 760.

¹ Præl. XII. ad Spart. Adr. §. 6.   ² Vell. L. II. c. 17.   ³ Suet. Tib. c. 16. Dio L. LVI. an. 762.   ⁴ Suet. Tib. c. 18.

ANNALES Velleiani.

docet Suetonius. Inde post biennium ¹ in urbem rediit, eodem teste Suetonio. Tum demum ² jampridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Delmaticisque triumphum egisse noster itidem docuit Velleius. His ergo annis annum integrum Romæ noster adesse non potuit, si quidem continuum cum Tiberio egerit novennium. ³ Triumphantem Tiberium Velleius ipse cum fratre suo Magio comitatus est, inter præcipuos præcipuisque donis adornatos viros. Dona intelligit militaria, coronas, hastas, vexilla, armillas, &c. Dare enim hæc solebant militibus bene meritis Imperatores. Utque dona illa militibus ornamento erant; sic vice versa triumphum ipsius Imperatoris ornabant donis istiusmodi ornati milites, eo nimirum illustriorem futurum quo plura apparerent in pompa dona, & donis insigniti milites. Et sane fratrem ⁴ suum Magium Celerem adiutorem Tiberii in bello Delmatico celebrat, uti vidimus, ipse Velleius, & Tiberii ipsius patrisque Augusti magnifica de illo testimonia. Imo honores etiam, quibus triumphans eum Tiberius donaverit, amplissimos. Nec sua quoque tacuit, qua licuit per modestiam, merita, dum & se quoque militem ⁵ profiteretur Tiberii, legatumque pariter atque adiutorem. Imo militis nomine adjutorisque hoc ipsum, ni fallor, intellexit, quod victoriam ejus adjuverit, militumque in triumphi apparatu insignium unus fuerit. Referebantur enim ad invicem, pro illius ævi sermone, militis nomen atque Imperatoris. Ergo Romæ aderat in triumpho Tiberii, non Tiberius duntaxat ipse, verum etiam Velleius, anno nimirum Varroniano 765. Cum enim decerneretur triumphus Imperatori, id quoque decerni solebat ut deportaretur bene meritus in patriam exer-

¹ Suet. Tib. c. 20.   ² Vell. L. II. c. 121.   ³ Vell. ibid.   ⁴ Vell. L. II. c. 115.   ⁵ Vell. L. II. c. 103.

citus. *Tam scilicet ut testes adessent rerum gestarum, quam etiam ut triumphum ornarent imperatoris tot militum etiam privatorum decora. Atqui nulli adhuc Velleii, in hoc triumpho, memorantur honores alii quam militares. Et tamen Senatoriis etiam honoribus egregia in militia facinora muneri solitos principes multis ostendere possem, si opus esset, exemplis. Sed nihil attinebant ad triumphi pompam honores militum senatorii, ut proinde essent à Velleio, hoc in loco, memorandi. Nec aderat fortasse comitiorum tempus quo designandi erant ad futuri anni magistratus à populo, etiam principis (qui appellabantur) candidati, cum triumpharet Tiberius. Sic potuit Velleius inire tribunatum die tribunatus ineundi legitimo¹ Decembr. X. anni, quo triumphavit Tiberius, Varroniani 765. depositurus sequentis Decembris die itidem X. anni Varroniani 766. Idem si Decembri anni 766. tribunatum inisset eundem Decembri anni 767. depositurus, nec potuit, nondum elapso tribunatu, ab Augusto ad præturam designari, nec præturam ipsam anno 768. gerere, proximo nimirum anno ab elapso tribunatu. Convenit præterea militia Velleii sub Tiberio novennis. Cæpit enim annus 9. hoc ipso anno 765. post Jun. XXVII. natalem adoptionis Tiberii ab Augusto, & tamen ante comitia mense Augusto, aut paulo forte serius, habenda. Nec aberat etiam anno 766. Roma Tiberius. Potuitque adeo Velleius magistratum illum tum quoque tenere, idque Romæ, & per annum illum fere universum, nec interim à Tiberii satellitio discedere. Nulla enim erant hoc anno molesta bella quæ obstarent quo minus Romæ versaretur etiam ipse Tiberius.*

§. XXIX. *A prætura quam tenuit anno, pro rationibus nostris, 768. alium Vel-*

Librum,
quem habemus cur

¹ Vid. Præl. XII. ad Spart. Adr. §. 7.

ANNALES Velleiani.

anno 783. Iam bonorem nullum legimus, ne quidem
 fensitavit provinciam praetoriam, nec iam consulatum.
*Sed ne quidem aliud ullum vitae negoti-
 um.* Studius ille, an delicias Tiberii vitisque Capre-
 entibus annos secutos impenderit, hodie non constat.
Fieri potest ut utriusque. Frat Neroni socius in de-
 liciis Petronius, scriptor etiam ipse elegantissimus.
*Non certe Velleio displicuit simile Sentii Saturnini in-
 genium, quem ait, ubi¹ negotia fecissent locum otio,*
 liberaliter lauteque eo abutum; ita tamen ut eum
 splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum
 aut desidem diceres. *Nec ullam memorat scriptum
 suum antea editum, in otio illo elucubratum.* Inge-
 nii sui has primitias, in gratiam Vinicii consulis
 emisit ipso ejus consulatu, annoque adeo Varronia-
 no 783. Nos enim erat illis temporibus praecipua
 quaeque amicorum patronorumque gaudia muneri-
 bus offerendis gratulari. Quae autem alii donis, ea
 scriptis celebrabant Poetae atque Oratores. Hinc illa
 de genethliacis epithalamiisque Dionysii Halicarnas-
 sae aliorumque Sophistarum praecepta. Hinc & scri-
 pta utroque sermonis genere, tam metrici quam etiam
 soluti. Praecipue vero nos ille receptus est in cele-
 brandis consulatibus. Consulatum suum Cicero tam
 Graece quam Latine, tam carmine quam oratione
 etiam prolaica, curavit posteris commendandum.
 Idque enixissimis precibus arget contenditque epi-
 stolis ad Luceium celeberrimum sui temporis Hi-
 storicum. Sic consulatus Domitiani celebrant Statius
 atque Martialis. Sic etiam Honorii Claudianus.
 Sic etiam Stilichonis privati bonis idem Claudia-
 nus. Illud etiam artificum receptum quo insigni-
 ores facerent amicorum patronorumque consulatus,
 si pro epochis illos historicis haberent, seu nimirum
 historias suas ab illo arcefferent, seu ad illum ref-

¹ Tell. L. II. c. 105.

que deducerent. *Divorum fratrum Marci nimirum Antonini, atque Lucii consulatum multis historicis exordium historiarum fuisse observavit auctor vitæ quam vulgo Capitolino tribuunt, nos Spartiano asseruimus. Frequentiora tamen exempla sunt eorum qui historiarum fines in illis ponerent consulatibus quorum memoriam apud posteros celebrem esse velent. Sic historiam suam ad XVII. Theodosii consulatum deducit Sozomenus. Sic Stilichonis consulatu suam claudit historiam Sulpicius Severus. Sic Constantii & Juliani consulatu suam Aurelius Victor editus à Schotto. Sic Dio suam consulatu suo quem cum Alexandro gessit Imperatore. Sic alii multi plane pro exemplo Velleii nostri Vinicii sui consulatu historiam suam terminantis. Hinc & ¹ modus ille scripturæ à Velleio sibi præscriptus, brevis nimirum & summarius. Hinc ² notitia illa in arctum contracta in utraque hujus operis parte observata. Hinc ³ formam illam operis propositi agnoscit in præcipiti sitam festinatione, quæ se rotæ pronive gurgitis ac verticis modo nusquam pateretur consistere, pene magis necessaria prætereundo quam supervacua amplectendo. Alibi opus illud suum non justum, ⁴ sed recisum fuisse testatur. Alibi se memoria professionis, ⁵ ne in infinitum evagaretur, reprimit. Alibi ⁶ promissæ brevitatis fidem agnoscit, & transcursum hunc, quæ nempe iusto operi opponeretur, appellat. Iustam nimirum ille rerum earundem historiam sæpe pollicetur: sua nimirum iusta ⁷ volumina: iustum ⁸ opus. Hæc tamen ille per otium. Jam properandam erat ne antea consulatus exiret quo historia erat ipsa terminanda. Et quidem serviant breviorum plerunque formam historiæ decorandis consulatibus conscriptæ. Tale illud erat*

1 Vell. L. II. c. 52. 2 Vell. L. I. c. 14. 3 Vell. L. I. c. 16. L. II. c. 96. 4 Vell. L. II. c. 89. 5 Vell. L. II. c. 89. 96. 6 Vell. L. II. c. 55. 99. 7 Vell. L. II. c. 48. 114. 115. 8 Vell. L. II. c. 99. 103.

ANNALES Velleiani.

Sulpicii Severi, *tale Q. Julii Hilarionis, tale Aurelii Victoris Schottiani.* Ita cœperit hanc historiam Velleius post medium anni 782. quo designatus est ad sequentis anni consulatum Vinicius. Et finem imposuerit antequam falces deponerent anni 783. consules ordinarii. Aliter sera fuisset consulatus jam ad exitum perducti gratulatio. Id ne contingeret, placuit Velleio ratio illa scribendi properata atque compendiaria.

Mors Velleii §. XXX. Sic annum Velleii natalem anno 784. dedimus. Nescio an emortualem etiam designare possimus. Conabimur tamen. Fateor esse hoc sine testibus difficillimum. Id quoque fateor, deesse nobis, qui in re historica essent audiendi, testes. Mortem suam consignare ipse non potuit. Nec suppetunt alii post illum qui consignarint. Veterum nemo est, excepto Prisciano, qui vel mentionem Velleii nostri fecerit. Sed nec ille quicquam prodidit quo historia ejus locupletanda sit. Nihil ergo restat, unde mortis tempus elicere possimus, præter ratiocinia. Et tamen valde mihi verisimile videri fateor, inter illos quibus Sejanus amicitia nocuit, nostrum quoque peruisse Velleium. Satis ipse testatum fecit in hoc ipso libro Velleius quo fuerit animo in Sejanum. Nec opus erat ad eum convincendum alio testimonio, cum palam extaret, scriptisque consignatum esset, amicitiae illius, tam recenti memoria monumentum. Id quoque certum est, manifestissimisque tam Dionis quam Taciti testimoniis exploratum, satis fuisse ad pœnam ipsam illam Sejanus amicitiam. Eodem spectabat, suspectumque Velleium merito fortasse faciebat, quod non oblati, sed quæsitis, uteretur Sejanus laudandi occasionibus, etiam nullo suppetente laudis argumento. Ait Sejanum¹ in Germania, Illyricoque, & mox in Africa, non quidem merito, sed materia tamen adipiscendi

ANNALES Velleiani.

triumphalia fuisse defectum. Ubi deerat laudando-
rum facinorum vel materia, quæ, quæso, esse potuit
laudis solida ratio? Quis hoc in loco non agnoscat in-
dolem laudandi Sejani avidam, & quibusvis laudis
arripiendis vel prætextibus intentam? Nec illud mo-
do. Scripsit nostra illa Velleius tempore etiam fuisse
specto. Certe post mortem Livie cujus ipse me-
minit, quam anni superioris 782. initio assignat
¹ Tacitus. Inde enim, ut ex utroque constat, tam
Tacito quam Dione, consilia inivit de imperio occu-
pando Sejanus. Tandem expergefactus Tiberius
machinatur & ipse de eo opprimendo. Primo ta-
men consulem, secum in annum, quo perit, sequen-
tem destinat, curarumque suarum participem nomi-
nat. Ita Dio. Fecerat autem hæc antea Tiberius
quam scriberet Velleius. Hinc ille Tiberium defen-
dit ² exemplis eminentium virorum, qui magnis ad-
jutoribus ad gubernandam fortunam suam fuissent
usi, Scipionum præcipue (Africanorum scilicet) qui
duos Lælios per omnia sibi æquaverant. Plene hæc
apparet, quod post epistolam illam Tiberii obser-
vit Dio, omnes deinde Tiberio Sejanum, non jam
in consulatu tantummodo, sed in summa rerum ad-
ministranda pro collega habuisse. Addit Velleius
exemplum Augusti qui primo M. Agrippam, tum
deinde Statilium Taurum similiter adscroverit. Quibus
(inquit) novitas familiaris haud obtinuit, quo minus
ad multiplices consulatus triumphosque, & complura
eniterentur sacerdotia. Hinc sane constat jam etiam
novitatem Sejano, à libere sentientibus, cum scribe-
ret Velleius, objectam. Quæ certe obijci antea vix
potuit quam progressus magnos fecisset, & in con-
juratore Sejanus, & in eo vicissim reprimendo Ti-
berius. Adbuc tamen illum ³ juvandis principis on-
eribus prolatum asserit Velleius. Imo singularem

¹ Tacit. Ann. V. 1.   ² Vell. L. II. c. 127.   ³ Vell. L. II. c. 128.

(inquit)

ANNALES Velleiani.

(*inquit*) principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet. *Cum ait*, habuit atque habet, non certe nuper illum pro Tiberii adiutore habitum apparet. Itaque post conatus Tiberii contrarios, favebat tamen aliquantisper Sejano Velleius, & pro more suo & ingenio, adulabatur. Quis itaque miretur si hoc egre tulerit Tiberius? si favendi ansam inde acceperit princeps ultra modum suspicax, & natura sua facillimus? Certe nostrum inde Velleium nullæ deinceps memorant historie, cum tamen fuerit, quo ampliores obtinisset honores, quo magis etiam per scripta inclaruisset, eo potiori jure memorandus. Sed nec ullum superest scripti illius accuratioris, quod illum toties promississe vidimus, vestigium. Nisi forte genuinum existimemus fragmentum illud Lazii, quod eruditis suspectum est. Illud vero mirum, cur Livium de bello Germanico continuaret Aufidius Bassus, si medius fuisset belli Germanici post Livium Velleius, scriptor auctoritatis atque elegantissimus. Est autem hæc historia Sejani tam in Tacito quam etiam in Dione mutilatissima. Proinde mirandum non est si nullus ibi compareat Velleius, cum & alia quoque utrobique nomina perierint eorum qui tamen cum Sejano ceciderint. Sic vivere desierit Velleius anno urbis Varronianæ 784. Chrilli, pro ara recepta 31. ætatis sue, vel 49. ad finem exeunte, vel 50. fortasse cæpto. Certe post Sejanum ipsum, qui tamen periit postquam consultum suum ordinarium exuisset. Docet enim Dio poenitentia correptum fuisse Sejanum quod non in consultu suo aliquid conatus esset. Et Trionem certe atque Regulum Coss. habent, cum cædes fierent, uterque, tam Dio, quam etiam Tacitus. Qui tamen consules suspecti proximi fuisse videntur post ordinarios.

VITÆ VELLEIANÆ,

Rerumque ad illam spectantium

SYNOPSIS Chronologica.

Decii Magii insignis in Romanos fides, cum 538.
Capua proderetur Hannibali. Is Minatii
Magii avus erat, Velleii, ex paternâ, ut vi-
detur, stirpe, tritavus. §. 7. Capuanus. ib. Hinc
patria Velleii, pro stirpe Magiâ, Capua.

Minatius Magius Asculanenſis Decii Magiine- 671.
pos, Velleii atavus, viritim Civitate Romanâ
donatus, & duo ejus filii Prætores creati, cum
Prætores ſeni duntaxat crearentur. §. 7. Sic pa-
tria Velleii Asculum.

Capito Velleii patruus, vir Ordinis Senatorii, 711.
Agrippæ ſubſcripſit in C. Caſſium. §. 7. Certe poſt
legem Pediam, quâ damnatus eſt Caſſius, à Pedito
Conſule Auguſti collega, menſe Sextili latam.

Avus Velleii C. Velleius Neapoli ſe gladio trans- 714.
figit, cum patrem Tiberii Imperatoris Tiberium
Claudium Neronem fugientem comitari non poſ-
ſet, gravis jam ætate & corpore. Poſt Bellum
Peruſinum, & tamen ante ludos Apollinares. §. 7
Hinc Patria Velleii, pro ſtirpe Velleiâ, Neapo-
lis.

NATUS VELLEIUS. §. 8. Medio certè 735. r
tempore inter ann. Urb. Varron. 725. quo cæpit
Hiſtoriam Livius, & ann. 745. quo ultimam ei
manum impoſuit. Certe ante Sept. 22. quo mor-
tuus eſt Virgilius. §. 8.

Togam induit Velleius virilem. Inde tirocini- 749. 14
um ejus in Militia Equeſtri, cujus decem nume-
randa ſtipendia. §. 5. 6. Primus hujus Militiæ
gradus hoc anno à Velleio ſuſceptus erat Præſe-
ctura cohortis. §. 9.

Ad ſecundum Equeſtris Militiæ gradum, poſt 752. 17
Pubertatem plenam, aſcendit Velleius, Tribuna-
tum ſcilicet Sub patruo Vinicii, ad quem ſcribit,
Conſulis, M. Vinicio. §. 10. Sumſit, cum Tribu-
natu,

Æt. Urb. Varron.

Vit. Vell. ann.

Æt. Conſil.

SYNOPSIS Chronologica.

	18 19	753.	natu, etiam <i>laticlavium</i> . §. 11. <i>Tribunatus</i> ille prior <i>Beneficiarius</i> erat. §. 15.
I.	19 20	754.	Adest <i>Velleius</i> cum <i>Caius Cæsar</i> cum Rege <i>Parthorum</i> in <i>Euphratis</i> ripa congredederetur Sub <i>P. Silio</i> . <i>Stipendiorum</i> suorum <i>initii</i> . §. 6. 9. 10.
			[<i>Præfetti</i> , ut videtur, hoc tempore <i>Germaniæ</i>] <i>triennio</i> ante Expeditionem <i>Tiberii</i> , cui <i>Velleius</i> interfuit, <i>Germanicam</i> . <i>Vell.</i> L. II. c. 104. Ad <i>tertium</i> <i>Militiæ Equestris gradum</i> evehctus <i>Velleius</i> , <i>Tribunatum</i> scilicet <i>Castrorum</i> . §. 13.
4.	22 23	757.	<i>Tiberius</i> ab <i>Augusto</i> adoptatus <i>Jun.</i> XXVII. Mox illum secutus in <i>Germaniam</i> <i>Velleius</i> continuo <i>novennio</i> illi aderat. §. 1. 15. <i>Præfectus Germaniæ</i> <i>Sentius Saturninus</i> , legatus <i>Augusti</i> . <i>Vell.</i> L. II. c. 105. <i>Bis</i> enim ab eo cum <i>Tiberio Germani</i> <i>Pacem</i> petere coacti sunt. <i>Dio</i> L. LV. Hujus nimirum anni <i>Æstivis</i> & sequentis. <i>Quartus</i> inde incipit <i>Velleio Militiæ gradus</i> (qui idem <i>tertius</i> est, si <i>Tribunatum duplicem</i> pro gradu <i>unico</i> habeamus) <i>Alæ</i> nimirum <i>Equestris</i> <i>Præfectura</i> . §. 15.
5.	23 24	758.	Acta hujus anni. §. 2. Adhuc <i>Præfectus Germaniæ</i> <i>Saturninus</i> , coactique ab eo <i>Germani</i> ad <i>Pacem secundam</i> .
6.	24 25	759.	Desunt in <i>Velleio</i> Acta hujus anni omnia. Adhuc <i>Præfectus Germaniæ</i> <i>Saturninus</i> . <i>Tertius</i> hic annus Belli <i>Germanici</i> , quo seorsim actum cum <i>Maroboduo</i> . Deficiunt <i>Delmata & Pannonii</i> , sub <i>Præfecto Illyrici</i> <i>Valerio Messallino</i> . <i>Legionem</i> ea occasione <i>nuper</i> conscriptam ad <i>Tiberium</i> ducit <i>Velleius</i> jam <i>Quæstor designatus</i> . <i>Agrippa Postumus</i> <i>abdicatus</i> . §. 1. 3. 4. <i>Legatus Velleius</i> <i>præfectus</i> hujus anni <i>hibernis</i> . §. 16. 18. <i>Primus</i> ann. Belli <i>Marcomannici</i> , non <i>Delmatici</i> . §. 17.
7.	24 25	760.	<i>Tiberio</i> de <i>mora</i> suspecto mittitur, <i>focius</i> Belli cum egerendi, <i>Germanicus</i> . §. 4. <i>Primus</i> annus <i>triennii</i> , quo <i>Illyricum</i> debellavit <i>Tiberius</i> . §. 19. <i>Velleius</i> anni <i>initio</i> <i>Romæ</i> ad <i>Quæsturam</i> <i>incundam</i> , sine erat in <i>Pannoniâ</i> cum <i>Tiberio</i> , remisso nempe anno <i>Quæsture Provincialis</i> . Post tempus

SYNOPSIS Chronologica.

tempus nimirum *sortitionis*. §. 18. Ex *Quæstura* eam Expeditionem suscepit *Germanicus*, sub quo meruit *Velleius*, *Tiberii* non jam *adjuutor*, sed *spectator* tantummodo. §. 19. Cum *Tiberio* frater *Velleii Magius Celer*. ib. Defunt in *Velleio* anni hujus *Acta* pleraque. Hujus anni *hiems* illa erat, cujus meminit *Velleius* L. II. c. 114. ab ea *hieme alia* cujus meminerat c. 113. §. 23.

Annus Belli *Pannonici* secundus, quo Bellum illud confecit *Tiberius*. §. 23. Hujus anni *hibernis* præfectus *M. Lepidus*. §. 24. 25.

Annus Belli *Illyriciani* tertius, quo, post *Pannonicum*, *Delmaticum* Bellum aggressus est, absolvitque *Tiberius*. §. 23. Et quidem *maturis*, nec admodum affectis, *Æstivis*. §. 26. Hoc eodem anno cæsæ sunt *Vari* Legiones. §. 28.

Proximo anno à clade *Vari* novam rursus impressionem in *Germaniam* fecit *Tiberius*. §. 28.

Secundus annus *biennii Suetoniani*. Secunda nimirum novi hujus Belli *Germanici* *Æstiva militaria*. Nempe ad *Autumnum*, teste *Dione*. Postea *Romam* rediisse testatur *Dio* tam *Tiberium* quam *Germanicum*. Ita nimirum tempestivè ut sequentis anni *Consulatum*, quem gessit *toto* (inquit *Dio*) anno, *Romæ* inierit *Germanicus*. §. 28.

Triumphat *Tiberius*, sequunturque illum triumphantem *donis* militaribus insigniti tam *Velleius*, quam frater *Velleii Magius Celer*. §. 28. Exit hoc anno *continuum* illud, quod in *Tiberii* fatelilitio egit *Velleius*, *novennium*. §. 1. 28. tantummodocæptum. Hujus anni *Dec. X. Tribunatum Plebis* inivit *Velleius*. §. 28. Hujus victoriæ nomine *Tiberius IMP. VII.* quem titulum cum *T. P. XIII.* committunt *Numi*. Ea autem *Tribunitia Potestas* *Junii* ad minimum die *XXVII.* cœpit anni 764. desinitque eodem ejusdem mensis die anni 765. Tunc ergo Bellum abfolverat unde titulum illum *Imperatorium* reportavit. Sed *Tribunitia* illa *Potestate* ad exitum vergente. *Unicum* enim refert *Cl. Mediobarbus* numum qui *Tribunitiam* illam *Potestatem* cum titulo illo *Imperatorio* commiserit. *Quadrigas* autem *triumphales*,

761. ²⁵/₂₇ 8.

762. ²⁷/₂₈ 9:

763. ²⁸/₂₉ 10.

764. ²⁹/₃₀ 11.

765. ³⁰/₃₁ 12.

SYNOPSIS Chronologica.

- phales, quæ huc referri possint, in unico obser-
 uavit idem vir Cl. numo *Arſchotano*, in quo
 cum prædicto titulo *Imperatorio VII. & Tribu-*
nitia Potestate XIII. committuntur. Inde disci-
 mus affectam illam fuisse *Tribunitiam Potesta-*
tem cum triumpharet Tiberius. Sic ante *Jun.*
XXVII. IMP. VII. acclamatus fuerit ab exer-
 citu *Tiberius*. Sic tamen ut *Romam* vix redie-
 rit *triumpharique*, nisi anno illo, quem dixi,
 765. exeunte. Vix sane est quin eodem refera-
 mus titulum *Augusti Imperatorium XX.* qui ta-
 men cum *Potestate Tribunitia* ejus XXXIV.
 committitur, quæ etiam ipsa anno 765. desierit.
 Addi illa possunt illis quæ supra diximus ad de-
 signandum novennis *Velleii* sub *Tiberio* militia
 finem.
13. ³¹/₃₂ 766. Hoc anno *Tribunatum Plebis* gessit *Velleius*
 usque ad *Dec. X. §. 26. 27. 28.*
14. ³²/₃₃ 767. *Velleius Prætor designatus*, cum fratre *Magio*
Celere, ab *Augusto* commendatus, & *Tiberio*.
Vell. II. 114. Nondum scil. *Comitia Prætoria*,
 cum moreretur *Augustus*, *August. XIX.* Imo
 tum primum *Comitia Tribuum nulla*, jure eo-
 rum ad *Patres* translato. *Tacit. Ann. I. 15.* Im-
 perante scilicet *Tiberio*.
15. ³³/₃₄ 768. *Velleius* cum fratre *Prætores*, tam *Augusti*
 quam etiam *Tiberii Candidati. §. 29.*
30. ⁴⁸/₄₉ 783. Scribit *Velleius* suam hanc *Historiam compen-*
diariam in gratiam *Consulatus Vinicii. §. 29.*
31. ⁴⁹/₅₀ 784. *Cæsus Velleius*, ut videtur, propter amicitiam
Sejani, post *Coss. Ordinarios. §. 30.*

*Editiones præcipuæ, quibus in hac
nostrâ usi sumus.*

BEATI RHENANI. ad fidem Codicis Morbacensis excusa Basileæ, anno 1520. quam designamus per *Rhen. è MS.* Hujus Editionis lectiones, ut & ipsius Codicis cum ea collati, alias haud paucas ab Alberto Burerio collectas, & per *Bur. è MS.* designatas, quoties à Textu nostro discrepant, characteribus majusculis expressimus. Accedunt Rhenani Scholia, & Burerii Conjecturæ.

FROBENII. impressa Basileæ, 1546. notata per *Frob.*

ALDI MANUTII.
MARNEFFII.
ANT. BONHOMMÆI.
SEB. GRYPHII.
HEN. STEPHANI.
JAC. SCHEGKII.
JUSTI LIPSII.
JANI GRUTERI.
ANDR. WICELII.
GER. VOSSII. G. F.
AUSONII POPMÆ.
HEN. BOECLERI.
ANT. THYSII.
NIC. HEINSII.

Nomina

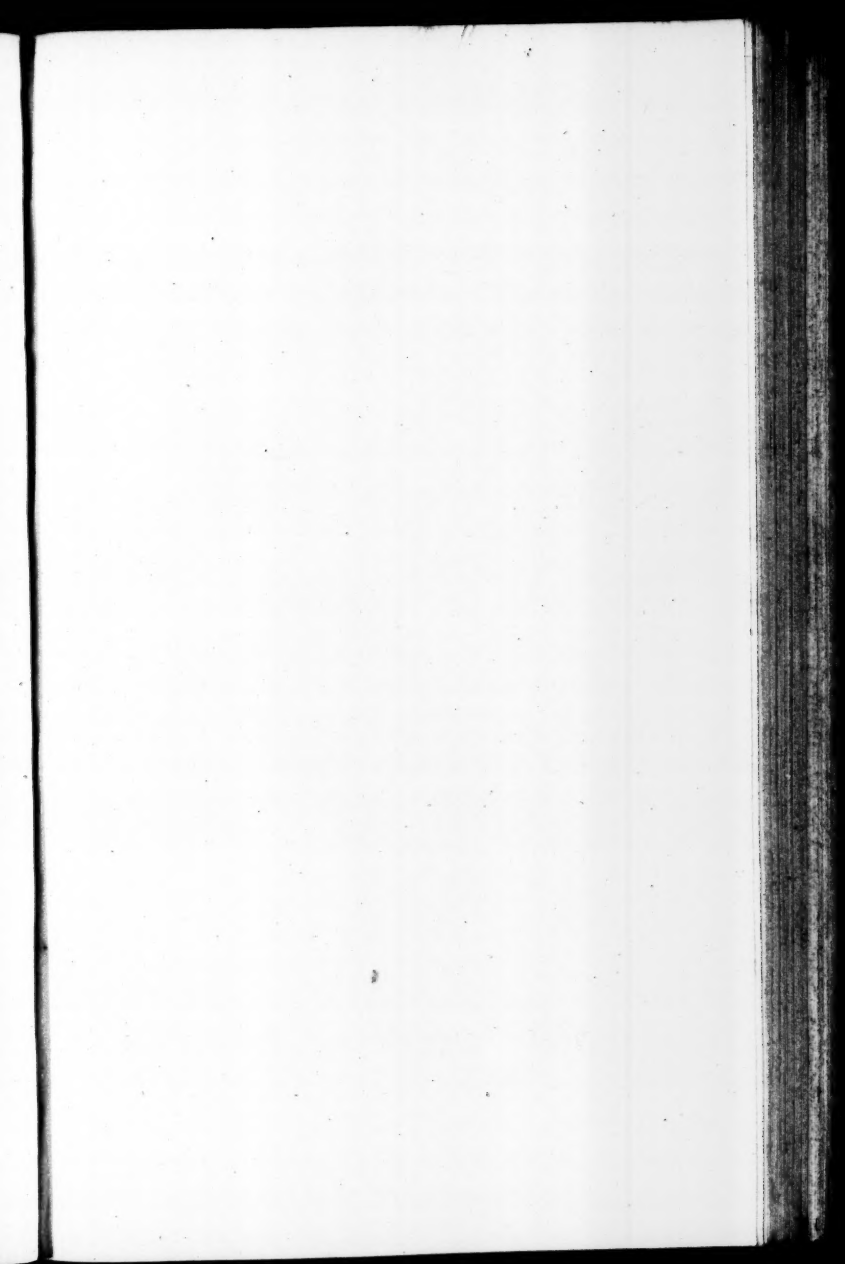
Nomina Auctorum, quorum circa Textum Velleianum conjecturae (ex Notis in Velleium conscriptis, vel aliunde excerptae) in hac Editione repraesentantur.

Acidalius.	Manutius Ald.
Boeclerus.	—— Paul.
Bongarsius.	Perizzonius.
Boxhornius.	Pighius.
Bucretius.	Pithœus.
Clockius.	Pontanus.
Cluverius.	Popma.
Cujacius.	Puteanus.
Delbenius.	Raphelingius.
Fabricius.	Robertellus.
Freinshemius.	Rubenius.
Grævius.	Rupertus.
Gronovius.	Rutgersius.
Gruterus.	Schegkii.
Heinfius.	Sigonius.
Junius.	Silburgius.
Leopardus.	Titius.
Liplius.	Torrentius.
Loënfis.	Urfinus.
	Vossius.

Errata, quae Operarum incuria irrepperunt, sic emendentur.

Pag. Vers. In Textu.	Pag. Vers. In Var. Lect.
13. 17. <i>pro</i> Ante, l. CAP. XIII.	6. 8. <i>pro</i> Dolbenii, l. Delbenii.
Ante.	17. 15. <i>pro</i> nimalia, l. animalia.
68. 12. <i>pro</i> Gallis, l. Galliis.	38. 10. <i>dele</i> sunt <i>post</i> manus.
75. 18. <i>pro</i> diffcultate, l. difficul-	122. 8. <i>pro</i> nobilem, l. mobili-
tate.	lem.

---

¹ C. VELLEII PATERCULI
HISTORIÆ
ROMANÆ
A D
M. VINICIUM COS.
² LIBER I.

CAP. I. *** tempestate distractus à duce suo Nestore, Metapontum condidit. Teucer, non receptus à patre Telamone, ob ³ segnitiam non vindicatæ fratris injuriæ, Cyprum adpulsus, ⁴ cognominem patriæ suæ Salamina constituit. Pyrrhus, Achillis filius, Epirum occupavit. ⁵ Phidippus Ephoram in Thesprotia. at rex regum Agamemnon, tempestate in Cretam insulam rejectus, tres ibi urbes ⁶ statuit, duas à patriæ nomine, unam à victoriæ memoria, Mycenæ, ⁷ Tegeam, Pergamum. idem mox, scelere patruelis fratris Ægisthi, hereditarium exercentis in eum odium, & facinore uxoris oppressus occiditur. regni potitur Ægisthus per annos VII. hunc Orestes, matremque, ⁸ Iocia consiliorum omnium sorore Electra, virilis

A

lis

¹ P. Scheg. Acid. M. Voss. ² PRIUS VOLUMEN Rhen. è MS. ³ Segnitiam Alis. ⁴ Sic Gryph. Scheg. Lips. COGNOMINE Rhen. è MS. Ald. ⁵ Sic Ald. ex Homero. PHILIPPUS Rhen. è MS. ⁶ Statuit à patriæ nomine unam, à victoriæ memoria, &c. Ald. ⁷ TEGEAM Rhen. è MS. ⁸ Cum Iocia Scholion Rhenani. Ald. Conficia Lips.

lis animi femina, obtruncat. factum ejus à Diis comprobatum spatio vitæ & felicitate imperii apparuit: quippe vixit annis xc. regnavit lxx. qui se etiam à Pyrrho, Achillis filio, ¹ virtute vindicavit. nam, quod ² pactæ ejus, Menelai atque Helenæ filiæ Hermiones nuptias occupaverat, Delphis eum interfecit. Per hæc tempora Lydus & Tyrrhenus fratres cum regnarent in Lydia, sterilitate frugum compulsi, fortiti sunt, uter cum parte multitudinis patria decederet. fors Tyrrhenum contigit. pervectus in Italiam, & loco & incolis & mari nobile ac perpetuum à se nomen dedit. Post Orestis interitum, filii ejus ³ Penthilus & Tifamenus regnare triennio.

C A P. II. Tum, fere anno octogesimo post Trojam captam, centesimo & vicesimo quam Hercules ad Deos excellerat, Pelopis progenies, quæ omni hoc tempore, pullis Heraclidis, Peloponnesi imperium obtinuerat, ab Herculis progenie expellitur. duces recuperandi imperii fuere, ⁴ Temenus, Cresphontes, Aristodemus; quorum ⁵ abavus fuerat. Eodem ⁶ fere tempore Athenæ sub regibus esse desierunt: quarum ultimus rex fuit Codrus, Melanthi filius, vir non prætereundus. quippe, cum Lacedæmonii gravi bello Atticos premerent, respondissetque Pythius, quorum dux ab hoste esset occisus, eos futuros superiores; deposita veste regia, pastorem cultum induit, immixtusque castris hostium ⁷ de industria, imprudenter, rixam ciens, interemptus est. Codrum cum morte æterna gloria, Athenienses secuta victoria est.

quis

¹ Vocem pari excidisse suspicatur Heins. ² Pactæ ei Ald. Pacta ejus Bonhom. Pactæ jus Scheg. Pactæ sibi malit Heins. ³ Sic Ursin. ex Strabone & Pausania. PENTHELUS Rhen. è MS. Ald. ⁴ Ita Putean. ex Strabone. TEMENUS Rhen. è MS. Timenus Urs. ⁵ Ita Popm. Voss. Heins. ATAVUS Rhen. è MS. Ald. Lips. ⁶ Ita Bur. è MS. FERME Rhen. è MS. ⁷ Sic Urs. Lips. De industria, imprudenter RIXANNCIES interemptus est Rhen. è MS. Rixam injiciens Scholion Rhen. RIXAM. NCIES Bur. è MS. Rixam ciens Bur. conjectura. Immixtusque castris hostium, de industria rixam ciens, imprudenter interemptus est Acidal.

quis eum non miretur, qui his artibus mortem quæfiterit, quibus ab ignavis vita quæri solet? Hujus filius Medon primus Archon Athenis fuit. ab hoc posteri apud Atticos dicti Medontidæ. sed ¹ ii, insequentefque Archontes, usque ad Charopem, dum viverent, eum honorem usurpabant. Peloponnesii, digredientes finibus Atticis, Megaram mediam Corintho Athenisque urbem condidere. Ea tempestate & Tyria classis, plurimum pollens mari, in ultimo Hispaniæ tractu, in extremo nostri orbis termino ² insulam circumfusam Oceano, perexiguo à continenti divisam freto, ³ Gades condidit. ab iisdem post paucos annos in Africa Utica condita est. Exclusi ab Heraclidis Orestis liberi, jactatique cum variis casibus, tum sævitia maris, quinto decimo anno sedem cepere ⁴ circa Lesbum insulam.

CAP. III. Tum Græcia maximis concussa est motibus: Achæi ex Laconica pulsi, eas occupavere sedes, quas nunc obtinent: Pelasgi Athenas commigravere: acerque belli juvenis, nomine Theffalus, natione Thesprotius, cum magna civium manu, eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theffalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas. Quo nomine mirari ⁵ convenit eos, qui Iliaca componentes tempora, de ea regione, ut Theffalia commemorant: quod cum alii faciant, Tragici frequentissime ⁶ faciunt. quibus minime id concedendum est nihil enim ex persona poëtæ, sed omnia sub eorum, qui illo tempore vixerunt, dixerunt. quod si quis à Theffalo, Herculis filio, ⁷ eos appellatos Theffalos dicet: reddenda erit ei ratio, cur num-

A 2

quam

¹ HII Rheu, è MS. ² Insulâ circumfusâ oceano, perexiguo à continenti divisâ freto Ips. ³ GADES Rheu, è MS. ⁴ Lesbum insulam circaque Heins. ⁵ Subvenit malit Acidal. ⁶ Faciunt evadendum censent Grut. & Ips. Quod cum alii, tum Tragici frequentissimè faciunt Heins. ⁷ Eos & Theffalos à Librario esse existimat Grut. ut & paulo infra, continentem.

quam ante hunc insequentem Theſſalum, ea gens id nominis uſurpaverit. Paulo ante ¹ Aletes, ² ſextus ab Hercule, Hippotis filius, Corinthum, quæ antea fuerat Ephyre, clauſtra Peloponneſi ³ continentem, in Iſthmo condidit. Neque eſt, quod miremur ab Homero nominari Corinthum. nam ex perſona poëtæ & hanc urbem, & quaſdam Ionum colonias iis nominibus appellat, quibus vocabantur ætate ejus, multo poſt Ilium captum conditæ.

CAP. IV. Athenienſes in Eubœa ⁴ Chalcida & Erethriam colonis occupavere; Lacedæmonii ⁵ in Aſia Magnęſiam. Nec multo poſt Chalcidenſes, orti, ⁶ ut prædiximus, Atticis Hippocle & Megafthe- ne ducibus, Cumas in Italia condiderunt. hujus claffis curſum eſſe directum alii columbæ ⁷ antecedentis volatu ferunt, alii nocturno æris ſono, qualis Cerealibus ſacris cieri ſolet. Pars horum civium magno poſt intervallo Neapolim condidit. utriuſque urbis eximia ſemper in Romanos fides facit eas nobilitate atque amœnitate ſua digniſſimas. ſed aliis diligentior ritus patrii manſit cultodia: Cumanos Oſca mutavit vicina. Vires autem veteres earum urbium hodieque magnitudo oſtentat mœnium. Subſequenti tempore magna viſ ⁸ Græcæ juventutis, abundantia virium ſedes quæritans, in Aſiam ſe effudit. nam & Iones, duce Ione proſecti Athenis, nobiliſſimam partem regionis maritimæ occupavere, quæ hodieque appellatur Ionia; urbefque conſtituere, Ephęſum, Miletum, Colophona, Prienen, Lebedum, ¹ Myun-

¹ Haletes Ald. male; Græce enim ſine aspiratione. ² Quintus ab Hercule malins Lipſ. & Voſſ. ³ Contingente (vel continenti) in Iſthmo, condidit Heinf. ⁴ Sic plurimi libri. CHALCIDA ERETHRIAM Rhen. è MS. Chalcidem & Erethiam Urſ. Chalcida, Erethriam Voſſ. Heinf. ⁵ In AſIAM, AC NESIAM Rhen. è MS. Ac Mæſiam Scholion Rhen. ⁶ Illud ut prædiximus, quod odioſo infra paſſim occurrit, pro futiſſimo Librariis gloſemate habet poſt Lipſium Heinf. ⁷ Anteduceñtis Acid. ⁸ Ita Bur. è MS. GRÆCICÆ Rhen. è MS. Scheg. Acid.

¹ Myntem, Erythram, Clazomenas, Phocæam; multasque in *Ægæo* atque *Icario* occupavere insulas, *Sammum*, *Chium*, *Andrum*, *Tenum*, ² *Parum*, *Delum*, aliasque ignobiles. Et mox *Æoli*, eadem profecti *Græcia*, longissimisque acti erroribus non minus illustres obtinuerunt locos; clarasque urbes condiderunt, *Smyrnam*, *Cymen*, *Larissam*, *Myrinam*, *Mitylenemque*, & alias ³ urbes, quæ sunt in *Lesbo* insula.

CAP. V. Clarissimum deinde Homeri inluxit ingenium, sine exemplo maximum : qui magnitudine operis, & fulgore carminum solus appellari Poëta meruit. in quo hoc maximum est, quod neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est. neque quemquam alium, cujus operis primus auctor fuerit, in eo perfectissimum, præter Homerum & Archilochum, reperiemus. Hic longius à temporibus belli, quod composuit, Troici, quam quidam rentur, absuit. nam ferme ante annos DCCCCI floruit, intra mille natus est. quo nomine non est mirandum, quod sæpe illud usurpat, *οἷοι νῦν βεγροί εἰσι*. hoc enim ut hominum, ita sæculorum notatur differentia. quem si quis cæcum genitum putat, omnibus sensibus orbis est.

CAP. VI. Inſequenti tempore imperium Aſiaticum ab Affyriis, qui id obtinuerant annis ⁷ ∞LXX, tranſlatum eſt ad Medos, abhinc annos ferme ⁸ DCCCLXX. quippe Sardanapalum eorum regem, mollitiis ⁹ fluentem, & nimium felicem malo ſuo, tertio & ¹⁰ triceſimo

1 Myuntem, Teum, Erythram Voff. 2 Ita Lipf. PHARUM Rhen. & MS. 3 Urbes quæ sunt pro glossamare dect Grut. 4 Sic Rhen. & MS. Operum Ald. Lipf. Aliique, 5 Voculas, illum, ille, illum, & Librario inuektas esse coniecit Grut. 6 Illud οἱ τοῦ νῦν ἑσθρὶ εἰς deest in Edit. Rhen. At manifestam lacunam optime ex Homero suppleuit Ursin. 7 ccclxxx Lipf. 8 dcccclxx Lipf. 9 Florentem Ald. 10 TRECENTESIMO Rhen. & MS. TRIGESIMO Bur. & MS.

fimo loco ab Nino & Semiramide, qui Babylona condiderant, natum, ita ut semper successor regni paterni foret filius, ¹ Pharnaces Medus imperio vitæque privavit. Ea ætate clarissimus ² Graji nominis Lycurgus Lacedæmonius; vir generis regii, fuit severissimarum justissimarumque legum auctor, & disciplinæ ³ convenientissimæ vir; cujus quamdiu Sparta diligens fuit, excelsissime floruit. Hoc tractu temporum, ante annos quinque & sexaginta, quam urbs Romana conderetur, ab Elissâ Tyria, quam quidam Dido autumant, Carthago conditur. Circa quod tempus ⁴ Caranus, vir ⁵ generis regii, sextus decimus ab Hercule, profectus Argis, regnum Macedoniæ occupavit. à quo magnus Alexander cum fuerit septimus decimus, jure, materni generis Achille auctore, paterni Hercule, gloriatus est. [⁶ Æmilius Sura de annis populi Romani: Assyrii, principes omnium gentium, rerum potiti sunt: deinde Medi: postea Persæ: deinde Macedones. exinde duobus regibus, Philippo & Antiocho, qui à Macedonibus oriundi erant, haud multo post Carthaginem subactam, devictis, summa imperii ad populum Romanum pervenit. Inter hoc tempus, & initium Nini regis Assyriorum, qui princeps rerum potitus, intersunt anni ∞DCCCXCv.]

CAP. VII. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa

¹ Arfaces Urs. Arvaces Lips. Arbaces Fabric. Bangars. Voss. ² GRAI Rhen. è MS. ³ Continentissimæ vir Ald. Convenientissimæ viris Lips. Convenientissimæ virtuti Heins. Tò vir delendum censet Acid. aut sententiam sic distingue idam: Legum auctor & disciplinæ convenientissimæ vir; cujus quamdiu Sparta, &c. ⁴ TARONUS Rhen. è MS. contra historia fidem. ⁵ Illud Vir generis regii hic loci abundare putant Lips. & Grut. Ut & idem paulo supra Grut. Forte Vir generis egregii Heins. ⁶ Viri eruditi coniecturam Dolsenii secuti, totum hoc usque ad Inter hoc tempus, &c. ex annotatione ad oram libri appositâ in contextum irrepsisse existimant. Atque insuper addit post Lipsium Voss. totum institutum esse usque ad verba, Hujus temporis, &c. à quibus Velleianum Textum & novum Caput auspiciatus sum, reliqua uncis includens.

circa cxx annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui ¹ vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes testatus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime. Dum in externis moror, incidi in rem domesticam, ² maximi-que erroris & multum discrepantem auctorum opinionibus. Nam quidam, hujus temporis tractu, ajunt, à Tuscis Capuam Nolamque conditam, ante annos fere dcccxxx. quibus equidem adfenserim. sed M. Cato quantum differt! qui dicat, Capuam ab eisdem Tuscis conditam, ac subinde Nolam: stetit autem Capuam, ante quam à Romanis caperetur, annis circiter cclx. quod si ita est, cum sint à Capua capta anni ccxl; ut condita est, ³ anni sunt fere d. Ego (pace ⁴ diligentiae Catonis dixerim) vix crediderim, tam mature tantam urbem crevisse, floruisse, concidisse, resurrexisse.

CAP. VIII. Clarissimum deinde omnium ludicrum certamen, & ad ⁵ excitandam corporis animique virtutem efficacissimum, ⁶ Olympiorum initum, habuit auctorem Iphitum Elium. is eos ludos mercatumque ⁷ instituit ante annos, quam tu, M. Vinici, consulatum inires, ⁸ dccciv. hoc sacrum eodem loco instituisse fertur abhinc annos ferme ⁹ ∞ ccl. Atreus, cum Pelopi patri funebres ludos faceret. quo quidem in ludicro ¹⁰ omnique generis certaminum Hercules victor

¹ Tò vitavit delet Voss. Vitato rescribi jubet Heins. Paulo post INCIDERAT Rhen. è MS. ² Ita Scholia Rhen. MAXIMEQUE Rhen è MS. ³ Anni sint, &c. Heins. ⁴ In quibusdam libris male diligentis, Voss. At Diligentia abundare putat Grut. ⁵ Exercitandam Ald. Scheg. ⁶ Ita Lips. OLYMPIORUM INITIUM, HABUIT AUTOREM IPHITUM ELIUM Rhen è MS. Olympiorum initium habuit, auctore Iphito Elio Ald. Olympicum (sive Olympicum) initium habuit & auctorem Iphitum Elium Acidal. ⁷ An potius Restituit? Lips. ⁸ dcccxxiii Rhen. è MS. pccccciv Ald. ⁹ ∞ccxl Lips. ¹⁰ Ita Rhen è MS. Vulgo omnis generis.

victor exstitit. Tum Athenis perpetui Archontes esse defierunt, cum fuisset ultimus Alcmaeon: coeperuntque in denos annos creari. quæ consuetudo in annos LXX mansit: ac deinde annuis commissa est magistratibus resp. Ex iis, qui denis annis præfuerunt, primus fuit Charops, ultimus¹ Eryx; ex annuis, primus Creon. Sexta Olympiade, post² duos & viginti annos, quam prima constituta fuerat, Romulus Martis filius, ultus injurias avi, Romam urbem Parilibus in Palatio condidit. à quo tempore ad vos Coss. anni sunt³ DCCLXXXII. id actum post Trojam captam annis⁴ CDXXXVII. id gessit Romulus, adjutus⁵ legionibus Latini avi sui. ⁶ libenter enim his, qui ita prodiderunt, accesserim: cum aliter firmare urbem novam, tam vicinis Vējentibus, aliisque Etruscis ac Sabinis, cum imbelli & pastoralis manu vix potuerit. ⁷ quamquam, jam Asylo facto inter duos lucos, auxit. Hic centum homines electos, appellatosque Patres, instar habuit consilii publici. hanc originem nomen Patriorum habet. ⁸ Raptus virginum Sabinarum * *

* * * * *

CAP. IX. * * * quam timuerat hostis, ⁹ expetit. nam biennio adeo varia fortuna cum Coss. conflixerat, ut plerumque superior¹⁰ fuerit, magnamque partem Græciæ in societatem suam perduceret. Quin Rhodii

¹ Erix Rhen. è MS. Erixias Voss. ² Duo et viginti Rhen. è MS. Post III & viginti legendum putat Voss. ³ Ita Ald. Lips. DCCLXXXI Voss. D.CCCC.LXXX.L. Rhen. è MS. corrupte. ⁴ Ita Rhen. è MS. Ald. Aliique. CDXXXII Scheg. Poppa. Voss. ⁵ Legionibus Latinis avi sui, &c. Lips. ⁶ Libenter enim iis, quia ita prodiderunt, accesserim legis Ald. & patentesi includit. ⁷ Quam, jam, &c. Ald. Quamquam eam Heins. Sed Rhenani lectionem, quam textu exhibuimus, adprobat & tuetur Acid. quem vide. ⁸ Hac tria verba (tanquam argumentum eorum qua sequebantur) è margine dimota esse existimat Voss. ⁹ Exstitit Lips. quasi fuisset: Gravior quam timuerat, hostis exstitit. ¹⁰ Ita Rhen è MS. Hinc in sequentibus perduxerit scribendum censet Lips. Fuit Bur. è MS. Foret Acid. Ad hunc modum legis Grut. Ut plerumque superior magnam parrem, &c.

Rhodii quoque, fidelissimi ¹ antea Romanis, tum dubia fide, speculati fortunam, prouiores regis partibus fuisse uisi sunt: & rex Eumenes in eo bello ² medius fuit animo, neque fratris iniitiis, neque suæ respondit consuetudini. Tum senatus populisque Romanus L. Æmiliū Paullum, ³ qui & prætor & Cos. triumphauerat, virum in tantum laudandum, in quantum intelligi uirtus potest, Cos. creauit: filium ejus Paulli, qui ad Cannas quam tergiversanter perniciosa reip. pugnam inierat, tam fortiter ⁴ in ea mortem obierat. is ⁵ Persen ingenti proelio, apud urbem nomine Pydnam in Macedonia, fusum fugatumque castris exiit, deletisque ejus copiis, destitutum omni spe ⁶ coëgit è Macedonia profugere. quam ille linquens, in insulam Samothraciam profugit, templique se religioni supplicem credidit. Ad eum Cn. Octavius prætor, qui classi præerat, peruenit; & ⁷ ratione magis quam vi persuasit, ut se Romanorum fidei committeret. Ita Paullus maximum nobilissimumque regem in triumpho duxit. Quo anno & Octauii prætoris navalis, & Anicii, regem Illyriorum Gentium ante curram ⁸ agentis, triumphi fuere celebres. Quam sit assidua eminentis fortunæ comes inuidia, altissimisque adhæreat, etiam hoc colligi potest: quod, cum Anicii Octauiique triumphum nemo interpellaret, fuere, qui Paulli impedire ⁹ obniterentur: cujus tantum ¹⁰ priores excessit, vel magnitudine regis ¹¹ Persei, vel specie simulacrorum, vel modo

B

pecu-

¹ Ita Bur. è MS. ANTE Rhen. è MS. ² Medius animi, nec fratris inimicitias nec suæ respondit consuetudini Heins. ³ Hanc Rhenani lætiti-
nem comprobant Lips. Qui & priore consulatu triumphauerat Ald. Si Livium
sequi malimus, legendum: Qui & proconsul triumphauerat. Sylburg.
⁴ Ita Rhen. è MS. IN EA MORTE OBIERAT Bur. è MS. In ea mortem obiit
Heins. In eo Marte obierat legendum suspicantur Bur. & Scheg. ⁵ Ita Voss.
& Heins. PERSAM Rhen. è MS. Perseum Scholion Rhen. Ald. ⁶ Coëgit è
Macedonia in insulam Samothraciam; templique, &c. Grut. ⁷ Oratio-
ne magis Lips. ⁸ AGENTIVM Rhen. è MS. ⁹ Conniterentur Heins. ¹⁰ PRI-
ORIBUS Rhen. è MS. ¹¹ Regis Persæ vel Perſi preferendum esse censet Heins.

pecuniæ, ut ¹ bis millies centies H.S. ærario contulerit, & omnium ante actorum comparationem amplitudine vicerit.

CAP. X. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis ² Olympicum inchoavit, ³ tum rex Syriæ, Ptolemæum puerum Alexandriæ obsideret; missus est ad eum legatus ⁴ M. Popillius Lænas, qui juberet incepto desistere. mandataque exposuit; & regem, deliberaturum se dicentem, circumscriptis virgula, iussitque, prius responsum reddere, quam egrederetur finito harenæ circulo. sic ⁵ cogitationem regiam Romana disjecit constantia; obeditumque imperio. Lucio autem Paullo, magnæ victoriæ compoti, quatuor filii fuere. ex iis duos, natu maiores, unum P. Scipioni, P. Africani filio, nihil ex paterna maiestate, præter speciem nominis, vigoremque eloquentiæ, retinenti, in adoptionem dederat; alterum Fabio Maximo: duos ⁶ minores natu, prætextatos, quo tempore victoriam adeptus est, habuit. Is cum in concione extra urbem, more majorum, ante triumphi diem, ordinem ⁷ actorum suorum commemoraret, Deos immortales precatus est, ut, si quis eorum invideret operibus ac fortunæ suæ, in ipsum potius sævirent, quam in rempub. quæ vox, veluti oraculo emissâ, magna parte eum spoliavit sanguinis sui. nam alterum ex ⁸ suis, quos in familia retinuerat, liberis, ante paucos triumphi, alterum post pauciores amisit dies. Aspera circa hæc tempora censura Ful-

vii

¹ BIS MILIES CENTIES S-H ÆRARIO CONTULERIT HIS, ET OMNIUM &c. Rhen. e MS. Intulerit Lips. ² Olympicum Sylburg. Olympicum Alit. ³ Sic Ald. Scheg. Lips. TUM REGEM SYRIÆ PTOLEMÆUM &c. Rhen. e MS. Totum sic legit Heins. Per idem tempus, cum Antiochus Epiphanes, qui Athenis Olympicum inchoavit templum, regem rex Syriæ Ptolemæum &c. ⁴ M. POPILIUS Rhen. e MS. C. Popillius Voss. ⁵ Contationem Lips. Constationem Acid. Aut prololationem, aut consultationem malit Heins. ⁶ Minores natu pro glossmate habet Grut. ⁷ Ita Tur. e MS. SUORUM ACTORUM Rhen. e MS. ⁸ Ita Rhen. e MS. Ex iis Alit. Ex duobus legi vult Ald. quasi ex numerali nota 11 factum sit iis.

vii Flacci & Posthumii Albinus fuit. quippe Fulvii censoris frater, & quidem consors, Cn. Fulvius, senatu motus est ab iis censoribus.

CAP. XI. Post victum captumque ¹ Persem, qui ² quadriennio post in libera custodia Albæ decessit, Pseudophilippus, à mendacio simulatæ originis appellatus, qui se Philippum, regiæque stirpis ferebat, cum esset ultimæ, armis occupata Macedonia, ³ adsumptis regni insignibus, brevi temeritatis poenas dedit. quippe Q. Metellus prætor, cui ex virtute Macedonici nomen inditum ⁴ erat, præclara victoria ipsum gentemque superavit, & immani etiam Achæos rebellare incipientes fudit acie. Hic est ⁵ Metellus Macedonicus, qui ⁶ porticus, quæ fuere circumdatæ duabus ædibus sine inscriptione positis, quæ nunc Octaviæ porticibus ambiuntur, fecerat: quique hanc turmam statuarum equestrium, quæ frontem ædium spectant, hodieque maximum ornamentum ejus loci, ex Macedonia detulit. cujus turmæ hanc causam referunt: Magnum Alexandrum impetrasse à Lyfippo, singulari talium auctore operum, ut eorum equitum, qui ex ipsius turma apud Granicum flumen ceciderant, expressâ similitudine figurarum, faceret statuas, & ipsius quoque iis interponeret. Hic idem, primus omnium Romæ ædem ex marmore in iis ipsis monumentis molitus, vel magnificentiæ vel luxuriæ princeps fuit. Vix ullius gentis, ætatis, ordinis hominem inveneris, cujus felicitatem fortunæ Metelli compares. nam præter ⁷ excellentes triumphos, honoresque amplissimos, & principale in repub. fastigium, ⁸ ex-

B 2

ten-

¹ Perseum Sobolion Rhen. ² Ita Bur. è MS. Quadriennium Rhen. è MS. ³ Sic è conjectura Burerii. ADSUMPTI Rhen è MS. ⁴ Vocula erat plurimum libræ deest. Inditum hæret Lips. Inditum est Voss. ⁵ Metellus Macedonicus à Librario esse existimat Grut. ⁶ Porticus circumdatas duabus ædibus legendum spinatur Heins. Mox Octaviæ porticibus habet Sylb. ⁷ EXCELLENTEIS Rhen. è MS. Excellentem triumphum Lips. ⁸ EXTENTATUMQUE VITÆ SPATIUM, ET ACREIS INNOCENTEISQUE Gr. Rhen. è MS.

tentumque vitæ spatium, & acres innocentisque pro rep. cum inimicis contentiones, quatuor filios sustulit: omnes adultæ ætatis vidit, omnes reliquit superstitēs & honoratissimos. mortui ejus lectum pro rostris sustulerunt quatuor filii: unus consularis, & censorius; alter consularis, tertius consul, quartus candidatus consulatus, quem honorem adeptus est. Hoc est nimirum magis feliciter de vita migrare, quam mori.

CAP. XII. Universa deinde, ut prædiximus, instincta in bellum Achaia, ¹ cujus pars magna ejusdem Metelli Macedonici virtute armisque fracta erat, maxime Corinthiis ² in arma, cum gravibus etiam in Romanos contumeliis, instigantibus, destinatus ei bello gerendo Cos. Mummius. Et sub idem tempus, magis, quia volebant Romani, quicquid de ³ Carthaginiensibus diceretur, credere, quam quia credenda adferebantur, statuit senatus Carthaginem excidere. Ita ⁴ eodem tempore P. Scipio Æmilianus, vir avitis P. Africani paternisque L. Paulli virtutibus finillimus, omnibus belli ac togæ dotibus, ingenique ac studiorum eminentissimus sæculi sui, qui nihil in vita nisi laudandum aut fecit aut dixit, ⁵ ac sensit; quem, Paullo genitum, adoptatum à Scipione Africani filio, diximus, ⁶ ædilitatem petens Cos. creatus est. Bellum Carthagini, jam ante biennium à prioribus Coss. inlatum majore vi intulit; cum ante in Hispania murali corona, in Africa obsidionali donatus esset; in Hispania vero etiam ex provocatione, ipse modicus virium, immanis magnitudinis hostem inter-

¹ Sic Ald. Cum pars &c. TRACTA ERAT Rhen. è MS. Cum pars &c. fracta esset Voss. ² Illa in arma abjicienda esse censet Poppo. ³ Ita Bur. è MS. CARTHAGINENSIBUS DICEBATUR Rhen. è MS. ⁴ Eodem tempore à glossatore esse existimat Lips. ⁵ Aut sensit Ald. Forè, Aut aliud dixit, ac sensit Heins. ⁶ Ædilitatem petens consul creatus, bellum Carthagini &c. Voss.

interemisset. Eamque urbem, magis invidia imperii, quam ¹ ullius ejus temporis noxiæ invisam Romano nomini, funditus fustulit, fecitque suæ virtutis ² monumentum, quod fuerat ³ avi ejus clementiæ. Carthago diruta est, cum stetisset annis DCLXVII, abhinc annos ⁴ CLXXVII, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummius Coss. Hunc finem habuit Romani imperii Carthago æmula; cum qua bellare majores nostri cœpere Claudio & Fulvio Coss. ante annos ⁵ ccxcvi, quam tu, M. Vinici, consulatum inires. ita per annos cxv, aut bellum inter eos populos, aut belli præparatio, aut infida pax fuit. neque se Roma, jam terrarum orbe superato, securam speravit fore, ⁶ si nomen usquam stantis maneret Carthaginis. adeo odium, certaminibus ortum, ultra metum durat, & ne in victis quidem deponitur, neque ante invisum esse desinit, quam esse desiit. Ante triennium, quam Carthago deleteretur, M. Cato, perpetuus diruendæ ejus auctor, L. Censorino, M. ⁷ Manlio Coss. mortem obiit. Eodem anno, quo Carthago concidit, ⁸ L. Mummius Corinthum, post annos DCCCCII, quam ⁹ ab Alete Hippotis filio erat condita, funditus eruit. uterque imperator, devictæ à se gentis nomine honoratus, alter Africanus, alter appellatus est Achaicus. nec quisquam ex novis hominibus prior Mummius cognomen virtute partum vindicavit. Diversi imperatoribus

¹ Ita Rhen. è MS. & Voss. subaudito per Hellenismum *uram* vel causa. Ullius temporis noxiæ Ald. Ullius temporis noxia Acid. Ullius ejus temporis noxis Lips. Ulla ejus temporis noxia Grut. Ullius ejus temporis noxiæ Heins. ² MONIMENTUM Rhen è MS. ³ Quod fuerat avitæ clementiæ. ni forsan, avitæ decus clementiæ, vel avitæ prius, Heins. ⁴ Ita Bur. è MS. CCLXXVII Rhen. è MS. ⁵ Justa computatio, ccxcii. Lips. ⁶ Ita Rhen. è MS. Si nomen usquam stantis maneret Carthaginis: (adeo odium certaminibus ortum ultra metum durat, & ne in victos quidem deponitur) neque ante invisa esse desiit quam esse desiit Lips. ⁷ M. Manilio Ald. cum Sigonio, ex fastis Capitalinis. ⁸ Ita Scholion Rhenani. Ald. Aliique. A. Mummius Rhen. è MS. A. MUMMIUS Bur. è MS. at Mummius Bur. conjectura. ⁹ A BELETE Rhen. è MS.

ribus mores, diversa fuere studia. quippe Scipio tam elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ & ¹ auctor & admirator fuit, ut Polybium, Panætiumque, præcellentes ingenio viros, domi militiæque secum habuerit. neque enim quisquam hoc Scipione elegantius intervalla negotiorum otio dispunxit, semperque aut belli aut pacis serviit artibus: semper inter arma ac studia versatus, aut corpus periculis aut animum disciplinis exercuit. Mummius tam rudis fuit, ut capta Corintho, cum maximorum artificum perfectas manibus tabulas ac statuas, in Italiam portandas locaret, juberet prædici conducentibus, si eas perdidissent, novas ² eos reddituros. Non tamen puto dubites, Vinici, quin magis pro rep. fuerit, manere adhuc rudem Corinthiorum intellectum, quam in tantum ea intelligi; ³ & quin hac prudentia illa imprudentia decori publico fuerit convenientior.

CAP. XIV. Cum facilius cujusque rei in unum contracta species, quam divisa temporibus, oculis animisque inhæreat; statui priorem hujus voluminis, posterioremque partem, non inutiles rerum notitia in artum contracta, distinguere: atque huic loco inferere, quæ quoque tempore post Romam, à Gallis captam, deducta sit colonia jussu senatus. nam ⁴ militarium & causæ & auctores ⁵ & ipsarum præfulgent nomina. huic rei per idem tempus ⁶ civitatem propagatam, auctumque Romanum nomen communione juris, haud intempestive subtexturi videmur. Post septem annos, quam Galli urbem ceperunt, ⁷ Sutrium deducta colonia est, & post annum ⁸ Setina, novemque interjectis annis ⁹ Nepe; deinde, interpositis duobus

¹ Fautor Lips. ² Eos tollendum, aut potius, novas esse reddituros scribendum censet Heins. ³ Et quia hac prudentia Bur. conjectura. ⁴ Ita Bur. è MS. MILITARIUM ET CAUSA &c. Rhen. è MS. ⁵ Ex ipso præfulgent nomine Heins. ⁶ Ita Lips. CIVITATES PROPAGATAS Rhen. è MS. ⁷ Satricum Sigon. Urs. ⁸ Setia Ald. ⁹ Neper Voss. Aliique ex Livio & Flinio.

duobus & triginta, Aricini in civitatem recepti. abhinc annos autem cccr, Sp. Posthumio, Veturio Calvino Coss. Campanis data est civitas, partique Samnitium, sine suffragio : & eodem anno Cales deducta colonia. Interjecto deinde triennio Fundani & Formiani in civitatem recepti, eo ipso anno, quo Alexandria condita est. insequentibusque Coss. à Sp. Posthumio, Philone ¹ Publio censoribus Acerranis data civitas, & post triennium ² Tarracina deducta colonia. interpolitoque quadriennio, Luceria; ac deinde, interjecto triennio, ³ Sueffa Aurunca; & Saticula, Interamnaque post biennium. Decem deinde hoc munere anni vacaverunt. tunc Sora atque Alba deductæ coloniæ, & Carfeoli post biennium. ⁴ at quintum Fabio, Decio Mure quartum Coss. quo anno Pyrrhus regnare cœpit, Sinuessam, Minturnasque missi coloni; ⁵ post quadriennium Venusiam. interjectoque biennio, M. Curio & ⁶ Ruffino Cornelio Coss. Sabinis sine suffragio data civitas. id actum ante annos ferme ⁷ cccxx. at ⁸ Cosam & Pæstum abhinc annos ferme ccc, Fabio Dorfone & Claudio Canina Coss. interjecto quinquennio, Sempronio Sopho & Appio Cæci filio Coss. Ariminum, Beneventum coloni missi; & suffragii ferendi jus Sabinis datum. at initio primi belli Punici Firmum & Castrum colonis occupata. & post annum Æsernia, postque

¹ XXII

¹ PUBLIO Rhen. è MS. ² Ita Lips. TARRACINAM Rhen. è MS. ³ SUESSA, AURUNCA Rhen. è MS. ⁴ Ita Heins. AD QUINTUM FABIOQUE DECIO MURE QUARTO COSS. Rhen. è MS. At Quinto Fabio quintum &c. Scholion Rhen, Lips. Voss. AD QUINTUM FABIOQUE DECIO MURE QUARTO CONS. Tur. è MS. At quintum Fabio Q. (Ad pro At post pro in MS. & Fabioque pro Fabio Q.) Decio Mure quarto Cons. Bur. conjectura. At quintum Fabio, Quinto Decio Mure quartum Cons. Alii male, cum prænomen ei Pub. fuerit juxta Ursinum. ⁵ Post triennium Venusiam, adjectoque biennio &c. Pighius. ⁶ Pro Cornelio Ruffino: quod familiare Velleio; adeo ut forsitan scripserit paulo supra Fabio Q pro Q. Fabio: uri conjicit Bur. ⁷ Ita Bur. è MS. cccxxx Rhen. è MS. cccxliix Lips. ⁸ Ita Lips. Voss. COSSA Rhen. è MS. COSA Bur. è MS.

¹ XXII annos Æsulum & Alſium; ² Fregellæque anno poſt biennium; proximoque anno, Torquato Sempronioque Coſs. Brundifium, & poſt triennium Spoletium; quo anno floralium ludorum factum eſt initium. poſtque biennium ³ ducta Valentia, & ſub adventum in Italiam Hannibalis, Cremona atque Placentia.

CAP. XV. Deinde, neque dum Hannibal in Italia moratur, neque proximis poſt exceſſum ejus annis, vacavit Romanis colonias condere; cum eſſet in bello conquiendus potius miles quam dimittendus; & poſt bellum vires refovendæ magis, quam ſpargendæ. Cn. autem Manlio Volfone & Fulvio Nobiliore Coſs. Bononia deducta colonia, abhinc annos ferme CCXVII. & poſt quadriennium, Piſaurum ac Potentia; interjectoque triennio, ⁴ Aquileia & Graviſca, & poſt quadriennium Luca. Eodem temporum tractu, quanquam apud quorſdam ambigitur, Puteolos, ⁵ Salernumque & Buxentum miſſi coloni. Auximum autem in Picenum, abhinc annos ferme CLXXXVII, ante triennium, quam Caſſius cenſor, ⁶ à Lupercali in Palatium verſus, theatrum facere inſtituit. ⁷ cui in demoliendo eximia civitatis feveritas & ⁸ Coſ. Scipio reſtitere. quod ego inter clariffima publicæ voluntatis argumenta numeraverim. Caſſio autem Longino & Sextio Calvino, ⁹ qui Salues apud Aquas, quæ ab eo Sextiæ appellantur, devicit,

¹ XVII. Ald. poſt Sigonium. ² Ita Rhen. è MS. & Heinf. Fregellæque poſt biennium Ald. Aliique. Fregenæque Sigon. & Urſ. ³ Ita Rhen. è MS. & Heinf. Deducta magno librorum conſenſu. ⁴ Ita Bur. è MS. AQUILIA Rhen. è MS. ⁵ Sic editi libri ad unum omnes. FALERNUMQUE Rhen. è MS. ⁶ An Lupercalia legendum, dubitat Bur. mox in redundare putat Heinf. contra quam cenſet Popm. quem vide. ⁷ Ita Rhen. è MS. Veſſ. Boxh. Cui in moliendo Ald. Cui in emoliendo Lipſ. Cui inde moliendo pro deinde Acid. & Heinf. Illa in demoliendo plane abjicienda eſſe ſuadet Grut. ⁸ Ita Lipſ. Coſ CEPPIO Rhen. è MS. Cæpio Ald. Conſularis Scipio Scheg. ⁹ Ita Bur. è MS. SALLYES Rhen è MS. Gryph. Salyes Ald.

vicit, consulibus, Fabrateria deducta est, abhinc annos ferme ¹ clvii. & post annum, ² Scylacium, Minervium, Tarentum, Neptunia, ³ Carthagoque in Africa, prima, ut prædiximus, extra Italian coloniam condita est. de Dertona ambigitur. Narbo autem Martius in Gallia, ⁴ Porcio Marcioque Coss. abhinc annos ⁵ circiter cliii ⁶ deducta colonia est. post tres & viginti annos in Vagiennis Eporædia, Mario fexiens, Valerioque Flacco Coss. ⁷ Neque facile memoriæ mandaverim, quæ, nisi militaris, post hoc tempus deducta sit.

CAP. XVI. Cum hæc particula operis velut formam propositi exceßerit, quamquam intelligo, mihi in hac tam præcipiti festinatione, quæ me rotæ pronive gurgitis ac verticis modo nusquam patitur consistere, pæne magis necessaria prætereunda, quam supervacua amplectenda: nequeo tamen temperare mihi, quin rem sæpe agitatam animo meo, neque ad liquidum ratione perductam, signem stylo. Quis enim abunde mirari potest, quod eminentissima cuiusque professionis ingenia, ⁸ in eandem formam, & in

¹ CLII Lips. ² SCOLATIUM Rhen. è MS. ³ Carthago, quæ in Africa, prima extra Italian coloniam condita est Voss. ⁴ Ita Voss. Heins. PORTIO MARCOQUE COSS. Rhen. è MS. M. Porcio. Q. Marcio cos. Ald. Aliique. ⁵ Circiter CXLVI Lips. ⁶ DEDUCTA COLONIA EST: POST TRES ET VIGINTI ANNOS IN BACIENNIS EPOREDIA SEXIES, MARIO SEXIES VALERIOQUE FLACCO COSS. Rhen è MS. DEDUCTA &c. IN BACIENNIS EPOREDI, MARIO SEXIENS VALERIOQUE FLACCO COS. Bur. è MS. Deducta &c. post xlii annos &c. Ald. Deducta &c. post tres de viginti annos &c. Popp. Deducta colonia & post duo de viginti annos in Baciennis Eporedia &c. Voss. ⁷ An potius, Neque facile memoriæ mandari, nisi militares &c. deductas? Heins. ⁸ Sic Heins. in textu. IN EAM (eandem Scholion Rhen.) FORMAM ET IN IDEM ARTATI (ARTATA Alii.) TEMPORIS CONGRUENS (congruant Lips. congruerint Voss.) SPATIUM. ET QUEMADMODUM CLAUSA CAPSA, (CAPSO Bur. è MS.) ALIOQUE SEPTO (aliove septo Lips.) DIVERSI GENERIS ANIMALIA NIHILOMINUS SEPARATA ALIENIS, (ab aliis Scheg.) IN UNUM QUOQUE (quæque Lips.) CORPUS CONGREGANTUR. ITA &c. SEMETIPSA AB ALIIS SEPARAVERUNT Rhen. è MS. Scribe, in idem artata temporis congruere &c. vel congruunc. deinde separata ab alienis, in unumquodque corpus congregantur. quemadmodum clausa capso &c. Heins.

in idem artati temporis congruens spatium; & quemadmodum clausa capso, alioque septo diversi generis animalia, nihilo minus separata alienis, in unum quodque corpus congregantur; ita cujusque clari operis capacia ingenia in similitudinem & temporum & profectum semetipsa ab aliis separaverunt? Una, neque multorum annorum spatio divisa, ætas, per divini spiritus viros, Æschylum, Sophoclem, Euripidem, inlustravit ¹ tragœdias: una priscam illam & veterem sub Cratino, Aristophane & Eupolide comœdiam; ² ac novam comicam Menandrus, æqualesque ejus ætatis magis quam operis, Philemon ac Diphilus, & invenere intra paucissimos annos, neque ³ imitanda reliquere. Philosophorum quoque ingenia, Socratico ⁴ ore defluentia, omnium, ⁵ quos paullo ante enumeravimus, quanto post Platonis Aristotelisque mortem florere spatio? Quid ante Isocratem, quid post ejus auditores eorumque discipulos clarum in oratoribus fuit? ⁶ adeo quidem artatum angustis temporum, ut nemo memoria dignus alter ab altero ⁷ videri nequiverint.

CAP. XVII. Neque hoc in Græcis, quam in Romanis, evenit magis. nam, nisi aspera ac rudia repetas, & inventi laudanda nomine, ⁸ in Accio circaque cum Romana tragœdia est. dulcesque Latini leporis facietæ per Cæcilium, Terentiumque & Afranium ¹ sup-

1 Tragœdiam Lips. 2 At novam Menandrus Ald. Lips. Acid. Voss. 3 Imitandam Lips Acid. 4 Ore defluentia Boxb. 5 Ubi enumeravit? nisi ea pars Velleii perierit, ut vult Lips. Illa verba, quos paullo ante enumeravimus, aut delenda aut corrigenda esse, recte monet Acid. 6 Ita Rhen. & MS. Adeoque iidem artati angustis &c. Lips. Adeo quidem artati ii (vel iis) angustis Acid. Adeo quidem artati illi angustis &c. Voss. Adeoque idem (vel id) artatum angustis &c. Heins. 7 Ita Rhen. & MS. Sylb. Aliique. Nequiverit Ald. Audiri nequiverint Heins. 8 Sic Bur. conjectura. In ACCIO CIRCAQUE EORUM &c. Rhen. & MS. In Accio circaque quorum &c. Scholion Rhen. In Attio circaque eum Ald. Lips. Aliique. In Accio circaque decorum Romanæ Tragœdiæ Heins.

¹ suppari ætate nituerunt. ² Historicos (ut & Livium quoque priorum ætate astruas) præter Catonem, & quosdam veteres & obscuros, minus lxxx annis circumdatum ævum tulit: ut nec poëtarum in antiquius citeriusve processit ubertas. At oratio, ac vis forensis, perfectumque profæ eloquentiæ decus, ut idem separaretur Cato (pace P. Crassi Scipionisque & Lælii & Gracchorum, & ³ Fannii & Ser. Galbæ dixerim) ita universa sub principe operis sui erupit Tullio; ut delectari ante eum paucissimis, mirari vero neminem possis, nisi aut ab illo visum, aut qui illum viderit. Hoc idem evenisse grammaticis, plasticis, pictoribus, ⁴ sculptoribusque, siquis temporum institerit notis, reperiet, & eminentia cujusque operis artissimis temporum claustris circumdata. ⁵ Hujus ergo præcedentisque, inquam, sæculi ingeniorum similitudinis congregantisque se & in studium par, & in emolumentum, causas ⁶ cum semper requiro, numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes: inter quas has maxime. Alit æmulatio inge-

C 2

nia:

¹ Ita Lips. Acid. Rutzgerf. Aliique. SUB PARI Rhen. è MS. Subpari ætate nituerunt Hein^s. ² HISTORICOS ET UT LIVIUM &c. Rhen. è MS. Historicos etiam (ut Livium quoque &c. Voss. Sed ut (vel ut ut) Livium quoque &c. Hein^s. ³ Ita Bur. è MS. FAUNI Rhen. è MS. ⁴ Sculptoribusque, si quis &c. vel Sculptoribusque, ut quisque &c. Hein^s. SCALPTORIBUS, QUISQUIS &c. Rhen è MS. SCALPTORIBUSQ. UISQUISQUE TEMPORUM &c. REPERIET EMINENTIA CUJUSQUE &c. CIRCUMDATA &c. Bur. è MS. Sculptoribusque & quisquis &c. Aut sic, sculptoribusque ut quisque &c. Bur. conj. Jura. Sculptoribusque quisquis &c. off. Sculptoribusque & quisque Alii. ⁵ Ita Hein^s. HUIUS ERGO PRÆCEDENTISQUE SEculi ingeniorum similitudines congregantis et in studium par, et in emolumentum, (emolumentum Lips.) causas &c. Rhen. è MS. Ald. Aliique. HUIUS ERGO RECEDENTIS MQ. SEculum ingeniorum similitudines congregante: SE ET IN studium par et emolumentum causas &c. Bur. è MS. Huius ergo præcedentisque seculi, ingeniorum similitudines congregantis, quasi & in studium par & in emolumentum &c. Voss. ⁶ Ita cum aliis in textu Hein^s. dicit tamen se malle rescribere, causas numquam reperio, quas esse veras confidam, sed fortasse veris similes, interque eas has maxime.

nia : & nunc invidia, nunc admiratio ¹ incitationem accendit : ² naturaque, quod summo studio petatum est, ascendit in summum : difficilisque in perfecto mora est ; naturaliterque, quod procedere non potest, recedit. &, ut primo ad consequendos, quos priores ducimus, accendimur : ita, ubi aut præteriri, aut æquari eos posse desperavimus, studium cum spe senescit ; & quod adsequi non potest, sequi desinit : &, velut occupatam relinquens materiam, quærit novam : præteritoque eo, in quo eminere non possumus, aliquid ³ in quo nitamur conquirimus : sequiturque, ut frequens ac mobilis transitus maximum perfecti operis ⁴ impedimentum sit.

CAP. XVIII. ⁵ Transit admiratio à conditione temporum, & ad urbium. Una urbs Attica pluribus annis ⁶ eloquentia, quam universa Græcia, uberiusque floruit ; adeo ut corpora gentis illius separata ⁷ sint in alias civitates, ingenia vero solis Atheniensium muris clausa existimes. Neque ego hoc magis miratus sim, quam neminem Argivum, Thebanum, Lacedæmonium oratorem aut dum vixit auctoritate, aut post mortem memoria dignum existimatum. ⁸ quæ urbes, & multæ aliæ, talium studiorum fuere steriles, ⁹ nisi Thebas unum os Pindari inluminaret. nam Alcmana Lacones falso sibi vindicant. C. VEL.

¹ Imitationem accendit *Lips. Acid.* In imitationem accendit legendum putat *Heins.* ² Matureque *Lips. Acid.* ³ In quod enitamur malit *Heins.* ⁴ Indicamentum *Lips.* Sed nihil heic mutandum censent *Grut. & Bæcler.* ⁵ Ita *Scheg. Lips.* TRANSIT ADMIRATIO AD CONDITIONEM &c. *Rhen. è MS.* Transeat admiratio à conditione &c. *Heins.* ⁶ Ita *Lips.* ELOQUENTIA, QUAM UNIVERSA GRÆCIA, OPERIBUSQUE FLORUIT *Rhen. è MS.* Eloquentiæ quam universa Græcia, operibus floruit *Scheg.* Eloquentia, quam universa Græcia operibus, floruit : usque adeo ut corpora gentis illius separata hinc inde in alias civitates &c. *Acid.* Cur non, eloquentiæ, quam universa Græcia, ope uberiusque floruit ? *Heins.* ⁷ Voculam sint de eadem malit *Grut.* ⁸ Ita *Bur. ex conjectura. Ald.* Alique. QUÆ URBS TALIAM STUDIUM &c. *Rhen. è MS. Lips.* EXISTIMATUMQUE URBS ET IN ITALIA TALIAM STUDIUM &c. *Bur. è MS.* QUÆ urbes, ut multæ aliæ &c. *Acid.* QUÆ urbes & in Italia *Grut.* Et in Italia, vel, ut in Ital. *Bæcler.* QUÆ urbes etiam ut aliæ, talium &c. *Voss.* ⁹ Ita *Bur. è MS.* N3 *Rhen. è MS.*

C. VELLEII PATERCULI
 HISTORIÆ
 ROMANÆ

A D
 M. VINICIUM Cos.

¹ LIBER II.

CAP. I. **P**Otentia Romanorum prior Scipio vi-
 am aperuerat, luxuriæ posterior ape-
 ruit. quippe remoto Carthaginis me-
 tu, sublataque imperii æmula, non gradu, sed præci-
 piti cursu, à virtute descitum, ad vitia ² transcursum;
 vetus disciplina deserta, nova inducta; in somnum
 à vigiliis, ab armis ad voluptates, à negotiis in oti-
 um ³ conversa civitas. Tum Scipio Nasica in Capito-
 lio porticus, tum, quas prædiximus, Metellus; tum
 in Circo Cn. Octavius multo amœnissimam moliti
 sunt: publicamque magnificentiam secuta privata lu-
 xuria est. Triste deinde, & contumeliosum bellum
 in Hispania, duce latronum Viriatho, secutum ⁴ est:
 quod ita varia fortuna gestum est, ut sæpius ⁵ Roma-
 norum gereretur adversa. sed interemto Viriatho,
 fraude

¹ POSTERIUS VOLUMEN Rhen. è MS. ² Hanc vocem jugulari mallet Grut.
³ Conversa civitate Heinsf. ⁴ Verbum est delet Heinsf. ⁵ Romano (pro
 Romanis) re gereretur adversa Heinsf.

fraude magis quam virtute Servilii Cæpionis, Numantinum gravius exarfit. hæc urbs ¹ numquam decem millibus plura propriæ juventutis armavit: sed, vel ferocia ingenii, vel ² inficitia nostrorum ducum, vel fortunæ indulgentia, cum alios duces, tum Pompeium magni nominis virum, ad turpissima deduxit fœdera, (³ hic primus è Pompeiis Cos. fuit) nec minus turpia ac detestabilia Mancinum Hostilium Cos. sed Pompejum gratia impunitum habuit: ⁴ Mancinum verecundia, quippe non recusando, perduxit huc, ut per ⁵ fœciales nudus ac post tergum religatis manibus dederetur hostibus. quem illi recipere se negaverunt, sicut quondam Caudini ⁶ fecerunt, dicentes, publicam violationem fidei non debere unius lui sanguine.

CAP. II. Immanem deditio Mancini civitatis movit disensionem. quippe Tib. Gracchus, Tib. Gracchi clarissimi atque eminentissimi viri filius, P. Africani ex filia nepos, quo quæstore & auctore id fœdus ictum erat, nunc graviter ferens aliquid à se factum infirmari, nunc similis vel judicii vel pœnæ metuens discrimen, Trib. pleb. creatus, vir alioqui vita innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique adornatus virtutibus, ⁷ quantas perfecta & natura & industria mortalis conditio recipit, P. Mutio Scævola, L. Calpurnio Coss. abhinc annos CLXII descendit à bonis; pollicitusque toti Italiæ civitatem, simul etiam promulgatis agrariis legibus

¹ Ita Urs. Voss. Heins. &c. NUNQUAM X. PLURA QUAM PROPRIÆ &c. Rhen. è MS. Nunquam plura, quam x millia, propriæ &c. Ald. Lips.
² Ita Rhen. è MS. Alique. INSCIA Bur. è MS. ³ Parenthesi caret Rhenani editio. ⁴ Ita sententiam distinguunt Voss. & Heins. MANCINUM VERECUNDIA. QUIPPE NON &c. Rhen. è MS. Alique, ⁵ FÆCIALEIS Rhen. è MS. ⁶ Tò fecerunt aut delendum, aut in fecerant mutandum censet Heins. ⁷ Quantas perfecta & naturæ & industriæ mortalis conditio recipit Heins.

bus, ¹ omnibus statum concupiscentibus, summa imis miscuit; & in præruptum atque anceps periculum adduxit remp. Octavioque collegæ, pro bono publico stanti, imperium ² abrogavit: Triumviros agris dividendis ³ coloniisque deducendis creavit se socerumque suum consularem Appium, & ⁴ Gracchum fratrem, admodum juvenem.

CAP. III. Tum P. Scipio Nafica, ejus, qui optimus vir à senatu judicatus erat, nepos; ejus qui censor porticus in Capitolio ⁵ fecerat, filius; pronepos autem Cn. Scipionis, celeberrimi viri, P. ⁶ Africani patruī, privatusque & togatus, cum esset consobrinus Tib. Gracchi, patriam cognitioni præferens, & quidquid publice salutare non esset, privatim alienum existimans (⁷ ob eas virtutes primus omnium absens pontifex max. factus ⁸ est) ⁹ circumdata lævo brachio togæ lacinia, ¹⁰ ex superiore parte Capitolii, summis gradibus insistens, hortatus est, qui salvam vellent remp. se sequerentur. Tum optimates, senatus, atque equestris ordinis pars melior & major, & intacta perniciosi consilii plebs, intruere in Gracchum, stantem in area cum catervis suis, & concientem pæne totius Italiæ frequentiam. is fugiens, decurrensque clivo Capitolino, fragmine subtellii ictus, vitam, quam gloriosissime degere potuerat, immatura morte finivit. Hoc initium in urbe ¹¹ Roma civilis sanguinis, gladiatorumque impunitatis fuit. inde jus vi obrutum, potentiorque habitus prior; discordiæque civium, ¹² antea conditionibus sanari solitæ, ferro dijudicatæ

¹ Rhen è MS. Ald. Aliique. Omnium statum concutientibus Lips. Acid. Omnem urbis statum concutientibus Heins. ² ADROGAVIT Bur. è MS. ³ Colonisque Lips. ⁴ C. Gracchum Putean. ⁵ Fuerat Ald. Aliique. Voverat Heins. ⁶ AFRICANI PATRUUS, PRIVATUSQUE &c. Rhen è MS. Africani patruī; is privatus &c. Ald. ⁷ Ob quas Ald. Acid. ⁸ Voculam est tollit Heins. ⁹ Ita Ald. Aliique. CUM DATA LÆVO &c. Rhen. è MS. ¹⁰ Ita Bur. è MS. EX SUPERIORI Rhen. è MS. ¹¹ Poterat abesse Roma. Heins. ¹² ANTE A CONDITIONIBUS &c. Rhen. è MS. Antea conditionibus Bonham. Concientibus Cujac.

dijudicatæ; bellaque non caussis inita, sed prout eorum merces fuit. quod haud mirum est. non enim ibi consistunt exempla, unde cœperunt; sed, quamlibet in tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt: & ubi semel recto decerratum est, in præceptis pervenitur: ¹ nec quisquam sibi putat turpe, quod alii fuit fructuosum.

CAP. IV. Interim dum hæc in Italia geruntur, ² Aristonicus, mortuo rege Attalo, à quo Asia populo Romano hereditate relicta erat, sicut relicta postea est à Nicomede Bithynia, mentitus regiæ stirpis originem, armis eam occupat. is victus à M. Perperna, ductusque in triumpho; ³ sed M. Aquillio capite poenas dedit; cum initio belli Crassum Mucianum, virum juris scientissimum, decedentem ex Asia ⁴ proconsulem interemisset. ⁵ Et P. Scipio Africanus Æmilianus, qui Carthaginem deleverat, post tot acceptas circa Numantiam clades, creatus iterum Cos. missusque in Hispaniam, fortunæ virtutisque expertæ in Africa, respondit [⁶ in Hispania;] & intra annum ⁷ ac tres menses, quam eo venerat, circumdatam operibus Numantiam excisamque æquavit solo. nec quisquam ullius gentis hominum ante eum ⁸ clariore urbium excidio nomen suum perpetuæ commendavit memoriæ. quippe, excisa Carthagine ac Numantia, ab alterius nos metu, alterius vindicavit contumeliis. Hic, eum interrogante tribuno Carbone, quid de Tib. Gracchi cæde sentiret? respondit: si is occu-
pandæ

¹ Ita Bur. è MS. NEC QUISQUAM PUTAT TURPE &c. Rhen. è MS.

² ARISTONICUS, QUI MORTUO &c. ARMIS EAM OCCUPAVERAT. IS VICTUS &c. Rhen. è MS. Aristonicus (qui mortuo &c. armis eam occupat) victus à M. Perperna &c. Voss. Heins. ³ SED M. AQUILIO Rhen. è MS. Sed à M. Aquilio Ald. Ductusque in triumpho à M. Aquillio &c. Urs. Ductusque in triumpho sub Manio Aquillio, capite poenas dedit Heins. ⁴ Proconsule malit Heins. ⁵ At P. Scipio Voss. Et delet Acid. ⁶ Tollendum omnino in Hispania existimat Heins. ⁷ AC TREIS Rhen. è MS. ⁸ CLARIORI Rhen. è MS.

pandæ reip. animum habuisset, jure cæsum. Et, cum omnis conficío ¹ adclamasset: Hostium, inquit, armatorum totiens clamore non territus, quî possum vestro moveri, quorum noverca est Italia? Reversus in urbem, intra breve tempus, ² M'. Aquillio, C. Sempromio Coss. abhinc annos ³ cl, post duos consulatus, duosque triumphos, & bis excisos terrores reip. mane in lectulo repertus est mortuus, ita ut quædam elisarum faucium in cervice reperirentur notæ. De tanti viri morte nulla habita est quæstio: ejusque corpus velato capite elatum est, cujus opera super totum terrarum orbem Roma extulerat caput. seu fatalem, ut plures, seu conflata in insidiis, ut aliqui prodidere memoriæ, mortem obiit, vitam certe dignissimam egit, ⁴ quæ nullius ad id temporis præterquam avito fulgore vinceretur. Decessit anno ferme ⁵ lvi. de quo si quis ambiget, recurat ad priorem consulatum ejus, in quem creatus est anno ⁶ xxxvi. ⁷ ita dubitare desinet.

CAP. V. Ante tempus excisæ Numantiæ, præclara [⁸ in Hispania] militia ⁹ A. Bruti fuit: qui, penetratis omnibus Hispaniæ gentibus, ingenti vi hominum, urbiumque potitus ¹⁰ numero, aditis quæ vix ¹¹ audita erant, Gallæci cognomen meruit. Et ante eum paucis annis tam severum illius Q. Macedonici in his gentibus imperium fuit, ut, cum urbem Contrebiæ nomine [in Hispania] oppugnaret, pulsas
D præ-

¹ Oclamasset *Lips. Alique.* ² M. AQUILIO *Rhen. è MS.* ³ CLIX *Ald. Putean.* ⁴ *Simplicius dixisset quæ nullo, nisi avito fulgore vinceretur; vel nullius, nisi avi fulgore.* *Heinsf.* ⁵ LIV *Lipsf.* ⁶ XXXVIII *Putean.* *priore numero immutato.* ⁷ *Hac tria verba abijcienda esse existimat Grut.* ⁸ *In Hispania pro glossemate habet Heinsf. ut & mox linea ultima hujus pagina; & non multo post, linea ultima hujus capituli* ⁹ D. Bruti *legendum existimant Ald. Urs. Alique.* ¹⁰ *Illud numero Lipsio suspectum est, tanquam glossema.* ¹¹ *Ita magno librorum consensu. Quidam libri adita erant. Vocula erant omittitur in Editione Heinsii; uti To est post Alexan-* *dria condi a l. i. c. 14.*

præcipiti loco quinque¹ cohortes legionarias, eodem protinus subire juberet: facientibusque omnibus in procinctu testamenta, velut ad certam mortem eundum foret, non deterritus proposito, perseverantia ducis, quem moriturum miserat militem, victorem recepit. tantum effecit mixtus timori pudor, spesque desperatione quæsitæ. Hic virtute ac severitate facti; at² Fabius Æmilianus, Paulli exemplo, disciplinæ [in Hispania] fuit clarissimus.

CAP. VI. Decem deinde interpositis annis, qui Tib. Gracchum, idem C. fratrem ejus occupavit furor, tam virtutibus ejus omnibus, quam huic errori similem, ingenio etiam eloquentiaque longe præstantiorem: qui cum summa quiete animi civitatis princeps esse posset, vel vindicandæ fraternæ mortis gratia, vel præmuniendæ regalis potentia, ejusdem exempli tribunatum ingressus, longe majora³ & acriora repetens, dabat civitatem omnibus Italicis, extendebat eam pæne usque⁴ Alpes; dividebat agros; vetabat quemquam civem plus quingentis jugeribus habere: quod aliquando lege Licinia cautum erat: nova constituebat portoria; novis coloniis replebat provincias; judicia à senatu transferebat ad equites; frumentum plebi dare instituerat; nihil immotum, nihil tranquillum, nihil quietum denique in eodem statu relinquebat: quin alterum etiam continuavit tribunatum. hunc L. Opimius Cos. qui prætor Fregellas exciderat, persecutus armis, unaque Fulvium Flaccum, consularem ac triumphalem virum, æque prava cupientem, quem C. Gracchus in locum Tiberii fratris Triumvirum nominaverat, eumque socium

¹ COHORTEIS Rhen. è MS. ² Hac ita legit & distinguit Lips. At Fabius Æmilianus Pauli, (scilicet filius) exemplo disciplinæ, in Hisp. &c. Aut ac severitate delendum, aut disciplina legendum existimas Futean. ³ Et acrior repetens Lips. approbante Grutero Ut acrior, appetens Heins. ⁴ ALPEIS Rhen. è MS. ⁵ Eum socium Rhen è MS. Et socium Urs. Atque socium Voss. Eoque socium legendum putat Heins.

focium regalis adsumferat potentia, morte adfcit. Id unum nefarie ab Opimio proditum, quod capitis, non dicam Gracchi, fed civis Romani pretium fe daturum, idque auro repensurum propofuit. Flaccus in Aventino, ¹armatos ad pugnam ciens, cum filio majore jugulatus eft. Gracchus profugiens, cum jam comprehenderetur ab iis, quos Opimius miferat, cervicem Euporo fervo præbuit; qui non feignius fe ipfe interemit, quam domino fuccurrerat. Quo die fingularis Pomponii equitis Ro. in Gracchum fides fuit. qui more Coclitis, ²fufcentatis in ponte hoftibus, ejus gladio fe tranffixit. Ut Tib. Gracchi antea corpus, ita Caii, mira crudelitate victorum, in Tiberim dejectum eft.

CAP. VII. Hunc ³Tib. Gracchi liberi, P. Scipionis Africani nepotes, viva adhuc matre Cornelia, ⁴Africani filia, viri optimis ingeniis male ufi, vitæ mortisque habuere exitum. qui fi civilem dignitatis concupiffent modum, quidquid tumultuando adipifci gelfierunt, quietis obtuliffet refp. Huic atrocitati adjectum scelus unicum. quippe juvenis, fpecie excellens, nec dum duodevicesimum tranfgreffus annum, immunisque delictorum paternorum, Fulvii Flacci filius, quem pater legatum de conditionibus miferat, ab Opimio interemtus eft. quem cum ⁵haruspex Tufcus, amicus, flentem in vincula duci vidiffet, Quin tu hoc potius, inquit, facis? protinusque, inlifo capite in ⁶poftem lapideum januæ carceris, effufoque cerebro, expiravit. Crudelesque mox quæftiones in amicos clientesque Gracchorum habitæ funt. fed Opimium, virum alioqui fanctum &

D 2

gravem,

¹ ARMATUS *Rhen. e. MS.* ² Sufcentatis in ponte hoftibus ejus, fe gladio tranffixit *Gravius poft Urfinum.* ³ C. GRACCHI LIBERI &c. *Rhen. e. MS.* ⁴ Africani filia delendum cenfet *Heinf.* ⁵ Haruspex Fufcus *Alit.* ⁶ Ita *Ald. Voff. Aliique ex Val. Maximo.* PONTEM LAPIDEUM *Rhen. e. MS.* An in frontem lapideam? *Heinf.*

gravem, damnatum postea iudicio publico, memoria ipsius sævitæ, nulla civilis persecuta est misericordia. Eadem ¹ Rutilium Popilliumque, qui Coss. asperime in Tib. Gracchi amicos sævierant, postea iudiciorum publicorum merito oppressit invidia. ² Rei tantæ parum ad notitiam pertinens interponetur. Hic est Opimius, à quo Cos. celeberrimum Opimiani ³ vini nomen: quod jam nullum esse, spatio annorum colligi potest; ⁴ cum ab eo sint ad te, M. Vinici, consulem, anni ⁵ CLI. Factum Opimii, ⁶ quod inimicitiarum quæsitæ erat ultio, minor secuta auctoritas: ⁷ & visâ ultio privato odio magis, quam publicæ vindictæ data.

CAP. VIII. Subinde Porcio Marcioque Coss. deducta colonia, Narbo Martius. Mandetur deinde memoriæ severitas iudiciorum. ⁸ quippe C. Cato consularis, M. Catonis nepos, Africani sororis filius, repetundarum ex Macedonia damnatus est; cum lis ejus ⁹ IIII. æstimaretur, adeo ¹⁰ illi viri magis voluntatem peccandi intuebantur, quam modum: factæque ad consilium dirigebant, & quid, non in quantum, admissum foret, æstimabant. Circa eadem tempora ¹¹ Metelli fratres uno die triumphaverunt. Non minus clarum exemplum, & ¹² adhuc unicum Fulvii Flacci, ejus qui Capuam ceperat, filiorum, sed alterius in adoptionem dati, in collegio Cos. fuit. adoptivus in ¹³ Acidini Manlii familiam datus. nam
¹ censura

¹ Rupilius Ald. ² Rei tantæ parva &c. Lips. Parum id ad notitiam pertinens interponatur Heins. ³ Sic omnes post Aldum. Vici Rhen. è MS. ⁴ Ita Bur. è MS. CUM AB EO AD TE &c. Rhen. è MS. ⁵ CL Ald. Putean. ⁶ Quo inimicitiarum quæsitæ erat ultio, vel quod eo &c. Heins. ⁷ Et visum privato odio magis, quam publicæ vindictæ datum Lips. Ut visum &c. quam publicæ vindictæ dari Heins. ⁸ Sic Ald. Aliique. QUIPPE COS. CATO CONSULARIS Rhen. è MS. M. Cato conf. C. Cato conf. Gryph ⁹ XLIX Lips. Voss. ex Cicerone. ¹⁰ Illi deest in Ed. Heins. ¹¹ M. METELLI Rhen. è MS. II. Metelli Ald. M. &c. C. Metelli Pign. M. C. Metelli Voss. ¹² Ad hoc unicum Acid. post Buceronum. ¹³ Ita Ald. Sigon. Aliique. ACIDIANI Rhen. è MS.

¹ censura Metellorum, patruelium non germanorum fratrum fuit: quod solis contigerat ² Scipionibus. Tum Cimbri & Teutoni transcendere Rhenum, multis mox nostris suisque cladibus nobiles. Per eadem tempora clarus ejus ³ Minucii, ⁴ qui porticus, quæ hodieque celebres sunt, molitus est, ⁵ è Scordiscis triumphus fuit.

CAP. IX. ⁶ Eodem tractu temporum nituerunt oratores Scipio Æmilianus, Læliusque, Ser. Galba, duo Gracchi, C. Fannius, Carbo Papirius. Nec prætereundus Metellus Numidicus, & Scaurus, & ante omnes ⁷ L. Crassus & M. Antonius. Quorum ætati ingeniisque succedere C. Cæsar Strabo, P. Sulpicius. ⁸ nam Q. Mucius juris scientia, quam propriæ eloquentiæ nomine, celebrior fuit. Clara etiam per idem ævi spatium fuere ingenia, in Togatis Afranii, in Tragediis Pacuvii atque Accii, usque in Græcorum ingeniorum ⁹ comparisonem evecti, magnumque inter hos ipsos facientis operi suo locum; adeo quidem, ut in illis limæ, in hoc pæne plus videatur fuisse sanguinis. Celebre & Lucilii nomen fuit, qui sub P. Africano, Numantino bello eques militaverat. quo quidem tempore juvenis adhuc Jugurtha ac Marius, ¹⁰ sub eodem Africano milites, in iisdem castris didicere, quæ postea in contrariis facerent. Historiarum auctor jam tum Sisenna erat juvenis, sed
opus

¹ CENSUS Rhen. è MS. ² Nonnulli Scipionibus substituunt, quas re-
fellit Ald. ³ MINICI Rhen. è MS. ⁴ Qui porticus hodieque cele-
bres &c. Heins. ⁵ EX CORDISCAS Rhen. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. EO-
DEM TEMPORUM TRACTU Rhen. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. CRASSUS ET
M. ANTONIUS Rhen. è MS. ⁸ Sic Ald. Aliique. NAMQUE MUTIUS &c.
Rhen. è MS. Nam Q. Mucius juris scientia, quam proprie &c. Lips.
Nam Q. Mucius juris scientiæ prope quam eloquentiæ &c. Acid. Nam
Q. Mucius juris scientia, quam proprio eloquentiæ nomine Heins.
⁹ COMPARATIONEM EJUS ETATIS Rhen. è MS. COMPARATIONEM
EVECTIS Bur. è MS. Evecta legit Heins. & mox, magnumque inter hos
ipsos facientis operi suo locum Ennii. ¹⁰ Sub eodem Africano mi-
litantes pro librarii additamento habet Grut.

opus belli civilis ¹ Sullani post aliquot annos ab eo seniore editum est. Vetusior Sisenna fuit Caelius; æqualis Sisennæ Rutilius, Claudiusque Quadrigarius, & Valerius Antias. Sane non ignoremus, eadem ætate fuisse Pomponium, sensibus celebrem, verbis rudem, ² & novitate inventi à se operis commendabilem.

CAP. X. ³ Prosequamur notam severitatem censorum, Cassii Longini, Cæpionisque, qui abhinc ⁴ annos CLVII, Lepidum Æmilium augurem, quod sex millibus ædes conduxisset, adesse iusserunt. at nunc, si quis tanti habiter, vix ut senator ⁵ agnoscitur. adeo mature à rectis in vitia, à vitis in prava, à pravis in præcipitia pervenitur. Eodem tractu temporum & Domitii ex Arvernus, & Fabii ex Allobrogibus victoria fuit nobilis. Fabio Paulli nepoti, ex victoria cognomen Allobrogico inditum. Notetur Domitiæ familiæ peculiaris quædam, & ut clarissima, ita ⁶ artata numero felicitas, IV ante hunc, nobilissimæ simplicitatis juvenem, Cn. Domitium, fuere singulis omnino parentibus geniti, sed omnes ad consulatum sacerdotiaque, ad triumphi autem pæne omnes pervenerunt insignia.

CAP. XI. Bellum deinde Jugurthinum gestum est ⁷ per Q. Metellum, nulli secundum sæculi sui. huius legatus fuit C. Marius, quem prædiximus, natus ⁸ equestri loco, hirtus atque horridus, vitaque sanctus, quantum bello optimus, tantum pace pessimus, immodi-

¹ SULLANIQUE Rhen. è MS. ² Sed novitate Lips. At novitate, vel fer novitate malit Voss. nam particulam hanc in optimis MSS. per t subinde scribi notum est. ³ Persequamur Alii. ⁴ Annos CLVII. LEPIDUM ÆLIUM Rhen. è MS. recte iudicio Lipsii. Annos CLV. Lepidum Æmilium Ald. Scheg. ⁵ Agnoscatur Lips. ⁶ ARTATA &c. UTI ANTE HUNC &c. Rhen. è MS. In scholiis vero suggerit uti pro nota numerali positum esse. Sacrata &c. Acid. & mox post A'dum pro uti legit VII. Artata &c. IV ante hunc &c. singuli &c. Lips. sed singulis præfert Heinss. ⁷ PERQUE METELLUM Rhen. è MS. ⁸ Forte, Agresti loco Voss.

immodicus gloriæ, insatiabilis, impotens, semperque inquietus. hic per publicanos, aliosque in Africa¹ negotiantes, criminatus Metelli lentitudinem, trahentis jam in tertium annum bellum, & naturalem nobilitatis superbiam, ² morandique in imperiis cupiditatem, effecit, ut cum, commeatu petito, Romam venisset, Cos. crearetur, bellicque pæne patrati à Metello, qui bis Jugurtham acie fuderat, summa committeretur sibi. Metelli tamen & triumphus fuit clarissimus³ & meritum; virtutisque cognomen Numidici inditum. Ut paullo ante Domitiæ familiæ, ita Cæciliæ notanda claritudo est: quippe intra XII ferme annos hujus temporis Coss. fuere Metelli, aut censores, aut triumpharunt amplius⁴ XII. ut appareat, quemadmodum urbium imperiorumque, ita gentium nunc florere fortunam, nunc fenescere, nunc interire.

CAP. XII. At C. Marius L. Sullam, jam tunc, ⁵ ut præcaventibus fati, copulatum sibi quæstorem habuit, & per eum missum ad regem Bocchum, Jugurtha rege, abhinc annos ferme⁶ cxxxix, positus est. designatusque iterum Cos. in urbem reversus, secundi consulatus initio Calend. Jan. eum in triumpho duxit. Effusa, ut prædiximus, immanis vis Germanarum gentium, quibus nomen Cimbris ac Teutonibus erat, cum Cæpionem⁷ Manliumque Coss. & ante Carbonem Silanumque fudissent fugassentque in Galliis, & exuissent exercitu; Scaurumque Aurelium⁸ Cos. & alios celeberrimi nominis viros trucidassent

¹ NEGOCIANTEIS *Rhen. è MS.* ² Immorandique *Scholion Rhenani.*
³ Et meritum virtutibus cognomen *Græc. Lips.* Inditum expungit *Græc. legitque* & meritum virtute cognomen Numidici. Virtuti quoque cognomen *Græc. Voss.* Emeritumque ei virtute cognomen Numidici inditum *Heins.* ⁴ XI *Lips.* ⁵ Patriæ caventibus fati *Lips.* Ut prævaricantibus fati *Heins.* ⁶ cxxxiv *Ald.* cxxxvi *Tutean.* ⁷ Maniliumque reponit *Ald.* ex *Cassiodoro & Obsequente.* ⁸ Consularem *Ald.* *Tutean.*

dassent, populus R. non alium repellendis tantis hostibus magis idoneum imperatorem, quam Marium, est ratus. Tum multiplicati consulatus ejus. Tertius in apparatu belli consumptus : quo anno Cn. Domitius Trib. pleb. legem tulit, ut sacerdotes, quos antea collegæ sufficiebant, populus crearet. Quarto trans ¹ Alpes circa Aquas Sextias cum Teutonis conflixit; amplius cē hostium priore ac postero die ab eo trucidatis; gensque excisa Teutonum. Quinto, citra Alpes in campis, quibus nomen erat ² Raudiis, ipse cos. & procos. Q. Lutatius Catulus fortunatissimo decertare prælio ³: cæsa aut capta amplius ⁴ cē hominum. Hac victoria videtur meruisse Marius, ne ejus nati remp. pœniteret, ac ⁵ bona malis repensasse. Sextus consulatus veluti præmium ei meritorum datus. Non tamen hujus consulatus fraudetur gloria; quo Servilii Glauciz, Saturninique Apuleii furorem, continuatis honoribus remp. lacerantium, & gladiis quoque & cæde comitia discutientium, ⁶ cos. armis compescuit: hominesque ⁷ exitiabiles in Hostilia curia morte multavit.

CAP. XIII. Deinde interjectis paucis annis, tribunatum iniit M. Livius Drusus, vir nobilissimus, eloquentissimus, sanctissimus, meliore in omnia ingenio animoque, quam fortuna, usus. qui cum senatui priscum restituere cuperet decus, & judicia ab equitibus ad eum transferre ordinem; (quippe eam potestatem nacti equites Gracchanis legibus, cum in multos clarissimos atque innocentissimos viros sævissent, tum P. Rutilium, virum non sæculi sui, sed omnis ævi optimum, interrogatum lege repetundarum

¹ ALPEIS ubique Rhen. è MS. ² Raudium Acid. & veteres libri Vineti. Caudiis Lipsi. Erroremque ex eo quod antea Kaudiis scriptum fuerit, natum existimat. ³ Cum Cimbris deesse opinatur Vir Doctus, cui minime assentit voss. ⁴ Notam centenariam geminandam esse censet l ipsi. ⁵ Mala bonis repensasse Bæcler. ⁶ Consularibus armis Acid. ⁷ EXITIABILES Rhen. è MS.

¹ Fortasse

rum, maximo cum gemitu civitatis, damnaverant) in iis ipsis, quæ pro senatu moliebatur, senatum habuit adversarium: non intelligentem, si qua de plebis commodis ab eo agerentur, veluti inescandæ illicientæque multitudinis causâ fieri, ut minoribus ¹ perceptis majora permitteret. Denique ea fortuna Drusi fuit, ut malefacta collegarum, quam ² ejus optime ³ ab ipso cogitata, senatus probaret magis; & honorem, qui ab eo deferebatur, sperneret; injurias, quæ ab aliis intendebantur, æquo animo reciperet; & hujus summæ gloriæ invideret; illorum modicam ferret.

CAP. XIV. Tum conversus Drusi animus, quando bene cœpta male ⁴ cedebant, ad dandam civitatem Italiæ. quod cum moliens revertisset è foro, im-mensa illa & ⁵ incondita, quæ eum semper comitabatur, cinctus multitudine, in atrio domus suæ cunctello percussus, qui adfixus lateri ejus relictus est, intra paucas horas decessit. Sed cum ultimum redderet spiritum, intuens circumstantium mœrentiumque frequentiam, effudit vocem convenientissimam conscientiae suæ: ⁶ Ecquando, inquit, propinqui amique, similem mei civem habebit resp.? Hunc finem clarissimus juvenis vitæ habuit. cujus morum minime omittatur argumentum. Cum ædificaret ⁷ domum in Palatio in eo loco, ubi est, quæ quondam Ciceronis, mox Cenforini fuit, nunc Statilii Sisennæ est; promitteretque ei architectus, ita se eam ædificaturum, ut ⁸ libera à conspectu, ⁹ immunis ab omni-

E bus

¹ Fortasse præceptis Lips. Minoribus præceptis, majora permitte-
rent Heins. ² Ejus delet Heins. ³ Ab ipso expungit Lips. ⁴ Cadebant
malis Lips. ⁵ Ita Lips. Heins. INCOGNITA Rhen. è MS. ⁶ ECQUANDO
Rhen. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. TEMPLUM Rhen. è MS. mox alterum in
redundare putat Heins. ⁸ Illa libera à conspectu tollenda censet Grut.
⁹ IMMUNISQUE AB OMNIBUS HOMINIBUS ESSET Rhen. è MS. IMMUNISQUE
AB OMNIBUS ARBITRIS ESSET Bur. è MS.

bus arbitris esset, neque quisquam in eam despicere posset: Tu vero, inquit, ¹ siquid in te artis est, ita compone domum meam, ut, quidquid agam, ab omnibus perspicui possit.

CAP. XV. In legibus Gracchi inter perniciosissima numeraverim, quod extra Italiam colonias posuit. id majores (cum viderent tanto potentiores Tyro Carthaginem, Massiliam Phocæa, Syracusas Corintho, Cyzicum ac Byzantium Mileto, genitili solo) diligenter vitaverant, ² ut cives Romanos ad censendum ex provinciis in Italiam revocaverint. ³ Prima autem extra Italiam colonia Carthago condita est. Mors Drusi jampridem tumescens bellum excitavit Italicum. quippe L. Cæsare, ⁴ P. Rutilio Coss. abhinc annos ⁵ cxx, ⁶ universa Italia, cum id malum ab Asculanis ortum esset, (quippe ⁷ Servium prætorum, ⁸ Fonteiumque legatum occiderant) ac deinde à Marsis exceptum, in omnes penetrasset regiones, arma adversus Romanos cepit. quorum ut fortuna atrox, ita causa fuit iustissima. petebant enim eam civitatem, cujus imperium armis tuebantur: per ⁹ omnes annos atque omnia bella, ¹⁰ duplici numero se militum equitumque fungi, neque in ejus civitatis jus recipi, quæ per eos in id ipsum pervenisset fastigium, per quod homines ejusdem & gentis & sanguinis, ut externos alienosque, fastidire posset. Id bellum amplius ccc juventutis Italicæ abstulit. Clarissimi autem imperatores fuerunt Romani eo bello: Cn. Pompejus, Cn. Pompeii Magni pater, C. Marius, de quo præ-

¹ *Ista si quid in te artis est à glossariis esse credit Grut.* ² *Ut qui cives &c. Acid.* ³ *Totum hoc usque ad mors Drusi &c. an à Velleii manu sit dubitat Voss.* ⁴ *ET POMPEIO RUTILIO COSS Rhen. è MS.* ⁵ *cxix Ald.* ⁶ *Sic Ald. Alique. CUM ID MALUM IN UNIVERSA ITALIA AB ASCULANIS ORTUM ESSET Rhen. è MS. Vulgo cum id malum in universa Italia ab Asculanis esset. Sed esset delet Grut.* ⁷ *Servilium Ald.* ⁸ *Ita Rhen. è MS. FONTEMIUMQUE Bur. è MS.* ⁹ *OMNEIS Rhen. è MS.* ¹⁰ *Duplici munere Dölben. Duplici se numero Alii.*

prædiximus, L. Sulla, anno ante prætura functus, Q. Metellus Numidici filius, qui meritum cognomen Pii consecutus erat. quippe ¹ expulsum civitate à L. Saturnino trib. pleb. quod solus in leges ejus jurare noluerat, pietate sua, auctoritate senatus, consensu ² reip. restituit patrem. Nec triumphis honoribusque, quam aut causa exilii aut exilio aut reditu clarior fuit Numidicus.

CAP. XVI. Italicorum autem fuerunt celeberrimi duces, ³ Silo Poppædus, Herius Asinius, Insteius Cato, C. Pontidius, Telesinus Pontius, Marius Egnatius, Papius Mutilus. Neque ego verecundia domesticæ sanguinis gloriæ quidquam, dum verum refero, subtraham, quippe multum Minatii Magii, atavi mei, Asculanenſis, tribuendum est memoriæ: qui nepos ⁴ Decii Magii, Campanorum Principis, celeberrimi & fidelissimi viri, tantam hoc bello Romanis fidem præstitit, ut cum legione, quam ipse in Hirpinis conscripserat, Herculanæum simul cum T. Didio caperet, Pompejos cum L. Sulla oppugnaret, ⁵ Cosamque occuparet. cujus de virtutibus cum alii, ⁶ tum maxime dilucideque Q. Hortensius in Annalibus suis retulit. ⁷ cujus pietati plenam populus R. gratiam retulit; ipsum viritum civitate donando, duos filios ejus creando prætores, cum seni adhuc crearentur. Tam varia atque atrox fortuna Italici belli fuit, ut per bien-

E 2

nium

¹ Sic Ald. EXPULSUM CIVITATE SATURNINO &c. Rhen. è MS. ² Pop. Rom. Ald. ³ Sic Heins. Aliique. SILO POPPÆDIUS, HERIUS ASINIUS, INSTEIUS CATO, C. PONTIDIUS TELESINUS, PONTIUS MARIUS, EGNATIUS, PAPIUS, MUTILIUS &c. Rhen. è MS. Silo Poppædus, Hirnus Asinius, T. Vettius Cato, &c. Urs. Silo Pompeidius Voss. & annon Insteius Capito sit legendum, hæret. Mox Papius Mutilus Alii. ⁴ Decimi legit Vir Doctus, Vide Voss. ⁵ Cosam Alii. Sed nihil hic mutandum monet Voss. quamquam magis inclinet, ut hic Compsam legat. ⁶ Tum maximeque dilucide Q. Hortens. Lips. ⁷ CUJUS ILLE PIETATI &c. Rhen. è MS. Cujus scilicet pietati Lips. Forte, cujus in se pietati: sive, cujus inde pietati Voss. Cujus illibata pietati Heins.

nium ¹ continuum duo Romani consules, Rutilius ac deinde Cato Porcius ab hostibus occiderentur, exercitus P. R. multis in locis funderetur, utque ad faga iretur, diuque in eo habitu maneretur. ² Caput imperii sui Corfinium legerant, quod appellarent Italicum. Paullatim deinde recipiendo in civitatem, qui arma aut non ceperant, aut deposuerant maturius, vires refectæ sunt: Pompeio Sullaque & Mario fluentem procumbentemque ³ Remp. restituentibus.

CAP. XVII. Finito ex maxima parte, ⁴ nisi qua Nolani belli manebant reliquæ, Italico bello (quo quidem Romani victis adflētisque ipsi ⁵ exarmati; quam integris universis civitatem dare maluerunt) consulatum inierunt ⁶ Q. Pompejus & L. Cornelius Sulla: vir qui neque ad finem victoriæ satis laudari, neque post victoriam abunde vituperari potest. hic natus familia nobili, sextus à Cornelio Rufino, qui bello Pyrrhi inter celeberrimos fuerat duces, cum familiæ ejus claritudo ⁷ intermissa esset, diu ita se gessit ut nullam petendi consulatum ⁸ cogitationem habere videretur. deinde post præturam illustratus bello Italico, & ante in Gallia legatione sub Mario, qua eminentissimos duces hostium fuderat, ex successu animi sumit; petensque consulatum, pæne omnium civium suffragiis ⁹ nactus est. sed eum honorem undequinquagesimo ætatis suæ anno adsecutus est.

CAP.

¹ CONTINUO Rhen. è MS. Continui Urs. ² CAPUT IMPERII SUI CORFINIUM LEGERANTQUE ITALICANI Rhen. è MS. Caput imperii sui Corfinium legerant Italiani. paullatim &c. Urs. CAPUT &c. LEGERANT, QUOD APPELLARENT ITALICUM Bur. è MS. Quod appellarunt Bur. conjectura. Quod appellarant Lips. Quod appellarunt Italicam Voss. ³ REM. P. R. RESTITUENTIBUS Bur. è MS. atque ita legendum putant Voss. & Heins. ⁴ Sic Voss. Heins. NISI QUÆ &c. Rhen. è MS. Nisi quod Lips. ⁵ EXANIMATI Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. CN. POMPEIUS Rheu. è MS. ⁷ INTERMISISSET Acid. ⁸ RATIONEM Sigon. ⁹ Ita Voss. Aptus est ex antiquo verbo apisci scribendum censet Acid. Consulatum &c. nactus est undequinquagesimo ætatis suæ anno legit Grut. delendo sed eum honorem & adsecutus est. Omnium civium suffragiis eum honorem &c. adsecutus est Heins.

CAP. XVIII. Per ea tempora Mithridates Ponticus rex, vir neque filendus neque dicendus sine cura, bello accerrimus, virtute eximius, ¹ aliquando fortuna, semper animo maximus, consiliis dux, miles manu, odio in Romanos Hannibal; occupata Asia, necatisque in ea omnibus civibus R. quos quidem eadem die atque hora, ² redditis civitatibus litteris, ingenti cum pollicitatione præmiorum interim iusserat (quo tempore neque fortitudine adversus Mithridatem, neque fide in Romanos quisquam Rhodiis par fuit. horum fidem Mitylenæorum perfidia inluminavit: qui ³ Man. Aquillium aliosque Mithridati vinctos tradiderunt; quibus libertas, in unius Theophanis gratiam, postea à Pompeio restituta est) cum terribilis Italiæ quoque videretur imminere, forte obvenit Sullæ Asia provincia. is egressus urbe, cum circa Nola moraretur (quippe ea urbs pertinacissime arma retinebat, exercituque Romano obsidebatur, velut peniteret ejus fidei, quam omnium sanctissimam bello præstiterat Punico) P. Sulpicius, trib. pleb. disertus, acer, opibus, gratia, amicitiiis, vigore ingenii atque animi celeberrimus; cum antea rectissima voluntate apud populum maximam quæsisset dignitatem, quasi pigeret eum virtutum suarum, & bene consulta ei male cederent, subito pravus & præceps, C. Mario, post LXX annum omnia imperia & omnes provincias ⁴ concupiscenti addixit, legemque ad populum ⁵ tulit, qua Sullæ imperium abrogaretur, C. Mario bellum decerneretur Mithridaticum; aliasque leges perniciosas & exitiabiles, neque tolerandas liberæ civitati, tulit. quin etiam Q. Pompeii cos. filium, eundemque Sullæ generum, per emissarios factionis suæ interfecit.

CAP.

¹ Aliquamdiu *Lips.* ² Redditæ civitatibus litteræ &c. interim iusserant *malis Heins.* vel redditis civitati cuique litteris interim iusserat. ³ M. AQUILLIUM *Rhen. è MS.* ⁴ Concupiscenti se addixit *Heins.* ⁵ Tulit *expungendum censet Heins.*

CAP. XIX. Tum Sulla contracto exercitu ad urbem rediit, eamque armis occupavit, XII auctores novarum pessimarumque rerum, ¹ inter quos Marium cum filio & P. Sulpicio, urbe exturbavit, ac lege lata exules fecit. Sulpicium etiam adsecuti equites, in Laurentinis paludibus jugulavere: caputque ejus ² erectum & ostentatum pro Rostris, velut omen imminentis proscriptionis fuit. Marius post sextum consulatum ³ annoque LXX, nudus ac limo obrutus, oculis tantummodo ac naribus eminentibus, extractus arundineti, circa paludem Maricæ, in quam se, fugiens confectantes Sullæ equites, abdiderat, injecto in collum loro in carcerem Minturnensium jussu ⁴ duumvirali perductus est. ad quem interficiendum missus ⁵ cum gladio servus publicus natione Germanus, qui forte ab imperatore eo bello Cimbrico captus erat, ut agnovit Marium, ⁶ magno ejulatu expromenti indignationem casus tanti viri, abjecto gladio profugit è carcere. Tum cives, ab hoste, misereri paulo ante principis viri, docti, instructum eum viatico conlataque veste, in navem imposuerunt. at ille, adsecutus circa ⁷ Ænariam filium, cursum in Africam direxit; inopemque vitam in tugurio ruinarum Carthaginensium toleravit: cum Marius, aspiciens Carthaginem, illa intuens Marium, alter alteri possent esse solatio.

CAP. XX. ⁸ Hoc primum anno, sanguine Cos. Romani, militis ⁹ imbutæ manus sunt: quippe Pompejus collega

¹ Interque eos Acid. ² Grutero non displicet erectum. ³ Annosque Urs. Putean. Annumque Voss. Annoque LXX pro glossmate habet Grut. ⁴ Ita restituit Grut. II. VIRI Rhen. è MS. An potius II. virum? Lips. ⁵ Cum gladio, & mox è carcere mera glossmata esse existimat Grut. ⁶ CUM MAGNO EJULATU &c. Rhen. è MS. Sine cum Bur. è MS. Expromens Scheg. Exprimens Acid. Exprimenti Alii. Magno ejulatu se prodentem, indignatione &c. Gryph. Steph. Magnos ejulatus exprimenti indignatione &c. Heins. ⁷ TÆNARIAM Rhen. è MS. & mox uxoris filium malit Putean. ⁸ Alii sic distinguunt: Hoc primum anno, sanguine Consul, Romani militis imbutæ &c. ⁹ IMBUTÆ MANUS SUNT Rhen. è MS.

collega Sullæ, ¹ ab exercitu Cn. Pompeii proconfulis, seditione, sed quam dux creaverat, interfectus est. ² Non erat Mario Sulpicioque Cinna temperatior. itaque, cum ita civitas Italiæ data esset, ut in octo tribus contribuerentur novi cives; ne potentia eorum & multitudo veterum civium dignitatem frangeret, plusque possent recepti in beneficium, quam auctores beneficii; Cinna, in omnibus tribubus eos se distributurum, pollicitus est. quo nomine ingentem totius Italiæ frequentiam in urbem acciverat. è qua pulsus collegæ optimatumque viribus, cum in Campaniam tenderet, ex auctoritate senatus consulatus ei abrogatus est, suffectusque in ejus locum L. Cornelius Merula flamen Dialis. Hæc injuria homine, quam exemplo dignior fuit. Tum Cinna, corruptus primo centurionibus ac tribunis, mox etiam spe largitionis, militibus, ab eo exercitu, qui circa Nolum erat, receptus est. is cum ³ universus in verba ejus jurasset, retinens insignia consulatus, patriæ bellum intulit, fretus ingenti numero novorum civium, è quorum delectu ccc amplius cohortes conscripserat, ac triginta legionum instar impleverat. Opus erat partibus, auctoritate, ⁴ gratia: cujus augendæ, C. Marius cum filio de exilio revocavit, quique cum iis pulsi erant.

CAP. XXI. Dum bellum autem infert patriæ Cinna, Cn. Pompejus Magni pater (cujus præclara opera bello Marfico præcipue circa Picenum agrum, ut præscripsimus, usa erat resp. quique Asculum ceperrat, circa quam urbem, cum in multis aliis regionibus exercitus dispersi forent, v & Lxx civium Romanorum

¹ AD EXERCITUM Rhen. è MS. Sed dubitat Bur. utrum in MS. sit ab exercitu vel ad exercitum; & an legendum sit exciverat vel excitaverat pro creaverat. Civerat vel conciverat Heins.

² NON ERAT MARIO SULPITIO CINNA &c. Rhen. è MS. Mario Sulpitioque Scholion Rhenani.

³ UNIVEROS Rhen. è MS. ⁴ GRATIA cujus &c. Rhen. è MS.

¹ Agere

norum, amplius $\overline{\text{LX}}$ Italicorum una die conflixerant) frustratus spe continuandi consulatus, ita se dubium mediumque partibus præstitit, ut omnia ex proprio usu ¹ ageret, temporibusque insidiari videretur, & huc atque illuc, unde spes major ² affulisset potentia, se exercitumque deflecteret. sed ad ultimum magno atrocique prælio cum Cinna confligit. Cujus commissi patratique ³ sub ipsis mœnibus oculisque urbis Romanæ, pugnantibus spectantibusque quam fuerit eventus exitiabilis, vix verbis exprimi potest. Post hoc, cum utrumque exercitum, velut parum bello exhaustum, laceraret pestilentia, Cn. Pompejus decessit: cujus interitus voluptas, amissorum aut gladio aut morbo civium pæne damno repensata est: populusque R. quam vivo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit. Seu duæ seu tres Pompeiorum fuere familiæ, primus ejus nominis, ante annos fere ⁴ CLXVIII, Q. Pompejus cum Cn. Servilio consul fuit. Cinna & Marius, haud incruentis utrimque certaminibus editis, urbem occupaverunt: sed prior ingressus Cinna, de recipiendo Mario legem tulit.

CAP. XXII. Mox C. Marius, pestifero civibus suis reditu intravit mœnia. nihil illa victoria fuisset crudelius, nisi mox Sullana esset secuta. ⁵ neque licentia in mediocres sævitum, sed excelsissimi quoque atque

¹ Agere *ma'is* Voss. ² *Sic* Ald., *ADFUISSET* Rhen. è MS. ³ *Ita* ex emendatione Lips. SUB IPSIS MOENIBUS SOCIISQUE &c. Rhen. è MS. Sub ipsis mœnibus, id est oculis urbis Romæ &c. *Crut.* Sub ipsis mœnibus focique &c. Voss. Sub ipsis mœnibus fosisque &c. *Heins.* ⁴ *Vulgo* sic. CLXVIII QUAM POMPEIUS &c. Rhen. è MS. *Mertian.* CLXVII QUAM POMPEIUS &c. *Bur.* è MS. CLXIX *Alii.* ⁵ *Sic* editio *Heins.* NEQUE LICENTIA GLADIORUM IN MEDIOCREIS (NEQUE LICENTIA IMMEDIOCRIS *Bur.* è MS. Neque licentiâ in mediocris *Acid.* In mediocres *Voss.* In mediocria ex castigatione *Heinsii*) SÆVITUM, SED EXCELSISSIMÆ QUOQUE ATQUE EMINENTISSIMÆ CIVITATIS (excelsissimi quique eminentissimæ &c. *Alii.* Excelsissimi quique atque eminentissimi &c. *Ald.* Excelsissimi quique eminentissimique &c. *Acid.* Excelsissimæ atque eminentissimæ dignitatis *Putean.* Excelsissimi quique atque eminentissimæ dignitatis *Voss.*) VIRI VARIIS SUPPLICIORUM &c. Rhen. è MS.

atque eminentissimi civitatis viri variis suppliciorum generibus affecti, in iis Cos. Octavius, vir lenissimi animi, iussu Cinnæ interfectus est. Merula autem, qui se sub adventum Cinnæ ¹ consulatu abdicaverat, incisis venis superfusoque altaribus sanguine, quos sæpe pro salute reip. flamen Dialis precatus erat Deos, eos in execrationem Cinnæ partiumque ejus tum precatus, optime de rep. meritum spiritum reddidit. M. Antonius, princeps civitatis atque eloquentiæ, gladiis militum, quos ² ipsos facundia sua moratus erat, iussu Marii Cinnæque confossus est. Q. Catulus, & aliarum virtutum & belli Cimbrici gloria, quæ illi cum Mario communis fuerat, celeberrimus, ³ cum ad mortem conquiretetur, conclusit se loco nuper calce ⁴ harenaque perpolito, inlatoque igni, qui vim odoris excitaret, simul exitiali hausto spiritu, simul incluso suo, mortem magis ⁵ voto quam arbitrio inimicorum obiit. Omnia erant præcipitia in rep. nec tamen adhuc quisquam inveniebatur, qui bona civis Romani aut donare auderet, aut petere sustineret. Postea id quoque accessit, ut lævitix causam avaritia præberet, & modus culpæ ex pecuniæ modo constitueretur; & qui fuisset locuples, ⁶ fieret nocens, ⁷ sui que quisque periculi merces ⁸ foret; nec quidquam videretur turpe, quod esset quaestuosum.

CAP. XXIII. Secundum deinde consulatum Cinnæ, & septimum Marius in priorum dedecus inivit. cuius initio morbo oppressus decessit, vir in bello hostibus, in otio civibus infestissimus, quietisque impatientissimus. In hujus locum suffectus Valerius Flaccus, turpissimæ legis auctor, qua creditoribus

F

quadr-

¹ Ita. Seheg. Aliique. Cos. Rhen. & MS. ² Ipse Ursin. ³ QUUM Rhen. & MS. ⁴ Arenaque perlito Lips. ⁵ Suo voto ex conjectura Hainssii. ⁶ FIERET INNOCENS Rhen. & MS. ⁷ Ita Acid. Aliique. SUI QUIQUE &c. Rhen & MS. ⁸ Foret delendum censet Lips.

quadrantem solvi jusserat : cujus facti merita eum poena intra biennium consecuta est. Dominante in Italia Cinna, major pars nobilitatis ad Sullam in Achaïam, ac deinde post in Asiam perfugit Sulla interim cum Mithridatis præfectis, circa Athenas Bœotiamque & Macedoniam ita dimicavit, ut & Athenas reciperet & plurimo circa ¹ multiplices Piræei portus munitiones labore expleto, amplius ² cœ hostium interficeret, nec minus multa caperet. Si quis hoc rebellandi tempus, quo Athenæ oppugnatae à Sulla sunt, imputat Atheniensibus, ³ nimium veri vetustatisque ignarus est. adeo enim certa Atheniensium in Romanos fides fuit, ut semper & in omni re, quicquid sincera fide gereretur, id Romani, Attica fieri, prædicarent. Ceterum ⁴ tum oppressi Mithridatis armis homines miserrimæ conditionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis, & animos extra mœnia; corpora, necessitati servientes intra muros habebant. Transgressus deinde in Asiam Sulla, ⁵ parentem ⁶ ante omnia supplicemque Mithridaten invenit. quem multatum pecunia ac parte navium, Asia omnibusque aliis provinciis, quas armis occupaverat, decedere coëgit : captivos recepit; in ⁷ perfugas noxiosque animadvertit : paternis, id est, Ponticis finibus contentum esse iussit.

CAP. XXIV. C. Flavius Fimbria, qui præfectus equitum ante adventum Sullæ, Valerium Flaccum consularem virum interfecerat, exercituque occupato imperator appellatus, ⁸ forte Mithridaten pepulera-

rat

¹ MULTIPLICEIS PIREI &c. Rhen. è MS. ² CLX verius videtur Puteana. ³ Sic omnes fere libri NIMIRUM Rhen. è MS. Fors sit tamen, ut dederit Velleius, nœ nimium veri &c. Heinsf. ⁴ Ita Bur. è MS. Cum Rhen è MS. ⁵ Fuit cum præstare obinaret, Terrentem ante omnia supplicem Mithridaten invenit. Heinsf. ⁶ In omnia Acid. Sed nihil mutandum censet off. ⁷ PERFUGAM Rhen. è MS. ⁸ FONTE Rhen. è MS. Forte Scholion Rhenani. Forti Tusean. Sed forte retinendum putat Voss.

rat prælio, sub adventum Sullæ se ipse interemit ; adulescens, quæ pessime ausus erat, fortiter executus. Eodem anno ¹ P. Lænas trib. pleb. Sex. ² Lucilium, qui priori anno trib. pleb. fuerat, saxo Tarpejo dejecit ; & cum collegæ ejus, quibus diem dixerat, ³ metu ad Sullam profugissent, aqua ignique iis interdixit. Tum Sulla, compositis transmarinis rebus, cum ad eum, primum omnium Romanorum, legati Parthorum venissent, & in iis quidam magi ex notis corporis respondissent, ⁴ cælestem ejus vitam & memoriam futuram, reiectus in Italiam, haud plura quam xxx armatorum millia adversum cæ amplius hostium exposuit Brundisii. Vix quidquam in Sullæ operibus clarius duxerim, quam quod, cum per triennium Cinnanæ Marianæque partes Italiam obsiderent, neque inlaturum se bellum iis dissimulavit, nec, quod erat in manibus, omisit ; existimavitque ante frangendum hostem, quam ulciscendum civem ; ⁵ repulsoque externo metu, ubi quod alienum esset vicisset, ⁶ superaret quod erat domesticum. Ante adventum L. Sullæ, Cinna seditione orta ab exercitu interemtus est : vir dignior, qui arbitrio victorum moreretur, quam iracundia militum, de quo vere dici potest, ausum eum quæ nemo auderet bonus, perfecisse quæ à nullo nisi fortissimo perfici possent ; & fuisse eum in consultando temerarium, in exequendo virum. Carbo, nullo suffecto collega, solus toto anno Cos. fuit.

CAP. XXV. Putares, Sullam venisse in Italiam, non belli vindicem, sed pacis auctorem : tanta cum quiete exercitum per Calabriam Apuliamque, cum

F 2

lingu-

¹ Popilius Lænas Ald. ² Lucilium notiozem Librariis, Lucinum è contextu removisse censet Voss. ³ Motu Rhen. è MS. Metu Bur. conjectura. An noctu scribendum dubitat Urs. ⁴ Celebrem Lips. Sed cælestem malint Bæcler. Heinf. Alique. ⁵ Repulso quo externo metu Voss. ⁶ Superare legendum conjicit Urs.

singulari cura frugum, agrorum, hominum, urbium, perduxit in Campaniam; tentavitque justis legibus & æquis conditionibus bellam componere: sed iis, quibus & pessima & immodica cupiditas erat, non poterat pax placere. Crescebat interim in dies Sullæ exercitus, confluentibus ad eum ¹optimo quoque & sanctissimo ²Felici deinde circa Capuam eventu ³Scipionem Norbanumque Coss. superat: quorum Norbanus, acie victus; Scipio, ab exercitu suo desertus ac proditus, inviolatus à Sulla dimissus est. adeo enim Sulla dissimilis fuit bellator ac victor, ⁴ut dum vincit iustissimo lenior; post victoriam audito fuerit crudelior. nam ⁵& consulem, ut prædiximus, ⁶exarmatumque Sertorium, (⁷proh quanti mox belli facem!) & multos alios, potitus eorum, ⁸dimisit incolumes: credo, ut in eodem homine duplicis ac diversissimi animi conspiceretur exemplum. ⁹Post victoriam, qua descendens montem Tifata cum C. Norbano concurrerat Sulla, ¹⁰grates Dianæ, cujus ¹¹numini regio illa sacrata est, ¹²solvit; aquas salubritate

¹ Ita Bur. è MS. OPTIMO QUOQUE SANISSIMO Rhen. è MS. Optimo quoque sanctissimoque Rhenani schol. Acid. Grut. Optimo quoque & sapientissimo Boxh. ² Ita Bur. è MS. FELICI DENIQUE Rhen. è MS. ³ Ita Bur. è MS. SCIPIONEM NARBONUMQUE COS. Rhen. è MS. Et mox NARBONUS Capionem Norbanumque Gr. Ald. ⁴ Ita ex Bur. conjectura. UT DUM VINCIT, AC JUSTISSIMO LENIOR Gr. Rhen. è MS. Ut dum vinceret mitissimo ac iustissimo lenior Gr. Rhenani schol. Ut dum vincit, iusto (vel mitissimo) lenior malit Lips. Placidissimo lenior Gr. Heins. ⁵ Ita Lips. Alique. Ut cos Rhen è MS. Et consul vulgo. ⁶ Sic Lips. & Alii. Exarmatum Q. Sertorium Vulgo. Exarinatum, & Q. Sertorium Putean. Exarmatum, atque Sertorium Voss. ⁷ Propinquanti mox bello facem Vulgo. ⁸ DIMISIT INCOLUMEIS (CREDO UT Gr.) Rhen. è MS. ⁹ POSUIT VICTORIAM, QUÆ DEMENDES MONTEM IN TIFATA Gr. Rhen. è MS. Posuit victoriam, qui demens de monte in Tifata Gr. Bur. conjectura. Post victoriam, qua descendens monte Putean. Montem Alii. ¹⁰ GRATIS Rhen. è MS. Alique. GRATIS Bur. è MS. Grates vel grates. Alii. ¹¹ Ita Rhen è MS. NOMINI Bur. è MS. & Voss. ¹² Sic melioris nota libri SOLVIT AQUAS, SALUBRITATE MEDENDISQUE (IN MEDENDIS Bur. è MS., CORPORIBUS NOBILES Rhen. è MS. Aquasque salubritate in medendis corporibus nobiles: vel aquas salubritate in medendis quas corporibus Gr. Acid. Aquas salubritate medendisque corporibus nobiles Heins.

britate medendisq[ue] corporibus nobiles, ¹ & agros omnes addixit Deæ. hujus gratæ religionis memori-
am & inscriptio templi adixa post² hodieque, &
tabula testatur ærea intra ædem.

CAP. XXVI. Inde ³ Coss. Carbo III, & C. ⁴ Ma-
rius, septies Cos. filius, annos natus xxyi. vir ani-
mi magis quam ævi paterni, ⁵ multa fortiterque mo-
litus, neque usquam inferior nomine consulis, apud
Sacrportum pulsus à Sulla acie, Præneste, quod an-
te natura munitum præsidii firmaverat, se exerci-
tumque contulit. ⁶ Ne quid unquam malis publicis
deesset, in qua civitate semper virtutibus certatum
erat, certabatur sceleribus; optimusque sibi videba-
tur, qui fuerat pessimus. quippe dum ad Sacrpor-
tum dimicatur, ⁷ Damasippus prætor Domitium, Scæ-
volam etiam Pontificem maximum & divini huma-
nique juris auctorem celeberrimum, & C. Carbonem
prætorium, Cos. fratrem, & Antistium ædilitium, vel-
ut ⁸ faventes Sullæ partibus, in curia Hostilia truci-
davit. ⁹ Non perdit nobilissimi facti gloriam Calpur-
nia, Bestiæ filia, uxor Antistii: quæ jugulato [ut
prædiximus]

¹ Sic Voss. AGROSQUE OMNEIS ADDUXIT, DEÆ HUIUS GRATÆ RE-
LIGIONIS MEMORIA &c. Rhen. e MS. Agros omneis adduxit Deæ, hu-
jus gratæ religionis memoria &c. Bur. conjectura. Vulgata editiones habent
ut potius agros &c. Hinc & portus agrosque Popm, ex ista Burerii ver-
bu (ut potius agros omneis &c. legendum existimem) perperam intellexit.
Agros omnes adduxit. De hujus gratæ religionis memoria &c. Putean.
Agrosque omnes addixit Deæ &c. Urs. Lips. ² Ita Voss. HODIEQUE
TABULA TESTATUR ÆREA INTRA ÆDEM, COSS. &c. Rhen. e MS. HODIE-
QUE CRABULA TESTATUR ÆREA. INTEREA DEINDE CON. &c. Bur. e MS.
Et hodieque tabula &c. infra ædem &c. Urs. Hodieque tabula &c. In-
de Coss. &c. Lips. Hodieque & tabula &c. Deinde Coss &c. Alii.
³ Coss. Carbo Bur. conjectura. ⁴ MARIUS SEPTIENS &c. Bur. e MS. Ma-
rius Marii septies consulis &c. Putean. ⁵ Qui multa &c. Urs. ⁶ Ne-
quid usquam Lips. Aliique. Nequid iniquum &c. Acid. post Bucerium.
⁷ Ita legunt & distinguunt Ald. Voss. Aliique. DAMASIPPUS PRÆTOR DO-
MITIUM SCÆVOLAM ETIAM &c. Rhen. e MS. Domitium, Scævola, &
Pontif. &c. Lips. An Damasippus prætor prætorem Domitium? Heins.
postis & Damasippus prætor Domitium, Scævola etiam &c. Idem.
⁸ FAVENTEIS Rhen. e MS. ⁹ Ab Heinsii textu (quo perdat occurris) recedo,
Rhenana aliarumque editionum auctoritate nixus.

prædiximus] viro, gladio ¹ se ipsam transfixit. ² quantum hujus gloriæ, famæque accessit? ³ nunc virtute eminet, ⁴ patria latet.

CAP. XXVII. At Pontius Telesinus dux Samnitium, vir ⁵ animi bellicque fortissimus, penitusque Romano nomini infestissimus, contractis circiter XL fortissimæ pertinacissimæque in retinendis armis juventutis, Carbone ac Mario Coss. ⁶ abhinc annos CXXI, Kalendis Novembribus ita ad portam Collinam cum Sulla dimicavit, ut ad summum discrimen & eum & rep. perduceret. quæ non majus periculum adiit, Hannibalis intra tertium miliarium castra conspicata, quam ⁷ eo die, quo circumvolans ordines exercitus sui Telesinus, dictitansque adesse Romanis ultimum diem, vociferabatur eruendam delendamque urbem: adjiciens, numquam defuturos raptores Italicæ libertatis lupos; nisi silva, in quam refugere ⁸ solerent, ⁹ esset excisa. Post primam demum horam noctis & Romana acies respiravit, & hostium cessit. Telesinus postera die semianimis repertus est, victoris magis quam morientis ¹⁰ vultum præferens; cujus abscissum caput ferri gestarique circa Præneste Sulla jussit. Tum demum, desperatis rebus suis, C. Marius adulescens per cuniculos, qui miro opere fabricati in diversas agrorum ¹¹ partes ferunt, conatus erumpere, cum foramine è terra emerisset, à dispositis in id ipsum interentus est. Sunt, qui sua manu; sunt,

¹ Seipsa magis Velleianum esse existimat Voss. ² Quanta hujus gloriæ famæque accessio! scribi debere censet Heins. ³ Nunc sua virtute &c. scribendum videri monet Heins. Nisi mavis, Nunc sua & viri virtute eminet &c. ⁴ Patria hic poni pro paterna censet Voss. ⁵ Ita Rhen è MS. Domi Rhenani seint. Foran vir animo domi &c. Heins. ⁶ Sic Ald. ex Fasti consularibus. ABHINC ANNOS XL. CALEND. &c. Rhen. è MS. ABHINC ANNOS XI KAL. &c. Bur. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. EODEM DIE Rhen. è MS. ⁸ SOLENT Rhen. è MS. ⁹ Si abesset verbum esset, vividior feret oratio, ita tamen ut sylva excisa habeatur sexti casus. Grut. ¹⁰ CULTUM Rhen. è MS. ¹¹ PARTEIS FUERUNT Rhen. è MS.

sunt, qui concurrentem mutuis ictibus cum minore fratre Telesino, una obfesso & erumpente, occubuisse prodiderint. utcumque cecidit, hodieque tanta patris imagine non obscuratur ¹ ejus memoria. de quo juvene quid existimaverit Sulla, in promptu est occiso enim demum eo, Felicis nomen adsumsit: ² quod quidem usurpasset justissime, si eundem & vincendi & vivendi finem habuisset. ³ Oppugnationi autem Prænestis ac Marii præfuerat ⁴ Ofella Lucretius; qui cum ante ⁵ Marianarum fuisset partium, prætor ad Sullam transfugerat. Felicitatem diei, quo Samnitium Telesinique pulsus est exercitus, Sulla perpetua ludorum Circensium honoravit memoria, ⁶ qui sub ejus nomine Sullanæ victoriæ celebrantur.

CAP. XXVIII. Paulo ante quam Sulla ad Sacriportum dimicaret, ⁷ magnificis præliis partium ejus viri hostium exercitum fuderant: duo Servilii apud ⁸ Clusium, Metellus Pius apud Faventiam, M. Lucullus circa Fidentiam. Videbantur finita belli civilis mala, cum Sullæ crudelitate ⁹ aucta sunt. quippe dictator creatus (cujus honoris usurpatio per annos cxx ¹⁰ intermissa. nam proximus post annum, quam Hannibal Italia excefferat: uti adpareat populum R. ¹¹ usum dictatoris non tam desiderasse, quam timuisse potesta-

¹ Ita Rhen. è MS. CIVIS MEMORIA Bur. è MS. Civis ejus memoria scribendum opinatur Heins. ² Ita Rhen. è MS. QUO QUIDEM &c. Bur. è MS. ³ OPPUGNATIONIS AUTEM PRÆNESTIS, AC MARI PRÆFUEBAT ASELLA LUCRETIUS &c. Rhen. è MS. AC MARI PRÆFUERA AFFELLA (Ofella in margine) LUCRETIUS &c. Bur. è MS. ⁴ Ofela Urs. Offella Alti. ⁵ MARINARUM Bur. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. & Rhenani schol. QUIBUS EJUS &c. Rhen. è MS. Quibus sine nomine &c. Vulgo. & mox celebratur legit Popm. Totum vero redundare censet Grut. ⁷ Magnis Ald. Magnificis præliis partium ejus hostilem exercitum fuderant duo Servilii forsan legendum existimat Heins. ⁸ PLUSIUM Rhen. è MS. ⁹ Nata sunt Velleium scripsisse suspicatur Lips. ¹⁰ Intermissa jam protinus post annum Acid. Intermissa, à proximo post anno Alti. ¹¹ Sic plurimi libri. AUT METU DESIDERAS TULLIO CO TIMUISSE POTESTATEM IMPERIO, PROH REI AD VINDICANDUM MAXIMI PERICULI, SPOLIA MUSIERANTO) IMMODOCÆ &c. Rhen è MS. Haud deside metu à S. Tullio, continuasse, potestatem imperio (proh res ad vindicandum maximi periculi) spoliarent

potestatem imperii, quo priores ad vindicandam maximis periculis reip. usi fuerant) immodicæ crudelitatis licentia usus est. Primus ille (& utnam ultimus!) exemplum proscriptionis invenit, ut, in qua civitate petulantis convicii ¹ iudicium histrioni rarum redditur, in ea jugulati civis reis ex alto, constitueretur auctoramentum; plurimumque haberet, qui plurimos interemisset; neque occisi hostis, quam civis, uberius foret præmium; fieretque quisque merces mortis suæ. ² Nec tamen in eos, qui contra arma tulerant, sed in multos ³ infantes lævitum. adjectum etiam, ut bona proscriptorum venirent, exclusiq; paternis opibus liberi, etiam petendorum honorum jure prohiberentur; simulque, quod indignissimum est, senatorum filii & onera ordinis sustinerent & jura perderent.

CAP. XXIX. Sed adventum in Italia L. Sullæ, Cn. Pompejus, ejus Cn. Pompeii filius, quem magnificentissimas res in ⁴ consulatu gessisse bello Martico prædiximus, XXI I annos natus, abhinc annos CXI I, privatis ut opibus ita consiliis magna ausus, magnificeque conata executus, ad vindicandam restituendamque

Liantem. nam multi abusi erant eo *Rhenani schol.* Non tam desiderasse, quam timuisse) po estate imperii, quo priores &c. usi fuerant, immodicæ &c. abusus est *Lips.* Haut ita desiderasse, uti extimuisse potestatem imperii, quo &c. usi erant, eo immodicæ &c. *Voss.* (Uti adpareat &c. aut metu desiderasse, aut ilico timuisse po. estatem) imperio quo priores ad vindicandum à maximis se periculis [olim jam] usi erant, eo immodicæ &c. abusus est *legendum conjicit Heins.* I Sic in *textu Heins.* IUDICIUM HISTORIARIUM (HISTORIARUM BUR. è MS.) EX ALTO REDDITUR &c. CIVIS REIP. CONSTIT. &c. *Rhen. è MS.* Vulgo Iudicium histrioni exoleti (in histrionem exoletum) *off.* redditur &c. civis reip. constit. &c. Iudicium in Histrionem, vel Histrionicum (Histrionicarum, scilicet legum, *Popm.*) ex albo redditur &c. civis reip. constit. &c. *Lips.* Iudicium histrioni exoleti &c. civis Rom. publice (civis è publico *Pithæm.*) constitueretur &c. *Putean.* Iudicium histrioni rarum ex alto redditur, in ea jugulati civis reis constitueretur &c. *Heins.* in castigationibus *Velleiani.* 2 Nec tantum in eos *Urf. Lips.* Nec jam in eos *legendum esse putat Heins.* 3 INFANTEM *Rhen. è MS.* 4 Ita *Bur. è MS.* SENATU *Rhen è MS.*

damque dignitatem patriæ, firmum ex agro Piceno, qui totus paternis ejus clientelis refertus erat, contraxit exercitum. cujus viri magnitudo multorum voluminum instar exigit: sed operis modus paucis eum narrari jubet. Fuit hic genitus matre Lucilia, stirpis senatoriæ, forma excellens, non ea, qua flos commendatur ætatis, ¹ sed ex dignitate, constantiaque in illam conveniens amplitudinem, fortunam quæ ejus ad ultimum vitæ comitata est diem: innocentia eximius, sanctitate præcipuus, eloquentia medius; potentiæ, quæ honoris causâ ad eum deferretur, non ut ab eo occuparetur, cupidissimus; dux ² bello peritissimus; civis in toga (nisi ubi vereretur, ne quem haberet parem) modestissimus; amicitiarum tenax, in offensis exorabilis, ³ in reconcilianda gratia fidelissimus, in accipienda satisfactione facillimus; potentia sua numquam aut raro ad impotentiam usus; pæne omnium ⁴ vitiorum expers, nisi numeraretur ⁵ inter maxima, in civitate libera dominaque gentium, indignari, cum omnes cives jure ⁶ haberet pares, quam æqualem dignitate conspiceret. ⁷ Hic à toga virili adfuetus commilitio prudentissimi ducis parentis sui, bonum & capax recta discendi ingenium singulari rerum militarium ⁸ prudentia excoluit, ut à Sertorio

G

Metel-

¹ Hanc lectionem in textu exhibuit Heins. dicit tamen se nolle rescribere sed ex dignitate constans, atque in illam &c. SED EX DIGN. &c. FOR-
TUNAMQUE EJUS AD ULTIMAM (ULTIMUM Bur. è MS.) VITÆ &c. Rhen. è
MS. Sed quæ in illam conveniens amplitudinem, dignitatem &
constantiam, fortunam quoque ejus ad extremum vitæ &c. vel, sed
quæ dignitate & constantia in illam conveniens amplitudinem, for-
tunam &c. legendum conjicit Acid. Sed ex dignitate constanti (constan-
tiaque Ald.) quæ in illam &c. fortunam quoque ejus (fortunam-
que, eum &c. Lips.) ad ultimum &c. Voss. Quomodo etiam editum à
Gryphio, Marneffio & Aliis: nisi quod legant ultimam. ² Belli Lips.
³ In reconciliata Lips. ⁴ Sic Ald. Aliisque. VOTORUM Rhen. è MS.
Scheg. Grut. Possis & notarum: ac mox, inter maximas. Lips. ⁵ IN-
TER MAXIMA IN CIVITATE &c. Bur. è MS. ⁶ Haberentur malit Heins.
⁷ Ita Bur. è MS. HICCE TOGA &c. Rhen. è MS. ⁸ Sic Vulgo. PRU-
DENTIÆ CELERIORA, ET &c. Rhen. è MS. Prudentia celerior: ita ut &c.
Bar.

Metellus laudaretur magis, Pompejus timeretur validius.

CAP. XXX. Tum M. Perperna prætorius, è proscriptis, gentis clarioris, quam animi, Sertorium inter cœnam ¹ Etoscæ interemit, Romanisque certam victoriam, partibus suis excidium, sibi turpissimam mortem pessimo auctoravit facinore. Metellus & Pompejus ² ex Hispaniis triumphaverunt: sed Pompejus hoc quoque triumpho, adhuc eques Ro. ante diem quam consulatum iniret, curru urbem invecus est. Quem virum, quis non miretur, per tot extraordinaria imperia in summum fastigium ³ vectum, iniquo tulisse animo, C. Cæsaris in altero consulatu petendo, senatum populumque R. rationem habere? adeo familiare est hominibus, omnia sibi ignoscere, nihil aliis remittere; & invidiam rerum non ad causam, sed ad voluntatem personarumque dirigere. Hoc consulatu Pompejus tribunitiam potestatem restituit, cujus Sulla imaginem ⁴ sine re reliquerat. Dum Sertorianum bellum in Hispania geritur, ⁵ Lxiv ⁶ fugitivi è ludo gladiatorio Capua profugientes, duce Spartaco, raptis ex ea urbe gladiis, primo Vesuvium montem petiere; mox crescente in dies multitudinem, gravibus variisque calibus adfecere Italiam. quorum numerus in tantum ⁷ adolevit, ut qua ultimo dimicavere acie, ⁸ xl millia hominum se Romano exer-

Bur. conjectura. Prudentia coluit; ita ut &c. Voss. Prudentia expolierat, vel excoluerat legendum censet Heins. ¹ Et escas sententia non respuit. Ald. Ofca Putean. Ald. Aliique. Ut Ofca conjicit Heins. Dubium an fuerit Eleosca, nam & Eleosca aicla e: Straboni. ² Ita Bur. è MS. Aliique. EX HISPANIS Rhen. è MS. ³ Evectum malit Heins. ⁴ Sic Urs. Aliique. IN JURE Rhen. è MS. Ald. Sine jure D. Voss. Sine vi legendum putat Heins. ⁵ Non duplicet Lipsio numerus qui in Livii epitoma legitur Lxxiv. Ob maximam scriptorum dissenfionem, nihil hic mutandum putat Voss. ⁶ Fugitivi locum alterius vocis invasisse existimat Grut. ⁷ ADULEVIT Rhen. è MS. ⁸ xl a ccc. Rhen. è MS. xc legendum esse non ambigit Voss. An xc aut c hominum scribendum dubitat Heins. quia princeps editio habet xl a ccc hominum.

exercitui opposuerint. Hujus patrati gloria penes M. Crassum fuit, ¹ mox Romanorum omnium principem. Converterat Cn. Pompeii persona totum in se terrarum orbem, & ² per omnia majore vi habebatur.

CAP. XXXI. Qui cum Cos. perquam laudabiliter jurassèt, se in nullam provinciam ex eo magistratu iturum, idque servassèt, post biennium A. Gabinius tribunus legem tulit, ut, cum belli more non latrociniorum, ³ orbem classibus jam, non furtivis expeditionibus, piratæ terrent, quasdamque etiam Italiæ ⁴ urbes diripuissēt; Cn. Pompejus ad eos opprimendos mitteretur; essetque ei imperium æquum in omnibus provinciis cum proconsulibus, usque ad quinquagesimum miliarium à mari. ⁵ quo S. C. pæne totius terrarum orbis imperium uni viro deferabatur: ⁶ sed tamen idem hoc ante biennium in M. Antonii prætura decretum erat. sed interdum ⁷ persona, ut exemplo nocet, ita invidiam auget aut levat. in Antonio homines æquo animo passi erant. raro enim invidetur eorum honoribus, quorum vis non timetur. Contra in iis homines extraordinaria reformidant, qui ea suo arbitrio aut deposituri aut retenturi videntur, & modum in voluntate habent. Dissuadebant optimates: sed consilia impetu victa sunt.

G 2

CAP.

¹ Sic vulgo. MOX REIP. omnium &c. Rhen. è MS. Mox Romanorum opibus &c. Lips. Mox Romanorum hominum Barthius. Scribe mox Reip. principem: ni mavis mox reip. omnis principem. Heins.
² Per omnia major evehebatur, aut pæne homine major habebatur Ald. Per omnia major viro habebatur Scheg. Major ævo Acid. Major ævi Voss. Major civi ex conjectura Heinsii.
³ Sententiam ita distinguit Lips. Orbem classibus, jam non &c. Alii. Totum ante orbem excidisse suspicatur Heins.
⁴ URBEIS Rhen. è MS. ⁵ Quo SENATUS COS. Rhen è MS. P. Sc. pro S. C. rescribit Cujacius. Quo scito Scheg. ⁶ Voces sed tamen irreptitias esse censet Grut. à Velleio esse putat Voss. Et tamen malit Heins.
⁷ Persona, ut exempla docent, aut invidiam &c. Lips. Persona ut exemplo prædest vel nocet, ita rei invidiam aut auget aut levat legendum conjicit Heins. Vulgatam lectionem tuetur Grut. & Voss.

CAP. XXXII. Digna est memoria Q. Catuli cum auctoritas tum verecundia : qui cum dissuadens legem in concione dixisset, esse quidem præclarum virum Cn. Pompejum, ¹ sed nimium jam liberæ reip. neque omnia in uno reponenda : adjecissetque, Si quid huic acciderit, quem in ejus locum ² substitueritis ? subclamavit universa concio, Te Q. Catule. Tum ille victus consensu omnium, & tam honorifico civitatis testimonio, è concione discessit. Hic hominis verecundiam, populi justitiam mirari libet : hujus quod non ultra contendit ; plebis, quod dissuadentem & adversarium voluntatis suæ vero testimonio fraudare noluit. Per idem tempus Cotta judicandi munus, quod C. Gracchus ereptum senatui ad equites, Sulla ab illis ad senatum transtulerant, æqualiter ³ inter utrumque ordinem partitus est. ⁴ & Otho Roscius lege sua equitibus in theatro loca ⁵ restituit. At Cn. Pompejus, multis & præclaris viris in id bellum adsumtis, descriptoque in ⁶ omnes recessus maris præsidio navium, brevi, inexcuperabili manu, terrarum orbem liberavit, prædonesque ⁷ per multa prælia multis locis victos, circa Ciliciam classem adgressus fudit ac fugavit. & quo maturius bellum tam late diffusum conficeret, reliquias eorum contrætas, ⁸ in urbibus remotoque à mari loco, in certa sede constituit. Sunt qui ⁹ hoc carpant. sed quamquam

¹ Ita Rhenani schol. SED NIMIUM JAM LIBER ÆRE REIP. &c. Rhen. è MS. LIBER ÆRET REIP. &c. Bur. è MS. Sed nimium jam libere imperaret reip. Bur. conjectura. ² SUBSTITUITIS Rhen. è MS. ³ Inter ordines partitus est referibit Lipsf. ⁴ Ita Putcan. Scheg. Aliique. UT HOROSCIVS Rhen. è MS. Et Horoscivs Bur. conjectura. Q. Roscius Ald. Otho Roscius Voss. inducendo particulam &c. ⁵ Constituit Ald. Instituit Lipsf. ⁶ OMNEIS Rhen. è MS. ⁷ Sic Vulgo. PER MULTA, A MULTIS &c. Rhen. è MS. Per multa, ac multis &c. Bur. conjectura. Per multos, multis locis Lipsf. Prædonesque permultis locis &c. Velleium scripsisse existimat Grut. Per multa prælia, jam multis locis victos rescribis jubet Heinsf. ⁸ Aut illud in urbibus, aut sequens in certa sede abundare putat Grut. ⁹ Hunc Alii.

quam in auctore fatis rationis est, ¹tamen ratio quemlibet magnum auctorem faceret. data enim facultate sine raptō vivendi, rapinis arcuit.

CAP. XXXIII. Cum esset in fine bellum piraticum, ²& L. Lucullus (qui ante septem annos ³ex Cos. sortitus Asiam, Mithridati oppositus erat, magnasque ac memorabiles res ibi gesserat, ⁴Mithridaten sæpe multis locis fuderat, egregia Cyzicum liberarat victoria, Tigranen regum maximum in Armenia vicerat, ultimamque bello manum pæne magis noluerat imponere, quam non potuerat; qui alioqui per omnia laudabilis, & bello pæne invictus pecuniæ ⁵expellebatur cupidine) idem bellum adhuc administraret, Manilius trib. pleb. semper venalis & alienæ minister potentiæ, legem tulit, ut bellum Mithridaticum per Cn. Pompejum administraretur. Accepta ea, magnifque certatum inter imperatores iurgus: cum Pompejus Lucullo ⁶infamiam pecuniæ, Lucullus Pompeio interminatam cupiditatem objiceret imperii, ⁷neuterque ab eo, quod arguebatur, mentitus argui posset, nam neque Pompejus, ⁸ut primum ad remp. adgressus est, ⁹quemquam animo parem tulit: ¹⁰& in

¹ Tum Rhen. è MS. ² CUM ET L. LUCULLUS Rhen. è MS. Quod cur rejiceretur, nullam causam esse censet Voss. ³ Ita Rhen. è MS. Ex S. C. Urs. Vulgo ex consularu. ⁴ Mithridatem Alii, & max Tigranem, contra principem editionem. ⁵ Aldo placuit aliquando explebatur, quod postea improbat. Excellebat (id est, superabatur) malit Acid. Nova voce exbellebatur legit Grut. Expallebat, aut debellabatur Lips. Impellebatur amplectitur Heins. ⁶ Infamem legit Lips. & refert ad cupiditatem. Famem nimiam pecuniæ, vel pecuniæ infamiam Velleium scripsisse existimat Heins. ⁷ Ita ex Bur. conjectura. NE UTERQUE AB EO QUOD ARGUEBATUR &c. Rhen. è MS. Nec uterque &c. Rhenani schol. Neuterque ab eo (adeo Lips.) quod arguebat &c. Ald. Voss. Neuterque ab eo, quod arguebatur Alii. Neuterque adeo quod arguebat, id (vel ut) mentitus argui posset Acid. Ab eo quod arguebatur pro glossemate habet Grut. Neuterque eo, quod arguebat, ut mentitus argui posset fuisse opinatur Heins. ⁸ Ita Bur. è MS. UT PRIMUM REMPU. ADGRESSUS EST Rhen è MS. ⁹ Utrum quemquam omnino parem, vel quenquam æquo animo parem &c. scribendum dubitat Lips. ¹⁰ Et in quibus rebus primus esse havebat Lips. Et in quibus &c. esse cupiebat malit Grut. Et in qua is urbe primus esse debebat, solus, &c. à Velleio forsan esse existimat Heins.

in quibus rebus primus esse debebat, solus esse cupiebat. neque eo viro quisquam aut alia omnia minus, aut gloriam magis concupiit. in adpetendis honoribus immodicus, in gerendis verecundissimus: ¹ & qui eos ut libentissime iniret, ita finiret æquo animo; & quod cupisset, arbitrio suo sumeret, alieno deponeret. ² & Lucullus, summus alioqui vir, profusæ hujus in ædificiis ³ convictibusque & apparatusibus luxuriæ primus auctor fuit. quem ob injectas moles mari, & receptum suffossis montibus in terras mare, haud ⁴ infacete Magnus Pompejus Xerxen togatum vocare assueverat.

CAP. XXXIV. Per id tempus à Q. Metello Creta insula in populi R. potestatem redacta est. quæ ducibus Panare & Lathene, ^{xxiv} juvenum coactis, velocitate pernicipibus, armorum laborumque patientissimis, sagittarum usu celeberrimis, per triennium Romanos exercitus fatigaverat. ⁵ Ne ab hujus quidem usura gloriæ temperavit animum Cn. Pompejus, ⁶ quin victoriæ partem conaretur vindicare. Sed & Luculli & Metelli triumphum cum ipsorum singularis virtus, tum etiam invidia Pompeii apud optimum quemque fecit favorabilem. Per hæc tempora M. Cicero, qui omnia incrementa sua sibi debuit, vir novitatis nobilissimæ, & ut vita clarus, ita ingenio maximus; qui effecit, ne quorum arma viceramus, eorum ingenio vinceremur; Cos. Sergii Catilinæ Lentulique & Cethegi & aliorum ⁷ utriusque ordinis virorum conjurationem singulari virtute, constan-

¹ Ita Lips. UT QUI EOS UT LIBENTISSIME &c. ET QUOD CUPISSET ARBITRIO SUO SUMERE &c. Rhen. è MS. Aliique. Ut libentissimo &c. Acid. ² At, sive set Lucullus Acid. ³ Conviviisque Ald. Perperam judicio Vossii. ⁴ Ita, vel Infestive Rhenani schol. INFECTÆ Rhen. è MS. & mox XERSEN &c. ⁵ Ita restituit Ald. AB HUIUS QUIDEM USURÆ GLORIA &c. Rhen è MS. Ab hujus quidem usura gloriæ vix temperavit Rhenani scol. & Urs. ⁶ Qui Rhen. è MS. ⁷ UTRIUS ORDINIS Bur. è MS.

constantia, vigilia, curaque ¹eripuit. Catilina metu ²consularis imperii urbe pulsus est. Lentulus consularis & prætor iterum, Cethegusque & alii clari nominis viri, auctore senatu, jussu Cos. in carcere necati sunt.

CAP. XXXV. Ille senatus dies, quo hæc acta sunt, virtutem M. Catonis, jam multis in rebus conspicuam atque prænitentem ³ altissime inluminavit. Hic genitus proavo M. Catone, principe illo familiæ Porciæ, ⁴ homo virtuti simillimus, & per omnia ingenio diis quam hominibus propior, qui numquam recte fecit, ut facere videretur, sed quia aliter facere non poterat; cuique id solum visum est rationem habere, ⁵ quod haberet justitiam, omnibus humanis vitiis immunis, semper fortunam in sua potestate habuit. ⁶ hic trib. pleb. designatus, adhuc admodum adulescens, cum alii suaderent, ut per municipia Lentulus conjuratique custodirentur, pæne inter ultimos interrogatus sententiam, tanta vi animi atque ingenii invecus est in conjurationem, ⁷ eo ardore oris orationem omnium lenitatem suadentium, societate consilii suspectam fecit; ⁸ sic impendentia ex
ruinis

¹ Forsitan eripuit è rep. potius vero exstinxit aut oppressit legendum censet Ald. Aperuit Alii. Erui Lips. Voss. Conjuratori remp. singulari virtute &c. eripuit Heins. ² Ita Bur. è MS. CONSULARIS deest in editione Rhenani. ³ Ita Rhenani schol. Lips. Grut. Aliique. IN ALTISSIMO LUMINAVIT Rhen. è MS. Voss. ⁴ Ita Rhen. è MS. Non virtute simillimus &c. Bur. è MS. Hinc homo non virtute ei solum simillimus, (sc. proavo) sed per omnia ingenio diis quam hominibus propior legendum conjicit Heins. ⁵ Ita Vulgo. QUOD HABERET JUSTITIÆ Rhen. è MS. Quod daretur justitiæ malit Heins. ⁶ HIC TRIB. PLE. DESIGNATUS EST ADHUC &c. Bur. è MS. Hic trib. pleb. designatus, & adhuc &c. Voss. ⁷ ET ARDORE ORIS ORATIONEM &c. Rhen è MS. Ut ardore oris orationem &c. societate consilii (sociati consilii Acid.) suspectam fecerit Ald. Alique. Eo ardore oris ut orationem &c. suspectam fecerit Lips. Voss. Eo ardore oris orationem &c. sociati consilii suspectam fecit corrigendum censet Heins. ⁸ Sic impendentia, & ruinis incendiisque urbis, & commutatione &c. Acid. Ruinis incendiisque urbis pro glossmate habet Grut. Nihil mutandum censet Voss.

ruinis incendiisque urbis & commutatione status publici pericula exposuit, ¹ ita consulis virtutem amplificavit: ut universus senatus in ejus sententiam transferret, animadvertendumque in eos, quos prædiximus, censeret; majorque pars ordinis ejus Catonem prosequerentur domum. At Catilina non segnius ² conata obiit, quam sceleris conandi consilia inierat. quippe fortissime dimicans, quem spiritum supplicio debuerat, ³ prælio reddidit.

CAP. XXXVI. Consulatus Ciceronis non medio cre adjecit decus natus eo anno Divus Augustus, ab hinc annos ⁴ LXXXII: omnibus omnium gentium viris magnitudine sua inducturus caliginem. Jam pæne supervacaneum videri potest, eminentium ingeniorum notare tempora. quis enim ignorat ⁵ diremtos gradibus ætatis floruisse hoc tempore Ciceronem, Hortensium, ⁶ saneque Crassum, Catonem, Sulpicium; moxque Brutum, Calidium, Cœlium, Calvum, & proximum Ciceroni Cæsarem; eorumque velut alumnos Corvinum ac Pollionem Asinium, æmulumque Thucydidis Sallustium: auctoresque carminum Varronem ac Lucretium, neque ullo in ⁷ suscepti operis sui carmine minorem ⁸ Catullum. Pæne stulta est inhærentium oculis ingeniorum enumeratio:

¹ Sic vulgo. ITA CONSILII VIRTUTEM AMPLIFICAVIT Rhen. è MS. CONSILIIIS Bur. è MS. Consilii vel consilio legendum putat Voss. Ita consilii sui rationem Lips. ² Ita Grut. & Heins. VOTA OBIIT Rhen. è MS. NOTA OBIIT Bur. è MS. Aliique. Mortem obiit, vel vita abiit Ald. Voto obiit Scheg. ex Sallustio. Mota obiit vel vota obiit Lips. ³ Prælio reddidit Lips. Voss. Ultioni reddidit conjicit Heins. ⁴ XCII legit Ald. ⁵ DIREPTOS GRADIBUS Bur. è MS. Videtur voluisse diremtos gradu vix unius ætatis, Heins. ⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique. Senemque Crassum nonnulli. Unaque Crassum i ips. Forte transpositis vocibus, Ciceronem sane, Hortensiumque & Crassum: vel, Ciceronem sane, Q. Hortensium, Crassum &c. Heins. ⁷ Ita Lips. Aliique. SUSPECTI Rhen. è MS. quod pro suspiciendi positum existimat Voss. Mox sui redundare putat Heins. ni legatur suscepto: vel, in suscepti operis suavi carmine. ⁸ CATULLUM Rhen. è MS.

tio : inter quæ maxime nostri ævi eminent, ¹ princeps carminum Virgilius, Rabiriusque, ² & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque & Naso, ³ perfectissimi in forma operis sui. nam vivorum ut magna admiratio, ita censura difficilis est.

CAP. XXXVII. Dum hæc in urbe Italiaque geruntur, Cn. Pompejus memorabile adversus Mithridaten, qui post Luculli profectionem magnas novi exercitus ⁴ vires reparaverat, bellum gessit. At ⁵ rex fusus fugatusque & omnibus exutus copiis Armeniam Tigranemque ⁶ focerum petit, regem ejus temporis, nisi ⁷ quia Luculli armis erat infractus, potentissimum. Simul itaque duos persecutus Pompejus, intravit Armeniam. prior filius Tigranis, sed discors ⁸ patri, pervenit ad Pompejum; mox ipse supplex & præfens se regnumque ditioni ejus permittit, præfatus: Neminem alium neque Romanum neque ullius gentis virum futurum fuisse, cujus se ⁹ societati commissurus foret, quam Cn. Pompejum: proinde omnem sibi vel adversam vel secundam, cujus auctor ille esset, fortunam tolerabilem futuram. non esse turpe ab eo vinci, quem vincere esset nefas: ¹⁰ neque ei inhoneste aliquem summitti, quem fortuna super ¹¹ omnes extulisset. Servatus regi honos imperii, sed multato ingenti pecunia: ¹² quæ omnis,

H

ficuti

¹ PRINCIPES CARMINUM VERGILIUS, RABIRIUSQUE Rhen. è MS. Forſan Varius Putean. PRINCIPES CARMINUM VERGILIUS &c. Bur. è MS. ² Post æmulumque Thucydidis Sallustium, reponendum censet Ald. & consecutum Sallustium, Livium; vel, &, qui consecutus Sallustium Livius. Sed quia Velleius non studiorum sed temporum similitudinem spectat, viris eruditissimis minime placet Aldi conjectura. An voluit Velleius, consecutus Sallustium Livius, Tibullumque Naso &c. dubitat Heins. ³ Sic vulgo. PERFECTISSIME Rhen. è MS. Posset etiam legi perfectissimus, ut ad Nasonem solum referatur Voss. ⁴ VIREIS Rhen. è MS. ⁵ AC REX Rhen. è MS. ⁶ Socer ejus petit Lips. Lege cum Aldo, generum. Nisi potius vox ea è glossemate irrepserit. Voss. Tigranenque locer generum petit conjicit Heins. ⁷ Nisi qua Lucullus Grur. ⁸ Vulgo patris. ⁹ Potestati malint Ald. & Heins. Fidei Alii. Sanctitati Gravius. ¹⁰ Ita Rhenani schol. NEQUE INHONESTE &c. Rhen. è MS. ¹¹ OMNEIS Rhen. è MS. ¹² QUÆ OMNIS Pompeio, sicuti moris erat, redacta Acid.

sicuti Pompeio moris erat, redacta in quaestoris potestatem, ac publicis descripta litteris. Syria aliaque, quas occupaverat, provinciae creptae; ¹ & aliae restitutae populo R. aliae tum primum in ejus potestatem redactae: ut Syria, ² quae tum primum facta est stipendiaria. finis imperii regii terminatus Armenia.

CAP. XXXVIII. Haud absurdum videtur propositi operis regulae, paucis percurrere, ³ quae cujusque ductu gens ac natio redacta in formulam provinciae, ⁴ stipendia pacta sit: * ⁵ Notabimus ut quae facilius, quam partibus, simul universa conspici possint. Primus in Siciliam trajecit exercitum Cos. Claudius, & provinciam eam, post annos ferme LII, captis Syracusis, fecit Marcellus Claudius. ⁶ Primus Africam Regulus, nono ferme anno primi Punici belli: sed post ⁷ cci v annos P. Scipio Aemilianus, eruta Carthagine, abhinc annos clxxxii Africam in formulam redegit provinciae. Sardinia inter primum & secundum bellum Punicum, ductu T. Manlii Cos. certum recepit imperii jugum. Immane bellicae civitatis ⁸ argumentum, quod semel sub regibus, iterum hoc T. Manlio consule, tertium Augusto principe, certae pacis argumentum ⁹ Janus Geminus clausus dedit. In Hispanias

¹ Aliae restitutae populo Romano, aliae tum primum in potestatem redactae. Syria facta stipendiaria &c. scribendum opinatur Heins. ² Quae tum primum facta est stipendiaria glossa esse suspicatur Grus. ³ Cujus quaeque ductu Acid. ⁴ Stipendiaria facta sit Lips. Heins. ⁵ Ira Munckerm. Alique. nisi quod delent notabimus. * NOTAVIMUS FACILIUS, UT QUAE PARTIBUS SIMUL &c. Rhen. e MS. Notabimus ut facilius, quam partibus &c. Rhenani schol. Scheg. Notavimus facilius, ut e partibus &c. Ald. Notabimus ut facilius quam partibus, simul &c. Lips. Notatis ut partibus, facilius simul &c. vel, notabimus partibus, ut facilius simul &c. vel, ut quae partibus notabimus, facilius simul &c. Acid. Id notabimus, ut facilius, partibus simul &c. Fopm. Id notabimus, facilius ut, quam partibus, simul &c. Voss. Nota habebimus facilius utique quam partibus (vel, facilius quam) si simul &c. praefert Heins. ⁶ Primus in Africam &c. legendum censet Heins. ut pendeant haec a superioribus, exercitum trajecit. Deinde delendum paulo post Africam. ⁷ CV Lips. Mox clxxv. ⁸ Locum interpolatum arguit repetitio ejusdem vocabuli mox subjunctum. Heins. ⁹ JANUS GEMINIUS Bur. e MS.

Hispanias primi omnium duxere exercitus Cn. & P. Scipiones, initio secundi belli Punici, abhinc annos ¹ ccl., inde varie possessâ, & sæpe amissâ partibus, univêrsa ductu Augusti facta stipendiaria est. Macedoniam Paullus, Mummius Achajam, Fulvius Nobilior subegit Ætoliam: Asiam L. Scipio Africani frater eripuit Antiocho: sed beneficio senatus populique R. mox ² ab Attalis possessam regibus, M. Perperna capto Aristonico fecit tributariam. ³ Cypro devicta nullis assignanda gloria est. quippe ⁴ Senatusconsulto, ministerio Catonis, regis morte, ⁵ quam ille conscientia acciverat, facta provincia est. Creta Metelli ductu longissimæ libertatis fine multata. ⁶ Et Syria Pontusque Cn. Pompeii virtutis monumenta sunt.

CAP. XXXIX. Gallias primum ⁷ Domitio & Fabio nepote Paulli, qui Allobrogicus vocatus est, intratas cum exercitu, magna mox clade nostra sæpe & adfectavimus & amissimus, sed fulgentissimum C. Cæsaris opus in iis conspicitur: quippe ejus ductu auspiciisque infractæ, ⁸ pæne idem, quod totus terrarum orbis ⁹ ignavum conferunt stipendium. ¹⁰ Ab eodem

H 2

dem

¹ Stricta computatio CCXLIX. Lips. ² Attalici magis placet Lipsio. HABITA LIS. POSSESSAM &c. Rhen. è MS. ³ Cypri devictæ nulli assignanda &c. Urs. Cypri devictæ nullis &c. Lips. Cypro de victa &c. Voss. ⁴ Ps^{to} pro Sc^{to} reponit Cujac cui adsentit Lips. ⁵ Quam ipse, vel potius quam illi Acid. ⁶ At Syria Pontusque Voss. Sic distinguit & scribit Acid. sine multata est, Syria Pontusque. ⁷ DOMITIO FABIO NEPOTE PAULI Rhen. è MS. Primum à Domitio & Fabio nepote P. Ald. Domitio Fabioque nepote P. Urs. Domitio & Fabio nepoti P. Lips. ⁸ Idem quod pæne totus &c. Lips. Idem pæne &c. Heins. ⁹ Inafrarium &c. Ald. In annos legi posse, si quid opus, existimat Lips. Signatum &c. Popm. Gnævum malit Voss. In annum conferunt stipendium Velleium dedisse putat Heins. ¹⁰ Ita restituit Sigon. AB EODEM FACTA NUMIDICUS CILICIAM PERDOMUIT, VISA VICISSET POST BEL-LUM ANTIOCHINUM &c. Rhen. è MS. Ab eodem &c. perdomuit post bellum &c. Rhenani schol. Ex eodem tractu Ciliciam. perdomuit Itauricus & post bellum &c. vel. ex eodem tractu P. Servilius Ciliciam perdomuit; cum descivisset post bellum Antiochinum, &c. Ald. Ab eodem Britannia fracta, Numidicus &c. nisi vicisset, post bellum Antioche-

dem facta Numidia. Ciliciam perdomuit Isauricus, & post bellum Antiochinum Vulso Manlius Gallogræciam. Bithynia, ut prædiximus, testamento Nicomedis relicta hereditaria. Divus Augustus præter Hispaniam aliasque ¹ gentes, quarum titulis forum ejus prænitet, pæne idem facta Ægypto stipendiaria, quantum pater ejus ² Gallia, in ærarium ³ redditus contulit. ⁴ At Ti. Cæsar, quam certam Hispanis parendi confessionem extorserat parens, Illyriis Dalmatisque extorsit. Rhætiæ autem & Vindelicos ac Noricos, Pannoniamque & ⁵ Scordiscos, novas imperio nostro subjunxit provincias. Ut has armis, ita auctoritate Cappadociam populo R. fecit stipendiariam. Sed revertamur ad ordinem.

CAP. XL. Secuta deinde Cn. Pompeii militia, gloriæ laborisne majoris, incertum est. ⁶ Penetratæ cum victoria Media, Albania, Hiberia; ac deinde flexum agmen ad eas nationes, quæ dextra atque intima Ponti incolunt, Colchos, Heniochosque & Achæos. & oppressus auspiciis Pompeii, infidiis filii ⁷ Pharnacis, Mithridates ultimus omnium juris sui regum, præter Parthicos. Tum victor omnium, quas adierat, gentium Pompejus, suoque & civium voto major, & per omnia fortunam hominis egressus, revertit in Italiam. Cujus redditum ⁸ favorabilem opinio fecerat. quippe plerique non sine exercitu venturum in urbem, adfirmabant, & libertati publicæ statuturum arbitrio

Antiochenum Vulso Manlius &c. Urf. Ab eodem fracta Numidia, vel pacata, ni subintelligimus stipendiaria est. Heinsf. 1 GENTEIS Rhen. è MS. 2 GALLI Rhen. è MS. 3 REDDITUS Bur. è MS. 4 Sic Urf. Lips. Alique. At (ad Bur. è MS.) TI. CÆSAR &c. EXTORSERAT; PAREM ILLYRIIS DELMATICISQUE (EXTORSIT Bur. è MS.) RHETIAM &c. Rhen. è MS. At Ti. Cæsar &c. extorserat parens. parem Illyriis Delmaticisque extorsit scribendum censet Heinsf. 5 CORDISCO Rhen. è MS. 6 PENETRATÆ &c. MEDIA, ALBANI, HIBERI Rhen. è MS. Voss, Penetrati cum victoria Medi, Albani, Hiberi ex conjectura Heinsf. 7 PHARNACES Rhen. è MS. 8 Formidabilem Ald. novo verbo infavorabilem Lipsf. Non favorabilem Popm. Parum favorabilem Heinsf.

arbitrio suo modum. Quo magis hoc homines timuerant, eo gratior civilis tanti imperatoris reditus fuit. omni quippe ¹Brundisii dimisso exercitu, nihil præter nomen imperatoris retinens, cum privato comitatu, quem semper ²illi vacare moris fuit, in urbem rediit; magnificentissimumque de tot regibus per biduum egit triumphum; longeque maiorem omni ante se inlata pecunia in ærarium; ³præterquam à Paullo ex manubiis intulit. absente Cn. Pompeio, ⁴T. Ampius, & T. Labienus trib. pleb. legem ⁵tulerunt, ⁶ut is ludis circensibus corona ⁷laurea, & omni cultu triumphantium uteretur, scenicis autem prætexta coronaque laurea. Id ille non plus quam semel (& hoc sane nimium fuit) usurpare sustinuit. Hujus viri fastigium tantis auctibus fortuna extulit, ut ⁸primum ex Africa, iterum ex Europa, tertio ex Asia triumpharet: & quot partes terrarum orbis sunt, totidem faceret monumenta victoriæ suæ. Numquam eminentia invidia carent. Itaque & Lucullus, memor tamen acceptæ injuriæ, & Metellus Creticus, non injuste querens (quippe ornamentum triumphi ejus captivos ⁹duces Pompejus subduxerat) & cum iis pars optimatum refragabatur, ne aut promissâ civitatibus à Pompeio; aut bene meritis præmia, ad arbitrium ejus, persolverentur.

CAP. XLII. Secutus deinde est consulatus C. Cæsaris, qui scribenti manum injicit, & ¹⁰quamlibet festinantem

¹ BRUNDISII Rhen. è MS. ² Ita Rhenani schol. * ILLA FATARE Rhen. è MS. An quem semper illi adfectare moris fuit scribendum hæret Heins. ³ Præterquam Capitolio Alii. quibus adsentit Lips. & majore non majorem scribit. Illa præterquam à Paullo à Librario inserta suspicatur Voss. In ærarium P. R. etiam à Paullo legendum conjicit Heins. ⁴ L. Tampus Urs. L. Ampius Alii. ⁵ Tulerant Acid. ⁶ Sic Urs. Ut si Rhen. è MS. Ut scilicet Rhenani schol. Ut S. Ludis Alii. ⁷ Ita & hic & paulo post Lips. Pigh. Voss. AUREA Rhen. è MS. ⁸ PRIMUS Rhen. è MS. Forte primo scribendum. Voss. ⁹ Ita Rhenani schol. DUCUS Rhen. è MS. ¹⁰ Ita è Bur. conjectura. QUEMLIBET Rhen. è MS.

festinantem in se morari cogit. hic nobilissima Juliorum genitus familia, ¹ & quod inter omnes antiquissimos constabat, ab Anchise ac Venere deducens genus, forma omnium civium excellentissimus, vigore animi acerrimus, ² munificentiae effusissimus, ³ animo super humanam & naturam & fidem erectus, magnitudine cogitationum, celeritate bellandi, patientia periculorum, Magno illi Alexandro, sed sobrio neque iracundo, simillimus; qui denique semper & somno & cibo in vitam non in voluptatem uteretur; cum fuisset C. Mario sanguine conjunctissimus, atque idem Cinnæ gener: cujus filiam ut repudiaret, ⁴ nullo metu compelli potuit; cum M. Piso consularis Anniam, quæ Cinnæ uxor fuerat, in Sullæ dimississet gratiam; habuissetque fere XIX annos, eo tempore, quo Sulla rerum potitus est; magis ministris Sullæ adjutoribusque partium, quam ipso, conquirentibus eum ad necem, mutata veste, ⁵ dissimilemque fortunæ suæ indutus habitum, nocte urbe elapsus est. Idem postea admodum juvenis, cum à piratis captus esset, ⁶ ita se per omne spatium, quo ab his retentus est, apud eos gessit, ut pariter his terrore venerationique esset; neque umquam aut nocte aut die (cur enim, quod vel maximum est, si narrari verbis speciosis non potest, omittatur?) aut exalcearetur aut discingeretur, in hoc scilicet, ne, si quando aliquid ex solito variaret, suspectus his, qui oculis tantummodo eum custodiebant, foret.

CAP. XLII. Longum est narrare, quid & quoties

¹ ET QUOD INTER OMNIS &c. Rhen. è MS. Et quod inter omnes constabat, antiquissima Lips. Si quid mutandum sit, antiquissimum scribendum censet Voss. nimirum ut ea vox rō genus spectet. Post antiquissimos forsitan auctores vel scriptores excidisse putat Heins. ² Munificentia Acid. ³ Omnino Lips. Forte in omnia Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Nullo modo Scheg. Motu reponi debere censet Popm. & Voss. ⁵ Dissimulunque legit Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. ITA SEMPER OMNE SPATIUM Rhen. è MS.

ties ausus sit, quanto opere conata ejus, ¹ qui obtinebat Asiam magistratus P. R. metu suo destituerit. Illud referatur, documentum tanti mox evasuri viri. Quæ nox eam diem secuta est, qua publica civitatum pecunia ² redemptus est (ita tamen ut cogeret ante obsides à piratis civitatibus dari) contracta classè & privatus & tumultuaria, in vectus in eum locum in quo ipsi prædones erant, partem classis fugavit, partem merlit, aliquot ³ naves multosque mortales cepit, ⁴ lætusque nocturnæ expeditionis triumpho, ad suos reversus est: mandatisque custodiæ, quos ceperat, in Bithyniam perrexit, ad proconsulem Junium (⁵ tum idem enim Asiam eam quam obtinebat) petens, ut auctor fieret sumendi de captivis supplicii. quod cum ille se facturum negasset, ⁶ venditurumque captivos dixisset, (quippe sequebatur invidia inertiam) incredibili celeritate revector ad mare, prius quam de ea re ulli proconsulis ⁷ redderentur epistulæ, omnes quos ceperat suffixit cruci.

CAP. XLIII. Idem mox ad sacerdotium ineundum (quippe absens pontifex factus erat ⁸ in Cottæ consularis locum, cum pæne puer à Mario Cinnaque Flamen

1 Sic Voss. QUI OBTINEBAT ASIAM MAGISTRATUS, P. R. MOTU SUO DESTITUERE Rhen. è MS. Burorio rectius videtur, ut destituere infinite legatur. Vulgo motu suo destituerit. Qui obtinebant Asiam &c. motu suo destituere Urs. Lips. 2 Ita Bur. è MS. Deest est in editione Rhenani. 3 NAVIS Rhen. è MS. 4 Lætusque nocturnæ expeditionis triumpho ad suos &c. Acid. 5 CUM IDEM &c. Rhen. è MS. Is enim Asiam provinciam obtinebat Ald. Is enim Asiam tum obtinebat Alii. Tum idem enim Asiam obtinebat Scheg. Tum idem enim Asiam, eamque obtinebat. Lips. Voss. Scribe, tum idem enim Asiam eamque oram obtinebat. Tostis quoque Asiaticam oram. ut scriptum fuerit jam olim Asiaticam, unde promanavit error. Heins. 6 Vindicturumque Lips. Venditurumque captivos edixisset malit Heins. 7 REDDERETUR EPISTOLA Alien è MS. REDDERENTUR EPISTULA Bur. è MS. Redderentur epistulæ Bur conjectura. 8 Ita ex emendatione Lipsii. Cum in Cottæ consularis locum, pene puer &c. Vulgo. Totum sic habet Rhen. è MS. IDEM &c. INEUNDUM (QUIPPE &c. FACTUS ERAT) IN COTTÆ CONSULARIS LOCUM PÆNE PUER &c. FECERAT INRITA AMISSET, AD SACERDOTIUM INSTINANS &c.

Flamen Dialis creatus, victoria Sullæ qui omnia ab iis acta fecerat inrita, amisisset id sacerdotium) festinans in Italiam, ne conspiceretur à prædonibus, omnia tunc obtinentibus maria & merito ¹ jam infestis sibi, quatuor scalmorum navem, una cum duobus amicis decemque servis ingressus, effusissimum Hadriatici maris trajecit finum. Quo quidem in cursu conspectis, ut putabat, piratarum navibus, cum exuisset vestem alligassetque pugionem ad femur, alterutri se fortunæ parans, mox intellexit frustratum esse visum suum, arborumque ex longinquo ordinem antemnarum præbuisse imaginem. Reliqua ejus acta in urbe, nobilissimaque Dolabellæ accusatio, & major civitatis in ea favor quam reis præstari solet; contentionesque civiles cum Q. Catulo atque aliis eminentissimis viris, celeberrimæ; & ante præturam victus maximi pontificatus petitione Q. Catulus, omnium confessione senatus princeps; & restituta in ædilitate, adversante ² quidem nobilitate, monumenta C. Marii; simulque revocati ³ ad jus dignitatis proscriptorum liberi ⁴ & prætura quæsturaque mirabili virtute atque industria obita in Hispania, cum esset quæstor sub Vetere Antistio, avo hujus Veteris consularis atque pontificis, duorum consularium & sacerdotum patris, viri in tantum boni, in quantum humana simplicitas intelligi potest; quo notiora sunt, minus egent stilo.

CAP. XLIV. Hoc igitur Cos inter eum & Cn. Pompejum & M. Crassum inita potentix societas, quæ urbi orbique terrarum, nec minus ⁵ diverso quoque tempore, ipsis exitiabilis fuit. Hoc consilium sequendi

¹ TAM Rhen. è MS. ² Eidem legendum suspicatur Heins. ³ Ad jus avitæ dignitatis &c. rescribendum censet Heins. ⁴ Prætura quæsturaque &c. obita malit Heins. & mox, quæ quo notiora sunt. ⁵ Diverso quoque tempore Voss. Diverso utcumque (vel quamquam) tempore scribendum opinatur Heins.

sequendi Pompejus causam habuerat, ut tandem acta in transmarinis provinciis, quibus, ut prædiximus, multi obtrecebant, per Cæsarem confirmarentur Cos. Cæsar autem, quod animadvertebat se cedendo Pompeii gloriæ aucturum suam, &, invidia communis potentiæ in illum relegata, confirmaturum vires suas: Crassus, ¹ ut quem principatum solus adsequi non poterat, ² auctoritate Pompeii, viribus teneret Cæsaris. Affinitas etiam inter Cæsarem Pompeiique contracta nuptiis. quippe filiam C. Cæsaris Cn. Magnus duxit uxorem. In hoc consulatu Cæsar legem tulit, ut ager Campanus plebei divideretur, suafore legis Pompeio. ita circiter $\overline{xx}$ civium eo deducta, & ³ jus ab his restitutum post annos circiter CLII , quam bello Punico ab Romanis Capua in formam præfecturæ redacta erat. Bibulus collega Cæsaris, cum actiones ejus magis vellet impedire, quam posset, majore parte anni domi se tenuit. quo factò dum augere vult invidiam collegæ, auxit potentiam. Tum Cæsari decreta in quinquennium Galliæ.

CAP. XLV. Per idem tempus P. Clodius, homo nobilis, disertus, audax, ⁴ qui neque dicendi neque faciendi ullum, nisi quem vellet, nossset modum, malorum propositorum executor acerrimus, infamis etiam sororis stupro, & actus incesti reus ob initum inter religiosissima P. R. sacra adulterium; cum graves inimicitias cum M. Cicerone exerceret (quid enim inter tam dissimiles amicum esse poterat?) & à pa-

I

tribus

¹ Ita Bur. è MS. UT QUI Rhen. è MS. ² AUTORITATE POMPEI VIRI VIRIBUS TENERET CÆSARIS Bur. è MS. An auctoritate Pompeii fere, viribus teneret Cæsaris legendum dubitat Heins. ³ Jus civ. (id est, civitatis) his restitutum Putean. Aliique. errore (ut inquit Ald.) orto a similitudine scriptura, ci & a; & migratione æ & v in b. quo mendo nullum frequentius in scripti. libris. Forte jus urbis restitutum Heins. pro vulgata lectione contendit Voss. ⁴ Sic vulgo, QUIQUE DICENDI, NEQUE FACIENDI &c. Rhen è MS. ejusque lectionem mutari non debere censo: Voss. Quique nec dicendi nec faciendi &c. legendum esse conjicit Hein.

tribus ad plebem ¹ transfisset, legem in tribunatu tulit: Qui civem R. ² indemnatum interemisset, ³ ei aqua & igni interdiceretur. Cujus verbis etfi non nominabatur Cicero, tamen solus petebatur. ita vir optime meritis de rep. conservatæ patriæ pretium ⁴ calamitatem exfilii tulit. Non caruerunt suspicione oppressi Ciceronis Cæsar & Pompejus. Hoc sibi contraxisse videbatur Cicero, quod inter xx viros dividendo agro Campano esse noluisse. Idem intra biennium, fera Cn. Pompeii cura, ⁵ verum ut cœpit interrita, votisque Italiæ ac decretis senatus, virtute atque actione Annii Milonis trib. pleb. dignitati patriæque restitutus est. Neque post Numidici exfilium aut reditum, quisquam aut expulsus invidiosus, aut receptus est lætius. Cujus domus, quam infeste à Clodio disjecta erat, tam speciose à senatu restituta est. Idem P. Clodius ⁶ in senatu, sub ⁷ honorificentissimo ministerii titulo, M. Catonem à rep. relegavit. quippe legem tulit, ut is ⁸ quæstor cum jure prætorio, adjecto etiam quæstore, mitteretur in insulam Cyprum, ad spoliandum regno Ptolemæum, omnibus morum vitiis eam contumeliam meritum. Sed ille, sub adventum Catonis, vitæ suæ vim intulit: unde pecuniam longe sperata majorem Cato Romam retulit. cujus integritatem ⁹ laudari, nefas est: insolentia pæne argui potest, quod una cum

COSS.

¹ Ita editum à Rhenano, Grypho, Aliisque; quibus adsentit Voss. Transiret vulgo. ² Sic Ald. Alique. DAMNATUM Rhen. è MS. ³ ET AQUA &c. Rhen. è MS. ⁴ Ita bene à Grypho, Marneffio, Aliisque editum; nec quidquam mutandum esset Voss. CALAMITATE Rhen. è MS. Alique. ⁵ Sic Urs. Lips. Scheg. Alique. VERUM ET CUPIT INTERITA Rhen. è MS. Verum & cupito inieritu Rhenani senol. Verum & cupiti interrita ex con.ectura Heinsii. ⁶ Cujacius, alique viri eruditi, id in senatu, ab aliena manu esse arbitrantur: illud retinere posse existimat Voss. In tribunatu dedisse Velleium opinatur Heins. ⁷ Honorificentissimi Lips. ⁸ Quæstor Ald. Patean. Quæstorius Lips. Ad hunc modum habet Rhen. è MS. UT IS QUÆSTOR CUM JURE PRÆTORIO ADJECTO. ETIAM QUÆSTOR EMITTERETUR &c. ⁹ Non laudari Ald. cui haud astipulantur viri eruditi.

Coss. ac senatu effusa civitate obviam, cum per Tiberim subiret navibus, ¹ non ante iis egressus est, quam ad eum locum pervenit, ubi erat exponenda pecunia.

CAP. XLVI. Cum deinde ² immanes res, vix multis voluminibus explicandas, C. Cæsar in Gallia ageret; nec contentus plurimis ac felicissimis victoriis, innumerabilibusque ³ cæsis & captis hostium millibus, etiam in Britanniam trajecisset exercitum, alterum pæne imperio nostro ac suo quærens orbem: ⁴ invictum par consulum Cn. Pompejus & M. Crassus, alterum iniere consulatum; qui neque petitus honeste ab his, neque probabiliter gestus est. Cæsari ⁵ lege, quam Pompeius ad populum tulit, prorogata in idem spatium temporis provinciæ: Crasso bellum Parthicum ⁶ in animo molienti, Syria decreta. qui vir, cetera sanctissimus immunisque voluptatibus, neque in pecunia neque in gloria concupiscenda aut modum norat, aut capiebat terminum. hunc proficiscentem in Syriam diris cum ominibus, tribuni pleb. frustra retinere conati. quorum execrationes si in ipsum tantummodo valuissent, ⁷ vile imperatoris damnum salvo exercitu fuisset reip. Transgressum Euphraten Crassum petentemque Seleuciam, ⁸ circumfusus immanibus copiis equitum, rex Orodes una cum parte majore Romani exercitus interemit. reliquias legionum C. Cassius, atrocissimi mox auctor facinoris,

I 2

ris,

1 Ita restituit Ald. NON ANTE IS EGRESSUS &c. Rhen. è MS. Lips. Voss.
2 IMMANEIS Rhen. è MS. 3 Ita Bur. è MS. CÆSIS AC CAPTIS HOSTIUM MILIBUS Rhen. è MS. 4 Ita Rhenani schol. VICTUS PARS CONSULUM Rhen. è MS. Ve. us par consulum Urs. Forte invisum, aut invictum Acid. Inclutum par Lips. Heins. Vincum par legi posse arbitratur Voss. 5 LEGEM Rhen. è MS. 6 Jam molienti Latinus sc. Postus & jam animo volventi. Heins. 7 Ita Lips. Heins. Aliique. UTILE Rhen. è MS. 8 CIRCUMFUSOS Rhen. è MS. Forte circumfufum Voss. Circumfusus pro se circumfundentibus poni observat Heins. quo nihil magis obvium apud scriptores melioris notæ.

ris, tum quæstor, conservavit; Syriamque adeo in P. R. potestate retinuit, ut transgressos in eam Parthos, felici rerum eventu fugaret ac funderet.

CAP. XLVII. Per hæc, insequentiaque, & quæ prædiximus tempora, amplius ¹ cccc hostium à C. Cæsare cæsa sunt, plura capta. pugnatum sæpe directæ acie, sæpe in ² agminibus, sæpe eruptionibus: bis penetrata Britannia. novem denique æstatibus vix ulla non iustissimus triumphus emeritus. ³ Circa Alesiam vero tantæ res gestæ, quantas audere vix hominis; perficere, pæne nullius, nisi Dei, fuerit. ⁴ Septimo ferme anno Cæsar morabatur in Gallis, cum medium jam ⁵ ex invidia potentiæ male cohærentis inter Cn. Pompejum & C. Cæsarem concordiæ pignus, Julia uxor Magni decessit; atque omnia inter destinatos tanto discrimini duces dirimente fortuna, filius quoque parvus Pompeii, Julia natus, intra breve spatium obiit. Tum in gladios cædesque civium furente ambitu, cujus neque finis reperiebatur, nec modus, tertius consulatus soli Cn. Pompeio, etiam adversantium antea dignitati ejus judicio delatus est. cujus ille honoris gloria, veluti reconciliatis sibi optimatibus, maxime à C. Cæsare alienatus est. sed ejus consulatus omnem vim in ⁶ coërcitionem ambitus ⁷ exercuit. Quo tempore P. Clodius à Milone candidato consulatus, ⁸ exemplo inutili, factò salutari reip. circa Bovillas

¹ DCCC Lips. CCCC molit Voss. ² In delendum censet Lips. ³ Ita Bur. è MS. CIRCA ALESIAM VERO TANTÆ RES, QUANTAS &c. Rhen. è MS. Circa Alexiam &c. Alii. ⁴ Septimum fere annum Lips. ⁵ Ita restituit Lips. EX INVIDIA PONTI AC CAMILLÆ COHÆRENTIS Rhen. è MS. EX INVIDIA PONTI, male cohærentis Rhenani schol. PONTIÆ CAMILLÆ COHÆRENTIS Bur. è MS. EX INVIDIA Pompeii male cohærentis &c. Vulgo. EX INVIDIA potentiæ æmulæ, cohærentis &c. Grat. Forte ex invidia potentiæ, ac æmulatu cohærentis &c. Heins. ⁶ Ita Bur. è MS. COERCITIONEM Rhen. è MS. ⁷ Exercuit Lips. ⁸ Ita Urs. Aliique. EXEMPLO INUTILITER FACTO, SALUTARI &c. Rhen. è MS. Exemplo inutili, interim factò salutari reip. Voss. Fortasse exemplo inutili, ceterum (vel verum) factò salutari reip. Heins.

Bovillas, contracta ex occurſu rixa, jugulatus eſt. Milonem reum non magis invidia facti, quam Pompeii damnavit voluntas. quem quidem M. Cato palam lata abſolvit ſententia. ¹ quam ſi maturius tuliſſet, non deſuiſſent, qui ſequerentur exemplum; probarentque eum civem occiſum, quo nemo pernicioſior reip. neque bonis inimicior vixerat.

CAP. XLVIII. Intra breve deinde ſpatium belli civilis exarſerunt initia: cum juſtiſſimus quiſque & à Cæſare & à Pompeio vellet dimitti exercitus. quippe Pompejus in ſecundo conſulatu Hiſpanias ſibi decerni voluerat, eaſque per triennium abſens ipſe ac præſidens urbi, per ² Afranium & Petrejum conſularem ac prætorium, legatos ſuos, adminiſtrabat; & iis qui à Cæſare dimittendos exercitus contende-
bant, ³ aſſentabatur; ⁴ iis, qui ab ipſo quoque, adverſabatur. qui ſi ⁵ ante biennium quam ad arma itum eſt, perfectis muneribus theatri & aliorum operum quæ ei circumdedit, graviffima tentatus valetudine deceſſiſſet in Campania (quo quidem tempore univerſa Italia vota pro ſalute ejus, primo omnium civium ſuſcepit) deſuiſſet fortunæ deſtruendi ejus locus, & quam apud ſuperos habuerat magnitudinem, inlibatam detuliſſet ad inferos. Bello autem civili, & tot, quæ deinde per continuos xx annos conſecuta ſunt, malis, non alius majorem flagrantioſioremque, quam C. Curio trib. pleb. ſubjecit facem: vir nobilis, eloquens, audax, ſuæ alienæque & fortunæ & pudicitæ prodigus, homo ingenioſiſſime nequam, & facundus malo publico. ⁶ cujus animo, voluptatibus vel libidinibus

¹ QUI SI &c. Rhen. è MS. Cui, ſi maturius &c. ex conjectura Heinfii.
² AFRANIUM Rhen. è MS. AFRICANIUM Bur. è MS Africanum, vel Afranium ex Bur. conjectura. ³ Aſſentiebatur Lipſ. ⁴ Ita Bur. è MS. Voff. Alique Iis qui ab ipſo, adverſabatur Vulgo. IIS QUI DIMITTENDOS AB IPſOQUE ADVERſABATUR Roen. è MS. ⁵ Ex fide hiſtoria, ante annum malit Lipſ. ⁶ Sic vulgo. Hujus &c. Rhen. è MS. Cujus omnino &c. Acid. Cujus animi voluntatibus &c. neque civitates ſufficere &c. Lipſ.

dinibus, neque opes ullæ, neque cupiditates sufficere possent. hic primo pro Pompeii partibus, id est, ut tunc habebatur, pro rep. mox simulatione contra Pompejum & Cæsarem, sed animo pro Cæsare ¹ Itetit. id gratis an accepto ² centies HS fecerit, ut accepimus, in medio relinquemus. ad ultimum saluberrimas ³ & coalescentis conditiones pacis, quas & Cæsar iustissimo animo postulabat, & Pompejus æquo recipiebat, discussit ac rupit; unice cavente Cicerone concordiae publicæ. Harum præteritarumque rerum ordo ⁴ cum iustius aliorum voluminibus promatur, tum, uti spero, nostris explicabitur.

CAP. XLIX. Nunc proposito operi sua forma reddatur: si prius gratulatus ero Q Catulo, duobus Lucullis, Metelloque & Hortensio; qui cum sine invidia in rep. floruissent, eminuissentque sine periculo, ⁵ quieta, aut certe non præcipitata, ⁶ fatali ante initium bellorum civilium morte functi sunt. Lentulo & Marcello Coss. post urbem conditam ⁷ annis DCCIII, & anno LXXIIX, quam tu, M. Vinici, consulatum inires, bellum civile exarlit. Alterius ducis causâ melior videbatur, alterius erat firmior. Hic omnia speciosa, illic valentia. Pompejum senatus auctoritas, Cæsarem militum armavit fiducia. Consules senatusque ⁸ causæ, non Pompeio, summam imperii detulerunt.

Lips. Illa voluptatibus vel libidinibus à mala manu esse existimat Grut. Forre, cujus animo volutanti in suis velut libidinibus neque opes &c. Fuit & cum castigari posse opinarer, cujus animo involuto suis velut libidinibus. *Postu* & cujus animo volutanti in libidinibus. *Heins.* 1 RESTITIT Rhen. è M.S. 2 Trecenties Ald. Sexcenties Lips. 3 Tò & tollendum censet Heins. 4 Ita Rhen. è M.S. & Voss. Cum iustis aliorum voluminibus promitur *Vulgo.* 5 Quietâ eâ, aut &c. uti ad remp. referas. *Lips.* 6 Fatale ante initium &c. Grut. Sed nihîl mutandum ex sententia Vossii; quem vide. 7 Sic vulgo. ANNIS ACCIII. & LXXVIII. QUAM TU &c. Rhen. è M.S. Legendum inquit Bur. Post urbem conditam annis A. CC. III. & annos LXXVIII. quam tu &c. & ante septuaginta octo scribit Lips. Authentici libri scripturam, & LXXVIII, quam tu &c. reponendum censet Voss. quam, & hic, & alibi, posito pro antequam 8 Causâ nominis Pompeio Lips. Causæ nomine Pompeio Joh. Fred. Gronov. nihil immutandum existimat Heins.

detulerunt. Nihil relictum à Cæsare, quod servandæ pacis causâ tentari posset : nihil receptum à Pompeianis. ¹ cum alter consul iusto esset ferocior ; Lentulus vero salva rep. salvus esse non posset ; M. autem Cato moriendum ante, quam ullam conditionem civis accipiendam reip. contenderet : vir antiquus & gravis Pompeii ² partes laudaret magis, prudens sequeretur Cæsaris ; & illa gloriosa, hæc terribiliora duceret. Ut deinde, spretis omnibus, quæ Cæsar postulaverat, ³ tantummodo contentus cum una legione titulum retinere provinciæ ; privatus in urbem veniret, & se in petitione consulatus suffragiis P. R. committeret, decrevere : ratus bellandum Cæsar, cum exercitu Rubiconem transiit. Cn. Pompejus consulque & major pars senatus, relicta urbe, ac deinde Italia, transmisere Dyrrhachium.

CAP. L. At Cæsar Domitio legionibusque Corfinii, quæ una cum eo fuerant, potitus, duce, aliisque qui ⁴ voluerant abire ⁵ ad Pompejum, sine dilatione dimissis, persecutus Brundisium, ita ut appareret, malle, integris rebus & conditionibus, finire bellum, quam opprimere ⁶ fugientes, cum transgressos reperisset Coss. in urbem revertit : redditæque ratione consiliorum suorum in senatu & in concione, ac miserrimæ necessitudinis, cum alienis armis ad arma compulsus esset, Hispanias petere decrevit. Festinationem itineris ejus aliquamdiu morata Massilia est, fide melior, quam consilio prudentior : intempestive principalium armorum arbitria captans, quibus hi se debent interponere, qui non parentem coercere possunt.

1 CUM ALTERO COS. &c. Rhen. è MS. 2 PARTEIS Rhen. è MS.
3 Ita Gryphio. Stephano, aliisque editum. TANTUMMODO &c. PRIVATUS-
QUE IN URBE VENIRE, ET SE &c. COMMITTERE DECREVERE Rhen. è MS.
Committere decreverit Rhenani schol. Committere decreverat Bur. con-
jectura. Hac usque ad verbum ratus parenthesi includit Ald. equique commit-
tere decreverat. 4 VENERANT Rhen. è MS. 5 Ad Pompejum dimissis
sine dilatione persecutus &c. Acid. 6 FUGIENTEIS Rhen. è MS.

funt. Exercitus deinde, qui sub ¹ Afranio consulari ac Petreio prætorio fuerat, ipsius adventus vigore ac fulgore occupatus, se Cæsari tradidit. uterque legatorum & quisquis cuiusque ordinis sequi eos voluerat, remissi ad Pompejum.

CAP. LI. Proximo anno, cum Dyrrhachium ² ac vicina ei urbi regio castris Pompeii teneretur (qui accitis ex omnibus transmarinis provinciis legionibus, equitum ac peditum auxiliis, ³ regumque & tetrarcharum simulque dynastarum copiis, immanem exercitum confecerat, & mare præsidis classium, ⁴ ut rebatur, seferat, quo minus Cæsar legiones posset transmittere) sua & celeritate, & fortuna C. Cæsar usus nihil in mora habuit, ⁵ quo minus eo, cum vellet, ipse exercitusque classibus perveniret, & primo pæne castris Pompeii sua jungeret, mox etiam obsidione munimentisque eum complecteretur. Sed inopia obfidentibus, quam obfessis, erat gravior. Tum Balbus Cornelius excedente humanam fidem temeritate, ingressus castra hostium, sæpiusque cum Lentulo conlocutus, Cos. dubitante quanti se venderet, illis incrementis fecit viam, quibus ⁶ non Hispaniensis natus, sed Hispanus in triumphum & pontificatum adfugeret, fieretque ex privato consularis. Variatum deinde præliis

¹ AFRICANO Rhen. è MS. AFRICANIO Bur. è MS. erasis 1 & c mediis litteris: unde legendum opinatur Afranio. ² Sic vulgo. AC VICINA &c. CASTRIS POMPEIO RETINETUR Rhen è MS. AC VICINIA &c. CASTRIS POMPEIO RETINETUR. Bur. è MS. ultima litera in Pompeio punito deletis superscripta. Castris Pompeio retineretur Voss. Fuit à Velleio castris Pompeii obtineretur. Heins. ³ REGUMQUE TETRARCHARUM Rhen. è MS. ⁴ Ita Rhenani schol. UIREBATUR Rhen. è MS. ⁵ Ita ex emendatione Vossii. QUO MINUS ET CUM VELLEI Rhen. è MS. Alique. Quo minus, & quo vellet Acid. ⁶ Ita restituit Lips. NON HISPANIÆ ASIÆ NATUS, SED &c. Bur. è MS. Aliæve Rhenani schol. Non Hispaniæ suæ natus &c. Bur. conjectura. Non Hispaniæ suæ natus esset Ald. Non Hispaniæ Gadibus natus, sed &c. Alii. Sic loci emendationem tentat Acid. Quibus homo Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. vel quibus homo Hispanus, & Hispaniæ Gadibus natus, in triumphum &c. Non Hispaniæ suæ notus legendum censet Poppa.

præliis, sed uno longe magis Pompeianis prospero, quo graviter impulsi sunt Cæsaris milites.

CAP. LII. Tum Cæsar cum exercitu fatalem victoriæ suæ Thessaliam petiit. Pompejus longe diversa aliis fuadentibus (quorum plerique hortabantur, ut in Italiam transmitteret: neque Hercules quidquam partibus illis salubrius fuit: alii, ut bellum traheret, ¹ quod dignatione partium in dies ipsis magis prosperum fieret) usus impetu suo hostem secutus est. Aciem Pharsalicam & illum cruentissimum ² Romano nomini diem, tantumque utriusque exercitus profusum sanguinis, & ³ conlisa inter se duo reip. capita, ⁴ effossumque alterum Romani imperii lumen, tot talesque Pompeianarum partium cæsos viros, non recipit enarranda hic scripturæ modus. Illud notandum est: ut primum C. Cæsar inclinatam vidit Pompeianorum aciem, neque prius neque antiquius quidquam habuit, ⁵ quam in omnes partes (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret. Pro Diis immortales, quod hujus voluntatis erga Brutum suæ postea vir tam mitis pretium tulit! Nihil illa victoria mirabilius, magnificentius, clarius fuit, quando neminem nisi acie consumptum, civem patria desideravit: sed munus misericordiæ ⁷ corrumpit pertinacia;

K

cia ;

¹ Ita à Gryphio, Schegkio, Aliisque editum. QUOD DIGNATIONI PARTIUM INDIES IPSIS &c. Rhen. è MS. QUOD DIGNATIONI PARTEM IN DIE IPSIS Bur. è MS. Ipsi legendum putat Bur. ut ad Pomp. referatur. Forte scribendum, quod dignationi partium, indiem ipsi &c. Voss. Quod dilationi partium &c. Rob. Titius. ² ROMANI NOMINI Bur. è MS. Romani nominis Bur. conjectura. ³ Sic vulgo. CONSILIO Rhen. è MS. Commissa Rhenani schol. Consiliunt Bur. conjectura. ⁴ Ita Rhen. è MS. Effusumque Alii. ⁵ QUAM IN OMNEIS &c. Rhen. è MS. Quam ut omnes partes (ut militari verbo ex consuetudine utar) dimitteret Lips. Quam omnes partes &c. Voss. Aliique. Forsan quam indemnes partes &c. posui & incolumes: sed alterum magis adlubescit. & max forte legendum ut militari & verbo nec consuetudine utar. Heins. ⁶ Ita Rhenani schol. POST EAM Rhen. è MS. ⁷ Ita Rhenani schol. CORRUMPT Rhen. è MS.

cia; ¹ cum libentius vitam victor jam daret, quam victi acciperent.

CAP. LIII. Pompejus profugiens cum duobus Lentulis consularibus, Sextoque filio, & Favonio prætorio, ² quos comites ei fortuna adgregaverat, aliis ut Parthos, aliis ut Africam peteret, in qua fidelissimum partium suarum haberet regem Jubam, suadentibus, Ægyptum petere proposuit, memor beneficiorum, quæ in patrem ejus Ptolemæi, qui tum puero quam juveni propior regnabat, Alexandria contulerat. Sed quis in adversis beneficiorum servat memoriam? aut quis ullam calamitosi debere putat gratiam? aut quando fortuna non mutat fidem? Misi itaque ab rege, qui venientem Cn. Pompejum (is jam à Mytilenis Corneliam uxorem receptam in navem, fugæ comitem habere cœperat) consilio Theodoti & ³ Achillæ exciperent, hortarenturque ut ex oneraria in eam navem, quæ obviam processerat, transcenderet. quod cum fecisset, princeps Romani nominis, imperio arbitrioque Ægyptii mancipii, C. Cæsare, P. Servilio Coss. jugulatus est. Hic post tres consulatus & totidem triumphos, domitumque terrarum orbem, sanctissimi ac præstantissimi viri, in id evecti super quod adscendi non potest, duodeviginti annorum agentis, pridie natalem ipsius, vitæ fuit exitus: ⁴ in tantum in illo viro à se discordante Fortuna, ut cui modo ad victoriam terra defuerat, deesset ad sepulturam. Quid aliud quam
nimum

¹ Ita ex Bur. conjectura. CUM LIBENTIVS VITAM VICTORIAM DARE &c. Rhen. & MS. Victores darent Rhenani schol. ² Ita Rhen. & MS. Scheg. Lips. Quos, victore Cæsare, comites ei fortuna &c. Ald. Quos victores darent ei comites fortuna aggregaverat legunt nonnulli; ut & Popma qui verba parentesi includit. Id autem in errorem eos induxit, quod in Edit. Basil. variis ista lectio victores darent. quæ pertinet ad illa victoriam dare, & regione & comites in alio versu perperam posita est: ut optime admonuit Bur. ³ Ita Rhen. & MS. ACHILI Bur. & MS. ⁴ Intantum Bur. conjectura.

nimum occupatos dixerim, ¹ quos in ætate & tanti
& pæne nostri sæculi ² viri fefellit quinquennium?
cum à C. Atilio & Q. Servilio Coss. ³ tam facilis effet
annorum digestio. quod adjeci, non ut arguerem,
sed ne arguerer.

CAP. LIV. ⁴ Non fuit major in Cæsarem, quam in Pompejum fuerat, regis eorumque, quorum is auctoritate regebatur, fides. quippe cum venientem eum tentassent insidiis, ac deinde bello laceßere auderent, utrique summo imperatorum, ⁵ alteri superstiti meritis poenas luere suppliciis. Nusquam erat Pompejus corpore, ⁶ adhuc ubique nomine: quippe ingens partium ejus favor bellum excitaverat ⁷ Africum. quod ciebat rex Juba, & Scipio, vir consularis, ante biennium, quam exstingeretur Pompejus, lectus ab eo ⁸ focer, eorumque copias auxerat M. Cato, ingenti cum difficultate itinerum ⁹ locorumque inopia, perductis ad eos legionibus: qui vir, cum summum ei ¹⁰ à militibus deferretur imperium, ¹¹ honoratori parere maluit.

CAP. LV. Admonet promissæ brevitatis fides, quan-
to omnia transcurfu dicenda sint. Sequens fortunam
K 2 suam

I QUOS IN ÆTATEM Rhen. è MS. 2 Principis viri legit Urfsin. 3 TAM FELIX Rhen. è MS. An fuit, tam non fallax? Lipsf. 4 NON FUIT NON MAJOR Bur. è MS. Non fuit tamen major Bur. conjectura 5 Suspicetur aliquis membrum deesse, alteri mortuo: cui recte subjunctum, alteri superstiti. Etiam meritis melius quam meritis Lipsf. 6 Ita à Gryphio, Marneſio, Stephano, Aliisque editum. ADHUC UBIQUE IUBÆ NOMINE Rhen. è MS. Adhuc ubique vivens (aut vicens) nomine Ald. Titius legit ubique ibat nomine. Ubique vivebat nomine referiſſit Lipsf. Adhuc ubi ubique nomine Ald. quasi ſic fere dictum ut, longe longoeque. Fors fuerit tamen, adhuc ubique vivebat è nomine. poſſet & ubique jubar è nomine: niſi hoc poeticum nimis. Heinf. Sed proculdubio vox jubæ (ut obſervavit Cl. Putean.) à verſu ſequenti in hunc locum irrepiſſit. 7 In editione Rhenani τῷ Africum præſigitur aſterifcus, quem de'endum cenſet Bur. 8 Ita Bur. è MS. SACER Rhen. è MS. 9 Aquarumque Alii. Liquorumque Voſſ. ſed nihil mutandum opinatur Heinf. 10 Ita Bur. è MS. AMBITUS Rhen. è MS. Ab illis Urſ. 11 Ita ex Bur. conjectura. PARARE Rhen. è MS.

suam Cæsar, pervectus in Africam, quam occiso Curi-
one, Julianarum duce partium, Pompeiani obtine-
bant exercitus, ibi primo ¹ varia fortuna, mox pu-
gnavit sua; inclinataque hostium copiarum. Nec diffi-
milis ibi adversus victos, quam in priores, clementia
Cæsaris fuit. Victorem Africani belli C. Cæsarem
gravius excepit Hispaniense, (nam victus ab eo Phar-
naces vix quidquam gloriæ ejus ² adstruxit) quod
Cn. Pompejus Magni filius, adulescens impetus ad
bella maximi, ingens ac terribile conflaverat: undi-
que ad eum adhuc paterni nominis magnitudinem
sequentium, ex toto orbe terrarum auxiliis conflu-
entibus. Sua Cæsarem in Hispaniam comitata fortu-
na est, sed nullum umquam atrocius periculosiusque
ab eo initum prælium, adeo ut plus quam dubio Mar-
te, descenderet equo, consistensque ante recedentem
suorum aciem increpita prius fortuna, quod se in
eum servasset exitum, denunciaret militibus, vesti-
gio se non recessurum: proinde viderent quem &
quo loco imperatorem deserturi forent. verecundia
magis quam virtute ³ acies restitutæ sunt, à duce
quam à milite fortius. Cn. Pompejus, gravis vulnere
inventus inter solitudines avias, interemtus est. La-
bienum Varumque acies abstulit.

CAP. LVI. Cæsar ⁴ omnium victor, regressus in
urbem, quod humanam excedat fidem, omnibus, qui
contra se arma tulerant, ignovit, ⁵ magnificentissimis-
que gladiatorii muneris, naumachiæ, & equitum pe-
ditumque, simul elephantorum certaminis spectacu-
lis,

¹ Ita restituit Lips. VARIA FORTUNAM EXPUGNAVIT VIA Rhen. è MS. Varia fortuna, mox pugna vicit. Ald. ² Adstruxerit Lips. ³ Ita Rhen. è MS. ACIES RESTITUTÆ C. A. duce &c. Bur. è MS. Aliique. Acies restitutæ, cæterum à duce &c. Ald. Sed à duce Voss. Aliique. Acies restituta, ac à duce, quam à milite fortius rescribi jubet Heinss. ⁴ Tò omnium tollendum consuet Heinss. Forte omnium profluxit ex tum de-
mum. Idem. ⁵ Ita ex conjectura Burerii. MAGNIFICENTISSIMIS GLA-
DIATORII &c. Rhen. è MS.

lis, epulique per multos dies dati celebratione, replevit eam. Quinque egit triumphos. Gallici apparatus ex ¹ citro, Pontici ex acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore, Hispanientis argento rasili constitit. Pecunia ex manubiis lata paulo amplius ² sexies millies H-S. Neque illi tanto viro, & tam clementer ³ omnibus victoriis suis uso, plus quinque mensium principalis quies contigit. quippe cum mense Octobri in urbem revertisset; Idibus Martiis conjurationis auctoribus Bruto & Cassio, quorum alterum promittendo consulatum non obligaverat, contra differendo Cassium offenderat; adjectis etiam ⁴ confiliariis cædis familiarissimis omnium, & fortuna partium ejus in summum ⁵ evectis fastigium, D. Bruto & C. Trebonio aliisque clari nominis viris, interentus est. cui magnam invidiam ⁶ conciliarat. M. Antonius, omnibus audendis paratissimus, consulatus collega, imponendo capiti ejus Lupercalibus sedentis pro Rostris insigne regium, ⁷ quod ab eo ita repulsum erat, ut non offensus videretur.

CAP. LVII. Laudandum experientia consilium est Panfæ atque Hirtii: qui semper prædixerant Cæsari, ut principatum armis quæsitum armis teneret. Ille dictitans, mori se quam timeri malle, dum clementiam quam præstiterat, expectat, incautus ab ingratis occupatus est. ⁸ cum quidem plurima præfagia atque indicia Dii immortales futuri obtulissent periculi.

¹ Alii cum Torrentio ad Suetonii Julium cedro legendum arbitrantur. Sed antiquam lectionem retinendam suadet Voss. quem vide. ² Sexagies millies reponendam censet Hotoman. MILIES, MILIA &c. cum simplici l ubique habet Rhen. è MS. ³ Ita magno librorum consensu. OMNIBUS USO Rhen. è MS. OMNIBUS VICTORIBUS SUIS USO Bur. è MS. ⁴ Conficiis aliis cædis Lips. Conficiis variis cædis ex correctione Heinsii. ⁵ REVECTIS Rhen. è MS. ⁶ Tossu & concitavit: sed nec alterum damno. Heins. ⁷ Ita Rhennani schol. QUOD AB EO ID REPULSUM ERAT, UT NON OFFENSUM &c. Rhen. è MS. Tò offensum ad insigne regium referendum censent nonnulli. Quod ab eo ideo repulsum erat &c. legendum existimat Bur. An, quod ab eo quidem repulsum erat? Heins. ⁸ CUM QUIDEM PLURIMI &c. Bur. è MS.

riculi. nam & haruspices præmonuerant, ut diligentissime Iduum Martiarum caveret diem; & uxor Calpurnia territa nocturno visu, ut ea die domi subsisteret, orabat: ¹ & libelli conjurationem nuntiantes dati, ab eo neque protinus lecti erant. Sed profecto ineluctabilis fatorum vis, ² cujuscumque fortunam mutare constituit, consilia corrumpit.

CAP. LVIII. Quo anno id patravere facinus ³ Brutus & C. Cassius, prætores erant; D. Brutus Cos. designatus. Hi una cum conjurationis globo, stipati gladiatorum D. Bruti manu, Capitolium occupavere, cum Cos. Antonius (quem cum simul interimendum censuisset Cassius, testamentumque Cæsaris abolendum, Brutus repugnauerat; dictitans, nihil amplius civibus præter tyranni, ita enim appellari Cæsarem facto ejus expediebat, petendum esse sanguinem) convocato senatu, cum jam Dolabella, quem substituturus sibi Cæsar designaverat Cos. fasces atque insignia ⁴ corripuisset consularia, velut pacis auctor, liberos suos obsides in Capitolium misit, fidemque descendendi tuto interfectores Cæsaris dedit: & illud decreti Atheniensium celeberrimi exemplum, relatum à Cicerone, oblivionis præteritarum rerum, decreto patrum comprobatum est.

CAP. LIX. Cæsaris deinde testamentum apertum est, quo C. Octavium, nepotem sororis suæ Juliæ adoptabat. de cujus origine, ⁵ etiam si præventis, & pauca

¹ *Scribe*, libelli conjurationem nuntiantes dilati ab eo, neque protinus lecti erant. *Tessis* & libelli conjurationem nuntiantes dati, neque ab eo protinus lecti. *Heins.* ² *Ita Lips.* Aliique. Cujus quom fortunam &c. *Rhen.* è MS. Cujus cum fortunam *Bur.* è MS. Cujus fortunam &c. *legit Ald.* Cujusque fortunam &c. *Grut.* ³ *Reñius sit* M. Brutus & C. Cassius. *Heins.* ⁴ *Corripuisset*, cos. velut &c. *Rhen.* è MS. ⁵ *Sic vulgo.* Etiam si præventis, tamen pauca &c. *Ald.* Etiam si præventis, at pauca *Lips.* Etiam si perveteri, & pauca *Urs.* Etiam si properanti, heic pauca &c. *Acid.* ETIAMSI *PRÆVENIT ET PAUCA DICENDA SUNT *Rhen.* è MS. Hanc lectionem tuetur *Voss.* quem vide. Etiam si præriter &c. *reponendum censet Heins.*

pauca dicenda sunt. Fuit C. Octavius, ut non patria, ita admodum speciosa equestri genitus familia, gravis, sanctus, innocens, dives. Hic prætor inter nobilissimos viros creatus, primo loco, cum ei dignatio Julia genitam ¹ Atiam conciliaffæt uxorem, ex eo honore fortitus Macedoniam, appellatusque ² in ea imperator, decedens ad petitionem consulatus obiit, prætextato relicto filio. quem C. Cæsar, major ejus avunculus, educatum apud Philippum vitricum, dilexit ut suum, natumque annos ³ XIX, Hispanienfis militiæ adsecutum se postea comitem habuit, numquam aut alio usum hospitio, quam suo, aut alio vectum vehiculo: pontificatusque sacerdotio puerum honoravit. Et ⁴ pacatis bellis civilibus, ad erudendum liberalibus disciplinis ⁵ singularis indolem juvenis, Apolloniam eum in studia miserat, mox belli Getici ac deinde Parthici habiturus commilitonem. Cui ut est nunciatum de cæde avunculi, cum protinus ex vicinis legionibus ⁶ centuriones suam suorumque militum operam ei pollicerentur, neque eam spernendam ⁷ Salvidienus & Agrippa dicerent; ille festinans pervenire in urbem, omnem ⁸ ordinationem & necis & testamenti Brundisii comperit. Cui adventanti Romam, immanis amicorum occurrit frequentia: & cum intraret urbem, Solis orbis super caput ejus, curvatus æqualiter rotundatusque, in colorem arcus, ⁹ veluti coronam tanti mox viri capiti imponens, conspectus est.

CAP.

¹ ACCIAM Rhen. è MS. ² IN EAM Rhen. è MS. Ex ea Urs. ³ Hispanienfi militia Lipsf. sed nihil mutandum censent Voss. & Heinf. ⁴ Sic vulgo. PATRATIS Rhen. è MS. Patratiss Ald. Peraëtis Alti. ⁵ Superiora requirunt singularis juvenem indolis. Heinf. ⁶ CENTURIONES SUAS, SUORUMQUE MILITUM OPERAM EI POLLICERENTUR Rhen. è MS. POLLICENTUR Bur. è MS. ⁷ Ita legendum existimant Voss. Aliique, non Salvidienus, ut ediderat Aldus ⁸ Alii ordinantem. Wecheliana editio ordinem. sed non video, cur vetus lectio mutari debeat. Voss. ⁹ VELUT Rhen. è MS.

CAP. LX. Non placebat ¹ Atiæ matri Philippoque vitrico, adiri nomen invidiosæ fortunæ Cæsaris: sed adferebant salutaria reip. terrarumque orbis fata conditorem conservatoremque Romani nominis. Sprevit itaque ² cælestis animus humana consilia; & cum periculo potius summa, quam tuto humilia, proposuit sequi; maluitque avunculo & Cæsari de se, quam vitrico ³ credere; dictitans, nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus, ⁴ semetipsum videri indignum. Hunc protinus Antonius Cos. superbe excipit; (neque is erat contemptus, sed metus) vixque admissio in Pompeianos hortos, loquendi secum tempus dedit; mox etiam, velut insidiis ejus petitus, scelestè insimulare cœpit: in quo turpiter deprehensa ejus vanitas est. Aperte deinde Antonii ac Dolabellæ consilium ad nefandam dominationem erupit furor. HS ⁵ septies millies, depositum à C. Cæsare ad ⁶ ædem Opis, occupatum ab Antonio, ⁷ actorum ejusdem, insertis falsis, civitatibusque, corruptis, commentariis. ⁸ Atque omnia pretio ⁹ temperata, vendente remp. Cos. Idem provinciam D. Bruto designato Cos. decretam, Galliam occupare statuit; Dolabella transmarinas decrevit sibi: interque naturaliter dissimillimos, ac diversa ¹⁰ volentes, crescebat odium. eoque C. Cæsar juvenis ¹¹ quotidianis Antonii petebatur insidiis.

CAP. LXI. Torpebat oppressa dominatione Antonii

¹ ACCIÆ Rhen. è MS. ² COELESTIS Rhen. è MS. alibi CAELESTIS habet. Dubitatum jam olim super hujus nominis Orthographia indicat Val. Probus libro de notis. ³ CEDERE Rhen. è MS. ⁴ Sibimetipsum Urs. ⁵ Septies delendum censet Junius. ⁶ T^o ÆDEM expungit Lips. sed septies à Velleio esse existimat. ⁷ Ita restituit Heins. ACTORUM EJUSDEM INSERTIS FALSIS, CIVITATIBUSQUE CORRUPTIS, COMMENTARIIS Rhen. è MS. Actorum ejusdem, insertis falsis sublatisque, corruptis commentariis Ald. Insertis falsis civitatibus, corruptisque commentariis Urs. Insertis falsis, indubitateque corruptis commentariis Alti. Actorum ejusdem, insertis falsis, commutatisque & corruptis, commentariis Lips. ⁸ Itaque vel adeoque malit Acid. ⁹ Ursino & Puteano temperata videtur reponendum. Temperata rescribendum censet Heins. ¹⁰ VOLENTEIS Rhen. è MS. ¹¹ COTIDIANIS Rhen. è MS.

tonii civitas : indignatio & dolor omnibus , vis ad resistendum nulli aderat : cum C. Cæsar, ¹ XVIII^m annum ingressus , mira ausus , ac summa consecutus , privato consilio , majorem senatu pro rep. animum habuit. primumque à ² Calatia, mox à Cafilino veteranos excivit paternos. Quorum exemplum secuti alii, ³ brevi in formam justi coire exercitus. mox cum Antonius occurrisset ⁴ exercitui, quem ex transmarinis provinciis Brundisium venire jussèrat, legio Martia & Quarta, cognita & senatus voluntate & tanti juvenis indole, sublati signis ad Cæsarem se contulerunt. Eum senatus , honoratum equestri statua, quæ hodieque in Rostris posita ætatem ejus scriptura indicat (qui honor non alii, per ccc annos, quam L. Sullæ & Cn. Pompeio & C. Cæsari contigerat) ⁵ proprætore, una cum Coss. designatis Hirtio & Pansa, bellum cum Antonio gerere jussit. ⁶ Id ab eo annum agente ⁷ vicesimum, fortissime circa Mutinam administratum est ; & D. Brutus obsidione liberatus ; Antonius turpi ac nuda fuga coactus deserere Italiam : consulum autem alter in acie, alter post paucos dies ex ⁸ vulnere mortem obiit.

CAP. LXII Omnia ante quam fugaretur Antonius, honorifice à Senatu in Cæsarem exercitumque ejus decreta sunt, maxime auctore Cicerone : sed, ut recessit metus, erupit voluntas, protinusque Pompeianis partibus rediit animus. Bruto Cassioque provinciam, quas jam ipsi sine ullo S. C. occupaverant, decreta. laudati ⁹ quicumque his se exercitus tradidissent. omnia transmarina imperia eorum commissa

L

arbi-

¹ Ita cum Floro. XVIII^m Rhen è MS. Voss. Aliique. ² GALATIA Rhen. è MS. ³ Sic vulgo. IN BREVI IN FORMAM &c. Rhen. è MS. BREVI IN FORMA JUSTI COIRE EXERCITUS Tur. è MS. ⁴ Exercitu scribit Fopma. sed vulgatam lectionem omnino retinendam esse censet Voss. ⁵ Ita Robertellus. PRO P. R. Rhen. è MS. Proprætorem Ald. ⁶ Sic Urs. Aliique. Id de-
est in Edr. Rhenani. ⁷ Undevicesimum m'it Scheg. ⁸ VULNERE Rhen. è MS. ⁹ Quicumque hîc exercitus tradidissent Ald. Aliique.

arbitrio. quippe M. Brutus & C. Cassius, nunc metuentes arma Antonii, nunc ad augendam ejus invidiam, simulantes se metuere, testati edictis, libenter se vel in perpetuo exilio victuros, ¹ dum reip. constaret concordia, nec ullam belli civilis præbituros materiam, plurimum sibi honoris esse in conscientia facti sui, profecti urbe atque Italia, intento ac pari animo, sine auctoritate publica, provincias exercitusque occupaverant, & ubicumque ipsi essent, prætexentes esse remp. pecunias etiam, quæ ex transmarinis provinciis Romam ab quæstoribus deportabantur, à volentibus acceperant. quæ omnia Senatus decretis ² comprehensa & comprobata sunt. Et D. Bruto, ³ quod alieno beneficio viveret, decretus triumphus. Panfæ atque Hirtii corpora publica sepultura honorata. Cæsaris adeo nulla habita mentio, ut legati, qui ad exercitum ejus missi erant, juberentur summo eo milites adloqui. Non fuit tam ingratus exercitus, quam fuerat fenatus. nam, cum eam injuriam dissimulando ⁴ Cæsar ferret, negavere milites, sine imperatore suo ulla se audituros mandata. Hoc est illud tempus, quò Cicero, infito amore Pompeianarum partium, Cæsarem laudandum & tollendum censebat; cum aliud diceret, aliud intelligi vellet.

CAP. LXIII. Interim Antonius, fuga transgressus Alpes, ⁵ primo per colloquia repulsus à M. Lepido, qui pontifex maximus in C. Cæsaris locum furto creatus, decreta sibi Hispania, adhuc in Gallia morabatur: mox sæpius in conspectum veniens militum, cum & Lepido omnes imperatores forent meliores, & multis Antonius, dum erat sobrius, ⁶ per averfa castrorum

¹ Sic à Gryphio, Marnessio, & aliis editum DUM RESP. &c. Rhen. è MS.
² COMPRENSA Rhen è MS. ³ Qui alieno &c. Lips. Quom alieno &c. Ald. ⁴ CÆSARI Rhen è MS. ⁵ Primo spe colloquii repulsus Lips.
⁶ Sic vulgo. PER AVERSAM CASTRORUM PRORUTA VALLO &c. Rhen. è MS. Forte per averfam castrorum partem eruto vallo &c. Ald. Possit etiam

strorum proruto vallo militibus receptus est: qui titulo imperii cedebat Lepido, cum summa virium penes eum foret. Sub Antonii ingressum in castra Juventius Laterensis, vir vita ac morte consentaneus, cum acerrime fuisset Lepido, ne se cum Antonio hoste judicato jungeret, inritus consilii, gladio se ipse transfixit. Plancus deinde dubia, id est, sua fide, diu quarum esset partium secum luctatus, ac sibi difficile consentiens, & nunc adjutor D. Bruti, designati Cos. collegæ sui, senatuique se litteris venditans, mox ejusdem proditor; Alinius autem Pollio, ¹ firmus proposito & Julianis partibus fidus, Pompeianis adversus; uterque exercitus tradidere Antonio.

CAP. LXIV. D. Brutus, desertus primo à Planco, post etiam infidiis ejusdem petitus, paulatim relinquente eum exercitu fugiens, in hospitis cujusdam ² nobilis viri, nomine ³ Cameli, domo, ab iis, quos miserat Antonius, jugulatus est; justissimasque optime de se merito viro C. Cæsari pœnas dedit. ⁴ cujus cum primus omnium amicorum fuisset, interfector fuit, & fortunæ, ex qua fructum tulerat, invidiam in auctorem relegabat, censēbatque æquum, quæ acceperat à Cæsare, retinere: Cæsarem, ⁵ qui illa dederat, perisse. Hæc sunt tempora, quibus M. Tullius continuis actionibus æternas Antonii memoriæ inulsiit notas. sed hic fulgentissimo & cælesti ore, at ⁶ tribunus Canutius continua rabie lacerabat Antonium. Utrique vindicta libertatis morte stetit: sed

L 2

tribuni

etiam legi per averfam castrorum portam proruto vallo &c. Urs. Per averſa &c. proruto vallo à militibus &c. legendum existimat Heins. ¹ Firmus propositi Acid. ² Tō nobilis viri ab indicio exscriptorum esse existimat Grut. Ignobilis viri legendum esse conjicit Heins. ³ Capeni Scheg. Camelii Voss. ⁴ Sic vulgo. Cujus cum primis &c. Rhen. è MS. Cui cum in primis &c. ex conjectura Heinsii. ⁵ QUIA ILLA DEDERAT * PERIS Rhen. è MS. Quia illa dederat perisse (vel perire) Rhenani schol. Qui illa dederat, perire Alti. ⁶ TRIBUNUS CANNUTIUS Rhen. è MS. Forſan Tib. Canutius Ald.

tribuni sanguine commissa proscriptio ; ¹ Ciceronis, velut satiatio Antonio, ² poena finita. Lepidus deinde à senatu hostis judicatus est, ut ante fuerat Antonius.

CAP. LXV. Tum inter eum Cæsaremque & Antonium, commercia epistolarum ; & conditionum ³ jacta mentio, cum Antonius & subinde Cæsarem admoneret, quam inimicæ ipsi Pompeianæ partes forent ; & in quod jam emerissent fastigium : & quanto Ciceronis studio Brutus Cassiusque attollerentur ; denuntiaretque, se cum Bruto Cassioque, qui jam decem & septem legionum potentes erant, juncturum vires suas, si Cæsar ejus aspernaretur concordiam ; diceretque, plus Cæsarem patris, quam se amici ⁴ ultioni deberi. ⁵ igitur initur potentiae societas, & hortantibus orantibusque exercitibus, inter Antonium etiam & Cæsarem ⁶ facta affinitas ; cum esset privigna Antonii desponsa Cæsari. consulatumque iniiit Cæsar pridie, quam viginti annos impleret, x. Kalend. Octobres, cum collega Q. Pedio, post V. C. abhinc annis ⁷ dccix, ante lxxi quam tu, M. Vinici, consulatum inires. Vidit hic annus Ventidium, per quam urbem inter captivos Picentium in triumpho ductus erat, in ea consularem prætextam jungentem ⁸ prætoriae.

CAP. LXVI. Idem hic postea triumphavit. Furēte deinde Antonio, simulque Lepido, quorum uterque, ut prædiximus, hostes judicati erant, ⁹ cum ambo mallent sibi nuntiari quid passi essent, quam quid

¹ Ita restituit Lips. CICERONIS VEL SATIATIO &c. Rhen. è MS. atque hanc lectionem retinendam esse monent Grut. & Voss. alique viri eruditi.

² Poena finita scribendum existimat Heins. ³ Jacta mentio Bur. conjectura.

⁴ Sic Urs. Alique. ULTIONE Rhen. è MS. ⁵ * TUR INITA &c. Rhen. è MS. Igitur inita Rheiani sevol. Tum, vel tunc inita &c. Bur. conjectura. Igitur initur legendum putant Voss. & Heins. quasi in veteri codice existisset TUR INITUR : quod illi, nescio quo errore inducti, pro comperto habuerunt.

⁶ FACTA ADFINITAS Rhen. è MS. Pacta affinitas malit Heins. ⁷ accviii Rhen. è MS. dccxi Ald. ⁸ Ita Lips. Alique. PRÆTORIA Rhen. è MS. & Voss. ⁹ Ita Bur. è MS. QUOM AMBO MALLENT &c. Rhen. è MS.

quid ¹emeruissent, repugnante Cæsare, sed frustra adversus duos, instauratum Sullani exempli malum, proscriptio. Nihil tam indignum illo tempore fuit, quam quod aut Cæsar aliquem proscribere coactus est, ² aut ab ullo Cicero proscriptus est; abscissaque scelere Antonii vox publica est, cum ejus salutem nemo defendisset, qui per tot annos & publicam civitatis & privatam civium defenderat. Nihil tamen egisti, M. Antoni: (cogit enim excedere propositi formam operis, erumpens animo ac pectore indignatio) nihil, inquam, egisti, mercedem cælestissimi oris & clarissimi capitis ³abscissi numerando, auctoramentoque funebri ad conservatoris quondam reipub. tantique Cos. ⁴inritando necem. ⁵Rapuiſti tu M. Ciceroni lucem sollicitam, & ætatem senilem, & vitam ⁶miseriorem te principe, quam sub te triumviro mortem: famam vero gloriamque factorum atque dictorum adeo non abstulisti, ut auxeris. Vivit vivetque per omnem sæculorum memoriam. Dumque hoc vel forte vel providentia vel utcumque constitutum rerum naturæ corpus, quod ille pæne solus Romanorum animo vidit, ingenio complexus est, eloquentia inluminavit, manebit incolume: comitem ævi sui laudem Ciceronis trahet; omnisque posteritas illius in te scripta mirabitur, tuum in eum factum execrabitur; citiusque in mundo genus hominum, ⁷quam * cadet.

CAP.

¹ Demeruissent *Rhenani schol.* Meruissent *Alii.* ² AUT * BULLO *Rhen. è MS.* Ab illo, vel ab ullo *Rhenani schol.* ³ ABCISI, ASCISA &c. cum simplicis s ubique habet *Rhen. è MS.* ⁴ Invitando *Lips. male, ut censet Voss.* ⁵ RAPUISTI TUM CICERONI &c. *Rhen. è MS.* ⁶ Inferiorem legunt *Alii:* fidemque ac auctoritatem prima advocant editionis, in qua nos vulgatum tamen existare deprehendimus. In vetustis membranis infeliciorem fuisse existimat *Grut.* Infeliciorem contractæ, pro infeliciorem existuisse credit *Heins.* ⁷ Sic vulgo. * QUAM CEDET *Rhen. è MS.* Quam hujus nomen cadet *Rhenani schol.* Paulo Manutio placuit: genus hominum concideret. *Lipsius* explet: quam ea cadet. Ea, nempe laus Ciceronis, de qua prædictum. Quam ea cadet malit *Heins.* Totum ad hunc modum legit *Grut.* Citiusque in mundo genus hominum, quam Cicero cadet.

CAP. LXVII. Hujus totius temporis fortunam ¹ ne deflere quidem quisquam satis digne ² potuit, adeo nemo exprimere verbis potest. Id tamen notandum est, fuisse in proscriptos uxorum fidem summam, libertorum mediam, fervorum aliquam, filiorum nullam. adeo difficilis est hominibus utcumque conceptæ spei mora. Ne quid ³ ullibi sanctum relinqueretur, ⁴ velut in dotem invitamentumque scele- ris, Antonius L. Cæsarem avunculum, Lepidus Paul- lum fratrem proscripterant. Nec Planco gratia defu- it ad impetrandum, ut frater ejus Plancus Plotius proscriberetur. Eoque inter jocos ⁵ militares, qui cur- rum Lepidi Plancique secuti erant, ⁶ inter execra- tionem civium, usurpabant hunc versum: *De Ger- manis, non de Gallis, duo triumphant consules.*

CAP. LXVIII. Suo præteritum loco referatur: neque enim persona ⁷ umbram actæ rei capit. ⁸ Dum in acie Pharfalica Africaque de summa rerum Cæsar dimicat, M. Coelius vir eloquio animoque Curioni si- millimus, ⁹ sed in utroque perfectior, nec minus in- geniose nequam, ¹⁰ cum ne modico quidem servari posset, (quippe pejor illi res familiaris quam mens erat) in prætura novarum tabularum auctor existit: nequitque

¹ NEC DEFLERE *Bur. è MS.* Nec deflere quidem quisquam digne potuit, nedum exprimere verbis *malis Grut. omitendo* ² potest. ² *Tō potuit delendum censet Lips. sed cum prima editione re inendum monet Hei. s.* ³ *Ira restituit Lips. ULLI Rhen. è MS. Aliique.* ⁴ *VEL IN DOTE* *Gr. Rhen è MS. Aliique.* ⁵ *MILITAREIS Rhen. è MS.* ⁶ *Et inter execrationem se ipso postulat. Heins.* ⁷ *Umbram ac tenebras capit Lips. Locum non sollicitandum censet Voss. Volebam, umbram tantæ rei capit. Heins.* ⁸ *Dum in acie Pharfalica circaque Gr. legendum existimat Lips.* ⁹ *Sed utroque perfectior malis Heins.* ¹⁰ *Ira ex emendatione Vossii. CUM IN MODICA QUIDEM Gr. Rhen. è MS. Vulgo cum ne in modica quidem Gr. Si conjectura indulgendum, legerem: cum ne modica quidem re servari posset. Ald. Cum ne à diis quidem Gr. Gryph Steph. quod Lipsio non displicet. Cum in re modica nequitiam saturare non posset ex conjectura Acidalii. Forte cum in re modica vix idem servari posset. vel cum ne inter immodica quidem servari posset. Possit Gr. cum inter modica fidem servare non posset. Heins.*

nequitque senatus & auctoritate ¹ Cos. deterreri, accito etiam Milone Annio, qui non impetrato reditu Julianis partibus infestus erat, ² in urbe seditionem, aut magis occulte bellicum tumultum movens, primo summotus à rep. mox consularibus armis auctore senatu circa ³ Thurios oppressus est. ⁴ In cœpto pari similis fortuna Milonis fuit; qui Compsam in Hirpinis oppugnans, ictusque lapide, tum P. Clodio, tum patriæ, quam armis petebat, pœnas dedit; vir inquit, & ⁵ ultra fortem temerarius. Quatenus autem aliquid ex omissis ⁶ peto, notetur immodica & intempestiva libertate ulos adversus C. Cæsarem, Marullum Epidium, ⁷ Flavumque Cæsætium trib. pleb. dum arguunt in eo regni voluntatem, pœne vim dominationis expertos. ⁸ In hoc tamen sæpe laceffiti principis ira excessit, ut censoria potius ⁹ contentus nota, quam animadversione dictatoria, summovert eos à rep. testareturque, esse sibi miserrimum, quod aut natura sua ¹⁰ ei excedendum foret, aut minuenda dignitas. Sed ad ordinem revertendum est.

CAP. LXIX. Jam & Dolabella in Asia C. Trebonium consulem, cui succedebat, fraude deceptum, Smyrnæ occiderat, virum adversus merita Cæsaris ingratiſſimum participemque cædis ejus, à quo ipse in consulare provectus fastigium fuerat: & C. Cassius,

¹ Ita Lips. Coss. Rhen. è MS. ² Ita Rhenani schol. quomodo à Gryphio. Marnessio, aliisque editum. IN URBE SEDITIONEM, HAUD MAGIS OCCULTE &c. Rhen. è MS. Burerio, quantum ex vetusto codice conſpicere potuit, legendum videtur: In urbe seditionem, magis autem occulte &c. In urbe seditionem, in agris occulte autem bellic. &c. Lips. ³ TURIOS Rhen. è MS. & paulo post IRPINIS. ⁴ Ita Voss. INCEPTO PARI &c. Rhen. è MS. Aliique. Acidalius conſjecerat, interfecto pari &c. quod merito refellit Gruterus. ⁵ Ita Bur. è MS. ULTRA SORTEM Rhen. è MS. Lips. ⁶ Repete ſcribatur, ut ad ſuperiora illa reſpexerit, ſuo præteritum loco referatur. Heinf. ⁷ Ita Bur. è MS. Aliique. FLAVUMQUE CÆSE ETIAM Rhen. è MS. Flavumque Sæſætium Rhenani ſchol. Flaviumque Cæsætium vulgo, corrupte. ⁸ In hoc tamen ſpem laceffiti principis ira exceſſit legendum conſpicit Heinf. ⁹ CONTEMPTUS Bur. è MS. ¹⁰ Ei cedendum malis Heinf.

Cassius, acceptis à ¹ Statio Murco & Crispo Marcio, prætoris viris ² imperatoribusque, prævalidis in Syria legionibus, inclusum Dolabellam, qui præoccupata Asia in Syriam pervenerat, ³ Laodiceæ, expugnata ea urbe, ceperat; ita tamen, ut ad ictum servi sui Dolabella non segniter cervicem daret; & decem legiones in eo tractu sui juris fecerat. & M. Brutus C. Antonio fratri M. Antonii in Macedonia, Vatinioque circa Dyrrhachium ⁴ volentes legiones extorserat: sed Antonium ⁵ bello laceffierat; Vatinium dignatione obruerat: cum & Brutus cuilibet ducum præferendus videretur; & Vatinius ⁶ nulli nomini non esset postferendus. in quo ⁷ deformitas corporis cum turpitudine certabat ingenii, adeo ut animus ejus dignissimo domicilio inclusus videretur. eratque septem legionibus validus. ⁸ Et lege Pedia, quam Cos. Peditus collega Cæsaris tulerat, omnibus, qui Cæsarem patrem interfecerant, aqua ignique ⁹ damnatis interdictum erat. quo tempore Capito, patruus meus, vir ordinis senatorii, Agrippæ subscripsit in C. Cassium. Dumque ea in Italia geruntur, acri atque pro-

¹ Ita ex numismate restituit Urs. STATIO MURCO Rhen è MS. Sexto Murco Rhehani Schol. ² Ita Ald. & Voss. IMPERATORIBUS, QUI PRÆVALIDIS &c. Rhen. è MS. Imperatoribus, prævalidis &c. Urs. Imperatoribusque, validis &c. Bonhom. Scheg. Tossii, Imperatoribusque P. Ro. validis &c. Heins. ³ Ita ex emendatione Vossii. & recte judicio Heinsii, ni major expungi duas voces, ea urbe, qua interpretamentum fuerint adscriptum Laodiceæ. LAODICEAM EXPUGNATA (LAODICIAM EXPUGNAT Bur. è MS.) EA URBE FECERAT, ITA TAMEN UT ADJECTUM SERVI &c. Rhen è MS. Laodicea expugnat; ita tamen &c. legunt nonnulli. Laodicea expugnârat; ita tamen &c. Ald. Scheg. Laodicea expugnâra interfecerat; ita tamen &c. scribunt alii post Scholion Rhen. Laodiceâ expugnâtâ, ea urbe ejecerat &c. Popp. ⁴ Sic vulgo VOLUENTIS Rhen. è MS. VOLUENTIS Bur. è MS. Volenti Urs. ⁵ Ita plerisque editum. BELLO LACESSIERAT VATINIUS, DIGNATIONE OBRUERAT Rhen. è MS. ⁶ Illud nomini ex glossâ. ut nemini natum existimant Ald. & Scheg. Nulli homini aut nulli omnium scribendum censent Alii. Nulli minime Tutean. Putabam nulli omnino legendum. possis etiam nulli ignominia esset postferendus. Sed prius malo. vel, quod verius, nulli in omnia. &c. Heins. ⁷ Ita Bur. è MS. CORPORIS deest in editione Rhehani. ⁸ At lege Pedia Lips. ⁹ Damnatis tollit Delbenius

prosperrimo bello Cassius Rhodum, rem immanis operis, ceperat; Brutus Lycios devicerat; & inde in Macedoniam exercitus ¹trajecerant; cum per omnia repugnans naturæ suæ Cassius etiam Bruti clementiam vinceret. Neque reperias, quos aut pronior Fortuna comitata sit, aut veluti fatigata maturius destituerit, quam Brutum & Cassium.

CAP. LXX. Tum Cæsar & Antonius trajecerunt exercitus in Macedoniam, & apud urbem Philippos cum M. Bruto Cassioque acie concurrerunt. Cornu, cui Brutus præerat, impulsis hostibus castra Cæsaris cepit. nam ipse Cæsar, etiam si infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis, oratus etiam ab Artorio medico, ne in castris remaneret, ² manifestæ denuntiatione quietis territo. Id autem, in quo Cassius fuerat, fugatum ac male ³ multatum ⁴ in altiora se receperat loca. Tum Cassius ex sua fortuna eventum collegæ æstimans, cum dimississet evocatum jussissetque nuntiare sibi, quæ esset multitudo ac vis hominum, quæ ad se tenderet, tardius eo nuntiante, cum in vicino esset agmen ⁵ cursu ad eum tendentium, ⁶ neque pulvere facies aut signa denotari possent; existimans hostes esse qui inruerent, lacerna caput circumdedit, extentamque cervicem interritus liberto præbuit. Deciderat Cassii caput, cum evocatus advenit, nuntians Brutum esse victorem. qui cum imperatorem prostratum videret; Sequar, inquit, eum, quem mea occidit tarditas; & ita in gladium ⁷ incubuit. Post paucos deinde dies Brutus conflixit cum hostibus, & victus acie, cum in tumultum nocte ex fuga

M

se

¹ Ita Rhen. è MS. Transjecerant hic & alibi legunt alii ² MANIFESTE DENUNCIATIONE Rhen. è MS. Manifestæ vel manifesta legendum opinatur Heinsius. ³ Mulcatum malint Ursin. & Putean. ⁴ Ita Gruter. Sylburg. Aliique edidère. IN ALTIORA RECEPERAT LOCA Rhen. è MS. quam lectionem reponendam censet Voss. ⁵ Cursus magis placet Heinsio, & mox ingruerent pro inruerent. ⁶ Neque præ pulvere &c. legunt alii. quos refellit Voss. ⁷ Ita Rhen. è MS. Occubuit vulgo, pessime.

se recepisset, impetravit à Stratone Ægeate, familiari suo, ut manum morituro commodaret sibi; ¹ erectoque lævo super caput brachio, cum mucronem gladii ejus dextera tenens, sinistrae admovisset mammillæ, ad eum ipsum locum, qua cor emicat, impellens se in vulnus, uno ictu transfixus expiravit.

CAP. LXXI. Protinus Messalla, fulgentissimus juvenis, proximus in illis castris Bruti Cassique auctoritati, cum essent qui eum ducem poscerent, servari beneficio Cæsaris maluit, quam dubiam spem armorum tentare amplius. Nec aut Cæsari quidquam ex victoriis suis fuit lætius, quam servasse Corvinum; aut majus exemplum hominis grati ac pii, quam Corvinus in Cæsarem ² fuit. Non aliud bellum cruentius cæde clarissimorum virorum fuit. Tum Catonis filius cecidit. Eadem Lucillum Hortensiumque eminentissimorum civium filios fortuna abstulit. nam Varro ad ludibrium moriturus Antonii, digna illo ac vera de exitu ejus magna cum libertate ominatus est. Drusus Livius ³ Juliæ Augustæ pater & Varus Quintilius, ne tentata quidem hostis misericordia, alter se ipse in tabernaculo interemit: Varus autem liberti, quem id facere coëgerat, manu, cum se insignibus honorum velasset, jugulatus est.

CAP. LXXII. Hunc exitum M. Bruti partium septimum & xxx annum agentis Fortuna esse voluit: corrupto animo ejus ⁴ in diem, quæ illi omnes virtutes unius temeritate ⁵ facti abstulit. Fuit autem dux Cassius melior, quanto vir Brutus. è quibus Brutum amicum habere malles, inimicum magis timeres Cassium. in altero major vis, in altero virtus. Qui si vicissent, quantum reip. interfuit, Cæsarem potius habere

¹ Erectoque rescribendum putat Heins. ² Fuit expungendum censet Heins.
³ Livie reponendum putat Ald. sed vulgatam lectionem jam olim ad Tacitum firmavit Lips. ⁴ Una die ex emendatione Aldi. ⁵ Ita Rhenani schol. Fæ-
 cit Rhen. e MS. An facinoris legendum dubitat Heins.

bere quam Antonium principem, tantum retulisset habere Brutum quam Cassium. Cn. Domitius, pater L. Domitii, nuper à nobis visi, eminentissimæ ac nobilissimæ simplicitatis viri, avus hujus Cn. Domitii clarissimi juvenis, ¹ occupatis navibus, cum magno sequentium consilia sua comitatu, fugæ fortunæque se commisit, semetipso contentus duce partium. ² Staius Murcus, qui classi & custodiæ maris præfuerat, cum omni commissa sibi parte ³ exercituum naviumque Sex. Pompejum, Cn. Magni filium, qui ex Hispania revertens, Siciliam armis occupaverat, petit. ⁴ ad quem & è Brutianis castris & ex Italia, aliisque terrarum partibus, quos præsentis periculo Fortuna subduxerat, proscripti confluebant. ⁵ quippe nullum habentibus statum quilibet dux erat idoneus; ⁶ cum fortuna non electionem daret, sed perfugium ostenderet; exitialemque tempestatem fugientibus statio pro portu foret.

CAP. LXXIII. Hic adulescens erat studiis rudis, sermone barbarus, impetu strenuus, manu promptus, ⁷ cogitatione celer, fide patri dissimillimus, libertorum suorum libertus, servorumque servus; speciosis invidens, ut pareret humillimis: quem senatus, pæne totus adhuc è Pompeianis constans partibus, ⁸ post Antonii à Mutina fugam, eodem illo tempore, quo Bruto Cassioque transmarinas provincias decreverat, revocatum ex Hispania, ubi adversus eum clarissimum

M 2

mum

¹ Ita Rhen. è MS. Vulgo occupatus navibus, tum magno &c.
² STAIUS MURCUS Rhen. è MS. ³ Ita Rhenani schol. EXERCITU Rhen.
 è MS. Exercitus naviumque Lips. Exercitus & navium malint Voss.
 & Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Quin & è Brutianis &c. Rhenani schol. AN-
 QUE ME TE BRUTIANIS &c. Bur. è MS. ⁵ Quippe nullum habentibus,
 statim quilibet &c. legi posse existimat Lips. ⁶ Sic vulgo. CUM FORTU-
 NA NON ELECTIONEM DARET, PERFUGIUM OSTENDERET Rhen. è MS.
⁷ Ita Rhenani schol. COGITATOR CELER Rhen. è MS. Concitatu celer
 Lips. Cogitato celer malit Heins. ⁸ Ita Bur. ex conjectura. POST ANTO-
 NIANAM FUGAM Rhen. è MS. POST ANTONII A MUTINAM FUGAM Bur. è
 MS.

mum bellum Pollio Asinius prætorius gesserat, in paterna bona restituerat, & oræ maritimæ præfecerat. ¹ Is tum ut prædiximus, occupata Sicilia, servitia fugitivosque in numerum exercitus sui recipiens, magnum modum legionum effecerat; perque Mænam & Menecratem, paternos libertos, præfectos classium, latrocinii ac prædationibus infestato mari, ad se exercitumque tuendum rapto utebatur, cum cum non depuderet, vindicatum armis ac ductu patris sui ² mare infestare piraticis sceleribus.

CAP. LXXIV. Fractis Brutianis Cassianisque partibus, Antonius transmarinas obiturus provincias substitit; Cæsar in Italiam se recepit, eamque longe quam speraverat tumultuosiores reperit. quippe L. Antonius Cos. vitiorum fratris sui consors, sed virtutum, quæ interdum in illo erant, experts, modo apud veteranos criminatus Cæsarem, modo eos, qui ³ iuste divisione prædiorum nominatissime colonis agros amiserant, ad arma conciens, magnum exercitum conflaverat. Ex altera parte uxor Antonii Fulvia, nihil muliebri præter corpus gerens, omnia armis tumultuque miscebat. Hæc belli ~~sedem~~ Præneste ceperat. Antonius pulsus undique viribus Cæsaris Perusiam se contulerat: Plancus Antonianarum adjutor partium, ⁴ spem magis ostenderat auxilii, quam opem ferebat Antonio. Usus Cæsar virtute & fortuna sua Perusiam expugnavit; Antonium inviolatum dimisit. in Perusinos magis ira militum, quam voluntate sævitum ducis. urbs incensa, cujus initium incendii princeps ejus loci fecit Macedonicus; qui, subiecto

¹ ISTUM Rhen. è MS. Iste Urs. Is cum Alii. ² Mare incesare potius legi debere existimat Heins. & celocibus pro sceleribus, quod paulo post reponit Lipsius, nequaquam adprobat; uti nec ante eum Vossius. ³ Injuste vel injusta legendum putat Lips. Iusta divisione Velleium dedisse existimat Heins. & mox, ordinatissime coloniis. ⁴ Spe magis ostenderat auxiliis ex Bar. conjectura.

subjecto rebus ac penatibus suis igni, transfixum se gladio flammæ intulit.

CAP. LXXV. Per eadem tempora exarserat in Campania bellum, quod, professus eorum, qui perderant agros, patrocinium, ciebat Tib. Claudius Nero, prætorius & pontifex, Tib. Cæsaris pater, ¹ magni vir animi doctissimique ingenii. id quoque adventu Cæsaris sepultum atque discussum est. Quis Fortunæ mutationes, quis dubios rerum humanarum casus satis mirari queat? quis non diversa præsentibus contrariaque expectatis aut speret aut timeat? Livia nobilissimi & fortissimi viri ² Drusi Claudiani filia, genere, probitate, forma Romanarum eminentissima, quam postea conjugem Augusti vidimus, ³ quam transgressi ad Deos sacerdotem ac filiam, tum fugiens mox futuri sui Cæsaris arma, ⁴ minus bimum hunc Tiberium Cæsarem, vindicem Romani imperii, futurumque ejusdem Cæsaris filium, gestans sinu, per avia itinerum, vitatis militum gladiis, uno comitante, quo facilius occultaretur fuga, pervenit ad mare, & cum viro Nerone pervecta in Siciliam est.

CAP. LXXVI. Quod alieno testimonium redderem, in eo non fraudabo avum meum. quippe C. Vellejus, honoratissimo inter illos cccclx iudices loco à Cn. Pompeio lectus, ejusdem, Marcique Bruti ac ⁵ Tib. Neronis præfectus fabrûm, vir nulli secundus, in Campania, digressu Neronis à Neapoli, cujus, ob singularem cum eo amicitiam, partium adju-
tor

I MAGNI VIRI ANIMI Bur. è MS. 2 Ita Bur. è conjectura, Aliique. DRUSI CALIDIANI Rhen. è MS. 3 Ita Rhen. è MS. Gryph. Lips. Aliique. Vulgo quam transgressi ad eos &c. Quin transgressi ad Deos, sacerdotem pæne habuit ac flaminem Ald. Quam transgressi ad Deos sacerdotem ac Iliam Urs. 4 * NUS BIMUM Rhen. è MS. Cujus bimum Bur. conjectura. Vix bimum Ald. Grut. Aliique. 5 Ita restituit Ald. TYRONIS Rhen. è MS.

tor fuerat, gravis jam ætate & ¹ corpore, cum comes esse non posset, gladio se ipse transfixit. Inviolatam excedere Italia Cæsar passus Fulviam, Plancumque muliebris fugæ comitem. nam Pollio Asinius cum septem legionibus, diu retenta in potestate Antonii Venetia, magnis speciosisque rebus, circa Altinum, aliasque ejus regionis urbes editis, Antonium petens, vagum adhuc Domitium, quem digressum è Brutianis castris post cædem ejus prædiximus, ² & propriæ classis factum ducem, ³ consiliis suis ⁴ illectum, ac fide data, junxit Antonio. ⁵ Quo factò, quisquis æquum se præstiterit, sciat non minus à Pollione in Antonium, quam ab Antonio in Pollionem esse conlatum. Adventus deinde in Italiam Antonii, ⁶ præparatusque contra eum Cæsaris habuit belli metum: sed pax ⁷ circa Brundisium composita. Per quæ tempora ⁸ Rufi Salvidieni scelestà consilia patefacta sunt. qui natus obscurissimis initiis, parum habebat ⁹ summa accepisse, & proximus à Cn. Pompeio, ipsoque Cæsare ¹⁰ ex equestri ordine Cos. creatus esse, ¹¹ nisi in id ascendisset, è quo infra se & Cæsarem videret & remp.

CAP. LXXVII. Tum, expostulante consensu populi, quem gravis urebat infesto mari annona, cum Pompeio quoque circa Misenum pax inita: qui
¹ haud

¹ Sic Ald. Aliique. CORPORE CUM ESSE NON POSSET Rhen. è MS. CORPORE COMES ESSE NON POSSET Bur. è MS. Vulgo cum eum sequi non posset. ² Ita Rhen. è MS. PROPRIÆ Bur. è MS. Propriæ classis Bur. conjectura. Proprietore verius scribi conjicit Heins. quem vide. ³ Conciliis (id est, conciliationibus) scribendum putat Heins. ⁴ ELECTUM Rhen. è MS. ⁵ Cui factò Acid. ⁶ Ita Bur. è MS. PRÆPARATUSQUE CÆSARIS CONTRA EUM. Paratusque &c. Sehég. sed nihil mutandum censet Voss. ⁷ CIRCA BRUNDISIUM Rhen. è MS. CONTRA BRUNDISIUM Bur. è MS. ⁸ RUFFI Rhen. è MS. ⁹ Ita Lips. Aliique. SUMMAM Rhen. è MS. ¹⁰ EX EQUESTRI ORDINIS COS. &c. Rhen. è MS. EX EQUESTRI ORDINIS CONS. &c. Bur. è MS. & mox creatum esse malit Urs. quem neutiquam audiendum esse putat Voss. ¹¹ Ita emendavit Putean. Nisi ascendisset, quo &c. vulgo. NI SIMUL ASCENDISSET &c. Rhen. è MS. NISI IN IS ASCENDISSET EQUO &c. Bur. è MS. Nisi in id ascendisset, quo &c. Alii.

¹ haud absurde cum in navi Cæsaremque & Antonium cœna ² exciperet, dixit: In carinis suis se cœnam dare. referens hoc dictum ad loci nomen, in quo paterna domus ab Antonio possidebatur. ³ In hoc pacis fœdere placuit Siciliam Achaiamque Pompeio concedere. in quo tamen animus inquires manere non potuit: id unum tantummodo salutare adventu suo patriæ attulit, quod omnibus proscriptis aliisque, qui ad eum ⁴ ex diversis caussis fugerant, reditum salutemque pactus est. quæ res & alios clarissimos viros, & Neronem Claudium & ⁵ M. Silanum, Sentiumque Saturninum & Aruntium ac Titium restituit reip. ⁶ Statium autem Murcum, qui adventu suo classisque celeberrimæ vires ejus duplicaverat, insimulatum falsis criminationibus, quia talem virum collegam officii ⁷ Mæna & Menecrates fastidierant, Pompejus in Sicilia interfecerat.

CAP. LXXVIII. Hoc tractu temporum Octavianam fororem Cæsaris M. Antonius duxit uxorem. Redierat Pompejus in Siciliam, Antonius in transmarinas provincias: quas magnis momentis Labienus, ex Bruttianis castris profectus ad Parthos, producto eorum exercitu in Syriam, interfectoque legato Antonii, concusserat: qui virtute & ductu Ventidii una cum Parthorum copiis, celeberrimoque juvenum Pacoro regis filio extinctus est. Interim Cæsar per hæc tempora, ne res disciplinæ inimicissima otium corrumpere

¹ HAUD * ABSURDO Rhen. è. MS. ² Exciperet pro acciperet Velleiana dedisse putat Acid. ³ Inito hoc pacis fœdere Acid. ⁴ Ex diversis castris Acid. inepte, ut censet Voss. ⁵ Sic plurimi libri. M. SYLLANUM, SENTIUMQUE SATURNINUM, ET ATRUNCIVM AC TITIVM Rhen. è MS. M. SILANUM SENTIVM Q. SATURNINUM ET ATRVGVIVM AC TITIVM Bur. è MS. Atruncium Aetivum Bur. conjectura. M. Silanum, Sentiumque Saturninum & Aruntium Aetivum Alii. ⁶ STAIUM AUTEM MVRGVM Rhen. è MS. ⁷ MENA ET MENOCRES Rhen. è MS. Mena & Menocrates Rhenani schol. MENA ET MENOTRADES Bur. è MS. Forte Menocrates Voss.

ret militem, crebris in Illyrico Delmatiaque expeditionibus, patientia periculorum, bellicque experientia durabat exercitum. Eadem tempestate Calvinus Domitius, cum ex consulatu obtineret Hispaniam, gravissimi comparandique antiquis exempli auctor fuit. quippe primipili centurionem nomine ¹ Vibillum, ob turpem ex acie fugam, ² fusti percussit.

CAP. LXXIX. Crescente in dies & classe & fama Pompeii, Cæsar molem belli ejus fuscipere statuit. Ædificandis navibus ³ contrahendoque militi ac remigi, navalibusque adfuescendo certaminibus atque exercitationibus, præfectus est M. Agrippa, virtutis nobilissimæ, labore, vigilia, periculo invictus, parendique, sed uni, scientissimus, aliis sane imperandi cupidus, & per omnia extra dilationes positus, consultisque facta conjungens. Hic in Averno ac Lucrino lacu speciosissima classe fabricata, ⁴ quotidianis exercitationibus militem remigemque ad summam & militaris & maritimæ rei perduxit scientiam. Hac classi Cæsar, cum prius, despondente ei Nerone, cui ante nupta fuerat, Liviam auspiciatis reip. ominibus duxisset ⁵ eam uxorem, Pompeio Siciliæque bellum intulit. Sed virum, humana ope invictum, graviter eo tempore Fortuna concussit. quippe longe majorem partem classis, circa Veliam Palinurique promontorium, adorta vis Africi laceravit ac distulit. Ea patrando bello mora fuit, quod post ea ⁶ dubia, & interdum ancipiti fortuna gestum est. nam & classis eodem loco vexata est tempestate, & ut navali primo prælio apud Mylas ductu Agrippæ pugnatum prospere, ita inopinato classis adventu, gravis sub ipsius Cæsaris oculis circa Tauromenium accepta clades: neque ab ipso

¹ Ita Bur è MS. IUBILLIUM Rhen. è MS. ² Ita Bur, è MS. FUSTE PERCUSSIT Rhen. è MS. ³ MILITE AC REMIGE Rhen. è MS. ⁴ COTTIDIANIS Rhen. è MS. ⁵ Tolle eam, ut & paulo ante ei. Heinf. ⁶ Dubia interdum & ancipiti scribendum existimat Acid.

ipso periculum abfuit. Legiones quæ cum Cornificio erant legato Cæſaris, expoſitæ in terra, pæne à Pompeio oppreſſæ ſunt. Sed ancipitis fortuna temporis matura virtute correſta. Explicatis quippe utriuſque partis claſſibus, pæne omnibus exutus navibus Pompejus Aſiam fuga petivit: juſſuque M. Antonii, cujus opem petierat, dum inter ducem & ſupplicem tumultuatur, & nunc dignitatem retinet, nunc vitam precatur, à Titio jugulatus eſt. cui in tantum duravit hoc facinore contractum odium, ut mox ludos in theatro Pompeii faciens, execratione populi ſpectaculo, quod præbebat, pelleretur.

CAP. LXXX. Acciverat, gerens contra Pompejum bellum, ex Africa Cæſar Lepidum cum XII femiplenis legionibus. Hic vir omnium vaniſſimus, neque ulla virtute tam longam fortunæ indulgentiam meritis, exercitum Pompeii, quia propior fuerat, ſequentem non ipſius, ſed Cæſaris auctoritatem ac fidem, ſibi junxerat: inflatusque amplius xx legionum numero, in id furoris proceſſerat, ¹ ut inutilis alienæ victoriæ comes, quam diu moratus erat, diſſidendo in conſiliis, ² Cæſari, & ſemper diverſa his quæ aliis placebant dicendo, ³ totam victoriam ut ſuam ⁴ interpretaretur; audebatque denuntiare Cæſari, excederet Sicilia. Non ab Scipionibus aliisque veteribus ⁵ Romanorum ducum, quidquam auſum patratumque fortius, quam tunc à Cæſare. Quippe cum inermis & lacernatus eſſet, præter nomen nihil trahens, ingreſſus caſtra Lepidi, evitatis, quæ juſſu hominis praviſſimi tela in eum ⁶ jacta erant, cum lacerna ejus perforata

N

rata

¹ Ita Rhen. è MS. UT INUTILIS IN ALIENÆ VICTORIÆ COMES &c. Bur. è MS. Ut inutilis in aliena victoria comes Bur. conjectura. quam ſequuntur Alii. ² Sic Acid CÆSARIS Rhen. è MS. Aliique. Scribe Cæſari: & lin. penult. prioris pagina, claſſis Pompeianæ (vel inimicæ vel adverſæ) adventu. Heinf. ³ Ita Bur. è MS. TUTAM Rhen. è MS. ⁴ Sic vulgo. INTERPRETABATUR Rhen. è MS. ⁵ RHOMANORUM, RHOMANOS &c. cum aſpirationis nota ubique in Editione Rhenani. ⁶ Sic vulgo. ACTA Rhen. è MS. ACTA à Velleio ipſo fuiſſe opinatur Heinf.

rata effēt lancea, Aquilam legionis rapere ausus est. Scires quid interesset inter duces. Armati inermem secuti sunt: decimoque anno, ¹ quam ad dissimillimam vitæ suæ potentiam pervenerat Lepidus, & à militibus & à fortuna desertus, pulloque velatus amiculo, inter ultimam confluentium ad Cæsarem turbam latens, genibus ejus advolutus est. Vita rerumque suarum dominium concessa ei sunt. Spoliata, quam ² tueri non poterat, dignitas.

CAP. LXXXI. Subita deinde exercitus seditio (qui plerumque contemplatus frequentiam suam, à disciplina desciscit; & quod cogere se putat posse, rogare non sustinet) partim severitate, partim liberalitate discussa principis. Speciosumque per id tempus adjectum supplementum Campanæ coloniae. ³ ejus reditus erant publici: pro his longe uberiores reditus duodecimes H-S in Creta insula redditi, & aqua ⁴ promissa, quæ hodieque singulare & salubritatis instar & amœnitatis ornamentum est. Insigne coronæ classicæ, quo nemo umquam Romanorum donatus erat, hoc bello Agrippa singulari virtute ⁵ meruit. Victor deinde Cæsar reversus in urbem, contractas emtionibus complures domos per procuratores, quo laxior fieret ipsius, publicis se usibus destinare professus est; ⁶ templumque Apollinis, & circa porticus, facturum promisit, quod ab eo singulari exstructum ⁷ munificentia est.

CAP. LXXXII. ⁸ Qua æstate Cæsar tam prospere in

¹ Sic vulgo. QUAM AD IN DISSIMILLIMAM * VITA SUA POTENTIAM Rhen. è MS. Quam ad in dissimillimam vitæ suæ &c. Rhenani schol. Quam ad in (diis simillima vita) potentiam &c. Bur. conjectura. ² Ita Rhen. è MS. INTUERI Bur. è MS. & Ald. Vitueri Acid. ³ EJUS RELICTI &c. Rhen è MS. Ejus reliqui &c. Lips. Ejus resecti &c. ex conjectura Heinsii. ⁴ Permissa malit Heins. ⁵ Emeruit legendum esse conjicit Heins. ⁶ Ita Rhen. è MS. Vulgo Templumque Apollini. ⁷ Haud displicet Lipsio magnificentia. ⁸ Ita Bonhom. Aliique. QUA ÆSTATE CÆSAR TAM PROSPERE LIBIUM (LEPIDUM Rhenani schol.) BENE FORYUNA &c. Rhen è MS. Qua æstate &c. pæne fortuna in Cæsarem & Remp. (aut in Cæsare & Rep. antique) militavit &c. Sehég. Sunt quibus placet

in Lepidum in Sicilia, bene fortuna in Cæsare & rep. militavit ad Orientem. quippe Antonius cum ¹ XIII legionibus ² ingressus Armeniam, ac deinde Mediam, & per eas regiones Parthos petens, habuit regem eorum obvium: primoque duas legiones, cum omnibus impedimentis tormentisque, & Statiano legato, amisit; mox sæpius ipse, cum summo totius exercitus discrimine, ea adiit pericula, ³ quibus servari se posse desperaverat; amissaque non minus quarta parte militum, captivi cujusdam, sed Romani, consilio ac fide servatus: qui clade Crassiani exercitus captus, ⁴ cum fortunam non animum mutassèt, accessit nocte ad stationem Romanam; prædixitque, ne destinatum iter peterent, sed diverso silvestrique pervaderent. ⁵ Hoc M. Antonio ac tot illis legionibus saluti fuit: de quibus tamen, totoque exercitu, haud minus pars quarta, ut prædiximus, militum, calorum servitiique desiderata ⁶ tertia est; impedimentorum vix ulla superfuit. Hanc tamen Antonius fugam suam, quia vivus exierat, victoriam vocabat. Qui tertia æstate reversus in Armeniam, regem ejus Artavaſden, fraude deceptum catenis, sed, ⁷ ne quid honori deesset, aureis vinxit. Crescente deinde & amoris in Cleopatram

N 2

patram

tum: quâ æstate Cæsar tam prospere Lepidum in Sicilia devicit, bene fortuna &c. Quâ æstate quam Cæsari prospera in Lepidum in Sicilia, tam scæva fortuna in Cæsarem & Remp. &c. *Acid.* Forte quâ æstate Cæsar tam prospere pro libitu (vel ut libitum, vel ad libitum) in Sicilia pæne Fortuna in Cæsarem & Remp. &c. *Heins.* 1 XVI legionibus cum *Freinsheimio* (quem alii ad *Florum* l. 4. c. 10.) malit *Voss.* 2 Ita *Gryph. Aliique.* EGRESSUS ARMENIAM *Rhen. è MS.* 3 E quibus &c. deinde, consilio ac fide servatur *Velleium* scripſisse conjicit *Heins.* 4 Ita *Rhen. è MS. Aliique.* CUM FORTUNA NON &c. *Bur. è MS.* 5 Ita post *Bæclerum* (qui hoc M. Antonio arque illis legionibus, vel ac tot illis legendum censet) reſcripſit *Heins.* Hoc M. ANTONIO ACTO, ILLIS &c. *Rhen. è MS.* Hoc M. Antonii octo illis legionibus &c. *Ald.* Hoc M. Antonius acto, illis legionibus &c. *Urs.* Hoc M. Antonio ac tot legionibus &c. *Lips.* Hoc M. Antonio arque illis legionibus *Scheg. Aliique.* 6 Nonnulli tertia omittunt: sed *codicis, veteris lectionem* (quam textu expressimus) tuendam censent *Alii.* 7 Nequid oner. &c. *Urs.* cui hand adſtipulantur *Alii.*

patram incendio, & vitiorum, quæ semper facultatibus licentiaque & assentionibus aluntur, magnitudine, bellum patriæ inferre constituit; cum ante, novum se Liberum Patrem appellari jussisset, ¹ cum redimitus hederis, coronaque velatus aurea, & thyrsus tenens, cothurnisque succinctus, curru, velut Liber Pater, vectus esset Alexandriae.

CAP. LXXXIII. Inter hunc apparatus belli, Plancus, non iudicio recta legendi, neque amore reip. aut Cæsaris, (quippe hæc semper impugnabat) sed morbo proditor, cum fuisset humillimus assentator reginæ, & infra servos cliens, cum Antonii librarius, cum oblectamentissimarum rerum & auctor & minister, ² cum in omnia & omnibus venalis, cum cæruleatus & nudus, caputque redimitus arundine, & caudam trahens, genibus innixus ³ Glaucum saltasset, in convivio refrigeratus ab Antonio, ob manifestarum rapinarum indicia, transfugit ad Cæsarem. & idem postea clementiam victoris pro sua virtute interpretabatur; dictitans, id probatum à Cæsare, cui ille ignoverat. ⁴ mox autem hunc noxa avunculum ⁵ Titius imitatus est. Haud absurde Coponius, ⁶ vir è prætoriiis ⁷ gravissimus, patris Silii focer, cum recens transfuga, multa ac ⁸ nefanda Plancus absenti Antonio in senatu objiceret: Multa, inquit, mehercules fecit Antonius pridie, quam tu illum relinqueres.

CAP.

¹ Tum redimitus hederis legendum monet Heins. ² Ita à Gryphio & alijs bene editum censent Lips. & Voss. CUM IN OMNIA ET IN OMNIBUS &c. Rhen. è MS. Aliique. Cum in omnia omnibus &c. legendum existimat Heins. ³ I ipsius sic legi jubet & distingui. Glaucum saltasset in convivio, refrigeratus ab Antonio, ob manif. &c. ⁴ Ita describi jubet Heins. HUNC MOX AVUNCULUM &c. Rhen. è MS. Aliique. MOX AUTEM HUNC MOX AVUNCULUM &c. Bur. è MS. alterum mox delendum esse cum Aldo censet Voss. ⁵ M. Titius Lips. ⁶ Ita Scheg. & Voss. quibus suffragatur Heins. UIR PRÆTORIUS Rhen. è MS. UIR. E. PRÆTORIUS Bur. è MS. ⁷ Ita post Vossium Heins. GRAVISSIMUS PATER, SILII SOCER Rhen. è MS. Vir prætorius gravissimus, P. Silii focer vulgo. ⁸ Miranda Alii. quos non audiendos esse existimat Voss.

CAP. LXXXIV. Cæfare deinde & ¹ Messalla Corvino Coss. debellatum apud Actium; ubi, longe ante quam dimicaretur, exploratissima Julianarum partium fuit victoria. Vigeat in hac parte miles atque imperator, ² illa marcebant omnia. hinc ³ remiges firmissimi, illinc inopia adfectissimi. ⁴ navium hac magnitudo modica, nec celeritati adversa, illac specie terribilior. hinc ad Antonium nemo, illinc ad Cæsarem ⁵ quotidie aliquid transfugiebat. Denique in ore atque oculis Antonianæ classis per M. Agrippam Leucas expugnata, Patræ captæ, Corinthus ⁶ occupata, bis ante ultimum discrimen classis hostium superata. Rex ⁷ Amyntas meliora & ⁸ utiliora secutus, (nam Deillius exempli sui tenax, ut à Dolabella ad Cassium) virque clarissimus Cn. Domitius, qui solus Antonianarum partium numquam reginam, nisi nomine, salutavit; maximo & præcipiti periculo ⁹ transmisit ad Cæsarem.

CAP.

¹ MESSALLA Rhen. è MS. & mox Cos. Alii. ² Ita Rhen. è MS. Freinsheim. Aliique. ILLAM ARCEBANT OMNIA Bur. è MS. sed m à marcebant detractum, atque precedenti dictioni librarium inscitia additum existimat. In illa jacebant, vel marcebant omnia Ald. ³ Ita restituit Lips. REGES Rhen. è MS. Aliique. ⁴ Ita ex emendatione Heinsii. NAVIUM HÆC (hic Ald.) MAGNITUDO, MODICAUE (MODICANE Bur. è MS. modicum Ald.) CELERITATE ADVERSA ILLA SPECIE ET (SPECIES Bur è MS. specie erat Rhenani schol.) TERRIBILIOR Rhen. è MS. Lipsius putat legi hic etiam posse terribiliora. Navium hinc magnitudo modica, sed (cum Alii.) celeritate (celerior, Scheg.) adversa (ex adversa Scheg. ex adverso Alii) illa specie &c. Urs. Navium heic magnitudo modica, at celeritate; adversa illa specie erat terribilior Voss. ⁵ COTIDIE ALIQUID TRANSFUGIEBANT Rhen. è MS. COTIDIE ALIQUID TRANSFUGIEBAT Bur. è MS. ⁶ OCCUPATA BIS, ANTE &c. Rhen. è MS. ⁷ MYNTAS Rhen. è MS. ⁸ Ita Lips. vel sic: utiliora secutus (nam Deillius exempli sui tenax fuit & illo bello) virque &c. NAM DE ILLIUS EXEMPLIS UITÆ NATURA (natura Bur. conjectura) DOLABELLA AD CÆSAREM &c. Rhen. è MS. Inde illius exemplo vir audax Dolabella virque clarissimus &c. Urs. Inde illius exemplo mature Dolabella ad Cæsarem &c. legendum censet M. Crockius, securus ductum vetustissimi codicis, quem expressit Rhenan. Utiliora secutus mature: inde illius exemplo Dolabella, virque clarissimus &c. Acid. Lipsii emendationem (quam textu exhibuimus) comprobant Voss. & Heins. nisi quod Dellius malit Voss. & ut ante à Dolabella Heins. ⁹ Transmisere ad Cæsarem Lips.

CAP. LXXXV. Advenit deinde maximi discriminis dies, quo Cæsar Antoniusque productis classibus, pro salute alter, in ruinam alter terrarum orbis dimicavere. Dextrum navium Julianarum cornu ¹ M. Lurio commissum, lævum ² Aruntio, Agrippæ omne classici certaminis arbitrium. Cæsar ei parti destinatus, in quam à fortuna vocaretur, ubique aderat: classis Antonii regimen ³ Publicolæ Sosioque commissum. At in terra locatum exercitum Taurus Cæsar, Antonii regebat Canidius. Ubi initum certamen est, omnia in altera parte fuere, dux, remiges, milites; in altera nihil præter milites, prima occupat fugam Cleopatra; Antonius fugientis Reginæ, quam pugnantis militis sui, comes esse maluit; & imperator, qui in desertores sævire debuerat, desertor exercitus sui factus est. Illis etiam ⁴ detracto capite, in longum fortissime pugnandi duravit constantia; & desperata victoria in mortem dimicabatur. Cæsar, quos ferro poterat interimere, verbis mulcere cupiens, clamitansque & ostendens, fugisse Antonium, quærebat, Pro quo & cum quo pugnarent. At illi, cum diu pro absente dimicassent duce, ægre summissis armis ⁵ cessere victoriam; citiusque vitam veniamque Cæsar promisit, quam illis, ut ea precarentur, persuasum est. Fuitque in confesso, milites optimi imperatoris, imperatorem fugacissimi militis functum officio. ⁶ ut dubites, suo ne, an Cleopatrx arbitrio victoriam temperaturus ⁷ fuerit, qui ad ejus arbitrium direxit fugam.

¹ Ita Urs. Scheg. Lips. Aliique. M. LARIO Rhen. è MS. ² ADRUNTIO Rhen. è MS. ³ Sic vulgo. PULICO LÆSOSIOQUE Rhen. è MS. Publicolæ Sosioque Lips. ⁴ Ita magni librorum consensu. DETRACTATO CAPITATE Rhen. è MS. ⁵ Cessere victoria malit Heins. ⁶ Ita ex Bur. conjectura. UIDEBIT E SUO &c. Rhen. è MS. Viderit è suo, an Cleopatrx &c. Rhenani schol. Viderit è suone, an &c. Lips. Ut dubites suo, an &c. Voss. Forte, Ut ne (vel non) dubitetur suo, an &c. Heins. ⁷ Sic plurimi: ut & exigere videtur Latinitatis ratio. FUERAT Rhen. è MS.

gam. Idem locatus in terra fecit exercitus, cum se Canidius præcipiti fuga rapuisset ad Antonium.

CAP. LXXXVI. Quid ille dies terrarum orbi præstiterit, ¹ ex quo in quem statum pervenerit Fortuna Publica, quis in hoc transcurso tam artati operis exprimere audeat? Victoria vero fuit clementissima; nec quisquam ² interemtus est, nisi paucissimi, & hi, qui deprecari quidem pro se non sustinerent. Ex qua lenitate ducis colligi potuit, quem aut initio triumviratus sui, aut in campis ³ Philippiis, si sic licuisset, victoriæ suæ ⁴ facturus fuerit: [*modum.*] At Sosium L. Aruntii prisca gravitate celeberrimi fides, mox diu ⁵ clementia luctatus sua Cæsar, servavit incolumem. Non prætereatur Asinii Pollionis factum & dictum memorabile. ⁶ namque cum se post Brundisiam pacem continuisset in Italia, neque aut vidisset umquam reginam, aut post enervatum amore ejus Antonii animum, partibus ejus ⁷ se miscuisset, rogante Cæsare, ut secum ad bellum proficisceretur Actiacum; Mea, inquit, in Antonium majora merita sunt, illius in me beneficia notiora: itaque ⁸ discrimini vestro me subtraham, & ero præda victoris.

CAP.

¹ Ita Rhen. è MS. Ex eoque in quem Ald. Exque eo in quem Acid. ² INTEREMTUS EST: PAUCISSIMI ET HI &c. Rhen. è MS. Interemptus nisi paucissimi & ii &c. vulgo. Nec quisquam interemtus est, nisi paucissimi. & hi, qui ne deprecari quidem pro se sustinerent legendum conjicit Heinſ. ³ Ita Rhen. è MS. cui suffragatur Voss. Vulgo Philippiis. & mox si licuisset vulgo. ⁴ Totum hunc locum (præter vocem modum uncis inclusam, quam (una cum pluribus aliis) deesse videri innuit Rhenani schol. & pro qua triumphum substituit Bur. è conjectura) felicissimum in modum restituit Cl. Tusean. è vestigiis vetustissimi exemplari, in quo, FACTURUS FUERIT, * AD SOLIUM ALARUNT, IN PRISCA &c. At filium Messallæ in prisca gravitate celeberrimi, non diu clem. &c. Ald. At Julium Antonium, (vel filium Antonii) in prisca gravitate celeberrime insistent, (vel in prisca gravitate celeberrima fide,) mox diu clem. reponendum censet Delbenius. ⁵ Cum clementia luctatus sua, vel clementiæ oblectatum suæ scribendum existimat Heinſ. ⁶ NAM CUM SE POST BRUNDUSINAM &c. Rhen. è MS. ⁷ Ita Bur. è MS. SE IMMISCUISSET Rhen. è MS. ⁸ DISCRIMINE Rhen è MS. Aliique.

CAP. LXXXVII. ¹ Proximo deinde anno persecutus reginam Antoniumque ² Alexandriam, ultimam bellis civilibus imposuit manum. Antonius seipse non segniter interemit, adeo ut multa desidiæ crimina morte redimeret. At Cleopatra, frustratis custodibus, ³ inlata aspide, morsu sane ejus, expers muliebris metus spiritum reddidit. Fuitque & fortuna & clementia Cæsaris dignum, quod nemo ex his, qui contra eum arma tulerant, ab eo ⁴ jussu ejus interemtus. D. Brutum Antonii interemit crudelitas. Sex. Pompejum, ⁵ ab eodem victum, idem Antonius, cum dignitatis quoque servandæ dedisset fidem, etiam spiritu privavit. Brutus & Cassius, ante quam victorum experirentur animum, voluntaria morte obierunt. Antonii Cleopatraque quis fuisset exitus, narravimus. Canidius timidius decessit, quam professioni ejus, ⁶ quia semper usus erat, congruebat. Ultimus autem ex interfecto-ribus Cæsaris Parmensis Cassius morte poenas dedit, ⁷ ut dederat Trebonius.

CAP. LXXXVIII. Dum ultimam bello Actiaco Alexandrinoque Cæsar imponit manum, M. Lepidus juvenis forma quam mente melior; Lepidi ejus, qui triumvir fuerat reip. constituendæ, filius, Junia Bruti forore natus, interficiendi, simul in urbem revertisset, Cæsaris consilia inierat. Tunc urbis custodiis præpositus C. Mæcenæ, ⁸ equestri sed splendido genere

¹ Ita Bur. è MS. PROXIMO ANNO Rhen. è MS. ² Ita Rhen è MS. ALEXANDREAM Bur. è MS. ³ INLATA ASPIDE IN MORSU SANE EJUS &c. Bur. è MS. Illata aspide sinui, morsu ejus &c. Urs. Morsu ejus, sane expers &c. Asid. Veterem lectionem (nisi quod distinctio post *et* ejus sit tollenda) nequaquam immo andam censet Voss. Inlata aspide, immorsu sane ejus &c. aut inlatae apidis immorsu sanioso (vel inlata aspide & immorta sane ejus) expertem muliebris metus spiritum reddidit scribendum esse conjicit Heins. ⁴ Jussu ejus sit interemtus legendum opinatur Heins. ⁵ Ita Bur. è MS. Ob Rhen. è MS. ⁶ Illa qua semper usus est rectius abjicienda esse censet Grut. ⁷ UT DEDERAT TRIBONIUS Bur è MS. Ut dederat primus Trebonius legit Ald. ex Cicero's Philippicis. ⁸ Ita Editio Gryphii aliaque eam secuta. EQUESTRI ET SPLENDIDO

nere natus, vir, ubi res vigiliam exigeret, tane exfo-
mnis, providens atque agendi sciens; simul vero ali-
quid ex negotio remitti posset, otio ac mollitiis pæ-
ne ultra feminam fluens: non minus Agrippa Cæsari
carus, sed minus honoratus: quippe vixit ¹ angusto
clavo pæne contentus; ² nec minora consequi potu-
it, sed non tam concupivit. hic speculatus ³ est per
summam quietem ac dissimulationem præcipitis con-
silia juvenis, & mira celeritate nullaue cum pertur-
batione aut rerum aut hominum oppresso Lepido,
immane novi ac resurrecturi belli civilis restinxit
initium. & ille quidem male consulum pœnas ex-
solvit. ⁴ Æquetur prædictæ jam [Calpurniæ] Antistii,
Servilia Lepidi uxor, quæ vivo igni devorato, ⁵ præ-
maturam mortem immortalis nominis sui pensavit me-
moria.

CAP. LXXXIX. ⁶ Cæsar autem reversus in Itali-
am atque urbem, quo occurſu, quo favore omnium
O hominum,

DIDO GENERE NATUS Rhen. è MS. Hinc minima mutatione legendum cõset
Acid. illustri set splendido &c. Equestri & splendido Ald. Eque-
stris splendido genere &c. vel equestris sed splendido genere &c. Alii.
1 Sic Urs. Gryph. ANGUSTI CLAVI PENE CONTENTUS Rhen. è MS. A-
liique Angusto clavo bene (vel plane) contentus Lips. Angusti clavi
pænula contentus Albertus Rubenius de lato clavo. 2 Nec majora con-
sequi non potuit &c. Rhenani schol. Nec majora consequi non potuit,
sed nunquam concupivit Lips. sed Rhenani textum minime sollicitandum
esse censet post Buererum Heins. cum optime cõset, si ad hunc modum interpre-
tetur: non tam concupivit, quam Agrippa, cuius honoribus non minora
potuit consequi, cum æque carus Augusto esset Maxenas. 3 Tõ est
plane delendum putat Heins. 4 Sic Urs. ÆQUETUR PRÆDICTÆ JAM AN-
TISTIIÆ SERVILIA LEPIDI UXOR Rhen. è MS. Æquetur prædictæ Cal-
purniæ Antistii & Servilia Lepidi uxor Rhenani schol. Æquetur prædi-
ctæ Calpurniæ Antistii Servilia Lepidi uxor vulgo. Æquetur prædictæ
jam Antistii, Servilia Lepidi uxor legendum censet Voss. & Heins. at uxori
dõni xivõ intelligatur. 5 PRÆMATURA MORTE IMMORTALEM NOMINIS
SUI PENSAVIT MEMORIAM exemplar vetustum præ se ferre existimat Tur.
6 Ita Lips. vel Cæsaris autem reversi in Italiam atque urbem occur-
sus &c. CÆSAR AUTEM REVERSUS IN ITALIAM ATQUE URBEM OC-
CURSUS, QUO FAVORE &c. Rhen. è MS. Vocem occurſus ejiciendam cen-
set Grut. Adque urbem occurſus &c. legit Acid. Vocibus transpositis scribi
oportere existimat Heins. reversus in Italiam, quo ad urbem occurſus
quo favore hominum &c.

hominum, ætatum, ordinum exceptus sit; quæ magnificentia triumphorum ejus, quæ fuerit munerum, ¹ ne in operis quidem justî materia, nedum hujus tam recisi, digne exprimi potest. Nihil deinde optare à Diis homines, nihil Dii hominibus præstare possunt, nihil voto concipi, nihil felicitate consummari, quod non Augustus, post reditum in urbem, ² reip. populoque Ro. terrarumque orbi ³ repræsentaverit. Finita vicesimo anno bella civilia, sepulta externa, revocata pax, sopitus ubique armorum furor; restituta vis legibus, judicii auctoritas, senatui majestas; imperium magistratuum ad pristinum redactum modum; tantummodo octo prætoribus allekti duo; prisca illa & antiqua reip. forma ⁴ revocata; rediit cultus agris, sacris honos, securitas hominibus, certa cuique rerum suarum possessio; leges emendatæ utiliter, latæ salubriter; senatus sine asperitate, nec sine severitate lectus. Principes viri, triumphisque & amplissimis honoribus functi, hortatu Principis, ad ornandam urbem inlekti sunt. Consulatus tantummodo usque ad undecimum, ⁵ quem continuaret Cæsar, cum sæpe obnitens repugnassæt, ⁶ impetrari potuit. nam dictaturam, quam pertinaciter ei deferebat populus, ⁷ tam constanter repulit. Bella sub imperatore gesta, ⁸ pacatusque victoriis terrarum orbis, & tot extra Italiam domique opera, omne ævi sui spatium impensurum in id solum opus scriptorem ⁹ fatigent. Nos memores professionis, universam imaginem principatus ejus oculis animisque ¹⁰ subjecimus.

CAP.

¹ Sic vulgo. NEDUM IN OPERIS SIQUIDEM JUSTI &c. Rhen. è MS. Vix in operis & quidem justî Koenani schol. Ne in operis etsi quidem justî Voss. ² Reip. populi Romani scribendum conjicit Voss. ³ Ita Rhen. è MS. Vulgo repræsentavit. Repræsentârit malint Acid. & Lips. ⁴ Renovata Acid. ⁵ Editum à nonnullis ut continuaret Cæsar. ⁶ IMPETRARE Rhen. è MS. ⁷ Tam pro valde potè asserunt Brissotus & Popma: quibus navit suffragatur Voss. ⁸ Peragratiusque Lips. ⁹ FATIGANT Rhen. è MS. Fatigans nonnulli. Scribe fatigarint: nisi malis cum Lipsio aliisque, fatigent. Voss. An flagitant: legendum dubitat Acid. ¹⁰ Subjiciemus Lips.

CAP. XC. Sepultis, ut prædiximus, bellis civilibus, coalescentibusque reip. ¹ membris, quæ tam longa armorum series laceraverat, ² Delmatia xx & c c [³ annos] rebellis, ad certam confessionem ⁴ pacata est imperii; ⁵ Alpes feris multisque nationibus celebres perdomitæ; Hispaniæ, nunc ipsius præsentia, nunc Agrippæ, (quem usque in tertium consulatum, & mox collegium tribunitiæ potestatis, amicitia Principis evexerat) multo varioque Marte pacatæ. In quas provincias cum initio Scipione & Sempronio Longo Coss. primo anno ⁶ secundi Punici, abhinc annos ccl, Romani exercitus missi essent, duce Cn. Scipione Africani patruo, per annos c c in his multo mutuoque ita certatum est sanguine, ⁷ ut amissis P. R. Imperatoribus exercitibusque, sæpe contumelia etiam, nonnumquam periculum Romano inferretur imperio. Illæ enim provinciæ Scipiones consumserunt: illæ contumeliosæ ⁸ xx annorum bello sub duce Viriatho majores nostros exercuerunt; illæ terrore Numantini belli populum R. concusserunt. in illis turpe Q. Pompeii fœdus, turpiusque Mancini, senatus cum ignominia dediti imperatoris rescidit: illa tot consulares, tot prætorios assumsit duces, patrumque ætate, in tantum Sertorium armis extulit, ut per ⁹ quinquennium dijudicari non ¹⁰ potuerit, Hispanis Romanis

O 2

nisne

¹ Sic Ald. Alique. MEMBRIS ET CORAM ALIERO, QUÆ TAM &c. Rhen. è MS. ET CORAM ALTERO Bur. conjectura. Et curante eo quæ tam &c. Lips. Eo curante serio, quæ tam &c. malit Voss. Eo cura majore (vel &c. eo cura majore) quia tam &c. legendum opinatur Heins. ² DALMATIA Rhen. è MS. DELMATIA alibi, ut & nummi veteres. ³ Ita Lips. ANNOS deest in Edit. Rhenani. ⁴ Adacta Vel'eum scripsisse suspicatur Heins. ⁵ Rectius fuerit Alpes feris incultisque &c. Heins. ⁶ Secundi belli Punici malit Heins. ⁷ Sic vulgo. UT AMISSIS PRÆTOR IMPERATORIBUS, EXERCITIBUSQUE &c. Rhen. è MS. Ut amissis prætoriiis & imperatoriis (vel prætoriiis imperatoriisque) exercitibus &c. Voss. Scribe, ut amissis Po. Ro. tot imperatoribus exercitibusque &c. Heins. ⁸ X annorum Lips. xv annorum Voss. ⁹ Octennium malit Lips. ¹⁰ POTERIT Bur. è MS.

nifine in armis plus eſſet roboris, & uter populus alteri pariturus foret. Has igitur provincias tam diſſuſas, tam ¹ frequentes, tam ſeras, ad eam pacem abhinc annos ferme L. perduxit Cæſar Auguſtus: ut, quæ maximis bellis, numquam vacaverant, eæ ſub C. ² Antiſtio, ac deinde P. Silio legato ceteriſque poſtea, etiam latrociniis vacarent.

CAP. XCI. Dum pacatur Occidens, ab Oriente ac Rege Parthorum ſigna Romana, quæ Craſſo oppreſſo Orodes; quæ Antonio pulſo filius ejus ³ Phrahates ceperant, Auguſto remiſſa ſunt. quod cognomen ⁴ illi viro Planci ſententia ⁵ conſenſus univerſi ſenatus populique Ro. indidit. Erant tamen, qui hunc feliciffimum ſtatum odiſſent. quippe L. Muræna, & Fannius ⁶ Cæpio, diverſis moribus (nam Muræna ſine hoc facinore potuit videri bonus, Cæpio & ante hoc erat peſſimus) cum inſiſſent occidendi Cæſaris conſilia, oppreſſi auctoritate publica, quod vi facere voluerant, jure paſſi ſunt. Neque multo poſt Rufus Egnatius, per omnia gladiatori quam ſenatori propior, collecto in ædilitate favore populi, quem exſtinguendis privata familia incendiis ⁷ in dies auxerat, in tantum quidem, ⁸ ut ei præturam continuaret, mox etiam conſulatum petere auſus; cum eſſet omni flagitiorum ⁹ ſclerumque conſcientia merſus; nec melior illi res familiaris quam mens foret; adgregatis ſimillimis ſibi, interimere Cæſarem ſtatuit, ut quo ſalvo ſalvus eſſe non poterat, eo ſublato moreretur. Quippe ita ſe mores habent, ¹⁰ ut publica quiſque ruina malit occidere

¹ FREQUENTEIS Rhen. è MS. ² ARISTIO Rhen. è MS. ³ PACORUS Urf. ſed vulgatam lectionem non movendam cenſet Voſſ. ⁴ Illi primo, vel ultro malit Popma. ⁵ Ita Rhen. è MS. Vulgo conſenſu. ⁶ CÆPIO hic & alibi Rhen. è MS. ⁷ INDIES Rhen. è MS. ⁸ Ita Lipſ. Voſſ. Aliique. Ut & præturam continuaret Acid. ⁹ Fors ſit ut Velleius dederit, ſclerum ceu ſentina merſus. Heinf. ¹⁰ Ita ex Bur. conjectura. Ut deſt in Editione Rhenani.

dere, quam sua proteri, & idem passurus minus confici. Neque hic prioribus in occultando felicior fuit: ¹ additusque carceri, cum confcis facinoris, mortem dignissimam vita sua obiit.

CAP. XCII. Præclarum excellentis viri factum C. Sentii Saturnini, circa ea tempora consulis, ne fraudetur memoria. ² Aberat in ordinandis Aliæ Orientalisque rebus Cæsar, circumferens terrarum orbi præsentia sua pacis suæ bona: tum Sentius forte & solus & absente Cæsare Cos. cum alia, prisca severitate summaque constantia, vetere consulum more ac severitate, gessisset, protraxisset publicanorum fraudes, punisset avaritiam, regessisset in ærarium pecunias publicas, tum in comitiis habendis præcipuum egit consulem. nam & quæsturam petentes, quos indignos judicavit, profiteri vetuit; &, cum id facturos se perseverarent, consularem, si in campum descendissent, vindictam minatus est; & Egnatium florentem favore publico, sperantemque, ut præturam ædilitati, ita consulatum præturæ se juncturum, profiteri vetuit; & cum id non obtinuisset, juravit, etiam si factus esset Cos. suffragiis populi, tamen se eum non ³ renuntiaturum. Quod ego factum cuilibet veterum consulum gloriæ comparandum reor, nisi quod naturaliter audita visis laudamus libentius; & præsentia invidia, præterita veneratione prosequimur; & his nos obrui, illis instrui credimus.

CAP. XCIII. Ante triennium fere quam Egnatianum scelus erumperet, circa ⁴ Murænæ Cæpionisque conjurationis tempus, abhinc annos 1, M. Marcellus fororis Augusti Octaviæ filius, quem homines ita, si
quid

¹ Ita restituit Acid. ADDITUSQUE Rhen. è MS. Alique. ² Aberat ordinandis malit Heinſ. ³ RENUNCIATURUM Rhen. è MS. ⁴ Ita scribendum esse, non MURENA ut Rhen. è MS. cum à *muræna* pisce deducatur, (licet adversante lapidum antiquorum auctoritate) existimat P. Manutius.

quid accidisset Cæsari, successorem potentiae ejus arbitrabantur futurum, ut tamen id per M. Agrippam ¹seculo ei posse contingere non existimarent, magnificentissimo munere aedilitatis edito decessit admodum juvenis; ² sane, ut aiunt, ingenuarum virtutum, lætusque animi & ingenii, fortunæque, in quam alebatur, capax. Post cujus obitum Agrippa, qui sub specie ministeriorum principalium profectus in Asiam, ut fama loquitur, ob tacitas cum Marcello offensiones, præsentī se subduxerat tempori, reversus inde filiam Cæsaris Juliam, quam in matrimonio Marcel-
lus habuerat, duxit uxorem; feminam neque sibi neque reip. felicitis utri.

CAP. XCIV. Hoc tractu temporum Tib. Claudius Nero, ³ quo trimo, ut prædiximus, Livia Drusi Claudiani filia, ⁴ despondente Nerone, cui ante nupta fuerat, Cæsari nupserat, innutritus cælestium præceptorum disciplinis, juvenis genere, forma, celsitudine corporis, optimis studiis, maximoque ingenio instructissimus, ⁵ qui protinus quantus est sperari potuerat, visusque prætulit principem; quæstor undeciesimum annum agens ⁶ capessere cœpit remp. maximamque ⁷ difficultatem annonæ ac rei frumentariæ inopiam ita ⁸ Ostiæ atque in urbe mandato ⁹ vitrici moderatus est; ut per id, quod agebat, quantus evasurus

¹ Ita Lips. & Heins. SECUROS EI Rhen. è MS. Securè vel securius Rhenani schol. ² Ita Bur. è MS. SANE, INGENUARUM (UT AIUNT) VIRTUTUM &c. Rhen. è. MS. ³ Sic Ald. QUO PRIMO Rhen. è MS. Quo puero Urfin. Quo prius nato edidit Scheg. Quo bimo legendum putat Voss. ⁴ Despondente ei Nerone vulgo. RESPONDENTE NERONE Rhes. è MS. Exemplar vetus Burerio videtur habere respondente ei Nerone. Despondente eam Nerone scribendum opinatur Heins. ni magis tolli tō ei. ⁵ Qui protinus &c. visusque prætulit &c. Urf. Ut protinus (vel quis protinus) quantus est sperari potuerit. visusque prætulit principem legendum conjieit Heins. ⁶ Ita scribi jubet Bur. CAPESCERE Rhen. è MS. ⁷ Difficultatum nonnulli ediderunt, contra vetusti exemplaris optimarumque editionum auctoritatem. ⁸ Ita Rhenani schol. OSTIA. ERATQUE IN &c. Rhen. è MS. ⁹ Ita restituit Ald. VITRICI Rhen. è MS.

HISTORIÆ ROMANÆ LIB. II. III

evafurus eſſet, eluceret. Nec multo poſt miſſus ab eodem vitrico cum exercitu ad viſendas ordinandasque, quæ ſub Oriente ſunt, provincias, præcipuis omnium virtutum experimentis in eo tractu ¹ editis, cum legionibus ingreſſus Armeniam, redacta ea in poteſtatem P. R. regnum ejus ² Artavaſdi dedit. cujus rex quoque Parthorum tanti nominis fama territus, liberos ſuos ad Cæſarem miſit obſides.

CAP. XCV. ³ Reverſum inde Neronem, Cæſar haud mediocriſ belli molem experiri ſtatuit, adjutore operis dato fratre ipſius Druſo Claudio, quem intra Cæſaris penates enixa erat Livia. quippe uterque, diviſis partibus ⁴ Rætos Vindelicoſque adgreſſi, multis urbium & caſtellorum oppugnationibus, nec non directæ quoque acie feliciter functi, gentes locis tutiſſimas, aditu difficillimas, numero frequentes, feritate truces, majore cum periculo quam damno Romani exercitus, plurimo cum earum ſanguine perdomuerunt. Ante quæ tempora cenſura Planci & Pauli, acta inter diſcordiam, ⁵ neque ipſis honori neque reip. uſui fuit: cum alteri viſ cenſoris, alteri vita deeſſet: Paullus vix poſſet implere cenſorem, Plancus ⁶ timere deberet, ne quidquam objicere poſſet aduſcentibus, aut objicientes audire, ⁷ quod non agnoſceret ſenex.

CAP. XCVI. Mors deinde Agrippæ (qui novitam ſuam multis rebus nobilitaverat, atque in hoc perduxer-

¹ *EDITIS hic & alibi Rhen. è MS. 2 Ita Rhen. è MS. ARTAUZDI DEDIT Tur. è MS. Vulgo Artavaſdi tradidit. Lipſius locum mutilum eſſe exiſtimat, & fuiſſe antea: regnum ejus Artavaſdi ereptum, Tigrani tradidit, cum rex quoque &c. An didit pro tradit ſcribendum dubitat Heinf. cui diſplicet Lipſiana emendatio. 3 Reverſo inde Nerone, vel per reverſum inde Neronem malit Popma. 4 RHETOS Rhen. è MS. RHÆTOS vel RHÆTOS Alii. 5 Sic Urſ. Seheg. Aliique. NEQUE IPSI HONORI, NEQUE REIP. USUI FORET Rhen. è MS. 6 Ita Rhen. è MS. Timere deberet. nec quidquam &c. legi & diſtingui jubet Lipſ. 7 Scribe, quo non agnoſceret in ſe ſenex, vel quod non agnoſceret in ſe ſenex. Heinf.*

perduxerat, ut & Neronis esset focer; cujusque liberos, nepotes suos, D. Augustus præpositis ¹ Caji ac Lucii nominibus adoptaverat) admovit propius Neronem Cæsari. quippe ² filia ejus Julia, quæ fuerat Agrippæ nupta, Neroni nupsit. Subinde bellum Pannonicum, ³ quod inchoatum Agrippa Marcoque Vinicio avo tuo Coss. magnum atroxque & perquam vicinum imminabat Italiæ, per Neronem gestum est. Gentes Pannoniorum, ⁴ Delmatarumque nationes, fitumque regionum ac fluminum, numerumque & modum virium, excelsissimasque & multiplices eo bello victorias tanti imperatoris, alio loco explicabimus. Hoc opus fervet formam suam. Hujus victoriæ compos Nero, ovans triumphavit.

CAP. XCVII. Sed dum in hac parte imperii omnia geruntur prosperrime, accepta in Germania clades sub Legato ⁶ M. Lollio, homine in omnia pecuniæ quam recte faciendi cupidior, & inter summam vitiorum dissimulationem vitiosissimo; amissæque legionis quintæ aquila, vocavit ab urbe in Gallias Cæsarem. Cura deinde atque onus Germanici belli delegata Druso Claudio fratri Neronis, adulescenti tot tantarumque virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit, vel industria ⁷ perficit; cujus ingenium utrum bellicis magis operibus, an civilibus suffecerit artibus, in incerto est. Morum certe dulcedo ac suavitas, & adversus amicos æqua ac ⁸ par sui æstimatio inimitabilis fuisse dicitur. nam pulchritudo corporis proxima fraternæ fuit. Sed illum, magna ex parte domitorem

Germa-

¹ GAI AC LUCI NOMINIBUS *Rhen. è MS.* Caji ac Lucii prænominibus *Ursin.* ² FILIA IULIA EJUS &c. *Rhen. è MS.* ³ Quod inchoatum Agrippæ, Marcoque Vinicio avo tuo Cos. *Alii.* Quod inchoatum ab Agrippa, (*postis & Agrippæ*) Marco Vinicio avo tuo Cos. *Lips.* ⁴ Ita *Bur. è MS.* DALMATARUMQUE *Rhen. è MS.* ⁵ IMPERI *Rhen. è MS. aliæque vocabula quæ in duplici i desinunt, cum simplici i ubique scripta reperiuntur in vetusto exemplari.* ⁶ M. LOLIO *Rhen. è MS.* ⁷ Ita restituit *Lips.* PERCIPIT *Rhen. è MS. Alique.* ⁸ Par sibi malit *Heins.*

Germaniæ, plurimo ejus gentis variis in locis profuso sanguine, factorum iniquitas, consulem, agentem annum tricesimum, rapuit. Moles deinde ejus belli translata in Neronem est, quod is sua & virtute & fortuna administravit, peragratuſque victor ¹ omnes partes Germaniæ, sine ullo detrimento commiſſi exercitus, quod præcipue huic duci semper curæ fuit, sic perdomuit eam, ut in formam pæne stipendiariæ redigeret provinciæ. Tum alter triumphus, cum altero consulatu, ei oblatuſ est.

CAP. XCVIII. Dum ea, quæ prædiximus, in Pannonia Germaniæque geruntur, atrox in Thracia bellum ortum, omnibus ejus gentis nationibus in arma accensis, L. Pisonis, quem hodieque diligentissimum atque eundem lenissimum securitatis urbanæ custodem habemus, virtus compressit. Quippe legatus Cæsaris triennio cum his bellavit; gentesque ferocissimas, plurimo cum earum excidio, nunc acie, nunc expugnationibus, in pristinum pacis redegit modum; ejusque patratiōe Asiæ securitatem, Macedoniæ pacem reddidit. De quo viro hoc omnibus sentiendum ac prædicandum est, esse mores ejus ² vigore ac lenitate mixtissimos, & vix quemquam reperiri posse, qui aut ³ otium validius diligit, aut facilius sufficiat negotio, & magis, quæ agenda sunt, curet sine ulla ostentatione agendi.

CAP. XCIX. Brevi interjecto spatio Tib. Nero, duobus consulatibus totidemque triumphis actis, tribunitiæ potestatis consortione æquatus Augusto, civium post unum (& hoc, quia volebat) eminentissimus, ducum maximus, fama fortunaque celeberrimus, & vere alterum reip. lumen & caput, mira
P quadam

¹ OMNEIS PARTEIS Rhen. è MS. ² Rigore ac lenitate &c. Urs. Pagan. Scheg. Voss. Aliique. ³ OTIUM passim. Rhen. è MS. Ut & NEGOCIUM, SPACIUM, LÆTICIA & id genus alia.

quadam & incredibili atque inenarrabili pietate (cujus ¹causæ mox detectæ sunt) cum C. Cæsar summisset jam virilem togam, Lucius item ²maturus esset viris, ne fulgor suus orientium juvenum obstaret initiis, dissimulata causâ consilii sui, commeatum ab focero atque eodem vitrico, adquiescendi à continuatione laborum petiit. Quis fuerit eo tempore civitatis habitus, qui singulorum animi, quæ digredientium à tanto viro omnium lacrimæ, quam pæne ei patria manum injecerit, justo servemus operi. Illud etiam in hoc transcurso dicendum est, ita septem annos Rhodi ³moratum, ⁴ut omnes qui pro consulibus legatique, in transmarinas profecti provincias, ⁵visendi ejus gratia ad eum convenientes, semper privato (si illa majestas privata umquam fuit) fasces suos summisserint, fastique sint, otium ejus honoratius imperio suo.

CAP. C. Sensit terrarum orbis digressum à custodia Neronem urbis. nam & Parthus, desciscens à societate Romana, adjecit Armeniæ manum, & Germania, averfis domitoris sui oculis, rebellavit. At in urbe, eo ipso anno, quo magnificentissimi gladiatorii muneris

¹ CAUSÆ cum simplici s. passim Rhen. è MS. ² Maturus esset viri Putean. Maturus esset curis omnino legendum esse contendit Heins. quem videtis. ³ Ira Bur. è MS. MORATUM EST Rhen. è MS. ⁴ Ita Rhen. è MS. Voss. Aliique. Ut omnes, qui pro coss. legatique &c. Rhenani schol. Ut omnes proconsules legatique &c. Ald. Ut omnes qui proconsules legatique &c. ediderunt nonnulli. Ut omnes proconsules legatique, qui in &c. Asid. ⁵ Ita restituit Scheg. cui adfuit Voss. nisi quod nonnunquam pro nunquam scripserit. VISENDI EJUS GRATIA AD QUEM CONVENIENTES, SEMPER PRIVATOS ILLA MAJESTAS PRIVATA NUNQUAM FUIT, FASCES &c. Rhen. è MS. Visendi ejus gratia atque conveniendi (semper privatus ille, majestas privata nunquam fuit) fasces &c. Rhenani schol. Visendi ejus gratia ad eum convenientes semper privatum, etsi illa majestas privata nunquam fuit, vel si illa majestas privata unquam fuit, &c. Ald. Visendi &c. (semper privatus ille, vel semper privatus, illa majestas &c.) fasces &c. Urf. Visendi ejus gratia atque conveniendi, semper privato &c. Lips. Visendi ejus gratia ad diem convenientes &c. Popma. Undecumque (vel undique) convenientes &c. ex conjectura Heinsii.

muneris naumachiaeque spectaculis, D. Augustus, abhinc annos xxx, se & Gallo Caninio Coss. dedicato Martis templo, animos oculosque P. R. repleverat, fœda dictu memoriaque horrenda in ipsius domo tempestas erupit. Quippe filia ejus Julia, per omnia tanti parentis ac viri immemor, nihil, quod facere aut pati turpiter possêt femina, luxuria, libidine infectum reliquit; magnitudinemque fortunæ suæ peccandi licentia metiebatur; quidquid liberet, pro licito ¹ vindicans. Tum ² Julius Antonius, singulare exemplum clementiæ Cæsaris, ³ violator ejus domus, ipse sceleris à se commissi ultor fuit; quem, victo ejus patre, non tantum incolumitate donaverat, sed sacerdotio, prætura, consulatu, provinciis, honoratum etiam matrimonio fororis suæ filiae, in artificissimam adfinitatem receperat: Quinctiusque Crispinus, singularem nequitiam supercilio truci protegens, & Appius Claudius & Sempronius Gracchus, ac Scipio, aliique minoris nominis, utriusque ordinis viri, quasi cujusslibet uxore violata, poenas pependere; cum Cæsaris filiam & Neronis violassent conjugem. Julia relegata in insulam, patriæque & parentum subducta oculis, quam tamen comitata mater Scribonia, ⁴ voluntaria exilii permanfit comes.

CAP. CI. Breve ab hoc intercesserat spatium, cum C. Cæsar ante aliis provinciis ⁵ ad visendum obitis, in Syriam missus; convento prius Tib. Nerone, ⁶ cui omnem honorem, ut superiori, habuit, tam varie se

P 2

ibi

¹ Ita Rhen. è MS. Indicans Rhenani schol. Scheg. Grut. Voss. Aliique. Vendicans legendum conjicit Heinf. ² Ita Scheg. Aliique. IULIUS ANTONIUS Rhen. è MS. ³ Forte violator Augustæ domus. Heinf. ⁴ Ita resistit Lips. VOLUNTARIUM Rhen. è MS. ⁵ Ita Lips. cui subscribit Heinf. licet aliquando legebat ad jus dicendum obitis. AD SEDANDUM OBITIS Rhen. è MS. quam lectionem probant esse existimant Ald. Scheg. Voss. ADSEDENDUM OBITIS Bur. è MS. Adfidendo obitis Rhenani schol. & Popma. Ad sedendum obitis Bonhorn. ⁶ Fortasse Velleius scripserit qui omnem Lips.

ibi gessit, ut nec laudaturum magna, nec vituperaturum mediocris materia deficiat, cum rege Parthorum ¹juvene excellissimo, in insula quam amnis Euphrates ambiebat, æquato utriusque partis numero, coitit. Quod spectaculum stantis ex diverso hinc Romani, illinc Parthorum exercitus, cum duo inter se eminentissima imperiorum & hominum coirent capita, perquam clarum & memorabile, sub initia stipendiorum meorum, tribuno militum mihi visere contigit. quem militiæ gradum ante ²sub patre tuo, M. Vinici, & P. Silio auspicatus, in Thracia Macedoniaque, mox Achaia Asiaque, & omnibus ad Orientem ³visis provinciis, & ore atque utroque maris Pontici latere, haud injucunda tot rerum, locorum, gentium, urbium recordatione perfruo. Prior Parthus apud Cajum in nostra ripa, posterior hic apud regem in hostili epulatus est.

CAP. CII. Quo tempore M. Lollii, quem veluti moderatorem juventæ filii sui Augustus esse voluerat, perfida & plena subdoli ac virtuti animi consilia, per Parthum indicata ⁴Cæsari, fama vulgavit. cujus mors intra paucos dies fortuita an voluntaria fuerit ignoro. Sed quam hunc decessisse lætati homines, tam paullo post, ⁵obesse Cenforinum in iisdem provinciis, graviter tulit civitas, virum demerendis hominibus genitum. Armeniam deinde ingressus, prima parte introitus ⁶prospere gessit; mox in colloquium (cui

¹ Sic *Ald. Aliique*. JUVE NE EXCELSISSIMÆ INSULÆ RHEA ē MS. Juvenis excellissimus in insulā *Lips.* Ills juvene excellissimō à benignitate interpretum manasse existimat *Grut.* Cum Parthorum rege, sene excellissimæ mentis, in insula &c. repenendum censet *Heins.* ² Ita *Rhen. ē MS. Ald. S. heg. Aliique.* Sub patre tuo M. Vinicio & P. Silio ex vetusto exemplari legendum existimat *Bar.* Imo P. ille nominabatur, ut ex Velleio paulo infra, & Fastis liquet. *Voss.* ³ Ita *Rhen. ē MS. Scheg. Aliique.* Ufus Rhenani schol. Vulgo versus. Versus rescribendum censet *Heins.* & mox & ora ab utroque &c. ⁴ Ita restituit *Lips.* CÆSARIS JAM AVULGAUIT *Rhen. ē MS.* Cæsaris ira evulgavit *Rhenani schol.* ⁵ Ita *Rhenani schol.* ODISSE *Rhen. ē MS.* ⁶ Prospere rem gessit scribendum opinatur *Heins.*

(cui se temere crediderat) circa Artageram graviter à quodam, nomine Adduo, vulneratus, ex eo, ut corpus minus habile, ita animum minus utilem reipub. habere cœpit. Nec defuit conversatio hominum, vitia ejus assentatione alentium. etenim semper magnæ fortunæ comes adest adulatio. per quæ eo ductus erat, ut in ultimo ac remotissimo terrarum orbis angulo consenescere, quam Romam regredi mallet. ¹ Diu inde luctatus, invitusque revertens in Italiam, in urbe Lyciæ (² Limyran nominant) morbo obiit, ³ cum ante annum ferme L. Cæsâr, frater ejus, Hispantias petens, ⁴ Massiliæ decessit.

CAP. CIII. Sed fortuna, quæ subduxerat spem magni nominis, jam tum reip. sua præsidia reddiderat. quippe, ante utriusque horum obitum, patre tuo P. Vinicio Cos. Tib. Nero, reversus Rhodo, incredibili lætitia patriam repleverat. Non est diu cunctatus Cæsâr Augustus: neque enim quærendus erat, quem ⁵ legeret; sed legendus, qui eminebat. Itaque, quod post Lucii mortem adhuc Cajo vivo facere voluerat, ⁶ atque vehementer repugnante Nerone erat inhibitus, post utriusque adulescentium obitum facere perseveravit, ut & tribunitiæ potestatis conformationem Neroni constitueret, multum quidem eo cum domi tum in senatu recusante, & ⁷ eum Ælio Cato

¹ Ita edidit Heinsf. sed diu inde eluctatus malit. DEINDE RELUCTATUS Rhen. è MS. Exemplar vetustum sic habet, teste Burerio, ut nescias an diu reluctatus, seu potius de reditu luctatus legendum sit. Dein diu reluctatus, aut diu inde reluctatus reponendum arbitratur Acid. ² Ita rescripsit Heinsf. LIMYRAM Rhen. è MS. LYMIRA Bur. è MS. Lymiram forte legendum. Voss. ³ Sic Ald. Scheg. Aliique. QUOM ANTE ANNUM FERME QUINQUAGESIMUM CÆSAR &c. Rhen. è MS. Quinquagesimum posito pro L. (id est Lucius) errore Librarii. ⁴ Ita Heinsf. MASSILIA DECESSISSET Rhen. è MS. MASSILIÆ DECESSISSET Bur. è MS. Aliique fere omnes. ⁵ Ita Rhen. è MS. Legerat Bur. è MS. ⁶ Ita Rhen. è MS. ex vestigiis vetusti codicis eoque vel eo quod scriptum fuisse conjicit Bur. Adeoque legendum putat Heinsf. ⁷ Ita cum Leopardo Miscell'an. l. 8. c. 8. edidit Scheg. EUM ÆLIO CATO SENTIO COSS. Rhen. è MS. quam lectionem probam existimat Putean. modo post Cato distinctio ponatur. Eum Sex. Ælio, C. Sentio

Cato & Sentio Coss. v¹ Kalend. Jul. post V. C. ² annis DCCLIV, ³ abhinc annis XXVII adoptaret. Lætitiam illius diei, concursumque civitatis, & vota pæne inferentium cælo manus, spemque conceptæ perpetuæ securitatis, æternitatisque Romani imperii, vix in illo iusto opere abunde persequi poterimus, ⁴ nedum hic implere tentemus. ⁵ id unum dixisse [juvat,] quam ille omnibus fuerit [carus.] tum refulsit certa spes liberorum parentibus, viris matrimoniorum, dominis patrimonii, omnibus hominibus salutis, quietis, pacis, tranquillitatis; adeo, ut nec plus sperari potuerit, nec spei responderi felicius.

CAP. CIV. Adoptatus eadem die etiam ⁶ M. Agrippa, quem post mortem Agrippæ Julia enixa erat. sed in Neronis adoptione illud adjectum, his ipsis Cæsaris verbis: *Hoc, inquit, reip. causa facio.* Non diu vindicem custodemque imperii sui morata in urbe patria, protinus in Germaniam misit; ubi ante triennium sub M. Vinicio, avo tuo, clarissimo viro, immensum exarserat bellum. ⁷ erat & ab eo quibusdam in locis gestum, quibusdam sustentatum feliciter, eoque nomine decreta ei cum speciosissima inscriptione

C. Sentio cos. *Ald.* Eundem Ælio Cato. & Sentio cos. *Acid.* Eum Ælio Cato Sentio cos. *vel.* Eum Ælio Cato & Sentio cos. *Alii.* Eum Ælio Cato Sentioque cos. *legi posse existimat Voss.* I CALEND. Rhen. è MS. 2 Ita Rhenan. è MS. ANNIS A. CC. L. IIII. Burer. è MS. Annis DCCLVI. *Ald.* 3 Abhinc annis XXVI. *Ald.* 4 NEDUM HINC Rhen. è MS. 5 Sic vulgo. ID UNUM DIXISSE QUAM ILLE OMNIBUS FUERIT, tum &c. Rhen. è MS. Id unum dixisse contenti, quam ille charus omnibus fuerit tum apparuit. Tum refulsit &c. Rhenani schol. Id unum dixisse juvat quam ille omnibus fuerit charus, cum refulsit &c. Bur. conjectura. Id unum dixero quàm ille omnia omnibus fuerit. tum refulsit &c. Lips. Id unum dixisse habeo. quam ille omnia omnibus fuerit &c. magis ad Velleii (qui sui ipsius imitator est) genium fore existimat Voss. Nedum hic implere tentemus. sit unum dixisse quam ille omnia omnibus fuerit &c. *vel.* Nedum hic implere. tentemus id unum dixisse quam ille omnia omnibus fuerit &c. reponendum consuet Heinf. *vel.* cum Vossio, Id unum &c. ut cap. cxxv. Id solum voce publica dixisse habeo. 6 Prænomen M. Urfino videtur abundare. 7 Erat id ab eo Lips.

scriptione operum ornamenta triumphalia. Hoc tempus me, functum ante tribunatu castrorum, Ti. Cæsaris militem fecit. quippe protinus ab adoptione missus cum eo præfectus equitum in Germaniam, successor officii patris mei, cælestissimorum ejus operum per annos continuos IX præfectus aut ¹ legatus, spectator & pro captu mediocritatis meæ adjutor fui. Neque illi spectaculo, quo ² fructus sum, simile conditio mortalis recipere videtur mihi; cum per celeberrimam Italiæ partem, tractum omnem Galliæ provinciarum, veterem imperatorem, & ante ³ meritis ac virtutibus, quam nomine, Cæsarem revisentes, sibi quisque, quam illi gratularentur plenius. At vero militum conspectu ejus elicite gaudio lacrimæ, alacritasque & salutationis nova quædam exultatio, & contingendi manum cupiditas, ⁴ non continentium protinus, quin adjicerent; Videmus te, imperator? saluum recepimus? ac deinde, Ego tecum, imperator, in Armenia, ego in Rhætia fui; ego à te in Vindelicis, ego in Pannonia, ego in Germania donatus sum.

CAP. CV. Neque verbis exprimi, & fortasse ⁵ vix mereri fidem potest, intrata protinus Germania, subacti ⁶ Caninesates, ⁷ Attuarii, ⁸ Bructeri, recepti Cherusci [⁹ gentes,] ¹⁰ & (utinam minus mox nostra clade nobilis!)

¹ Ita vulgata editiones. LEGATUS SPECTATUS, PRO CAPTU &c. Rhen. è MS. ² Ita Bur. è MS. FRUITUS SUM Rhen. è MS. ³ Sic restituit Lips. MERITIS AC VIRIBUS Rhen. è MS. ⁴ Non continentium prorsus (aut penitus) quin &c. vel non continentium, protinus quin &c. legendum & distinguendum censet Acid. Non continentium se quin protinus adjicerent legendum esse conjicit Heins. ⁵ Ita legit & distinguit Lips. VIX MERERI FIDEM POTEST. INTRATA GERMANIA &c. Rhen. è MS. ⁶ Sic vulgo. CANINIFACI Rhen. è MS. pro quo tamen minima mutatione fortasse reponi debeat Caninifati. Voss. Heins. ⁷ Ita Popma. ATTUARI Rhen. è MS. Cattuari Rhenani schol. ⁸ BRUTERI Rhen. è MS. & Voss. ⁹ Tò gentes ex glossa in textum irrepsisse cum Lipsio existimat Heins. ¹⁰ Ita restituit Voss. ET INAMNINUS (INAMMINUS Bur. è MS. inamœnus Bur. conjectura) MOX NOSTRA CLADE NOBILIS TRANSITU VISURGIS Rhen. è MS. Et in amnibus, hoc est, inter amnes Rhenani schol. malit tamen sic legere (ut & alijs

nobilis!) transitus Visurgis: penetrata ulteriora. cum omnem partem asperrimam & periculosissimi belli Cæsaris vindicaret; in iis, quæ minoris erant discriminis, Sentium Saturninum, qui tum legatus patris ejus in Germania fuerat, præfecisset; virum¹ multiplicem virtutibus, navum, agilem, providum, militariumque officiorum patientem ac peritum pariter; sed eundem, ubi negotia fecissent locum otio, liberaliter lauteque eo abutentem; ita tamen, ut eum splendidum ac hilarem potius, quam luxuriosum aut desidem diceres. de cujus viri claro celebrique consulatu prædiximus. Anni ejus æstiva, usque in mensem Decembrem² perducta, ³immanis emolumentum fecere victoriæ. ⁴Pietas sua Cæsarem, pæne obstructis hieme Alpibus, in urbem traxit: at tutela imperii eum veris initio reduxit in Germaniam; in cujus mediis finibus, ad caput ⁵Lupiae fluminis, hiberna digrediens princeps locaverat.

CAP. CVI. Pro Dii boni, quanti voluminis opera insequenti æstate, sub duce Tiberio Cæsare, gessimus! perlustrata armis tota Germania est. Victæ gentes, pæne nominibus incognitæ. Receptæ Cauchorum nationes. omnis eorum juvenus, infinita numero, immensa corporibus, situ locorum tutissima, traditis armis,

alii fere omnes ediderunt) & annis mox nostra clade nobilis transitus Visurgis. 1 MULTIPLICEM IN VIRTUTIBUS Rhen. è MS. 2 Producta malit Lips. cui suffragatur Heins. 3 Immanis emolumentum fuere victoriæ legendum. nam amat istas locutiones Velleius. Imo in immanis emolumentum cessere victoriæ. infra cap. cxiv. Hyems emolumentum patrati belli contulit. Heins. 4 Ita Lips. PIETAS SUA CÆSAREM PENE EXTRACTIS &c. TRAXIT AD TUTELAM IMPERII EUM VERIS INITI (veris initio Rhenani schol.) REDUXIT &c. Rhen è MS. Pietas &c. traxit ad tutelam imperii: cum (eadem Acid.) in veris initio reduxit &c. vulgo. Pietas &c. at tutela inde imperii &c. Grut. Pietas &c. in urbem traxit: ad tutelam imperii eum veris initium reduxit &c. forte legendum: possis & initio retinere, ita ut pietas dñi novè intelligatur. Voss. qui & bene extractis reponendum censet. 5 Ita Lips. Scheg. Aliique. IULIÆ Rhen. è MS.

armis, una cum ducibus suis, septa fulgenti armatoque militum nostrorum agmine, ante imperatoris procubuit tribunal. ¹ Fracti Langobardi, gens etiam Germana feritate ferocior: denique, quod numquam antea spe conceptum, nedum opere tentatum erat, ad quadringentesimum miliarium, à Rheno usque ad flumen Albi, qui ² Semnonum Hermundorumque fines præterfluit, Romanus cum signis perductus exercitus: & eodem, mira felicitate & cura ducis, ³ temporum quoque observantia, classis quæ Oceani circumnavigaverat sinus, ab inaudito atque incognito ante mari flumine Albi subvecta, plurimarum gentium victoria, cum abundantissima rerum omnium copia, exercitui Cæsarique se junxit.

CAP. CVII. Non tempero mihi, quin tantæ rerum magnitudini hoc, qualecumque est, inseram. Cum citeriorem ripam prædicti fluminis castris occupassemus, & ulterior armata hostium juventute fulgeret, ⁴ sub omnem motum nostrarum navium protinus refugientium, unus è barbaris, ætate senior, corpore excellens, dignitate, quantum ostendebat cultus, eminens, cavatum (ut illis mos est) ex materia conscendit alveum, solusque id navigii genus temperans, ⁵ ad medium processit fluminis; & petiit, liceret sibi, sine periculo, ⁶ in eam quam armis tendebamus, egredi ripam, ac videre Cæsarem. ⁷ Data pe-

Q

tenti

¹ Ita Bur. è MS. LONGOBARDI Rhen. è MS. ² Ita Scheg. Putean. Voss. SENONUM Rhen. è MS. Aliique. ³ Temporumque observantia malit Heins. ⁴ Ita Rhen. è MS. Aliique. SUB OMNEM MOTUMQUE Bur. è MS. inter omnem motumque quiddam deesse existimat Bur. Sub omnem motum quoque legit Voss. Sub omnem motum cuiuscumque nostrarum navium protinus refugientibus unus è barbaris. ni minus sub omnemque motum. Heins. ⁵ Ut ad medium processit fluminis, petiit Gr. Acid. ⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique. IN EAM, QUAM ARMIS TENDEBAMUS, EGREDI RIPAM Bur. è MS. unde scribendum forte cum Vossio, in eam qua armis tendebamus, egredi ripam: nisi malis, totidem apicibus repositis: in eam, qua in armis, tendebamus, egredi ripam. Gr. hoc est, qua armati excubabamus, ac tentoria fixeramus. ⁷ Ita Bur. è

tenti facultas. Tum adpulso lintre, ¹ & diu tacitus contemplatus Cæsarem, Nostra quidem, inquit, ² furit juventus, quæ, cum vestrum numen absentium colat, præsentium potius arma metuit, quam sequitur fidem. sed ego beneficio ac permissu tuo, Cæsar, quos ante audiebam, hodie vidi Deos: nec feliciorum ullum vitæ meæ aut optavi aut sensi diem. ³ Imperatoque, ut manum contingeret, reversus in naviculam, sine fine respectans Cæsarem, ripæ suorum adpulsus est. Victor omnium gentium locorumque, quos adierat, Cæsar, cum incolumi inviolatoque, & semel tantummodo, magna cum clade hostium, fraude eorum tentato exercitu, in ⁴ hiberna legiones reduxit; eadem, qua priore anno, festinatione urbem petens.

CAP. CVIII. Nihil erat jam in Germania, quod vinci posset, præter gentem Marcomannorum; quæ Maroboduus duce excita sedibus suis, atque in ⁵ interiora refugiens, incinctos ⁶ Herciniæ silvæ campos incolebat. Nulla festinatio hujus viri mentionem transgredi debet. Maroboduus genere nobilis, corpore prævalens, animo ferox, natione magis quam ratione barbarus, non tumultuarium neque fortuitum, ⁷ neque mobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, sed certum imperium, vimque regiam complexus animo, statuit, avocata procul à Romanis gente sua, eo progredi; ubi, cum

MS. DATA A CÆSARE PETENTI &c. Rhen. è MS. 1 Et supervacuum tollatur. Heins. 2 Fugit legendum putat Delbeus. Sed vulgatam lectionem sanam esse existimat Lips. Putean. Voss. 3 Ita Rhen. è MS. Aliique. IMPERATOQUE Bar. è MS. 4 HYBERNA Rhen. è MS. 5 Ita à Grypho, Stephano, & a iis editum: quibus subscribunt Lips. & Voss. INFERIORA Rhen. è MS. Aliique. 6 HERCYNIE SYLVÆ Rhœa. è MS. Hercinia silva præfert Heins. 7 Ita edidit Heins. sed in castigatioribus suis Velleianus jubet referri, neque mobilem, sed ex voluntate parentum constantem inter suos occupavit principatum, & certum imperium. NEQUE MOBILEM, ET EX VOLUNTATE PARENTIUM (PARENTUM Rhen. è MS.) CONSTANTEM &c. Bar. è MS. Aliique.

cum propter potentiora arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur, ¹ quos prædiximus, locis, finitimos omnes aut bello domuit, aut conditionibus juris sui fecit.

CAP. CIX. ² Corpus suum custoditum, imperium perpetuis exercitiis pæne ad Romanæ disciplinæ formam redactum, brevi in eminens & nostro quoque imperio timendum perduxit fastigium; gerebatque se ita adversus Romanos, ³ ut neque bello nos lacefferet, & si lacefferetur, superesse sibi vim ac voluntatem resistendi [declararet.] Legati, quos mittebat ad Cæsares, interdum ut supplicem commendabant, interdum ut pro pari loquebantur. Gentibus hominibusque à nobis desciscientibus erat apud eum perfugium; ⁴ totumque ex male dissimulato agebat æmulum: exercitumque, quem ⁵ LXX. millium peditum, quattuor equitum fecerat, assiduis adversus finitimos bellis exercendo, majori, quam quod ⁶ habebat, operi præparabat. Eratque etiam eo timendus, quod, cum Germaniam ad lævam, & in fronte, Pannoniam ad dextram, à tergo sedium suarum haberet Noricos, tamquam in omnes semper venturus ab omnibus timebatur. Nec securam incrementi sui patiebatur esse Italiam, quippe cum à summis Alpium jugis, quæ finem Italiæ terminant, initium ⁷ ejus finium haud

Q²

multo

¹ Ita Rhen. è MS. Aliique. QUIS PRÆDIXIMUS Tur. è MS. quis pro quibus posito, ut conjicit. Deinde OMNEIS Rhen. è MS. ² Hanc lectionem vetustum codicem præ se ferre existimat Bur. CORPUS SUUM CUSTODIA. TUM IMPERIUM &c. Rhen. è MS. Corpus custodia tutum imperii (vel corpus sui custodia tutum imperii) perpetuis exercitiis &c. rescribendum censet Heins. quem vide. ³ Ita locum misere luxatum restituit Rhenanus, supplendo lacunulas veteris membranae, in qua, UT NEQUE BELLO NOS LACESSERETUR SUPERESSE SIBI UIM AC VOLUNTATEM RESISTENDI **** LEGATI &c. Ut neque bello si lacefferetur superesse sibi vim ac voluntatem resistendi. &c. Bur. conjectura. ⁴ Turumque Lips. In totumque Acid. Totusque legendum conjicit Heins. ⁵ Ita ex vestigiis vetusti codicis legendum censet Bur. eraso x posteriore. LX MILIUM PEDITUM Rhen. è MS. ⁶ Obibat Heins. ⁷ Ita Rhen. è MS. CUJUS Bur. è MS.

multo plus c c millibus passuum abesset. Hunc virum & hanc regionem proximo anno diversis è partibus Tib. Cæsar adgredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per ¹ Cattos, excisis continentibus Herciniæ filvis, legiones ² Boiohæmum (id regioni, quam incolebat Maroboduus, nomen est) [³ duceret:] ipse à Carnunto, qui locus ⁴ Norici regni proximus ab hac parte erat, exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.

CAP. CX. ⁵ Rumpit, interdum moratur proposita hominum Fortuna. Præparaverat jam hiberna Cæsar ad Danubium, ⁶ admotoque exercitu non plus quam quinque dierum iter à primis hostium, Saturninum ⁷ admoventi placuerat: [⁸ cujus copiarum] pæne æquali divisæ intervallo ab hoste, intra paucos dies in prædicto loco cum Cæsare juncturæ erant; ⁹ cum universa Pannonia insolens longæ pacis bonis, ¹⁰ & adulta viribus Delmatia, ¹¹ omnibus tractus ejus gentibus in societatem adductis, ¹² ex constituto arma corripuit. Tum necessaria gloriosis præposita: neque tutum visum, ¹³ abdito in interiora exercitu, vacuum tam vicino hosti relinquere Italiam. Gentium nationumque

¹ CATTHOS Rhen. è MS. ² Bohaimum malit Scheg. ³ Hanc vocem inseruit Lips. ⁴ Cluverius legendum censebat, Norico regno, & paulo supra in Boiohæmum: sed nihil mutandum esse monuit Voss. ⁵ Rumpit interdum, interdum moratur ex conjectura Heinssii ⁶ Videtur scribendum loco perplexissimo, amotoque exercitu. nobis non plus quam quinque dierum itinere à primis hostium. vel non plus quinque dierum itinere, omisso τῶν quam, ut alibi sæpe. Heinss. ⁷ Admoneri Lips. ⁸ Hac duo verba unicus inclusit, quæ desunt in Editione Rhenani, à Lipsio feliciter inserta comprobant Voss. & Heinss. ⁹ Ita Rhen. è MS. Tum Bur. è MS. ¹⁰ Noli audire Ursinum, cui legendum videbatur: & adjura viribus Dalmatiæ. Voss. ¹¹ OMNIBUSQUE Rhen. è MS. ¹² Sic vulgo, CONSTITIT: ARMA CORRIPUIT. Rhen. è MS. Hinc Vossius legit, constituto arma corripuit. Constituto ut composito, compacto, aliæque id genus. Forte omnibus æque tractus ejus gentibus in societatem adductis constituta arma corripuit. Possus etiam, in societatem adactis. vel, cum universa Pannonia insolens longæ pacis (nam τὸ bonis expungendum malum) & adjura viribus Dalmatiæ omnibusque tractus ejus gentibus in societatem adjunctis, constituta arma corripuit. Heinss. ¹³ ADDITO Rhen. è MS.

numque quæ rebellaverant, omnis numerus amplius
¹ dccc millibus explebat. ² ccc fere peditum colligeban-
 tur, armis habilia; equitum ³ viii. ⁴ cujus immensæ
 multitudinis, parentis acerrimis ac peritissimis duci-
 bus, pars petere Italiam decreverat, ⁵ junctam sibi
 Nauporti ac Tergestis confinio; ⁶ pars in Macedo-
 niam se effuderat; pars suis sedibus ⁷ præsidium esse
 destinaverat. ⁸ Proxima duobus Batonibus ac Pinneti
 ducibus auctoritas erat. ⁹ In omnibus autem Panno-
 niis non disciplinæ tantummodo, sed linguæ quoque
 notitia Romanæ: plerisque etiam litterarum usus &
 familiaris animorum erat exercitatio. Itaque hercu-
 les nulla umquam natio tam mature consilio belli
 bellum junxit, ac decreta patrauit. oppressi cives Ro-
 mani, trucidati negotiatores, magnus vexillariorum
 numerus ad internecionem, ea in regione, quæ plu-
 rimum ab imperatore aberat, cæsus; occupata armis
 Macedonia; ¹⁰ omnia & in omnibus locis igni ferro-
 que vastata: ¹¹ quin tantus etiam hujus belli metus
 fuit, ut stabilem illum & ¹² firmatum tantorum bel-
 lorum

¹ ACCC. MILIBUS EXPLEBAT Rhen. è MS. Millia ex optimorum au-
 storum consuetudine legendum censet Acid. nisi explebat pro explebatur
 positum sit. ² Ita Bur. è MS. Aliique. CUJUS IMMENSÆ MULTITUDI-
 NIS PARS ACERRIMIS AC PERITISSIMIS DUCIBUS, PROPERARE IN ITA-
 LIAM DECREVERAT &c. Rhen. è MS. Cujus &c. parentis &c. pars pro-
 perare in Italiam decreverat legit Lips. Cujus &c. parentibus &c.
 in Editione Vossiana. ³ Juncta malis Ursin. ita ut referatur ad præcedentem
 vocem pars. qua conjectura viris eruditus non placet. ⁴ Bene Urs. & Lips.
 pars se effuderat. ut mavu, effusa erat. Heins. PARS IN MACEDONIA
 EFFUGERAT Rhen. è MS. Eruperat vulgo. ⁵ Præsidio esse malis Heins.
⁶ Ita Rhen. è MS. Aliique. Proxima duobus Batoni ac Pinneti &c.
 Delbenius, Urs. Acid. Aut prima duobus &c. scribito: aut proxima &c.
 à Pinnete &c. Lips. prius malis Voss. Porro maxima duobus Batonibus
 ac Pineti &c. scribendum esse conjecit Heins. ⁷ Tò in delendum censet
 Heins. Deinde paulo post: plerisque etiam litterarum usus familiaris
 animarum erat exercitatio. per appositionem, ut solet noster. vel, ut fa-
 miliaris. ⁸ Omnia omnibus locis, vel & omnibus locis, legendum
 opinatur Heins. ⁹ Ita Urs. Lips. Acid. Voss. QUIA Rhen. è MS. Aliique.
¹⁰ Ita ex Bur. conjectura. FORTUNATUM Rhen. è MS. FORMATUM Bur.
 è MS. quam lectionem tuetur Voss. Opinor ab ipso Velleio fuisse obstru-
 tum. Heins.

lorum experientia, Cæsaris Augusti animum quateret atque terreret.

CAP. CXI Habiti itaque delectus, ¹ revocati undique & omnes veterani, viri feminæque ex censu libertinum coactæ dare ² militem. Audita in senatu vox Principis, decimo die, ni caveretur, posse hostem in urbis ³ Romæ venire conspectum. Senatorum equitumque Romanorum exactæ ad id bellum operæ ⁴ pollicitæ. Omnia hæc frustra præparassemus, nisi qui illa regeret fuisset. Itaque, ⁵ ut præsidium militum, resp. ab Augusto ducem in bellum poposcit Tiberium. Habuit in hoc quoque bello mediocritas nostra speciosi ⁶ ministri locum. Finita equestri militia, designatus quæstor, necdum senator æquatus senatoribus, ⁷ etiam designatis tribunis plebei, partem exercitus ab urbe, traditi ab Augusto, perduxī ad filium ejus. in quæstura deinde, remissa forte provinciæ, legatus ejusdem ad eundem missus, quas nos primo anno acies hostium ⁸ vidimus? quantis prudentia ducis opportunitatibus, ⁹ furentes eorum vires universas evasimus

¹ Evocati *Acid.* Revocati undique omnes cum vulgatis. vel revocatus undique & omnis veteranus scribendum putat *Heins.* ² Ita *Rhenani schol.* MILITUM *Rhen.* & *MS.* ³ Ita *Rhen.* & *MS.* Romanæ vulgo. ⁴ POL-LICITATI *Rhen.* & *MS.* An pollicitæ & oblata? *Heins.* ⁵ Ita vulgo. Ut præsidium ultimum *Lips.* Unicum *Grut.* Itaque ut præsidium mœnium resp. Augustum, ita ducem belli (vel in bellum) poposcit Tiberium *Acid.* Ut præsidium solum a Velleio fuisse suspicatur *Heins.* & quod sequitur in bellum eradendum putat. ⁶ Ministerii *Lips.* tolerat tamen vulgatam lectionem. ⁷ ETIAM DESIGNATIS TRIBUNIS, PLEBEI PARTEM EXERCITUS AB & C. PERDUXIT & C. *Rhen.* & *MS.* Etiam designatus tribunus plebi. & mox perduxī *Rhenani schol.* Etiam designatus tribunus plebei & C. *Ald.* Vir doctus apud *Schegkium* legit, etiam designatus tribunus militum. *Schegkii* edidit, etiam designatus tribunus plebis. Et jam designatis tribunis plebis & C. *Lips.* Alique. Forte scribendum necdum senator æquatus senatoribus, etiam tribunis plebei. nam tō designatus posterius ex interpretamento irrepsit, cum jam præcesserit. *Heins.* ⁸ VIDIMUS legendum arbitratur *Heins.* Dein quantis prudentia ducis usi opportunitatibus. ⁹ Ita *Voss.* Alique. FURENTIS IN EUM UIREIS UNIVERSAS EUASIMUS PARTIBUS *Rhen.* & *MS.* Evasimus artibus *Rhenani schol.* FURENTIS EORUM UIREIS & C. *Bur.* & *MS.* Furentes eorum & C. invasimus partibus *Lips.* Exhaustimus partibus *Grut.* Pro furentes possū urgentes, vel ingruentes

evasimus partibus? ¹ quanto cum temperamento simul utilitatis res auctoritate imperatoris agi vidimus? qua prudentia hiberna disposita sunt? quanto opere inclusus custodiis exercitus nostri, ne qua posset erumpere, ² inopsque copiarum & intra se furens, viribus hostis elanguesceret?

CAP. CXII. Felix eventus, forte conatu, prima æstate ³ belli Messalini opus mandandum est memorix. qui vir animo etiam quam gente nobilior, dignissimus qui & patrem Corvinum habuisset, & cognomen suum Cottæ fratri relinqueret, præpositus Illyrico, subita rebellionē, cum semiplena legione vicesima circumdatus hostili exercitu, amplius xx hostium fudit fugavitque, & ob id ornamentis triumphalibus honoratus est. ⁴ Ita placebat barbaris numerus suus, ita fiducia virium, ut, ubicumque Cæsar esset, nihil in se reponerent. pars exercitus eorum ⁵ proposita ipsi duci, & ad arbitrium utilitatemque nostram macerata, perductaque ad exitiabilem famem, ⁶ neque instantem sustinere, ⁷ neque facientibus copiam pugnandi dirigentibusque ⁸ aciem ausa congregi, occupato monte Claudio, munitione se ⁹ defendit. At ea pars, quæ obviam se effuderat exercitui, quem A. Cæcina, & Silvanus

gruentes. *Heins.* 1 Forte quanto cum temperamento virtutis simul & utilitatis &c. *Heins.* 2 Ita *Rhen.* è MS. Alique. Ineptum plane virus, quod pro viribus substituit *Ursin. Voss.* Forte inopsque copiarum, ut intra se suis ruens viribus hostis &c. quod si placeat, loco superiore nihil mutandum. Sed scribendum potius est ut arbitror: inopsque copiarum, & interea se suis terens viribus hostis elanguesceret. *Heins.* 3 Scribe, bellum Messalini opus, per exegesis, ut solet nosse, tum pro dignissimus qui lege dignissimusque qui. *Heins.* 4 Ita jacebat barbaris &c. nihil in se spei reponerent &c. *Velleium dedisse existimat Heins.* 5 Opposita malis *Lips.* 6 Neque instantes sustinere *Lips.* cui adsentit *Heins.* Neque instantes sustinens *Acid.* 7 NEQUE UT FACIENTIBUS &c. *Rhen.* è MS. Neque aut facientibus &c. *Lips.* Forte, neque sui facientibus copiam pugnando. vel omisso pugnandi etiam verbo, quod interpretamentum tē sui habendum. *Heins.* 8 Ita *Bur.* è MS. & *Rhenani schol.* ETIAM *Rhen.* è MS. quod omnino amplectitur *Lips.* 9 Ita *Bur.* è MS. & *Rhenani schol.* DEFENDIT ANTEA PARS &c. *Rhen.* è MS.

Silvanus Plautius consulares ex transmarinis adducebant provinciis, circumfusa quinque legionibus nostris, auxiliariisque & ¹ equitatu regio (quippe ² magnam Thracum manum junctus prædictis ³ ducibus Rhœmetalces ⁴ Thraciæ rex in adiutorium ejus belli secum trahebat) pæne exitiabilem omnibus cladem intulit. ⁵ Fusa regionum equestris acies, fugatæ alæ, conversæ cohortes sunt. apud signa quoque legionum trepidatum. sed Romana virtus ⁶ militi plus eo tempore vindicatum gloriæ, quam ducibus, reliquit: ⁷ qui, multum à more imperatoris sui discrepantes, ante in hostem inciderunt, quam per exploratores, ubi hostis esset, cognoscerent. ⁸ Jam igitur in dubiis rebus semetipsæ legiones adhortatæ, jugulatis ab hoste quibusdam tribunis militum, interemto præfecto castrorum, præfectisque cohortium, non incruentis centurionibus (è) ⁹ quibus etiam primi ordines cecidere, invadere hostes: nec sustinuisse contenti, perrupta eorum acie, ex insperato victoriam vindicarunt. Hoc fere tempore Agrippa, qui eodem die, quo Tiberius, adoptatus ab avo suo naturali erat,

¹ &

¹ Ita Rhenani schol. EQUITATUI REGIO Rhen. è MS. ² Ita Rhenani schol. Ald. Voss. Alique, MAGNA THRACUM MANU UINCTUS Rhen. è MS. JUNCTUS Bur. è MS. ³ Ita restituit Urj. quem vide ut & Voss. DUCIBUS RHOMØ ET ALCES THRACIÆ REX &c. Rhen. è MS. junctus prædictis ducibus Romanis (Cæcinæ videlicet & Silvano) Mœtalces Thraciæ rex &c. Bur. conjectura. ⁴ Illa Thraciæ rex videntur è glossa in contextum irrepsisse. Fortasse & τὸ in ante adiutorium delendum. Heins. ⁵ Ita reposuit Voss. FUGATA Rhen. è MS. FUGA Bur. è MS. ⁶ MILITIS PLUS EO TEMPORE UINDICATUM Rhen. è MS. Militi &c vindicandum Scheg. Militibus &c. Lips. Militis &c. vindicavit Putean. Corrigo vindicatus, verbum Velleianum pro vindicta. Popma. Tò vindicatum tolli jubet Grut. perperam, ut censet Heins. ⁷ Ita locum corruptissimum egregie restituit Joh. If. Pontanus. QUI MULTUM AMORE IMPERATORIS SUI CREPANTES Rhen. è MS. Qui ultum &c. properantes Lips. ⁸ Tam igitur dubiis rebus ex conjectura Heinsii. ⁹ Ita scribendum monuit Voss. QUI ETIAM &c. Rhen è MS. Quinetiam &c. Rhenani schol. QUIDUS ETIAM &c. Bur. è MS. Qui etiam primi ordinis Lips. Acid. Scribe, in quibus etiam primi ordinis exciderunt: vel, ut alii, è quibus. Heins. cui & invadere ingratum quid sonare videtur.

¹ & jam ante biennium, qualis esset, apparere cœperat, mira pravitate animi atque ingenii in præcipitia conversus, patris atque ejusdem avi sui animum alienavit sibi; moxque crescentibus in dies vitiis, dignum furore suo habuit exitum.

CAP. CXIII. Accipe nunc, M. Vinici, tantum in bello ducem,² quantum in pace vides principem. Junctis exercitibus, quique sub Cæsare fuerant, quique ad eum venerant, contractisque in una castra decem legionibus, LXX amplius cohortibus,³ quatuordecim (alis) & pluribus quam decem veteranorum millibus, ad hoc magno voluntariorum numero, frequentique equite regio; tanto denique exercitu, quantus nullo umquam loco post bella fuerat civilia, omnes eo ipso læti erant, maximamque fiduciam victoriæ in numero reponēbant. At imperator, optimus eorum quæ agebat judex; & utilia speciosis præferens, quodque semper eum facientem vidi in omnibus bellis, quæ probanda essent,⁴ non quæ utique probarentur sequens, paucis diebus exercitum qui venerat, ad refoendas ex itinere ejus vires, moratus; cum eum majorem, quam ut temperari posset, neque habilem gubernaculo cerneret, dimittere statuit: profectusque longo & perquam laborioso itinere, cujus difficultas narrari vix potest, ut neque universos quisquam auderet adgredi,⁵ & partem digredientium suorum quisque metu finium universi tentare non possent, remisit eo unde venerant, & ipse asperrimæ hiemis initio regressus⁶ Sisciam, legatos, inter quos ipsi fuimus, partitis præfecit hibernis.

R

CAP.

¹ ETIAM *Rhen. è MS. & max INDIES.* ² Ita *Bur. è MS. QUANTUM IN PACE VIDES. PRINCIPES JUNCTIS &c. Rhen. è MS.* ³ Ita *restituit Lips. XIII. SED PLURIBUS &c. Rhen. è MS.* ⁴ Non quæ cuique probarentur *malit Heinf. & paulo post, qui subvenerat: & infra enarrari, pro narrari.* ⁵ Et partem digredientium suorum, metu universi *&c. edidit Scheg. Sic videntur hæc constituenda, & partem digredientium suorum quamque, metu finitimo universi tentare non possent. Heinf.* ⁶ Ita *Bur. è MS. SISIAM Rhen. è MS.*

CAP. CXIV. O rem dictū non eminentem, sed solida veraque virtute atque utilitate maximam; experientia suavissimam, humanitate singularem! Per omne belli Germanici Pannonicique tempus, nemo ē nobis gradumve nostrum aut præcedentibus aut frequentibus, imbecillus fuit, cujus salus ac valetudo non ita sustentaretur Cæsaris cura, tamquam¹ distractissimus ille tantorum onerum mole² huic uni negotio vacaret animus. Erat desiderantibus paratum junctum vehiculum; lætica ejus publicata, cujus³ beneficium cum alii, tum ego sensi. Jam medici, jam apparatus cibi, jam in hoc solum importatum instrumentum balinei, nullius non succurrit valetudini. Domus tantum ac domestici decrant;⁴ ceterum nihil, quod ab illis aut præstari aut desiderari posset. ⁵ Adjiciam illud, quod, quisquis⁶ illis temporibus interfuit, ut alia, quæ retuli, ⁷ agnosceret protinus. Solus semper equo vectus est; solus cum iis, quos invitaverat, majore parte æstivarum expeditionum, cœnavit sedens; non sequentibus disciplinam, quatenus exemplo non nocebatur, ignovit; admonitio frequens inerat, & castigatio; vindicta⁸ rarissima: agebatque medium⁹ plurima dissimulantis, aliqua inhibentis. ¹⁰ Hiems emolumentum patrati belli contulit. ¹¹ sed insequenti æstate omnis Pannonia, reliquiis totius belli ¹² in Delmatia manentibus, pacem petiit. Fero-

cem

¹ Ita Rhenani schol. DISTRAXIMUS Rhen. ē MS. ² Sic vulgo. HUIC UNI ITACARET Rhen. ē MS. HUIC UNI GENITIO Bur. ē MS. Huic uni genti Bur. conjectura. ³ T^o beneficium non occurrit in textu Rhenani: atque in ejus Scholius illud ipsum aut simile quidpiam deesse videri annotatum est: nisi placeat ut cuivis legatur hoc modo, lætica ejus publicata cuivis: cum alii &c. Sed usum quam beneficium malint cum Lipsio Voss. & Heins. ⁴ CETERUM NIHIL Rhen. ē MS. Ceterorum nihil Heins. & mox post desiderari posset reponere conatur Acid. ab ullis. porperam, ut censet Voss. ⁵ Ita Rhen. ē MS. & Voss. Vulgo adjice. ⁶ Illius temporis rebus Latinus putat Heins. ⁷ Ita Rhen. ē MS. & Voss. Vulgo agnosceret. ⁸ Ita Rhenani schol. AMARISSIMA Rhen. ē MS. ⁹ Plurima dissimulans, aliqua inhibens Alii. ¹⁰ HYEMS passim Rhen. ē MS. ¹¹ Et inseq. Lips. ¹² In Delmatiam emanantibus scribendum opinatur Heins.

cem illam tot millium juventutem, paullo ante servitutem minatam Italiæ, conferentem arma, quibus usæ erat, apud flumen nomine Bathinum, prosternentemque se universam genibus imperatoris, Batonemque & Pinetem excellissimos duces, ¹ captum alterum, alterum à se deditum, justis voluminibus ordine ² narrabimus, ut spero. ³ Autumno victor in hiberna reducitur exercitus, cujus omnibus copiis ⁴ à Cæsare M. Lepidus præfectus est, ⁵ vir nominis ac fortunæ eorum proximus: quem in quantum quisque aut cognoscere aut intelligere potuit, in tantum miratur ac diligit, tantorumque nominum, quibus ortus est, ornamentum judicat.

CAP. CXV. Cæsar ad alteram belli Delmatici molem animum atque arma contulit. in qua regione quali adjutore legatoque fratre meo, Magio Celere ⁶ Velleiano usus sit, ipsius patrisque ejus prædicatione testatum est, & amplissimorum ⁷ honorum, quibus triumphans eum Cæsar donavit, signat memoria. Initio æstatis Lepidus, educto hibernis exercitu, ⁸ per gentis integras immunesque adhuc clade belli, & eo feroces ac truces, tendens ad Tiberium imperatorem, & cum difficultate locorum & cum vi hostium luctatus, magna cum clade obsistentium, excisis agris, exustis ædificiis, ⁹ cæsis viris, lætus victoria, prædaque

R 2

onustus,

¹ Ita Rhenani schol. Lips. Aliique. CAPTUM ALTERUM A SE DEDITUM Rhen. è MS. Vulgo captum alterum, alterum deditum. (ne non se deditum? videtur voluisse Velleius à suis deditum. Heins. vide Dionem sub finem lib. LV. ² Enarrabimus malit Heins. ³ AUTUMNI Rhen. è MS. ⁴ Sic plurimi. CÆSAREM Rhen. è MS. Cæsare Bur. conjectura. Forte Cæsari Voss. Omnino à Cæsaribus: forsan & Man. Lepidus. Lips. ⁵ Sic vulgo. Vir nominis ac fortunæ suorum &c. Bacler. & Voss. Vir nominis ac fortunæ Æmiliorum proximus referendum opinatur Heins. ut & mox quem in quantum quis &c. ⁶ Sic, vulgo. ULLIFLANO Rhen. è MS. ULLIFLANO Bur. conjectura. Allifano Nic. Loensis. ⁷ Donorum Lips. ⁸ Vulgo per gentes integras &c. PERGENTIS INTEGRAS &c. Rhen. è MS. PERGENTIS IN INTEGRITAS (integratas Bur. conjectura) IMMUNESQUE &c. Bur. è MS. ⁹ Forte scribendum everfis vicis; vel incensis, aut potius exustis ædificiis ac vicis. Heins.

onuſtus, pervenit ad Cæſarem; & ob ea, ¹ quæ ſi propriis geſſiſſet auſpiciis, triumphare debuerat, ornamentis triumphalibus, conſentiente cum iudicio principum voluntate ſenatus, [² donatus] eſt. Illa æſtas maximi belli conſummavit effectus. ³ quippe Breuci & Deſitiates Delmata, ſitu locorum ac montium, ⁴ ingeniorum ferocia, mira etiam pugnandi ſcientia, & præcipue anguſtiis ſaltuum pæne inexpugnabiles, non jam ductu, ſed manibus atque armis ipſius Cæſaris tum demum pacati ſunt, cum pæne funditus everſi forent. Nihil in hoc tanto bello, nihil in Germania aut videre majus aut mirari magis potui, quam quod imperatori numquam adeo ulla opportuna viſa eſt victoriæ occaſio, quam damno amiſſi penſaret militis: ſemperque viſum eſt glorioſum, quod eſſet tutiſſimum; & ante conſcientiæ, quam famæ, conſultum; ⁵ nec umquam conſilia ducis iudicio exercitus, ſed exercitus providentia ducis reſtus eſt.

CAP. CXVI. Magna in bello ⁶ Delmatico experimenta virtutis ⁷ in multos ac difficiles locos præmiſſus Germanicus dedit, ⁸ celebri etiam opera diligentique Vibius Poſtumus, vir conſularis, præpoſitus ⁹ Delmatiæ, ornamenta meruit triumphalia: quem honorem ante paucos annos Paſſienus & Coſſus, viri quibuſdam

¹ Quasi propriis Bur. conjectura. Quæ ſi non propriis Scheg. ² Ita ex Rhenani ſchol. nam tñ donatus deſt in Editione Rhenani. ³ Sic Putean. QUIPPE PERUSIA ÆDE SISIALES DALMATIÆ Rhen. è MS. DELMATIÆ Bur. è MS. Quippe Daorifi & Deſitiates edidit Ald. quem & alii ſecuti. Quippe Pirutæ & Deſitiates Voſſ. Daorizi & Deſitiates apud Plinium. p. 382 Edit. Par. in uſum Delphini. ⁴ Forte, Tum ingenti animorum (vel morum) ferocia &c. Deinde, ſed præcipue (non &) anguſtiis &c. Ingeniorum ferocia tamen tolerari poteſt. Heinſ. ⁵ NE CUM QUOD Bur. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. DALMATICO Rhen. è MS. ⁷ IN MULTOS AC DIFFICILEIS LOCOS Rhen. è MS. In incultos ac difficiles locos corrigendum cenſet Heinſ. ⁸ Ita reſtituit Voſſ. CELEBRI (celebris Bur. conjectura) ETIAM OPERA DILIGENTI. QUIBUS IULIUS POSTHIMIUS (Postumus Bur. è MS.) VIR &c. Rhen. è MS. Celebris etiam opera diligenti (diligentiaque Lipſ.) Q. Julius Poſtumus vulgo. ⁹ Ita Bur. è MS. DALMATIÆ Rhen. è MS.

quibusdam diversis virtutibus celebres, in Africa meruerant. Sed Cossus victoriæ testimonium etiam in cognomen filii contulit, adulescentis in omnium virtutum exempla geniti. ¹ At Postumi operum L. Apronius particeps, illa quoque militia eos, quos mox consecutus est, honores excellenti virtute ² meruit. Utinam non majoribus experimentis testatum esset, quantum in omni re Fortuna possit; ³ sed in hoc quoque genere abunde agnosci vis ejus potest: ⁴ nam & vir antiquissimi moris, & priscam gravitatem semper humanitate temperans, in Germania, Illyricoque, & mox in Africa, splendidissimis functus ministeriis, non merito, sed materia adipiscendi triumphalia defectus est. Et A. Licinius Nerva Silianus, P. Sili filius, quem virum, ne qui intellexit quidem, abunde miratus est, ⁵ ne nihil non optimo civi, simplicissimo duci perisset, ⁶ præferens immatura, & fructu amplissimæ principis amicitiae & consummatione evectæ in altissimum paternumque fastigium imaginis defectus est. ⁷ Horum virorum mentioni si quis quæsisse me dicet locum, fatentem arguet. neque enim justus sine mendacio candor apud bonos ⁸ crimini est.

CAP. CXVII. Tantum quod ultimam imposuerat Pannonico ac Delmatico bello Cæsar manum, ⁹ cum, intra

¹ AT POSTHUMI Rhen. è MS. AD POSTUMIO Bur. è MS. ² Emeruit malit Heins. ³ SED IN LOCO QUOQUE GENERE Rhen. è MS. ⁴ Sic Heins. verba ad Apronium referens. NAM ET ETIAM VIR &c. Rhen. è MS. Nam & Sejanus vulgo. Nam & Junius Lips. ita ut Velleius respiciat Junium Bladium. Sed nimium ab hac scriptura veterem lectionem divertere censet Grut. Nam & Blasius reponit Voss. ⁵ Ita Bur. è MS. NE NIHIL OPTIMO &c. Rhen. è MS. ⁶ Ita Rhen. è MS. & Urf. Vulgo præreptus immature. Opinor Velleium dedisse præferens jam matura. Heins. ⁷ Ita Bur. è conjectura. QUORUM VIRO RUM MENTIONI Rhen. è MS. Aliquo. HONORUM VIRO RUM &c. Bur. è MS. unde inclinat Heinsius ut scribere censet (pro honorificæ.) horum virorum mentioni. Sic etiam Tacito usitatum, ut oratio honora, honora & magnifica funeris pompa. Apud poetas frequentius occurrit id vocabulum. ⁸ CRIMINI EST TANTUM QUOD. ULTIMAM &c. Rhen è MS. ⁹ Forte, cum intra quintum &c. diem, fanestæ ecce è Germania epistolæ de casu Vari &c. subaudi adferuntur. Heins.

intra quinque consummati tanti operis dies, funesta ex Germania epistolæ, cæsi Vari, trucidatarumque legionum trium, totidemque alarum, & sex cohortium. ¹ velut in hoc salutem tantummodo indulgente nobis fortuna, ² ne occupato duce. * & causâ persona moram exigit. Varus Quinctilius inlustri magis quam nobili ortus familia, vir ingenio mitis, moribus quietus, ³ ut corpore & animo immobilior, otio magis castrorum quam bellicæ adfuetus militiæ; pecuniæ vero quam non contemtor, Syria, cui præfuerat, declaravit; quam pauper divitem ingressus, dives pauperem reliquit: is cum exercitui, qui erat in Germania, præesset, concepit esse homines, qui nihil præter vocem membraque haberent hominum; quique gladiis domari non poterant, posse jure mulceri. Quo proposito mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine, jurisdictionibus agendoque ⁴ pro tribunali ordine, trahebat æstiva.

CAP. CXVIII. At illi, quod nisi expertus vix ⁵ credat, in summa feritate versutissimi, natumque mendacio genus, simulantes fictas litium series, & nunc ⁶ provocantes alter alterum ⁷ injuria, nunc agentes

¹ Ita post Schegkium locum restituendum censet Heins. VELUT IN HOC SALTEM, TANTUMMODO &c. Rhen. è MS. Alique. Vocabulum saltem, aut tantummodo à librariis esse existimat Grut. ² Ita vulgo. NE OCCUPATO DUCEM, * ET CAUSA PERSONA MORAM EXIGIT Rhen. è MS. Ne &c. sua causâ personæ moram exigit Delben. Ne occupato duce sevirer. Sed causâ & persona moram exigit Lips. Locum mutilum esse plerique agnoscunt. Sensus tamen Velleii hujusmodi fuisse arbitratur Voss. Ne, occupato duce in debellandis Pannoniis, victores Germani iis se conjungerent. Sed causâ & persona moram exigit. Ne occupato duce, subintellige id gestum esset. abruptum dicendi genus. postus, occupato id duce sit ausa. Deinde, res & persona moram exigit. Postus quoque rei causâ persona moram exigit. & id vere, ut opinor. Heins. ³ Et corpore & animo &c. Bueretius. Ut corpore ita animo &c. post Acidalium Heins. nisi quod & pro etiam sumimus, uti supra. Et corpore & animo &c. Lips. ⁴ Pro tribunali ordine Lips. Pro tribunalis ordine ma it Heins. ⁵ CREDEBAT Rhen. è MS. Alique. credat Lips. placeat tamen credebat, se. Varus. ⁶ Ita Bur. ex conjectura. & Rhenani schol. PROCACES Rhen. è MS. PROCATAES Bur. è MS. Procantes Putean. ⁷ Injuriis Lips.

agentes gratias, quod ¹ eas Romana justitia finiret, feritasque sua novitate incognitæ disciplinæ ² mitesceret, & solita armis discerni jure terminarentur, in summam fœcordiam perduxere ³ Quintilium, usque eo, ut se prætorem urbanum in foro jus dicere, non in mediis Germaniæ finibus exercitui præesse crederet. Tum juvenis genere nobilis, manu fortis, sensu celer, ⁴ ultra barbarum promptus ingenio, nomine Arminius, Sigimeri principis gentis ejus filius, ardorem animi vultu oculisque præferens, assiduus militiæ nostræ prioris comes, ⁵ etiam civitatis Romanæ jus equestremque consecutus gradum, segnitia ducis in occasionem sceleris usus est; haud imprudenter speculatus, neminem celerius opprimi, quam qui nihil timeret; & frequentissimum initium esse calamitatis, securitatem. Primo igitur paucos, ⁶ mox plures in societatem consilii recepit; opprimi posse Romanos ⁷ & dicit & persuadet; decretis facta jungit; tempus insidiarum constituit. Id Varo per virum ejus gentis fidelem clarique nominis ⁸ Segesten indicatur. ⁹ Obstabant sed jam fata consiliis, omnemque animi ejus aciem ¹⁰ præstrinxerant. Quippe ita se res habet, ¹¹ ut plerumque Deus fortunam mutaturus, consilia corruptat;

1 Sic vulgo. EA ROMANA JUSTITIA FINIRET Rhen. è MS. 2 MUTESCERET Bur. è MS. 3 QUINTILIUM ut & QUINTIUM passim. Rhen. è MS. 4 Et ultra Lips. 5 Ita Lips. Aliique. IURE ETIAM CIVITATIS RHOMÆ (RHOMANÆ Bur. conjectura.) JUS EQUESTRE CONSEQUENS GRADUS Rhen. è MS. Vulgo & jam civitatis Romanæ jus equestremque consecutus gradum. Forte, cum jure etiam civitatis Romanæ (vel Romæ) jus equestre consequutus gradus. Heinsf. 6 Sic vulgo. MOX PLURIS IN SOCIETATE CONSILII PRÆCEPIT Rhen. è MS. Mox plures in societatem consilii recepit Rhenani schol. & Editio Frobeniana. 7 Et docet & persuadet, ni fallor, Velleius dederat: docere pro monere Historicis familiare. Heinsf. 8 Ita Rhen. è MS. Segestem vulgo. 9 Ita Lips. & Heinsf.. * POSTULADAT ETIAM FATA CONSILII Rhen. è MS. Asteriscum deponendum monet Burerius, cum loco nihil deesse videatur. Sed prævalebant jam fata consiliis vulgo. Prævalebant at jam fata consiliis Voss. Prævalebat sed jam fatum consiliis Bæcler. 10 Sic in Editione Frobeniana: quam secutus est Heinsf. PRÆSTRUXERAT Rhen. è MS. & Bæcler. Præstinxerant Acid. Aliique. PRÆSTRINXERANT Voss. 11 Ita edidit Heinsf. licet cum Ursino, Lipsio

corrumpat; efficiatque, quod miserrimum est, ut, quod accidit, ¹ id etiam merito accidisse videatur, & casus in ² culpam transeat. Negat itaque se credere, ³ spemque in se benevolentiae ex merito aestimare proficitur. Nec diutius, post primum indicem, secundo relictus locus.

CAP. CXIX. Ordinem atrocissimae calamitatis, qua nulla, post ⁴ Crassi in Parthis damnum, in exter-
nis gentibus gravior Romanis fuit, justis volumini-
bus, ut alii, ita nos conabimur exponere: nunc
summa ⁵ deslenda est. Exercitus omnium fortissi-
mus, disciplina, manu, experientiaque bellorum in-
ter Romanos milites princeps, marcere ducis, perfidi-
dia hostis, iniquitate fortunae circumventus; ⁶ cum
ne pugnandi quidem egregie occasio in quantum vo-
luerant data esset miseris, castigatis etiam quibusdam
gravi poena, ⁷ quia Romanis & armis & animis usi
fuissent, inclusus silvis, paludibus, insidiis ab eo ho-
ste ad internecionem trucidatus est, quem ita semper
more

psa, & Grutero scribendum censeat, ut plerumque fortunam mutaturus, Deus consilia corrumpat. UT PLERUMQUE QUI FORTUNAM MUTATURUS (est Bæcler.) DEUS, CONSILIA &c. Rhen. è MS. Ut plerumque cui fortunam mutaturus Deus, consilia &c. Voss. Ut plerumque, qui fortunam mutaturus est, consilia corrumpat &c. vulgo. 1 Ita Bur. ex conjectura. ETIAM MERITO Rhen. è MS. & Froben. ET ETIAM Bur. è MS. Et merito Heinsf. 2 CULPA Bur. è MS. 3 Ita Froben. alique ediderunt. SPEMQUE IN SE BENEVOLENTIA &c. Rhen. è MS. Spemque de Germanorum in se benevolentia &c. Rhenani schol. Negat itaque se credere (ut subintelligatur fortunae) spemque in se benevolentia &c. vel spemque de benevolentia ex merito &c. legendum conjicit Bur. Negat itaque ei credere, spemque se benevolentiae &c. scribendum opinatur Heinsf. 4 CASSI Bur. è MS. 5 Dicenda, sequenda, aut deplenda substitui malit Acid. 6 Ita Frobeniana, aliaque editiones. CUM NE PUGNANDI QUIDEM EGREGIE, (EGREDIEM Bur. è MS.) AUT OCCASIONIS INQUANTUM VOLUERANT DATA ESSET IMMUNIS Rhen. è MS. ante immunis verbum potestas, vel simile deesse existimat Rhen. Cum ne pugnandi quidem ægre dies aut occasionis quantum voluerant, data esset inimicis legendum conjicit Bur. Totum ad hunc modum refingit Heinsf. Cum ne pugnandi quidem aut regrediendi occasionis quantum voluerant adesset ab inimicis, vel datum esset. regredi pro evadere passim apud historicos. 7 Qui à Romanis & armis & animis visi fuissent legendum suspicatur Bur. ut hic verbum aliquod deesse videatur.

more pecudum trucidaverat, ut vitam aut mortem ejus nunc ira nunc venia temperaret. Duci plus ad moriendum quam ad pugnandum animi fuit. quippe paterni ¹ avitique exempli successor se ipse transfixit. At è præfectis castrorum duobus quam clarum exemplum L. ² Eggius, tam turpe ³ Ceionius prodidit: qui, cum longe maximam partem absumsisset acies, auctor deditiois supplicio quam prælio mori maluit. At ⁴ Vala Numonius, legatus Vari, ⁵ cetera quietus ac probus, diri auctor exempli, ⁶ spoliatum equite peditem relinquens, fuga cum alis Rhenum petere ingressus est. quod factum ejus fortuna ulta est. non enim desertis superfuit, sed desertor occidit. Vari corpus semiuustum ⁷ hostilis laceraverat feritas; caput ejus ⁸ abscissum latumque ad Maroboduum, & ab eo missum ad Cæsarem, gentilitii ⁹ tamen tumuli sepultura honoratum est.

CAP. CXX. His auditis revolat ad patrem Cæsar, perpetuus patronus Romani imperii aduetam sibi causam suscipit. Mittitur ad Germaniam, Gallias confirmat, disponit exercitus, præsidia munit; ¹⁰ se magnitudine sua, non fiducia [hostium] metiens, qui Cimbricam Teutonicamque militiam Italix ¹¹ minabantur, ¹² ultro Rhenum cum exercitu transgreditur.

S

¹ Arminio

1 AVIQUE Bur. è MS. 2 Ita Rhen è MS. Ald. Voss. Egilius, Egilius, aut Igilius Alii. 3 C. EIONIVS Rhen. è MS. 4 Ita Urs. Scheg. Aliique. VALNUMONIUS Rhen. è MS. Val. Num. Rhenani schol. Valumnus Bur. conjectura. Volumnius Froben. An Vala Ummonius sit rescribendum dubitat Voss. 5 CÆTERA Rhen. è MS. 6 Ita Froben. Aliique. SPOLIATUM EQUITEM, PEDITEM RELINQUENS, * FUGA CUM ALIIS &c. Rhen. è MS. FUGATUM ALIUS Tur. è MS. Spoliatum equitem, peditem relinquens fugatum ab eis Bur. conjectura. Fuit, cum opinaret fuga Rhenum præcipiti ingressus est. Heins. 7 Ita Bur. è conjectura. HOSTIUM Rhen. è MS. Aliique. HOSTI Bur. è MS. 8 Ita Rhen. è MS. & Froben. Vulgo abscissum. 9 Ita Rhen. è MS. Vulgo tandem. 10 Ex vet. cod. nihil certi conici posse monuit Bur. legendum tamen existimat, & se magnitudine sua, non fiducia metiens. Forlan, non fiducia hos metiens. passus &, non fiducia hostili metiens, quæ &c. minabatur. Heins. 11 MINABATUR Bur. è MS. 12 Ita restituit Freinshem. ULTRA Rhen. è MS. Aliique.

¹ Arminio territo, quem arcuisse pater & patria contenti erant, penetrat interius, aperit limites, vastat agros, urit domos, ² fundit obvios; maximaque cum gloria, incolumi omnium quos transduxerat numero, in hiberna revertitur. Reddatur verum L. Asprenati testimonium; qui legatus sub avunculo suo Varo militans, nava virilique opera duarum legionum, quibus præerat, exercitum immunem tanta calamitate servavit; matureque ad inferiora hiberna descendendo, ³ vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit. Sunt tamen, qui, ut vivos ab eo vindicatos, ita jugulorum sub Varo occupata crediderint patrimonia, hæreditatemque excisi exercitus in quantum ⁴ voluerit, ab eo aditam. Lucii etiam Cæditii, præfecti castrorum, eorumque, qui una circumdati ⁵ Alifone immensis Germanorum copiis obsidebantur, laudanda virtus est; qui omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum ⁶ intolerabiles, vis hostium faciebat inexsuperabiles, nec temerario consilio, nec segni providentia ⁷ usi, speculati-que opportunitatem, ferro sibi ad suos peperere reditum. Ex quo apparet, Varum sane gravem & bonæ voluntatis virum, magis imperatoris defectum consilio, quam virtute destitutum militum, se magnificentissimumque perdidisse exercitum. Cum in captivos faviretur à Germanis, præclari factoris auctor fuit ⁸ Calvus Cælius vetustate familiæ suæ dignissimus;

1 Ita Popma. Arminio territo, quem arguisse &c. Froben. cum aliis. ARMA INTERFECTI, QUAM ARGUISSE &c. Rhen. è MS. Arma infert, que arcuisse &c. Lips. Arma infert ei. (hosti Voss.) quem arcuisse &c. Heins. 2 Ita Rhen. è MS. Aliique. FUNDIT OBVULOS Bur. è MS. 3 Scire, vacillantis (pro vacillantes) metu cis &c. vel vacillantis jam cis Rhenum &c. Heins. 4 Valuerit Lips. sed hac tria verba, in quantum voluerit, adjectitia existimat Grut. 5 Ita Rhenani Schul. A LISONE Rhen. è MS. 6 INTOLERABILEIS, & mox INEXUPERABILEIS Rhen. è MS. 7 Ita Rhen. è MS. Uti Bar. è MS. Adjuti Bur. conjectura. Legendum juti, vel adjuti. aut potius totum sic refingendum: Nec temerario consilio nec segni prudenter adjuti. Heins. 8 Sic vulgo. CALVUS CÆLIUS AD VETUSTATEM

gnissimus; qui complexus catenarum, quibus vinctus erat, seriem, ita illas inlinit capiti suo, ut protinus pariter sanguinis cerebrique ¹ profluvio exspiraret.

CAP. CXXI. Eadem & virtus & fortuna subsequenti tempore ingressâ ² animam imperatoris Tiberii fuit, quæ initio fuerat; qui concussis hostium viribus, clasticis peditumque expeditionibus, cum res Galliarum maximæ molis, ³ accensæque plebis Viennensium dissensiones, ⁴ coercitione magis quam pœna mollisset, ⁵ & senatus populusque Rom. (postulante patre ejus) ut æquum ei jus in omnibus provinciis exercitibusque esset, quam erat ipsi, decreto complexus esset: (etenim absurdum erat, non esse sub illo, quæ ab illo vindicabantur; & qui ad opem ferendam primus erat, ad vindicandum honorem, non judicari parem) in urbem reversus, jampridem debitum, sed continuatione bellorum dilatum, ex Pannoniis Delmatisque egit triumphum. cujus magnificentiam quis miretur in Cæsare? fortunæ vero quis non miretur indulgentiam? quippe omnes eminentissimos hostium ⁶ duces non occisos fama narravit, sed vinctos triumphus ostendit. quem ⁷ mihi, fratrique meo, inter præcipuos præcipuisque donis adornatos viros, comitari contigit.

CAP. CXXII. Quis non inter reliqua, quibus singularis moderatio Tib. Cæsaris elucet atque eminet,
S 2 hoc

FAMILIÆ SUÆ DIGNISSIMUS Rhen. è MS. quod non adloquor (inquit Heins.) ni dederit Velleius, alta vetustate. Ac vetustate familiæ suæ dignissimi Lips. 1 Sic vulgo. INFLUVIO EXPIRAUIT Rhen. è MS. Gruter. Voss. Effluvio malint Lips. & Heins. 2 Ita Bur. è MS. ANIMUM Rhen. è MS. 3 Ita Voss. ACCENSASQUE Rhen. è MS. Alique. ACCENSAQUE Bur. è MS. 4 Sic vulgo. COERTIONE Rhea. è MS. 5 Ita Rheiani schol. SENATUS &c. UT EQUUM EJUS &c. QUAM ERAT IPSE DECRETO &c. Rhen. è MS. Senatus &c. quas erat ipse decreto complexus. Esset etenim absurdum eas (scilicet provincias) non esse &c. Bur. conjectura. Illa quam erat ipsi delenda censent Ald. & Bæcler. 6 Ita Rhen. è MS. Froben. Gruter. Bæcler. Heins. Duces occisos fama narravit, sed vinctos &c. post alios Voss. Duces occisos vana fama narravit, sed vivos vinctos &c. Acid. 7 Ita Bur. è conjectura. MILITI Rhen. è MS.

hoc quoque miretur, quod, cum sine ulla dubitatione septem triumphos meruerit, tribus contentus fuerit? Quis enim dubitare potest, quin ex Armenia recepta, & ¹ ex rege ei præposito, cujus capiti insigne regium sua manu imposuerat, ordinatisque rebus Orientis, ovans triumphare debuerit? &, Vindelicorum Rhætorumque victor, curru urbem ingredi? fractis deinde post adoptionem continua triennii militia Germaniæ viribus, idem illi honor & deferendus & recipiendus fuerit? & post cladem sub Varo acceptam, ² ocus prosperrimo rerum eventu, eadem excisa Germania, triumphum summi ducis adornare debuerit? Sed in hoc viro nescias, utrum magis mireris, quod laborum periculorumque semper excessit modum, an quod honorum temperavit.

CAP. CXXIII. Venitur ad tempus, in quo fuit plurimum metus. quippe Cæsar Augustus cum Germanicum nepotem suum, reliqua belli patraturum misisset in Germaniam, Tiberium autem filium missurus esset in Illyricum, ad ³ firmanda pace, quæ bello subegerat, prosequens eum, simulque interfuturus athletarum certaminis ludicro, quod ejus honori sacratum à Neapolitanis est, processit in Campaniam: quamquam jam motus imbecillitatis inclinataeque in deterius principia valetudinis senserat; tamen obnitante vi animi, prosecutus filium, digressusque ab eo Beneventi, ipse Nolam petiit; & ingravescente in dies valetudine, cum sciret, quis volenti omnia post se salva remanere, accersendus foret, festinanter revocavit filium. ille ad patrem ⁴ patriæ expectato revolvit

¹ Ita Rhemani schol. Aliique. EX REGE PROPOSITI Rhen. è MS. PRÆPOSITI Bur. è MS. Rege præposito ei malit Heins. ² OCYUS Rhen. è MS. & non ADORNARE. TOTIUS, & dein ADORNARI Bur. è MS. Opinor dedisse Velleium, totius prosperrimo rei cum eventu eadem excisa Germania triumphus summi ducis adornari debuerit. Postus &, potitus prospero rerum eventu, sed alterum verius. Heins. ³ Ita Bur. e conjectura. FORMANDA Rhen. è MS. Obfirmanda malit Heins. ⁴ Patriæ delet Acid. perperam,

volavit maturius. Tum securum se Augustus prædicans, circumfususque amplexibus Tiberii sui, commendans illi sua atque ipsius opera, nec quidquam jam de fine, si fata poscerent, recusans, subrefectus primo conspectu adloquioque carissimi sibi spiritus, mox cum omnem curam fata vincerent, in sua resolutus initia, Pompeio Appuleioque ¹ Coss. septuagesimo sexto anno, animam cælestem cælo reddidit.

CAP. CXXIV. Quid tunc homines timuerint, quæ senatus trepidatio, quæ populi confusio, quis orbis metus, in quam arto salutis exitiique fuerimus confinio, neque mihi tam festinanti exprimere vacat; neque, cui vacat, potest. Id solum voce publica dixisse habeo. ² Cujus orbis ruinam timueramus, eum ne commotum quidem sensimus. tantaque unius viri majestas fuit, ut nec bonis, neque contra malos opus armis foret. Una tamen veluti luctatio civitatis fuit; pugnantis cum Cæsare senatus populique Romani, ut stationi paternæ succederet: illius, ut potius æqualem civem, quam eminentem liceret agere principem. ³ tandem magis ratione quam honore victus est: cum quidquid tuendum non suscepisset, periturum videret. solique huic contigit, pæne diutius recusare principatum, quam, ut occuparent eum, alii armis pugnaverant. Post redditum cælo patrem, & corpus ejus humanis honoribus, nomen divinis honoratum, primum principalium ejus operum fuit ordinatio comitiorum; quam manu sua scriptam D. Augustus reliquerat. Quo tempore mihi fratrique meo, ⁴ candidatis Cæsaris, proxime à nobilissimis ac sacerdotibus viris, destinari prætoribus contigit; consecutus,

perperam, ut censet Voss. 1 Ita scribendum docuit Bur. licet in vet. cod. sit COS.
² *Ita Rhen. & MS. Aliique. CUJUS URBIS RUINAM TIMUERAMUS. EAM NE COMMOTAM &c. Bur. & MS.* ³ *Ita Bur. & MS. TANDEM RATIONE MAGIS QUAM &c. Rhen. & MS.* ⁴ *CANDIDATOS Rhen. & MS.*

cutis, ut neque post nos quemquam D. Augustus, neque ante nos Cæsar ¹ commendaret Tiberius.

CAP. CXXV. Tulit protinus ² & voti & consilii sui pretium resp. neque diu latuit, aut quid non impetrando passuri fuissēmus, aut quid impetrando profecissēmus. quippe exercitus, qui in Germania militabat, præsentisque Germanici imperio regebatur, simulque legiones, quæ in Illyrico erant, rabie quadam & profunda confundendi omnia cupiditate, novum ducem, novum statum, novam quærebat remp. quinetiam ausi sunt minari, daturos senatui, daturos principi leges; modum stipendii, finem militiæ sibi ipsi constituere conati ³ sunt. processum etiam in arma, ferrumque strictum est; & pæne in ⁴ ultima gladiatorum erupit impunitas: defuitque qui contra remp. duceret, non qui sequerentur. Sed hæc omnia veteris imperatoris maturitas, multa inhibentis, aliqua cum gravitate pollicentis, inter severam ⁵ præcipue nostrorum ultionem, mitis aliorum castigatio, brevi sopiit ac sustulit. Quo quidem tempore, ⁶ ut pleraque ignave Germanicus, ita ⁷ Drusus, ⁸ qui à patre in id ipsum, plurimo quidem igne emicans, incendium militaris tumultus missus erat, ⁹ prisca antiquaque severitate usus, ancipitia sibi tam re quam exemplo perniciofa,

¹ Commendarit malit Heinsf. ² Ut Rhen. è MS. ³ Voculam sunt tollendam censet Grut. ⁴ Ita Voss. ULTIMUM Rhen. è MS. Aliique. ULTIMAM Bur. è MS. Ultimum gladiatorum vulgo, corrupte. ⁵ Præcipue noxiorem scribendum. Et sic Gronovius. Præcipue auctorum Lipsianum longius recedit. Heinsf. ⁶ Ut pleraque ignave Germanicus &c. Velleium dedisse putat Bæcler. Ut pleraque ignave gerebat (vel gesserat) Germanicus legendum opinatur Heinsf. ⁷ BRUTUS Rhen. è MS. perperam. ⁸ Scribe, qui à patre in id ipsum, plurimoque idem igne (vel plurimo pridem igne) emicans. Forfan &, in incendium militaris tumultus restringendum &c. Heinsf. ⁹ Ita Rhen. è MS. PRISCA &c. USUS. ANCIPIITIA SIBI TIMERE QUAM EXEMPLO &c. Bur. è MS. PRISCA &c. quam exemplo perniciofa ausus, his ipsis &c. Acid. PRISCA antiquaque severitate ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo, his ipsis &c. Grut. Ausus ancipitia sibi tam è re, quam exemplo perniciofa &c. Voss. Ausus ancipitia sibi tam re quam exemplo periculosa, his ipsis militum &c. Bæcler. Forte, ancipitia sibi tam re quam exemplo in publicum perniciofa:

perniciosa, & his ipsis militum gladiis, quibus obsesus erat, obsidentes coercuit: singulari adjutore in eo negotio usus ¹ Junio Blæso, viro nescias utiliore in castris, an meliore in toga. qui, post paucos annos proconsul in Africa, ornamenta triumphalia, cum appellatione imperatoria meruit. ² ac Hispanias exercitumque virtutibus ³ celeberrimæque in Illyrico militia, ut prædiximus, cum imperio obtineret, in summa pace, quiete continuuit; cum ei pietas rectissima sentiendi, & auctoritas quæ sentiebat obtinendi superesset. cujus curam ac fidem Dolabella quoque, vir simplicitatis generosissimæ, in ⁴ maxima parte Illyrici per omnia imitatus est.

CAP. CXXVI. Horum XVI annorum opera ⁵ quis, cum inserta sint oculis animisque omnium, in partibus eloquatur? Sacrauit parentem suum Cæsar non imperio, sed religione: ⁶ non appellavit eum, sed fecit Deum. ⁷ revocata in forum fides, summotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curia; sepultæque

ac

niciosa: aut ancipiti sibi tam re, quam exemplo perniciosa, his ipsis &c. Heins. quem vide. ¹ JUNIO BLESO Rhen. e MS. ² AD BUR. e MS. ³ Ita vulgo. CELEBERRIMÆQUE IN ILLYRICO MILITIA PRÆDIXIMUS &c. Rhen. e MS. Ceu prædiximus, vel per Parenthesin (prædiximus) ardet tamen magis ut totum legatur hoc modo: ac Hispanias exercitumque virtutibus, celeberrimæque in Illyrico militia præditum, cum imperio obtineret, in summa pace ac quiete &c. Rhenani schol. Olim celeberrimæque in Illyrico militiam (ut prædiximus) cum imperio obtineret &c. Bur. conjectura. In summa pace quiete continuuit Ipsi. Cum imperio obtinuit, & in summa pace quiete continuuit Acid. ⁴ Maritima Alii. ⁵ Ita Rhen. e MS. QUIS CUM INSERTA Oculis Bur. e MS. Cum inserta oculis Bur. conjectura. Quis universa, cum inserta oculis animisque omnium, partibus eloquatur? Heins. ⁶ Ita Rhen. e MS. Non appellavit Deum, sed fecit Deum Bur. e conjectura. Non appellavit, sed fecit Deum, vel non appellavit Deum, sed fecit Grut. ⁷ REVOCATA &c. DISCORDIA CURIÆ, SEPULTÆ: AC SITU OPPOSITÆ Rhen. e MS. Revocata in forum fides, submotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curiæ sepulta Rhenani schol. Alii ad hunc modum legunt & distinguunt: Revocata in forum fides, summotæ foro seditio, ambitio campo, discordia curia, sepultæque ac sic obstat; justitia &c. E foro redundare existimat Heins. deinde malis gravitas judicibus, quam judiciis.

ac situ obsitæ justitia, æquitas, industria civitati red-
ditæ; accessit ¹ magistratibus auctoritas, senatui maje-
stas, judicii gravitas; compressa theatralis seditio;
recte faciendi omnibus aut ² incussa voluntas, aut im-
posita necessitas. honorantur recta, prava puniuntur,
suspicit potentem humilis, non timet. antecedit, non
contemnit humiliorem potens. quando annona mode-
rator? quando pax lætior? Diffusa in Orientis Oc-
cidentisque tractus, & quidquid meridiano aut se-
ptentrione finitur, pax Augusta per ³ omnes terrarum
orbis angulos à latrociniorum metu servat ⁴ immu-
nes. Fortuita non civium tantummodo, sed urbium
damna Principis munificentia vindicat. Restitutæ ur-
bes Asiæ: vindicatæ ab injuriis magistratuum pro-
vinciæ, honor dignis paratissimus: pœna in malos
fera, sed ⁵ aliqua. superatur æquitate gratia, ambitio
virtute. nam facere recte cives suos Princeps optimus
faciendo docet; cumque sit imperio maximus, exem-
plo major est.

CAP. CXXVII. Raro eminentes viri non magnis
adjutoribus ad gubernandam fortunam suam usi sunt;
ut duo Scipiones duobus Læliis, quos per omnia
æquaverunt sibi; ut Divus Augustus ⁶ M. Agrippa,
& maxime ab eo, Statilio Tauro. quibus novitas fa-
milix haud obstitit, ⁷ quo minus ad multiplices con-
sulatus triumphosque, & complura eniterentur sacer-
dotia. etenim magna negotia magnis ⁸ adjutoribus
egent. ⁹ Neque in parvo paucitas ministeria defecit:
interestque

¹ Sic vulgo. MILITIBUS Rhen. è MS. ² Injussa à Velleio fuisse opinatur Heins. ³ OMNIS Rhen. è MS. ⁴ IMMUNEIS Rhen è MS. Immune Lips. Sed immunes retinere, & nos post angulos reponi suadet Heins. ⁵ Æqua Lips. ⁶ M. Agrippa & Maximo Fabio Lips. M. Agrippa maxime, & ab eo &c. Acad. ⁷ QUO MINUS AD MULTIPLICEIS &c. ENUMERARENTUR &c. Rhen è MS. ENUMERENTUR Bur. è MS. Forte, quo minus & multiplices consulatus triumphosque, & complura emerentur &c. Heins. ⁸ Adjutoriis malit Heins. ⁹ Ita Rhen. è MS. Aliique. obscure & corrupte. Neque in parvo parvitas ministerio deficit Acad. Conjeci aliquando: namque in parvo parvitas ministerio sufficit. Nec ta-

interestque reip. quod usu necessarium, ¹ & dignitate eminere; utilitatemque auctoritate ² muniri. Sub his exemplis Tiberius Cæsar Sejanum Ælium, principem equestris ordinis patre natum, materno vero genere clarissimas ³ veteresque & inignes honoribus complexum familias, habentem consulares fratres, consobrinus, avunculum, ipsum vero laboris ac fidei capacissimum, sufficiente etiam vigori animi compage corporis, singularem principalium onerum adiutorem in omnia habuit atque habet: virum severitatis lætissimæ, hilaritatis priscæ, actu otiosis simillimum, nihil sibi vindicantem, eoque ⁴ assequentem omnia, ⁵ semperque infra aliorum æstimationes se metientem, ⁶ vultu vitæque tranquillum, animo exsomnia.

CAP. CXXVIII. ⁷ In hujus virtutum æstimationem jampridem judicia civitatis cum judiciis Principis certant, neque novus hic mos senatus populique Ro. est, putandi, quod optimum sit, esse nobilissimum. nam & illi antiqui, ante primum bellum Punicum, abhinc annos c c c, ⁸ Ti. Coruncanium, hominem novum, cum aliis omnibus honoribus, tum pontificatu etiam maximo, ad principale extulere fastigium; & equestri loco natum ⁹ Sp. Carvilius, & mox M. Catonem, novum etiam ¹⁰ Tusculo urbis inquilinum, Mummiusque Achaicum in consulatus, censuras, & triumphos provexere. &, qui C. Marius, ignotæ originis, usque ad sextum consulatum sine dubitatione

T. Romani

men mihi ipsi satisfacio. Sane si tota hac perodus tolleretur, sensus optima procederet. Voss. Forte, neque in parvo favor proavita ministeria defecit. vel, neque inpar favor proavita. vel, in parvo. in re parva. Heins. 1 Id dignitate Voss. 2 MUNIRE Rhen. è MS. 3 VETEREISQUE ET INSIGNEIS: & mox CONSULAREIS Rhen. è MS. 4 ADSEQUENTEM Rhen. è MS. 5 Ita Bur. è MS. Aliique. SEMPER INTRA &c. Rhen. è MS. 6 Vultu vitæque tranquillus, animo exomnis Bur. conjectura. 7 Ita Voss. Aliique. IN HUIUS VIRTUTUM ÆSTIMATIONE Rhen. è MS. IN HUIUS VIRTUTUM, ÆSTIMATIONEM &c. Bur. è MS. 8 Ita Bur. è MS. & Voss. T. CORUNCANUM Rhen. è MS. T. Coruncanium vulgo. 9 Sp. Carvilius Bur. è conjectura. 10 Male Lipsius, & à Tusculo, &c. Voss.

Romani nominis habuere principem; &, qui M.
¹ Tullio tantum tribuere, ut pæne ² assentatione sua,
 quibus vellet, principatus conciliaret; quique nihil
 Asinio Pollioni negaverunt, quod nobilissimis sum-
 mo cum fudore consequendum foret; profecto hoc
 fenserunt, ³ in cuiuscumque animo virtus inesset, ei
 plurimum esse tribuendum. Hæc naturalis exempli
 imitatio ad experiendum Sejanum, Cæsarem; ad ju-
 vanda vero onera Principis, Sejanum protulit; sena-
 tumque & pop. Rom. eo ⁴ produxit, ut, quod usu
 optimum intelligit, id in tutelam securitatis suæ li-
 benter advocet.

CAP. CXXIX. ⁵ Sed, proposita quasi universa prin-
 cipatus Ti. Cæsaris forma, singula recenscamus. Qua
 ille prudentia Rhascupolim, interemtorem fratris sui
 filii Cotyis, consortisque ejusdem imperii, evocavit;
 singulari in eo negotio usus opera Flacci Pomponii,
 consularis viri, nati ad omnia quæ recte facienda
 sunt, simplicique virtute merentis semper, quam ca-
 ptantis gloriam. ⁶ Cum quanta gravitate, ut senator
 & iudex, non ut princeps, & causas pressius audit?
 quam celeriter [Libonem] ingratum & nova molien-
 tem oppressit? Quibus præceptis instructum Germa-
 nicum suum, imbutumque rudimentis militiæ secum
 actæ

¹ Ita restituit Lips. M. FULVIO Rhen. è MS. ² Assensione, vel assen-
 tione malit Lips. Sed tò assentatione sollicitatum ab illo haud oportuit, ut
 censet Heins. ³ Tò in ablegandum putat Heins. ⁴ Ita Bur. è MS. PER-
 DUXIT Rhen. è MS. Alique. ⁵ Ita cum vulgatis editionibus Heins. nisi quod
 Cotyis pro Cotys reposuit. SED PROPOSITA &c. TIB. CÆSARIS, SINGU-
 LA &c. FRATRIS SUI FILII COTYS, CONSORTISQUE EJUSDEM IMPERII,
 FORMAM EUOCAVIT Rhen. è MS. Tò forma post Cæsaris desiderari &
 formam paulo infra redundare, post Rhenanum monuit Bur. alias, per ami-
 citiæ formam evocavit legendum censet Rhenan. Romam evocavit scribi
 posse contendunt Urs. & Lips. ⁶ Ita Froben. Alique. Tum quanta gravi-
 tate malit Heins. mox particulam & ante causas delet Ald. Etiam causas
 præfens audit Lips. Non ut princeps & præfens causas audit Acid.
 CUM QUANTA &c. PRESSIUS AUDIT QUAM CELERITER? INGRATUM &c.
 Rhen. è MS. Illa ingratum & nova molientem oppressit post formam
 evocavit reponenda censet Rhenan.

actæ, domitorem recepit Germaniæ? Quibus juven-
tam ejus exaggeravit honoribus, ¹ respondente cultu
triumphi rerum, quas gesserat, magnitudini? Quoti-
ens populum congiariis honoravit, senatorumque
censum, cum id senatu auctore facere potuit, quam
libenter explevit, ut neque luxuriam invitaret, ne-
que honestam paupertatem pateretur dignitate desti-
tuit? Quanto cum honore Germanicum suum in
transmarinas milit provincias? Qua vi, consiliorum
suorum ministro & adjutore usus Druso filio suo,
Maroboduum inhærentem occupati regni finibus, pa-
ce majestatis ejus dixerim, velut serpentem abstru-
sam terræ, salubribus consiliorum suorum medica-
mentis coëgit egredi? quam illum ² & honorate, nec
secure continet? Quantæ molis bellum, principe Gal-
liarum ciente Sacroviro, Floroque Julio, mira cele-
ritate ac virtute compressit, ut ante populus Rom.
vicisse se quam bellare cognosceret; nuntiosque pe-
riculi victoriæ præcederet nuntius. Magni etiam ter-
roris bellum Africum, & ³ quotidiano auctu majus, au-
spiciis consiliiisque ejus brevi sepultum est.

CAP. CXXX. Quanta ⁴ suo suorumque nomine
exstruxit opera? Quam pia munificentia superque hu-
manam evecta fidem templum patri molitur? Quam
magnifico animi temperamento Cn. quoque Pompeii
⁵ munera absunta igni restituit? ⁶ qui, quidquid um-
quam claritudine eminuit, id veluti cognatum censet
tuendum. Qua liberalitate cum alias, tum proxime
incenso ⁷ monte Cœlio, omnis ordinis hominum ja-
cturæ, patrimonio succurrit suo? Quanta cum quie-
te hominum, rem perpetui præcipuique timoris, sup-
plementum,

T 2

¹ Ita Rhen. è MS. RESPONDENTEM &c. Bur. è MS. Respondente cul-
tui triumphii rerum quas gesserat magnitudine Bur. conjectura. ² Ut
Rhen. è MS. ³ COTTIDIANO Rhen. è MS. ⁴ Sic Urs. SUA Rhen. è MS. Alii-
que. ⁵ Mœnia Alii. ⁶ Ita Rhenani schol. QUI QUIDEM QUAM CLARITU-
DINE &c. Rhen. è MS. ⁷ MONTE CÆLI Rhen. è MS. quam lectionem tuctur
Voss.

plementum, sine trepidatione ¹ dilectus, providet? Si aut natura patitur, aut mediocritas recipit hominum, ² apud aures Deorum de his queri; quid hic meruit? primum, ut scelerata Drusus Libo iniret consilia; deinde, ³ ut Silius & Piso; quorum alterius dignitatem constituit, auxit alterius? Ut ad majora transcendam, quamquam & hæc ille ⁴ duxit maxima; quid, ut juvenes amitteret filios? quid, ut nepotem ex ⁵ Druso suo? Dolenda adhuc retulimus: veniendum ad erubescenda ⁶ est. Quantis hoc triennium, ⁷ M. Vinici, doloribus laceravit animum ejus? quamdiu abstruso, quod miserrimum est, pectus ejus flagravat incendio? quod ex nuru, quod ex nepote ⁸ dolere, indignari, erubescere coactus est. Cujus temporis ægritudinem auxit amissa mater eminentissima, & per omnia Deis quam hominibus similior femina; cuius potentiam nemo sensit, nisi aut levatione periculi aut accessione dignitatis. Voto finiendum volumen sit.

CAP. CXXXI. ⁹ JUPPITER Capitoline & auctor ac fator Romani nominis, Gradive Mars, perpetuorumque custos Vesta ignium, ¹⁰ & quidquid numinum hanc Romani

¹ DELECTUS Rhen. è MS. Alique. ² Ita vulgo. AURO DEO CUM, DE HIS QUERI Rhen. è MS. Hominum aut deorum, vel auribus deorum de his &c. Rhenani schol. De Deo cum Deis queri Urf. Apud aures Deorum de Diis queri Lips. Auribus deorum de diis queri Voss. Audeo cum deis queri Heinf. ³ Sic Froben. Alique. UT SILIUM PISONEMQUE TAM * ALTERIUS DIGNITATEM &c. Rhen. è MS. Ut Silium Pisonemque tam alterius dignitatem constituit, quam auxit alterius Bur. è conjectura. Ut Silius Pisoque, quorum &c. l off. Ut Silius Pisoque. At quantam alterius dignitatem &c. Heinf. ⁴ Ita Rhenani schol. DIXIT Rhen. è MS. ⁵ Sic Bur. è conjectura. DRUSO absque suo Rhen. è MS. Alique. DRUSO Bur. è MS. ⁶ Ita Bur. è MS. Est deest in editione Rhenani. ⁷ Ita Rhen. è MS. M. VINICII DOLORIBUS &c. Bur. è MS. ⁸ Ita Bur. è MS. DOLERE, INDIGNARI COACTUS EST Rhen. è MS. ⁹ Ita Lips. JUPITER CAPITOLINE, ET AUTOR ET (AC Bur. è MS.) STATOR RHOMANI NOMINIS GRADIVE MARS Rhen. è MS. Jupiter Capitoline: ac Stator & auctor Romani nominis Gradive Mars &c. legunt nonnulli. Juppiter Capitoline: & stator: & auctor Romani nominis Gradive Mars &c. Tusean. Juppiter Capitoline: & auctor, & fator Romani nominis Gradive Mars &c. Urf. ¹⁰ Ita Rhen. è MS. Alique. ET QUICQUID NOMINUM HONOR OMNI IMPERII MOLEM &c. Bur. è MS. Forte, & quidquid numinum

Romani imperii molem in amplissimum terrarum orbis fastigium extulit, vos publica voce obtestor atque precor, custodite, servate, protegite hunc statum, ¹ hanc pacem; eique functo longissima statione mortali destinate successores quam ferissimos, sed eos, quorum cervices tam fortiter sustinendo terrarum orbis imperio sufficiant, quam hujus suffecisse sensimus; consiliaque omnium civium aut ² pia * * *

numinum honoram imperii molem &c. & mox, extulistis malo, Heins.
¹ Hanc pacem, hunc principem, eique &c. Lips. Hunc ducem, eique &c. fac Perizonius. Hunc Principem, eique &c. 1 off. Hanc pacem, hunc ducem, eique &c. rescribendum opinatur Heins. ² Rhenanus supplevit: aut pia, aut salutaria, in felicem exitum provehite. Ego felicius mentem Velleii mihi affectus videor: nempe ut scripserit: aut pia foveate, aut impia opprimite. Ita igitur, aut simili modo illum sinio. Vossius.

VARIANTES quædam LECTIONES, reliquis addendæ.

L I B. I. p. 5. l. 7. Antissam pro Larissam Froben. p. 8. l. 11. dcc. Lxxxv. Frob. p. 8. lin. ult. Quibus Rhodii Rhen. è MS. p. 10. l. 26. Ex his præ ex suis. Frob. p. 12. l. 10. Universale Frob. p. 11. l. 16. Ostaviis porticibus Boxh. p. 13. l. 22. Hipponis Rhen. è MS. p. 16. l. 13. Vollone, M Fulvio Frob. p. 18. l. 24. In Accio circaque Romana &c. Frob. p. 19. l. 1. Historicos, ut Livium &c. Frob. p. 19. l. 14. Eminentiam &c. circumdatam Frob. p. 19. l. 19. Verisimiles Rhen. è MS. Frob.

L I B. II. p. 22. l. 25. mortalis conditionis Frob. p. 24. l. 12. Occupaverat Rhen. è MS. Ibid. Perpenna Rhen. è MS. p. 24. l. 16. Æmylianus Rhen. è MS. Frob. p. 25. l. 24. Galleci Rhen. è MS. Fr. b. p. 26. l. 8. Pauli cum simplici l. passim Rhen. è MS. & Froben. p. 27. l. 13. Tyberim Rhen. è MS. Frob. p. 28. l. 3. Popiliumque Rhen. è MS. Frob. l. 16. M. Cato consularis Frob. l. 26. Coss. Frob. p. 34. l. 22. Bell. à duplici &c. Rhen. è MS. p. 35. l. 4. In ejus leges Frob. l. 10. Silo Popedius Frob. l. 12. Papius Mutilus Frob. p. 36. l. 6. paulatim Rhen. è MS. p. 37. l. 11. Mytilenæorum Rhen. è MS. & Frob. p. 38. l. 17. magno cum ejulatu se proidentem, indignatione &c. Frob. lin. ult. sunt deest in Ed. Rhen. p. 39. l. 23. Cui augendæ Boxh. l. 25. Pulsi fuerant Frob. p. 40. l. 8. Sub ipsius mœnibus, sociis quoque urbis Romanæ pugnantibus &c. Boxh. p. 42. l. 14. Syncera Rhen. è MS. Frob. l. 20. Asia Rhen. è MS. lin. ult. Forte deest in Edit. Froben. p. 43. l. 4. Priore anno Froben. l. 20. Superavit Frob. p. 45. l. 7. Multa fortiter quoque molitus Boxh. l. 11. Et nequidquam Frob. l. 15. Damasippus Prætor Q. Mutium Scævola &c. Frob. p. 47. lin. pen. Ut appareat Frob. p. 49. l. 7. Sed dignitate constanti quæ in fortunam quoque ejus &c. ad ultimam &c. Frob. p. 55. l. 8. Altissimo luminavit Boxh. l. 13. Potuerat Rhen. è MS. p. 56. l. 6. Fata obiit Boxh. l. 21. Salustium Rhen. è MS. p. 58. l. 3. Occupaverant Rhen. è MS. l. 10. Notabimus deest in Edit. Froben. l. 14. Primus in Africam Frob. p. 60. l. 1. Ab eodem Pompeio fractam Numidicus Ciliciam perdomuit, nisi vicisset post bellum Antiochicum Vulsio Manlius Gallogræciam Frob. l. 6. Pendè passim Rhen. è MS. l. 8. At Cæsar quam certam &c. extorserat, tam parem Illyriis &c. Frob. p. 61. l. 11. Ut ludis Frob. p. 64. l. 15. Dolobellæ Rhen. è MS. Frob. p. 66. l. 10. Cepit Frob. p. 67. l. 20. Diris cum omnibus Rhen. è MS. p. 69. l. 16. Iis qui dimittendos ab ipso quoque adversabatur Frob. p. 70. l. 6. Tò & post saluberrimas deest in Edit. Frob. p. 72. l. 5. Remisit Rhen. è MS. p. 73. l. 15. Enarrandos Frob. l. 18. Quam ut omneis patres (ut militari & verbo & consuetudine utar) dimitteret Frob. p. 74. l. 6. In quo Rhen. è MS. pag. 75. lin. 12. adhuc ubique jugi nomine Isaac Pontanus. p. 76. l. 3. Variam fortunam expugnavit, inclinatæque &c. Froben. p. 81. lin. penult. His exercitus Frob. p. 84. l. 20. Abhinc deest in Edit. Rhen. p. 87. l. 1. Senatus auctoritate & Coss. Frob. p. 89. lin. ult. Tumultum Rhen. è MS. p. 90. l. 5. Quo cor. &c. Boxh. p. 91. l. 11. Petiit Frob. p. 92. l. 22. Hæc bellis sedem Frob. p. 93. l. 24. In deest in Edit. Froben. p. 94. l. 21. æque infra se Frob. p. 103. l. 10. Philippicis Frob. p. 105. l. 5. Augusto clavo Frob. p. 106. l. 27. Fatigaret Frob. p. 107. l. 15. Nonnunquam etiam Frob. p. 108. l. 16. Et hoc ante Rhen. è MS. p. 111. l. 4. Tractatu editis Rhen. è MS. p. 112. l. 11. Excellentissimas Frob. p. 116. lin. ult. Mox in colloquio Frob. p. 126. l. 3. Revocatus Rhen. è MS. p. 128. l. 5. Romolalces Frob. p. 128. l. 9. Rhomani virtus militis Rhen. è MS.

RERUM ET VERBORUM IN PATERCULI HISTORIA MEMORABILIIUM INDEX.

Prior numerus, Librum ; posterior, Caput
indicat.

- A.**
- A** Pompeio proximus. 2. 76.
à nobilissimis proximè.
2. 124. à togavirili. 2. 29.
à se nomen dare. 1. 1.
abdicare se consulatu. 2. 22.
abdere. abdidit se in paludem. 2.
19. abditus in interiora. 2. 110.
abesse longius à temporibus. 1. 5.
absuit ab ipso periculum. 2. 79.
abhinc annos. 1. 6. annis. 2. 103.
abolere testamentum. 2. 58:
abrogare alicui imperium. 2. 2.
abscissum (vel abscisum) caput. 2.
65. abscissa (vel abscisa) vox pu-
blica. *Ibid.*
absolvere aliquem lata sententia.
2. 47.
abstrusa terræ serpens. 2. 129. ab-
strusum incendium, de *disimulato*
dolore. 2. 130.
abstulit eum acies. 2. 55.
absumere. absumsit duces Hispa-
nia. 2. 90. partem acies. 2. 119.
absumta igni munera. 2. 130.
absurdum regulæ. *sc. incongruens.*
2. 38.
abunde agnosci. 2. 116. vituperari.
2. 17. mirari. 1. 16. persequi.
2. 103.
abundantia virium. 1. 4. abundan-
tissima rerum copia. 2. 106.
abutens liberaliter lautèque orio.
2. 105.
acantho apparatus triumphii in-
struxit Cæsar. 2. 56.
accedere. accesserim lubenter his.
1. 8. accedit (*quantum*) hujus glo-
riæ. 2. 26. accessio dignitatis. 2.
130.
accendi ad aliquem consequen-
dum. 1. 17. accendit admiratio
incitationem. 1. 17. accensæ dis-
sentiones. 2. 121. accensæ in arma
nationes. 2. 98.
accidere. siquid huic acciderit. 2.
32.
accipere. accipe nunc M. Vinici *sc.*
cognosce. 2. 113. accepta clades.
2. 122. lex. 2. 33. injuria. 2. 40.
acceptæ legiones. 2. 69. accepto
centies fectertium. 2. 48.
accire mortem. 2. 38. legiones ex
2. 51. frequentiam in urbem. 2.
20.
acclamare. cum omnis concio ac-
clamasset. 2. 4.
acer belli. 1. 3. acerrimus bello. 2.
18. vigore animi. 2. 41. acerrimè
suadere. 2. 63.
Acerranis data civitas. 1. 14.

Achxi

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Achæi ex Laconica pulsi. 1. 31. quas sedes occupaverint *Ibid.* à Q. Metello Maced. fusi. 1. 12.
- Achaia in bellum infecta. 1. 12. provincia facta. 2. 38.
- Achaicus, dictus *Mummius*. 1. 13.
- Achillas. 2. 53.
- Acidinus Manlius. 2. 8.
- acies pharsalica. 2. 52. equestris. 2. 112. acie concurrere. 2. 70. dimicare. 2. 30. directâ pugnare. 2. 47. vincere. 2. 70. acies animi hebetata. 2. 118.
- acquiescere à continuatione laborum. 2. 59.
- Actium. 2. 84. Actiacum bellum. 2. 86. prælum. 2. 85.
- ad arbitrium ejus. 2. 40. ad ludibrium alterius. 2. 71. ad arma itum. 2. 48. ad ultimum. *Ibid.* ad Germaniam mittitur. 2. 120. ad hoc. *sc. prateris*. 2. 113.
- addicere aliquid alicui. 2. 25. additus (vel additus) carceri. 2. 91.
- adducere ex. 2. 112. in societatem. 2. 110. in periculum. 2. 2.
- Aduus. 2. 102.
- adesse ubique. 2. 85. adesse (cui) ultimum diem. 2. 27. adesse iusserunt eum. 2. 10. nulli aderat vis. 2. 61. adest comes. 2. 102.
- adhæret altissimis invidia. 1. 9.
- adhortatæ semetipsæ legiones. 2. 112.
- adjuvare decus alicui. 2. 36. manum Armeniæ. *sc. invadere Armeniam*. 2. 100.
- adipisci triumphalia. 2. 116.
- adire periculum. 2. 27. adiri nomen invidiosæ fortunæ. 2. 60. adita ab eo hereditas. 2. 120. aditu difficillima. 2. 95.
- adjutor operum. 2. 104. partium. 2. 41. onerum principalium. 2. 127. in adiutorium belli. 2. 112.
- administrare bellum. 2. 97. Hispanias. 2. 48.
- admiratio magna vivorum. 2. 36. transit admiratio ad. 1. 18.
- admissum *pro commissum*. 2. 8.
- admodum adolescens. 2. 35. juvenis. 2. 41. admodum speciosa familia. 2. 59.
- admoovere mamillæ mucronem. 2. 70.
- adolescere. adolevit numerus. 2. 30.
- adulta viribus Dalmatia. 2. 110.
- adoptivus datus. 2. 8. in adoptionem datus. *Ibid.*
- adornare triumphum. 2. 122. adornatus donis. 2. 121. virtutibus. 2. 2.
- adorta classem vis Africi. 2. 79.
- adstruere. ut Livium prioribus adstruas. *i. e. annumeres*. 1. 17. vix quidquam ejus gloriæ adstruxit. *i. e. addidit*. 2. 55.
- adsumere regni insignia. 1. 11.
- adventans. 2. 59.
- adversus victos clementia. 2. 55.
- amicos æqua æstimatio. 2. 97.
- merita Caesaris ingratus. 2. 69.
- adversans dignitati. 2. 47.
- adversarius voluntatis suæ. 2. 31.
- adulatio comes magnæ fortunæ. 2. 102.
- advocare in tutelam. 2. 128.
- advolvi genibus. 2. 80.
- Ægistus regni potitur. 1. 1. eum Orestes cum Electra obruncat. 16.
- ægritudo temporis. 2. 130.
- Ægyptus stipendiaria facta. 2. 39.
- Ælius Catus. 2. 103.
- Æmilii L. Pauli laudes. 1. 9. Perseum vincit & in triumpho ducit. *Ibid.* ejus filii & vox memorabilis. 1. 10.
- æmulatio alit ingenia. 1. 17.
- æmulus Thucydidis Sallustius. 2. 36. æmula imperii urbs. 1. 12.
- Ænaria insula. 2. 19.
- Æoliorum demigratio. 1. 4.
- æqualis hujus temporis. 1. 7. ejus ætatis. 1. 16. æqualiter curvatus. 2. 59.
- æquare solo. 2. 4. æquaverunt sibi eos per omnia. 2. 127. æquatus Augusto consortione potestatis. 2. 99. æquato numero. 2. 101.
- æquus. æquum se præstare. 2. 76.
- æquum imperium cum proconsulibus. 2. 31. æquum ius. 2. 121. æquæ condiciones. 2. 25.
- æquo animo. 2. 15.
- ærarium. in ærarium contulit. 2. 39. inlata pecunia. 2. 40. pecuniam regeisset. 2. 92. ærario contulit. 1. 9.
- æris nocturnus sonus in Cerealius sacris.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- sacris. 1. 4. ærea tabula. 2. 25.
 Æschylus Tragicus. 1. 16.
 Æternia. 1. 14.
 Æsulum colonia. 1. 14.
 æstas. æstate tertia. 2. 82. æstatibus novem. 2. 47.
 æstimare ex merito. 2. 118. æstimabatur lis quatuor millibus. 2. 8. æstimatio æqua. 2. 97. æstimaciones aliorum. 2. 127.
 æstiva perducta. 2. 105. trahebat. 2. 117. æstivæ expeditiones. 2. 114.
 ætas. ætatis gradibus diremti. 2. 36. ætate patrum. 2. 90. favore omnium hominum ætarium &c. exceptus. 2. 89.
 æternæ notæ. 2. 64. æternitas imperii. 2. 103.
 Ætolia subacta. 2. 38. sit provincia *ibid.*
 ævum historicos tulit. 1. 17. ævi sui omne spatium impendere in. 2. 89. vir animi magis quam ævi paterni. 2. 26. ævi nostri ingenia. 2. 36.
 afficere morte. 2. 6. casibus. 2. 30. affectus supplicii. 2. 22. affectissimi inopia. 2. 84.
 affectare Gallias. 2. 39.
 affinitas artissima. 2. 100. contra-cta inter. 2. 44. facta inter. 2. 65.
 affixus lateri cultellus. 2. 14. affixa posthi inscriptio. 2. 25.
 Afranius comicus. 1. 17. 2. 9.
 Afranius legatus Pompeii. 2. 48.
 50.
 Africa provincia facta. 2. 38. Africum bellum. 2. 54, 129. Africanus triumphus. 2. 56. ventus. 2. 79.
 Africanus dictus Scipio. 1. 13.
 Agamemnon occiditur. 1. 1. rex regum dictus. *ibid.*
 ager Picenus. 2. 29.
 agere immanes res. 2. 46. æmulum. 2. 109. medium. 2. 114. principem. 2. 124. consulem. 2. 92. triumphum. 2. 56. censuram. 2. 95. cum aliquo militiam. 2. 129. agi res auctoritate. 2. 111. agendo pro tribunali ordine. 1. 117. agendi ostentatio. 2. 98. agens annum. 2. 94. actus Allobroges victi. 2. 10. Allobrogerroribus. 1. 4. actus incesti reus. 2. 45. actu otiosus simillimus. 2. 127. actione Milonis restitutus Cicero. 2. 45. actiones continuæ Ciceronis in Anton. 1. 2. orationes. 2. 64. agitata animo res. 1. 16. aggredi regionem. 2. 109. aggressus classe prædones. 2. 32. agrefusus est ad remp. 2. 33. aggregare alicui comites. 2. 53. agmen fulgens armatumque. 2. 105. in agminibus pugnatum. 2. 47. agraria lex Licinii. 2. 6. agrariæ leges Gracchi. 2. 2. Agrippæ M. laudes. 2. 79. præcipuus Augusti amicus. 2. 127. in tertium consulatum & collegium tribunitiæ potestatis evectus. 2. 90. ejus ductu apud Mylas pugnatum prospere. 2. 79. corona classica primus donatus. 2. 81. Leucadem &c. expugnat. 2. 84. præest classi Aug. ad Actium. 2. 85. secedit. 2. 93. reversus Julianam Augusti filiam ducit uxorem. *ib.* mors ejus. 2. 96. Agrippa M. Agrippæ filius ab Augusto adoptatus. 2. 104. avi patrisque animum sibi alienavit. 2. 112. Alba deducta colonia. 1. 14. Albania. 2. 40. Albis flumen. 2. 106. Aleman poeta. 1. 18. Alcmæon Archontum ultimus. 1. 8. alere ingenia. 1. 17. vitia assentatione. 2. 102. Alefia. 2. 47. Aletes. 1. 3. Alexander M. ab Achille & Hercule oriundus. 1. 6. à Carano septimus decimus. *ibid.* à Lysippo impetrat ut equestrum statuas faceret &c. 1. 11. Alexandria condita. 1. 14. Alexandrinum bellum. 2. 88. alienare sibi animum alicuius. 2. 112. alienari ab aliquo. 2. 47. Aliso. 2. 120. allestus. octo prætoribus allesti duo. 2. 89. alligare pugionem ad femur. 2. 43. 2. 98. agens annum. 2. 94. actus Allobroges victi. 2. 10. Allobrogicus dictus Fabius. *ibid.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- alloqui milites. 2. 62. alloquio
subrefectus. 2. 123.
Alisium coloni deducti. 1. 14.
Altinum. 2. 76.
alveus ex materia cavatus. 2. 107.
ambire. amnis insulam ambit. 2.
101. ambiri porticibus 1. 11.
ambitus in gladios cadesque fu-
rens. 2. 47.
amiculo velatus. 2. 80.
amnestia decreta. 2. 58.
amoenitatis ornamentum. 2. 81.
Ampii & Labieni lex. 2. 40.
amplexibus circumfundi. 2. 123.
amplificare virtutem alicujus. 2. 35.
amplitudine vincere. 1. 9.
amplissima amicicia. 2. 116. am-
plissimi honores. 2. 89. amplissi-
mum fastigium. 2. 131.
Amyntas rex. 2. 84.
anceps periculum. 2. 2. fortuna. 2.
79. tempus. *ibid.*
Anchises. 2. 41.
Andrus insula. 1. 4.
angulus terrarum orbis. 2. 102.
angustissimum. 2. 115. tempo-
rum. 1. 16.
angustus clavus. 2. 88.
Anciustrium phat. 1. 9.
animadvertere in aliquem. 2. 23.
35.
anima celestis. 2. 123. animam in-
gressa virtus & fortuna. 2. 121.
animus virilis. 1. 1. celestis. 2.
123. stabilis & firmatus. 2. 110.
duplex ac diversissimus in eo-
dem. 2. 25. ad moriendum. 2.
119. Pompeianis partibus redit.
2. 62. animi latus. 2. 93. len-
tissimi viri. 2. 22. paterni. 2. 26.
magni. 2. 75. animum conferre
ad. 2. 115. habere reip. occupan-
da. 2. 4. fumere. 2. 17. animo eve-
ctus. 2. 41. videre. 2. 66. com-
plecti. 2. 108. stare pro aliquo.
2. 48. æquo pari. 2. 31. iniquo
ferre. 2. 30. iustissimo postulare.
2. 48. intento ac pari occupare.
2. 62.
annales Q. Hortensii. 2. 16.
Annia Cinnæ uxor. deinde Pisonis.
2. 41.
Annius. *vide* Milo.
annonæ gravis. 2. 77. moderatior.
2. 126. annonæ difficultas. 2. 94.
antecedentis columbæ volatus. 1. 4.
Antias Valer. 2. 9.
Antiochus Maced. devictus. 1. 6.
Antiochus Epiphanes olympicum
inchoat. 1. 10. Ptolemæum obli-
det. *ibid.*
antiquus vir. 2. 49. antiquissimi
moris vir. 2. 116. nihil anti-
quius habuit. 2. 52.
Antistius ædilitius occiditur. 2. 26.
Antistii Veteris laudes. 1. 43. An-
tistius C. 2. 90.
Antonius M. orator. 2. 9. interfi-
citur. 2. 22.
Antonius M. Marci Antonii trium-
viri pater. 2. 31.
Antonius M. C. Cæsaris in consula-
tu collega. 2. 56. Cæsari diadema
imponit. *ibid.* ejus & Dolabellæ
furor. 2. 60. Octavio insidias
fruit. *ibid.* occupat H. S. septies
millies. *ibid.* civitatem oppri-
mit. 2. 61. bellum cum eo geri-
tur. *ibid.* Italiam deserit. *ib.* fu-
ga transgreditur Alpes. 2. 63.
cum Lepido se jungit. *ib.* hostis
judicatur à Senatu. 2. 64. inter
eum & Cæsarem facta affinitas.
2. 65. privigna ejus Octavio de-
sponsa. *ib.* proscriptionem cum
Lepido (repugnante Cæsare) in-
staurat. 2. 66. L. Cæsarem avun-
culum proscrit. 2. 67. in Ma-
cedoniam cum Cæsare exercitum
trahit. 2. 70. tandem in Itali-
am venit. 2. 76. pax circa Brun-
dium composita. *ibid.* Octavi-
am ducit. 2. 78. spectaculo pel-
litur. 2. 79. ingreditur Armeni-
am ac Mediam. 2. 82. à Parthis
clade afficitur. *ib.* postea reversus
in Armeniam, Artavanden cate-
nis vincit. *ib.* ejus in Cleopatram
amor. *ibid.* bellum patriæ infer-
re constituit. *ibid.* Liberum Pa-
trem se appellari jubet. *ib.* debel-
latum apud Adium. 2. 84. vi-
ctus fugit. 2. 85. se ipse interi-
mit. 2. 87. Antonianorum mili-
tum in pugnando constantia. 2.
85.
Antonius L. Marci frater bellum
movet. 2. 74. Perusiam se con-
fert

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- fert. *ibid.* in Cæsaris potestatem
 venit. *ibid.*
 Antonius Iulus adulter Iulix. 2.
 100.
 aperire limites. 2. 120. viam po-
 tentiæ & luxuriæ. 2. 2.
 Apollinis Pythii oraculum. 1. 2.
 Apollini templum ab Augusto
 structum. 2. 81.
 Apollonia. 2. 59.
 apparatus belli. 2. 83. cibi. 2. 33.
 triumphi. 2. 56. appellatio im-
 peratoria. 2. 125. appetere ho-
 nores. 2. 33.
 Appius. *vid.* Claudius.
 appulsum Cyprum. 1. 1. ripæ. 2.
 107.
 Appuleius Saturninus morte mul-
 tatus. 2. 12.
 Apronii L. virtus. 2. 116.
 apud Actium. 2. 84. apud aures de-
 orum queri. 2. 130.
 Apulia. 2. 25.
 aqua salubris. 2. 81. aquæ nobiles
 salubritate. 2. 25.
 Aquæ Sextiæ. 1. 14. 2. 12.
 Aquileia colonia deducitur. 1. 15.
 Aquilius M. 2. 4. 18.
 arbiter. immunis ab arbitris do-
 mus. *i. e.* *à conspectu liberis.* 2. 14.
 arbitrium certaminis classici. *i. e.*
regimen. 2. 85. ad arbitrium reus.
 2. 40. arbitrio alieno. 2. 33. ar-
 bitria armorum captans. 2. 50.
 arcere rapinis. 2. 32. arcuisse. 2.
 120.
 Archilochi laus. 1. 5.
 Archon primus Athenis. 1. 2. Ar-
 chontes quando perpetui esse de-
 fuerunt. 1. 8.
 ardor oris & animi. 2. 118.
 argentum rasile. 2. 56.
 arguere. 2. 53. 68. fatentem. 2. 116.
 argui. 2. 55. insolentia. 2. 45.
 argumentum immane bellicæ
 civitatis. 2. 38. morum. 2. 14.
 certæ pacis. 2. 38.
 Aricini in civitatem recepti. 1. 14.
 Ariminum deduci coloni. 1. 14.
 Aristodemus. 1. 2.
 Aristonicus Asiam occupat. 2. 4.
 Crassum Mucianum occidit. *ibid.*
 penas dat. *ibid.*
 Aristophanes comicus. 1. 16.
 Aristoteles. 1. 16.
 arma contra ferre. 2. 87. summif-
 sa. 2. 85.
 Armenia vincitur à Tiberio. 2. 91.
 Arminius auctor Varianæ cladis. 2.
 118.
 Arruntius. 2. 85.
 Arragera. 2. 102.
 artata numero felicitas. 2. 10. arta-
 ti operis. 2. 86. temporis. 1. 16.
 artum confinium. 2. 124. arti-
 ssima affinitas. 2. 100. claustra
 1. 17.
 Artavases. 2. 82. 94.
 Artorius medicus. 2. 70.
 Arverni victi. 2. 10.
 arundinetum. 2. 19.
 ascendere in summum. 1. 17.
 Asculani Servium Ponteiunque
 occidunt. 2. 15.
 Asia tributaria facta. 2. 38. ab Atta-
 lis possessa regibus. *ibid.* Asiam
 L. Scipio eripit Antiocho. *ibid.*
 Asiaticum imperium ab Assyriis
 ad Medos translatum. 1. 6.
 Asinius Pollio. *v.* Pollio.
 aspera censura. 1. 10. asperissima
 hyems. 2. 113. asperissimum bel-
 lum. 2. 105. asperissime favire.
 2. 7.
 aspernari concordiam. 2. 65.
 aspis. 2. 87.
 Asprenatis L. virtus. 2. 120.
 assentire alicui. 1. 7.
 assentari alicui. 2. 48. assentatio
i. e. *suffragatio, vel commendatio.*
 2. 128. assentatio pro adulatione.
 1. 102. assentator reginæ. 2. 83.
 assequi principatum. 2. 44. assecu-
 tus filium. 2. 19. honorem. 2.
 17.
 asserere. fata asserabant condito-
 rem &c. 2. 63.
 assiduus comes. 2. 118. assidua bel-
 la. 2. 119.
 assignare. assignanda nulli gloria
 est. 2. 38.
 assuescere certaminibus. 2. 79. as-
 suetus otio. 2. 117. commilitio.
 2. 29. assuetam sibi causam sus-
 cipit. 2. 120.
 asurgere in triumphum. 2. 51.
 Assyrii rerum potiti. 1. 6. quanti-
 diu. *ibid.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Asylum factum à Romulo. 1. 8.
 Athenæ sub regibus esse desinunt.
 1. 1. à Sylla oppugnata. 2. 23.
 Athenienses in Eubœa. 1. 4. Atheniensium ingenia. 1. 18. fides.
 2. 23. decretum. 2. 58. rex ultimus. 1. 2. primus Archon. 1. 2.
 Atia Juliæ filia. 2. 59. mater Augusti. 2. 60.
 Atilius C. 2. 53.
 Atreus funebres ludos facit. 1. 8.
 atrox bellum. 2. 98. prælium. 2. 21. fortuna. 2. 15. atrocissima calamitas. 2. 119. atrocissimum facinus. 2. 46. atrocitati scelus adjectum. 2. 7.
 Attica fides. 2. 23. urbs eloquentia florens. 1. 18.
 Attius tragicus. 1. 17. 2. 9.
 Attuari subacti. 2. 105.
 auctor facinoris. 2. 120. diri exempli. 2. 78. deditio. 2. 119. historiarum. 2. 9. legis. 2. 23. luxuriæ. 2. 53. nominis. 2. 131. generis. 1. 6. pacis. 2. 58. supplicii sumendi. 2. 42. urbis diruende. 1. 13. rerum novarum. 2. 19. auctore senatu. 2. 34. auctorem fortunæ. 2. 64. juris. 2. 26. auctores beneficii. 2. 20. coloniarum. 1. 14. carminum. 2. 36. auctoribus conjurationis. 2. 56.
 auctoramentum jugulari civis. 2. 28
 auctus, ūs. 2. 40. 129. auctum Romanum nomen. 1. 14.
 audito crudelior. 2. 25.
 averfa castrorum. 2. 63. averſus oculis. 2. 100.
 augere invidiam collegæ. i.e. in collegam. 2. 44.
 Augusta pax. 2. 126.
 Augustus natus. 2. 36. cognomen à senatu accipit. 2. 91. C. Cæsaris testamentum adoptatus. 2. 59. apud Philippum vitricum educatus. *ib.* post militiam Hispan. Apolloniæ missus ad studia. *ib.* post eadem avunculi urbem intrat. *ib.* superbe excipitur ab Antonio. 2. 60. Antonium apud Mutinam vincit. 2. 61. in eum Senatus & Ciceronis voluntas. 2. 62. inter eum & Anton. facta affinitas. 2. 65. Ciceronem proſcribit. 2. 66. apud urbem Philippi Brutum & Cassium vincit. 2. 70. in Italiam se recipit. 2. 74. L. Antonium fugat. *ib.* Perusiam expugnat. *ib.* bellum in Campania discutit. 2. 75. Liviam ducit uxorem. 2. 79. Pompeio bellum infert. *ib.* clade afficitur. *ib.* Pompeium tandem devincit. *ib.* victor reversus in urbem. 2. 81. Apollini templum exstruit. *ib.* prospere pugnatum apud Actium. 2. 84. Antonium & Cleopatram in fugam vertit. 2. 85. Alexandriæ ultimam bellis civilibus imponit manum. 2. 87. reversus in urbem triumphat. 2. 89. Adoptat Neronem. 2. 103. in Campaniam. 2. 123. Nolam petit. *ibid.* expirat. *ibid.* consecratus à Nerone. 2. 126.
 aviæ solitudines. 2. 55. avia itinerum. 2. 85.
 avitus fulgor. 2. 4. avitum exemplum. 2. 119. avitæ virtutes. 1. 12.
 Aurelius cos. trucidatur. 2. 12.
 Aurunca colonia. 1. 15.
 auspiciatus militiam. 2. 101. auspiciis reip. ominibus. 2. 79. auspiciis ejus. 2. 39. propriis. 2. 115.
 avus naturalis. 2. 112. avunculus major. 2. 59.
 Auxinum coloni missi. 1. 15.

B.

- Babylon condita. 1. 6.
 Balbus Cornelius. 2. 51.
 balinei instrumentum. 2. 114.
 barbarus sermone. 2. 73. natione magis quam ratione. 2. 108.
 Bathinus flumen. 2. 114.
 Bato. 2. 114. Batones. 2. 110.
 bellum Aëtiacum. & similia vide suis quaque locis. bellum illatum. 1. 12. gestum. 2. 11. late diffusum. 2. 32. cruentum. 2. 71. ortum. 2. 98. inchoatum. 2. 96. sepultum. 2. 129. bellum abstulit tot millia.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- millia. 2. 15. exarserat. 2. 75.
 imminebat. 2. 96. belli dotes. 1.
 12. artes. 1. 13. summa. 2. 11.
 apparatus. 2. 12. fax. 2. 25. in-
 cendia. 2. 48. vindex. *ib.* moles.
 2. 97. sedes. 2. 74. experientia
 2. 78. effectus. 2. 115. clades. *ib.*
 onus. 2. 97. bellum excitare.
 ciere. 2. 54. jungere. 2. 110.
 comprimere. 2. 129. inferre. 2.
 82. trahere. 2. 52. moliri. 2. 46.
 componere. 2. 25. bello preme-
 re. 1. 2. lacerare. 2. 54. doma-
 re. 2. 108. subigere. 2. 123. ex-
 haustus. 2. 21. invictus. 2. 33.
 bellis pacatis. 2. 59. bellare cum
 aliquibus. 2. 98. bellandi cele-
 ritas. 2. 41. bellator. 2. 25. bel-
 lica civitas. 2. 38. militia. 2. 117.
 bene cæpta. 2. 14. consulta. 2. 18.
 militavit. 2. 82. meritis. 2. 47.
 beneficium. recepti in beneficium.
 2. 20. beneficio alieno vivere. 2.
 62. Cæsaris servari. 2. 71. bene-
 ficiorum memoria. 2. 53. bene-
 ficia illius in me. 2. 86.
 Beneventum. 1. 14. 2. 123.
 Bestia uxor Antistii. 2. 26.
 Bibulus collega Cæsaris. 2. 44.
 bimus. 2. 75.
 Bithynia à Nicomede relicta. 2. 4.
 39.
 Blæsus Junius. 2. 125.
 Bocchus rex. 2. 12.
 Boiohæmum regio. 2. 109.
 bonum publicum. 2. 2. bonæ vo-
 luntatis vir. 2. 120. bona civis
 Rom. 2. 22. paterna. 2. 73. pa-
 cis. 2. 92.
 Bononia. 1. 15.
 Bovillæ. 2. 47.
 breve spatium. 2. 47. tempus. 2.
 4. brevi absolute. 1. 11. brevita-
 tis promissæ fides. 2. 55.
 Britannia à Cæsare penetrata. 2. 46.
 47.
 Bruçeri subacti. 2. 105.
 Brundisium colonis occupatum. 1.
 14. Brundisina pax. 2. 76, 86.
 Brutus. 2. 36.
 Brutus A. (vel D.) præclare in His-
 pania militat. 2. 5. Gallæci cog-
 nomen meruit. *ibid.*
 Brutus Decimus particeps conjurat.
 in Cæs. 2. 56. Cos. designatus.
 2. 58. Gallia ei decreta. 2. 60.
 obfidiione liberatur. 2. 61. ei de-
 cretus triumphus. 2. 62. desertus
 à Planco. 2. 64. jugulatus.
ibid.
 Brutus M. cum Cassio auctor con-
 jurat. in Cæs. 2. 56. Antonium
 interficiendum, Cæsarique tes-
 tamentum abolendum esse dis-
 suasit. 2. 58. Bruto Cassioque
 provinciæ decreta. 2. 62. Brutus
 Lycios vincit. 2. 69. apud ur-
 bem Philippos primo victor. 2.
 70. postea acie victus, manu fa-
 miliaris interficitur. *ibid.* mori-
 entis ætas. 2. 72. Brucianæ par-
 tes. 2. 74. Brutiana castra. 2. 72,
 76. Bruti & Cassii comparatio.
 2. 72.
 Buxentum coloni missi. 1. 15.
 Byzantium. 2. 15.

 C.
 Cadere. cadet citius in mundo
 genus hominum. 2. 65.
 Cæcilia familiæ claritudo. 2. 11.
 Cæcilius comicus. 1. 17.
 Cæcina. 2. 112.
 cædes Gracchi, & similia, vide suis
 quaque locis. cæsi hostes. 2. 46.
 Cæditii L. virtus. 2. 120.
 Cælum. cælo redditus Augustus. 2.
 124. cælestis vita & memoria.
 2. 24. vide anima. cæleste os. 2.
 64. cælestia præcepta. 2. 94. cæ-
 lestissimum os. 2. 66. cælestissi-
 ma opera. 2. 104.
 Cæpio cos. à Cimbris fufus. 2. 12.
 Cæpionis censoria severitas. 2.
 10. Cæpio. vide Fannius, & Ser-
 vilius.
 Cæsar C. Julius. vide Julius.
 Cæsar C. Strabo. vide Strabo.
 Cæsar C. Agrippæ filius. vide Caius.
 Cæsar L. Agr. hl. vide Lucius.
 Cæsar L. avunculus Antonii. 2. 67.
 ab Antonio proscriptus. *ibid.*
 Cæsares. 2. 109, 114.
 Cæsetius Flavius. 2. 68.
 Caius Cæsar ab Augusto adoptatus.
 2. 96. virilem togam sumit. 2. 99.
 in Syriam missus. 2. 101. cum
 rege

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- rege Parthorum coit. *ibid.* per
inidias colloqui vulneratur. 2.
102. moritur. *ib.*
- Calabria. 2. 25.
- calamitosus quis ullam deberi pu-
tat gratiam? 2. 53.
- Calatia. 2. 61.
- Caldus Cœlius. 2. 120.
- Cales deducta colonia. 1. 14.
- Calidius. 2. 36.
- Caliginem omnibus inducturus. *ib.*
- Calones. 2. 82.
- Calpurnia se interficit. 2. 26, 88.
- Calpurnia uxoris Cæsaris somni-
um. 2. 57.
- Calpurnius L. 2. 2.
- Calvinus. *vide* Domitius.
- Calvus. 2. 36.
- Camelus. *vel* Camelius. 2. 64.
- Campanæ coloniae supplementum.
2. 81. Campanis data civitas. 1.
14. bellum in Campania ortum.
2. 75. ager Campanus dividitur.
2. 44.
- campus. in campum descendere.
sc. petendi honoris causa. 2. 92.
- candidatus consulatus. 1. 11. can-
didati Cæsaris. *i. e. qui à Cæsare*
commendantur. 2. 124.
- candor justus. 2. 116.
- Canidius. 2. 85. ejus exitus. 2. 87.
- Canina Claud. 1. 14.
- Caninefates subacti. 2. 105.
- Caninius Gall. 2. 100.
- Cannenensis pugna. 1. 9.
- Canutius trib. pleb. 2. 64.
- capax fortunæ in quam &c. 2. 93.
recta discendi. 2. 29. capacia cla-
ri operis ingenia. 1. 16. capacif-
simus laboris & fidei. 2. 127.
- capere belli fidem. 2. 74. non ca-
piebat terminum in gloria con-
cupiscenda. 2. 46.
- capessere temp. 2. 94.
- Capito Velleii patruus, Agrippæ
subscribit in C. Cassium. 2. 69.
- Capitolium occupant Brutus &
Cassius. 2. 58. Anton. liberos
suos obfides in Capirol. mittit.
ib. Capitolinus Jup. 2. 131.
- Cappadocia stipendiaria facta. 2.
39.
- captare arbitria armorum. *i. e. sibi*
sumere. 2. 94. gloriam. 2. 129.
- pro captu mediocritatis. *i. e. pro*
modo virium. 2. 104.
- Capua à Tuscis condita. 1. 7. quot
annis antequam à Romanis ca-
peretur. *ibid.* in formam præfe-
cturæ redacta. 2. 44. Capuam
cepit Fulvius Flaccus. 2. 8.
- caput fluminis. 2. 105. imperii. 2.
16. reip. 2. 99. Roma extulerat.
2. 4. capite pœnas dare. *ib.*
- Caranus sextus decimus ab Hercu-
le. 1. 6. Macedoniæ regnum oc-
cupat. *ib.*
- Carbo solus toto anno consul. 2.
24. tertium cos. 2. 26. C. Carbo
consulis frater occiditur. *ibid.*
Carbo Papirius orator. 2. 9. Car-
bo tribunus. 2. 4. Carbo cos. à
Cimbris fufus. 2. 12.
- carmen. carminum auctores. 2. 36.
princeps. *ib.* fulgor. 1. 5. dulce-
cedo. 1. 7.
- Carnuntum. 2. 109.
- carpere aliquem. 2. 32.
- Carstoli. 1. 14.
- Carthago annos 65. ante Roman
condita. 1. 6. porentior facta
matre Tyro. 2. 15. à Scipione
deleta, cum sterisset annis 667.
1. 12. prima extra Italiam co-
lonia. 1. 15. 2. 15. ejus metu re-
moto, ad vicia descitum. 2. 1.
Carthaginienfibus bellum illa-
tum. 1. 12.
- carere suspicione. 2. 45. invidia. 2.
40.
- Carvilius Sp. 2. 128.
- carus Cæsari. 2. 88. carissimus sibi
spiritus. 2. 123.
- Casilinum. 2. 61.
- Cassius. C. M. Crassi quæstor. 2. 46.
conjuratus in Cæs. 2. 56. Anton.
interimendum, Cæsariſque tes-
tamentum abolendum censebat.
2. 58. Dolabellam Laodicea in-
clusum expugnat. 2. 69. Rhodum
capit. *ib.* pulsus & fugatus. 2. 90.
Liberto cervicem præbet. *ib.* Cas-
sianæ partes. 2. 74. Cassii thea-
trum. 1. 15. Cassius Longinus
ensor severus. 2. 10. Cassius
Parmenſis occiditur. 2. 87.
- castigatus gravi pœna. 2. 119.
- Cassium colonis occupatum. 1. 14.
castrorum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- castrorum praefectus. 2. 112. tribu-
natus. 2. 104.
casus tanti viri. 2. 19. rerum hu-
manarum. 2. 75.
catena aurea. 2. 82. catenarum fe-
ries. 2. 120.
Catilina conjur. 2. 34. urbe pulsus.
ib. moritur. 2. 35.
Cato M. historicus. 1. 17. ejus
sententia de Nola & Capua con-
dita. 1. 7. diruenda Carthagi-
nis auctor. 1. 13. princeps fa-
miliae Porcia. 2. 35. homo no-
vus. 2. 128. Cato minor laudatur
& describitur. 2. 35. invehitur est
in conjurationem Catilinae. *ibid.*
senatus eum prosequitur do-
mum. *ib.* in Cyprum missus in-
gentem pecuniam refert. 2. 45.
oblatus imperium militare re-
spuit. 2. 54. ejus filii mors. 2.
71. Cato. M. Catonis nepos re-
petundarum damnatus. 2. 8.
Catti. 2. 109.
Catulus Q. Lutatius bello Cimbrico
victor cum Mario. 2. 12. inter-
mit se. 2. 22. Catulus Q. aucto-
ritate & verecundia memorabi-
lis. 2. 32. princeps senatus. 2.
43. fatali morte functus. 2. 49.
Catullus poeta. 2. 36.
cavatus alveus. *i. e. cymba.* 2. 107.
Cauchorum nationes. 2. 106.
caudam trahere. 2. 83.
Caudini. 2. 1.
cavere. caveret diem Iduum. 2. 57.
cavente concordiae publicae. *i. e.*
consulente. 2. 48. cautum lege. 2. 6.
causa iustissima. 2. 15. melior. 2.
49. causa inescandae multitudi-
nis. 2. 13. reip. 2. 104. honoris.
2. 29.
cedere gloriae alterius. 2. 44. alicui
titulo imperii. 2. 63. male ce-
debant bene cepta. 2. 14. 18.
cessit acies. 2. 27. cessere victo-
riam, vel victoria. 2. 85.
celebris sensibus scriptor. 2. 9. vir-
tutibus. 2. 116. celebres feris
nationibus Alpes. 2. 90. celebra-
rimus dux. 2. 16. juvenum. 2. 78.
fama. 2. 99. celeberrima classis. 2.
77. celeberrimum nomen Opi-
miani vini. 2. 7. celebratio epu-
li. 2. 56.
celer sensu. 2. 118. cogitatione. 2.
73. celeritas bellandi. 2. 41.
celitudo corporis. 2. 94.
censere. ad censendum cives revo-
cati. 2. 15. census senatorum. 2.
129. ex censu dare militem. 2.
111. Censorem implere. *i. e. au-*
thoritate censori necessaria valere. 2.
95. censoria nota. 2. 68. censu-
ra aspera. 1. 10.
Censorinus L. cos. 1. 13. Censori-
ni laus & mors. 2. 102. domus.
2. 14.
Cerealia sacra. 1. 4.
certare cum. 2. 69. certatum vir-
tutibus. 2. 26. sceleribus. *ibid.*
jurgii. 2. 33.
Cervix. cervicem dare ad ictum. 2.
66. praeber alicui. 2. 6. cervi-
ces sustinendo imperio suffici-
ant. 2. 131.
Cetera quietus. 2. 119. sanctissimus.
2. 46.
Cethegus particeps conjurat. Catil.
2. 34. in carcere necatur. *ibid.*
Chalcis Athen. colonia. 1. 4. Chal-
cidenfes Cumas condiderunt. *ib.*
Charops. 1. 2. primus Archon de-
cennalis. 1. 8.
Cherufci. 2. 105.
Chius ab Ionibus occupata. 1. 4.
Cicero M. eloquentium princeps.
1. 17. homo novus. 2. 34. con-
jurationem Catilinariam discus-
sit. *ibid.* ejus consulari natus
Augustus. 2. 36. lege Clodii in
exilium pellitur. 2. 45. actione
Anni Milonis patriae restitutus.
2. 45. ejus domus a senatu resti-
tuta. *ib.* Pompeianae parres a-
mat. 2. 62. ejus actiones in An-
tonium. 2. 64. Bruto & Cassio
studet. 2. 66. ab Antonio, Lepi-
do & Caesare proscriptus. *ibid.*
occisum deplorat Velleius ma-
gnifico elogio. *ibid.* circa eum
quae ingenia eminentia florue-
runt. 2. 36.
ciere bellum. 2. 54. rixam. 1. 2.
ad pugnam. 2. 6. cieri solet fo-
let sonus. 1. 4.
Ciliciam perdomuit Isauricus. 2.
39.
Cimbri Rhenum transcendunt.
2. 8.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2. 8. Romanis bellum inferunt.
2. 12. vincuntur à Mario. *ibid.*
Cimbrica militia. 2. 120.
cinctus multitudine. 2. 14.
Cinna urbe pulsus. 2. 20. ei consulatus abrogatur. *ibid.* patriæ bellum infert. *ibid.* cum Cinna configitur. 2. 21. urbem ingreditur. *ib.* secundus ejus consulatus. 2. 23. interimitur. 2. 24. Cinnanæ partes. *ibid.*
circa cum 1. 17. Lesbum. 1. 2. ea tempora. 2. 92. centum annos. 1. 7. anni circiter ducenti. *ibid.*
Circenses ludi. 2. 27. 40.
circulus arenæ finitus. 1. 10.
circumdare caput lacernâ. 2. 70. opera theatro. 2. 48. circumdata brachio togæ lacinia. 2. 5. operibus urbs. 2. 4. exercitu. 2. 12. circumdatum ævum. 1. 17. circumdari fluvio. 2. 120. circumdare ædibus porticus. 1. 11. circumdata temporum claustris. 1. 17.
circumferre terrarum orbi pacis bona. 2. 92.
circumfusus amplexibus. 2. 123.
circumfusa legionibus pars hostium. 2. 112. oceano insula. 1. 2. circumfusa equitum copiæ. 2. 46.
circumnavigare sinus. 2. 106.
circumscribere virgula. 1. 10.
circumventus iniquitate fortunæ. 2. 119.
circumvolare ordines. 2. 27.
cis Rhenum. 2. 120. ceterior ripa. 2. 107. ceterius processit. 1. 17. citra Alpes. 2. 12.
citro (ex) Gallici apparatus triumphi. 2. 56.
civis æqualis. 2. 124. modestissimus. 2. 29. quot jugera licuit civi habere? 2. 6. civilis misericordia. 2. 7. dignitatis modus. *ib.* redditus. 2. 40. civilis sanguinis initium in urbe. 2. 3. civile bellum Cæs. & Pomp. 2. 45. civiles artes. 2. 97. civitas libera dominaque gentium. 2. 29. sine suffragio data. 1. 14. civitate donare. 2. 16. civitates propagatæ. 1. 14.
clades exiriabilis. 2. 112. Crassiani exercitus. 2. 82. accepta sub Varo. 2. 122. sub Lollio. 2. 97. circa Tauromenium. 2. 79. & Numantiam. 2. 4.
clarus vita. 2. 34. triumphus. 2. 8. clarum exemplum. 2. 8. perquam clarum spectaculum. 2. 101. clari nominis vir. 2. 56. claræ urbes. 1. 4. clara ingenia. 2. 9. clarioris gentis quam animi. 2. 30. clariore excidio. 2. 4. clarissimus vir. 2. 84. disciplinæ. 2. 5. Graii nominis. 1. 61. clarissima felicitas. 2. 10. familia. 2. 127. argumenta voluntatis. 1. 15. clarissimum caput. 2. 66. bellum. 2. 78. certamen. 1. 8. ingenium. 1. 5. claritudo familiaris. 2. 17. claritudine eminere. 2. 130.
classis Tyria. 1. 2. Antoniana. 2. 84. celeberrima. 2. 77. vexata tempestate. 2. 79. superata. 2. 84. classis cursus. 1. 4. classis aggredi. 2. 32. classis speciosissima fabricata. 2. 79. classibus explicatis. 2. 79. productis. 2. 85. classica corona. 2. 81. classicum certamen. 2. 8. classica expeditiones. 2. 121.
Claudius App. Cæcus. 1. 14. Claudius cos. 1. 12. 2. 38. Marcellus Claudius. 2. 38. Claudius App. adulter Juliae. 2. 200. Claudius mons. 2. 110.
clausa muris Atheniensium ingenia. 1. 18.
claustra Peloponnesi. 1. 3. claustra temporum. 1. 17.
Clazomenæ conditæ. 1. 4.
clementia Cæsaris adversus viros. 2. 55. clementiam præstare. 2. 57. clementissima victoria. 2. 86. clementer usus victoria. 2. 56.
Cleopatra, amor Antonii in eam crescit. 2. 82. dux fugæ in prælio Aët. 2. 85. aspidis morsu perit. 2. 87.
cliens infra servos. 2. 83. clientelis paternis refertus ager. *i. e. clientibus.* 2. 29.
clivus Capitolinus. 2. 3.
Clodius.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Clodius P. ejus descriptio. 2. 45.
ejus lex in Catonem & Cicero-
nem. *ib.* à Milone jugulatur. 2.
47.
Clusium. 2. 28.
coalescere. coalescentibus reipub.
membris. 2. 90. coalescentis pa-
cis conditiones. 2. 48.
cogere. cogit facere. 2. 71. co-
etus. erubescere &c. 2. 130. coa-
ctis militibus. 2. 34.
Cocles. 2. 6.
Cœlius. 2. 9. 36. M. Cœlius. 2. 68.
Caldus Cœlius. 2. 120. Cœlius
mons. 2. 130.
cœna excipere. 2. 77. cœnam dare.
ibid.
cœpit capessere. 2. 9. habere. 2. 102.
regnare. 1. 14. unde cœperunt
exempla. 2. 3. in cœpto pari. 2.
68. bene cœpta. 2. 4.
cœercere non parentem. 2. 50. se-
ditiosus. 2. 125. cœroitio ambi-
tus. 2. 47.
cogitata ejus. 2. 15. cogitationum
magnitudo. 2. 41. nullam cogi-
tationem petendi habebat. 2. 17.
cognatum. 2. 130. cognatio. 2. 3.
cognomen ex virtute. 1. 13. co-
gnominem patrie Salamina. 1. 1.
coherens male concordia. 2. 47.
cohortes legionariæ. 2. 5.
coire in formam exercitus. 2. 61.
inter se. *i. e.* congregati. 2. 101. coi-
re cum aliquo. *ibid.*
colere numen. 2. 107.
Colchi. 2. 40.
collega officii. 2. 77. consulatus. 2.
56. collegium consulum. 2. 8.
tribunitiæ potestatis. 2. 90.
colligere. etiam hoc colligi potest.
1. 9. collecto favore populi. 2.
91.
Collina porta. 2. 27.
collisa inter se reip. capita. 2. 52.
collo. per colloquia repulsus. 2.
63.
coloniæ varîe deductæ. 1. 14, 15.
2. 15. colonis occupare. 1. 4.
columbæ antecedentis volatus. 1. 4.
comes fuga. 2. 53. militiæ. 2. 59.
fortuna. 1. 9. 2. 102. comitem
ævi sui laudem trahet mundus.
2. 66. comitari triumphum. 2.
121. comitatus privatus. 2. 40.
comitia ordinata. 2. 124.
commeatu peritus. 2. 11. commea-
tum acquiescendi. *i. e.* licentiam
petere. 2. 99.
commemorare ordinem actorum.
1. 10. de regione. 1. 3.
commendare aliquem. 2. 109, 124.
sua alicui. 2. 123. nomen me-
morix. 2. 4. commendatur flos
xris forma. 2. 29. commenda-
bilis novitate. 2. 9.
commentarii. 2. 60.
commercium epistoliarum. 2. 65.
commigrare Athenas. 1. 3.
commilito belli. 2. 59.
committere se suffragiis. 2. 49. fu-
gæ fortunæque. 2. 72. fidei ali-
cujus, vel societati. 2. 27. com-
missa proscriptio. *opp.* finita.
2. 64. commissum prælium. 2.
21. à se scelus. 2. 100.
commodare morituro manum. 2.
70.
commota urbs. 2. 124.
communio juris. 1. 14.
commutatio status publici. 2. 32.
comœdia vetus & nova. 1. 16.
compages corporis. 2. 127.
comparandum antiquis exemplum
2. 78. comparisonem priorum
vicit. 1. 9.
compelli ut. 2. 41. compulsus ad.
2. 50. sterilitate. 1. 1.
compescere armis furorem. 2. 12.
complecti decreto. 2. 121. aliquem
obsidione. 2. 51. aliquid animo.
2. 108. ingenio. 2. 65. materno
genere clarissimas familias. 2.
127.
componere domum. 2. 14. bellum.
i. e. describere. 1. 5. tempora Illi-
ca. *i. e.* historiam eorum scribere. 1.
3. pacem. 2. 76. bellum. 2. 25.
compos victoriæ. 2. 96.
comprehendi ab. 2. 6. comprehen-
sa decretis. 2. 62.
comprimere bellum. 2. 129. com-
pressa seditio. 2. 126.
comprobatum decreto. 2. 62. à illis.
1. 1.
Compsa. 2. 68.
conari. conandi sceleris consili-
inire. 2. 35. conata ejus. 2. 42.
conatu

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- conatu forte opus. 2. 112.
concieri ad arma. 2. 74. conciebat
frequentiam Italiae. 2. 3.
conciliare alicui principatum. 2.
128. uxorem. 2. 59. invidiam.
2. 56.
concio omnis adclamavit. 2. 4.
concipere voto. 2. 89. concepta
spes. 2. 67. conceptum spe. 2.
106.
concludere se loco. 2. 22.
concordia ejus. *i. e. societas*. 2. 65.
concupiscere gloriam. 2. 46.
concurrere mutuis istibus. 2. 27.
cum aliquo acie. 2. 70. concur-
sus civitatis. 2. 103.
concutere aliquem terrore. 2. 90.
conculsit eum fortuna. 2. 79.
magnis momentis provincias.
2. 78. concussa motibus Græcia.
1. 3. concussus viribus. 2. 121.
condere. *i. e. urbis inaedificare*. 1.
2. conditæ coloniae. 1. 3. con-
ditor Rom. nominis. 2. 60.
conditio mortalis. 2. 2. conditio-
nis miserrimæ. 2. 23. conditio-
nes pacis. 2. 48. conditionibus
finire bellum. 2. 50.
conducere ædes. 2. 10.
conferre animum & arma ad. 2.
115. stipendium. 2. 39. iracun-
diam in. 2. 21. se Præneste. 2. 26.
confessio. ad certam confessionem
imperii pacata Dalmatia. 2. 90.
confessionem extorquere. 2. 35.
confessione omnium princeps. 2.
43. in confesso fuit. 2. 85.
conficere bellum. 2. 3. exercitum.
2. 51.
confinium salutis exitique. 2. 124.
confirmare acta. 2. 44. vires. *ibid.*
animos. 2. 120. Gallias. *ibid.*
confiare bellum. 2. 55. exercitum.
2. 74. mors conflata insidiis. 2.
4.
confligere cum. 2. 12.
confluere ad. 2. 72. confluentibus
auxiliis ex. 2. 55.
confundere omnia. 2. 125. confu-
sio populi. *i. e. confervatio*. 2. 124.
congratulari populum honorare. 2.
129.
congrredi alicui. *sc. pratio*. 2. 112.
congregari in unum. 1. 16.
congruere professioni alicujus. 2. 87.
conjunctissimus sanguine. 2. 41.
conjurati. 2. 35. conjurationis glo-
bus. 2. 58.
conquiri ad mortem. 2. 22.
conscendere alveum. 2. 107.
conscii facinoris. 2. 91. conscien-
tia facti. 2. 62. conscientia fla-
gitiorum merfus. 2. 91.
conscribere cohortes. 2. 20.
consectans. 2. 19.
conscnescere in angulo. 2. 102.
consentire sibi. 2. 63. vir vita ac
morte consentaneus. *ibid.*
consequi priores. 2. 17. consecutus
cognomen. 2. 15. honores. 2.
116. consecuta mala. 2. 48.
conservator reip. 2. 66. Rom. no-
minis. 2. 60.
consistere nusquam patitur. 1. 16.
non ibi consistunt exempla. 2. 3.
consistens ante aciem. 2. 55.
consobrinus. *pro sobrinus*. 2. 3.
consors imperii. 2. 129. vitiorum.
2. 74. consortio potestatis. 2.
99.
conspectus. conspectu ejus. 2. 104.
in conspectum venire. 2. 63.
conspicata castra. 2. 27. conspi-
cua virtus. 2. 35.
constare. constabat inter omnes. 2.
41. dum constaret concordia. 2.
62. constitit ebore triumphii ap-
paratus. 2. 56. constans è parti-
bus Pompeianis. 2. 73. constan-
tia pugnandi. 2. 85.
constituere urbem. 1. 1. nova por-
toria. 2. 6. sibi modum. 2. 125.
dignitatem alterius. 2. 130. tem-
pus insidiarum. 2. 118. in certa
sede. *i. e. collocare*. 2. 32. consti-
tuit inferre bellum. 2. 82. ex
constituto. 2. 110.
consulere conscientia. 2. 115. famæ.
ib. consilium publicum. 1. 8. con-
siliis irritis. 2. 63. consilii societas.
2. 35. consilia scelestæ. 2. 76. scele-
rata. 2. 130. perfida ac plena sub-
doli animi. 2. 102. perniciofa.
2. 3. consiliarii cædis. 2. 56. ma-
le consulta. 2. 88. consularis
vindicta. 2. 92. consulare fasti-
gium. 2. 69.
consummare belli effectus. 2. 115.
con-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- consummari felicitate. 2. 89. consummatio imaginis. 2. 116. consummatum opus. 2. 117.
- consumere. consumserunt Scipiones Hispaniæ. 2. 90. consumtus acie civis. 2. 52. in apparatu belli consulatus. 2. 12.
- contemptor pecuniæ. 2. 117.
- contendere ultra. 2. 32. contendebat exercitus esse dimittendos. 2. 48. contentiones acres. 1. 11. civiles. 2. 43.
- contentus semetipso duce. 2. 72. retinere titulum. 2. 49. sustinuisse hostes. 2. 112.
- continere. *sc. in custodia.* 2. 129. in pace exercitum. 2. 125. non continebant, quin adjicerent. 2. 104. continentes silvæ. 2. 109.
- contingere manum. 2. 107. contigit fors Tyrrhenum. 1. 2.
- continuare præturam alicui. 2. 91. continua rabies. 2. 64. militia. 2. 122. continuum biennium. 2. 16. continui anni. 2. 48. continuæ actiones. 2. 64. continuati honores. 2. 12. continuatio bellorum. 2. 121.
- contra ferre arma. 2. 28.
- contrahere militem. 2. 79. classem. 2. 42. contraxisse hoc sibi videbatur, quod. 2. 45. contracta affinitas nuptiis. 2. 44. in unum, cujusque rei species. 1. 14. rixa ex occurso. 2. 47. contractum facinore odium. 2. 79. contractæ emtionibus domus. 2. 81. legiones in castra. 2. 113.
- contraria expectatis. 2. 75.
- Contrebia. 2. 5.
- contribuere novos cives in tribus. *i. e. distribuere.* 2. 20.
- contumeliæ in Romanos graves. 1. 12. contumeliosum bellum. 2. 1. contumeliose testatur est patriam. 1. 17.
- convenire. convenientes adeum. 2. 99. convento prius Tiberio. 2. 101.
- convenit mirari eos. 1. 3. conveniens in illam amplitudinem forma. 2. 29. convenientior decori publico. 1. 13. convenientissima conscientia suæ vox. 2. 14.
- convertere. converterat in se. (*i. e. sui admirationem.*) terrarum orbem. 2. 31. conversus animus in præcipitia. 2. 112. conversæ cohortes sunt. *i. e. terga vertunt.* 2. 112. conversatio hominum. 2. 102. convictus. *i. e. convivia.* 2. 33. copia rerum abundantissima. 2. 106. copiam pugnandi facere. 2. 112. copiarum equitum. 2. 46. copiarum inops. *i. e. annonæ.* 2. 111.
- Coponius. 2. 83.
- copulatus tibi. *i. e. adjunctus.* 2. 12.
- Corfinium. 2. 16. 50.
- Corinthus, antea Ephyre, ab Alethe conditur. 1. 3. eversa. 1. 13. per M. Agrippam occupata. 2. 84. Corinthii Asiam in arma instigant. 1. 12. Corinthia. *sc. vasa.* 1. 13.
- Cornelia mater Gracchorum. 2. 7. Pompeii uxor. 2. 53.
- Cornelius. *vide* Lentulus, Sylla &c.
- Cornificius legatus Cæsaris. 2. 79.
- cornu navium. 2. 85. exercitus. 2. 70.
- corona classica. 2. 81. muralis, obfudionalis. 1. 12. laurea. 2. 82.
- coronam capiti imponere. 2. 59.
- corpus rerum natura. 2. 66.
- correcta virtute fortuna. 2. 79.
- corripere arma. 2. 101. insignia consularia. 2. 58.
- corrumpere consilia. 2. 118. munus. 2. 52. militem. 2. 78. corrupto animo. 2. 72.
- Corvinus orator. 2. 36. Corvinus Messalla. *vide* Messalla.
- Coruncanus T. homo novus. 2. 123.
- Cosa, *sive* Cosa. 2. 16. Cosum coloni missi. 1. 14.
- Cossus. 2. 116.
- cothurnis fucinctus. 2. 82.
- Cotta judicandi munus inter senatorum & equites partitur. 2. 32.
- Cottæ. 2. 43. 112.
- Corys. 2. 129.
- Crassus L. orator. 2. 9. Crassus P. orator. 1. 17. Crassus Mucianus juris scientissimus interficitur. 2. 4. Crassus M. bellum Servile comprimit. 2. 30. Crassus Syria decreta. 2. 46. bellum Parthicum molitur. *ib.* à Parthis opprimitur. *ib.*

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- creare seditionem. 2. 20.
 credere se colloquio. 2. 102. reli-
 gioni templi. 1. 9. credenda as-
 terebantur. 1. 12.
 Cremona. 1. 14.
 Creon primus Archon Athen. 1. 8.
 crescere. crescebat exercitus. 2. 25.
 odium inter. 2. 60. crevit urbs.
 1. 7. crescente indies classe & fa-
 ma. 2. 79. incendio amoris. 2.
 82. crescentibus vitiis. 2. 112.
 Cresphontes. 1. 2.
 Creta in pop. R. potestatem redacta.
 2. 34. libertate multata. 2. 38.
 crimini crimini est. 2. 116. erimi-
 na desidia. 2. 87. criminari ali-
 quem apud. 2. 74. criminatio-
 nes falsa. 2. 77.
 Crispinus Quinctius. 2. 100.
 Crispus. *vide* Marcius.
 crudeles quaestiones. 2. 7.
 cruentissimus Rom. nomini dies.
 2. 52.
 cultus pastoralis. 1. 2. triumphan-
 tium. 2. 40. triumphi. 2. 129.
 cultus agris reddit. 2. 89.
 Cumæ condita. 1. 4. Cumarum in
 Rom. fides. *ibid.* Cumanos Osa
 muravit vicinia. *ibid.*
 cuniculi. 2. 27.
 cupere prava. 2. 6. cupidus impe-
 randi. 2. 79. cupidior pecunia
 quam *&c.* 2. 92. cupidissimus
 otii. 1. 7. potentia. 2. 29. cupi-
 to interitu. 2. 45.
 cura belli. 2. 97. cura id fuit huic.
ibid.
 curia Hostilia. 2. 26.
 Curio Caius describitur. 2. 48. Cu-
 rio dux Julianarum partium oc-
 ciscus. 2. 55.
 Curius Manius cos. 1. 14.
 cursus classis. 1. 4. cursu tendere
 ad. 2. 79.
 custos imperii. 2. 104. ignium Ve-
 sta. 2. 131. urbanae securitatis.
 2. 98. custodia libera. 1. 17. cus-
 todia ritus patrii. 1. 4. custodia
 urbis. 2. 88. custodire oculis. 2.
 47. custoditum corpus. 2. 109.
 Cymen condunt Aëolii. 1. 4.
 Cyprus devicta. 2. 38.
 Cyzicum Milesiorum colonia. 2. 15.
 obsidione liberatur. 2. 33.
 D.
 Dalmatas subigit Ti. Caesar. 2. 59.
 Dalmatia rebellis iterum subigi-
 tur. 2. 90. arma corripit. 2. 110.
 Damaspippus prator clarissimos vi-
 ros trucidat. 2. 26.
 damnatus repetundarum. 2. 8. ju-
 dicio publico. 2. 7.
 Danubius. 2. 110.
 dare leges. 2. 125. experimenta
 virtutis. 2. 116. electionem. 2.
 72. datus adoptivus in. 2. 8. da-
 ta civitas. 1. 14. facultas. 2. 107.
 occasio. 2. 119.
 debellarum apud. 2. 84.
 debere alicui. 2. 21. omnia sibi
 debet. 2. 34.
 decedere. 1. *c. mori*. 2. 102. decede-
 re provinciis. 2. 23. patria. 1. 1.
 ex Asia. 2. 4.
 deceptus fraude. 2. 82.
 decernere provincias alicui. 2. 75.
 bellum. 2. 18. decrevit petere.
 2. 50. decretus ei triumphus. 2.
 62. decreta patrare. 2. 110.
 decertare praelio. 2. 12.
 Decius, Decimus. *vide* Mus, Bru-
 tus. *&c.*
 decurrere clivo. 2. 3.
 decus publicum. 1. 13.
 dedere. dederetur hostibus. 2. 1.
 deditio. 2. 119.
 dedicatum Martis templum. 2.
 120.
 deducere colonias. 1. 2. genus ab
 aliquo. 2. 41. ad turpissimam de-
 duxit fœdera. 1. 1.
 decerratum recto. 2. 3.
 deesse. defuit terra ad victoriam. 2.
 53. ad sepulturam. *ibid.*
 defendere salutem alicujus. 2. 66.
 se munitione. 2. 112.
 deferre summam imperii alicui. 2.
 49. detulit statuas ex. 1. 11. de-
 ferendus illi honor. 2. 122. de-
 latus ei consulatus. 2. 47.
 deficere. deficiat materia laudatu-
 rum. 2. 101. defectus consilio.
 2. 120. fructu amicitia. 2. 116.
 materia. *ibid.*
 deflere se huc atque illuc. 2. 21.
 deflere temporis fortunam. 2. 67.
 descendenda

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- deflenda summa calamitatis. 2. 119.
 defluencia Socratico ore ingenia. 1. 16.
 deformitas corporis. 2. 69.
 degere vitam. 2. 3.
 deicere saxo. 2. 24.
 Deillius. 2. 84.
 delectus habitus. 2. 111.
 delegata ei cura. 2. 97.
 delere urbem. 2. 4. deletis copiis. 1. 9.
 Delus. 1. 4.
 demerendis hominibus genitus. 2. 102.
 denotari (*i. e. cognosci*) non poterat facies. 2. 70.
 denunciare alicui. 2. 80. denunciatio quietis. *i. e. somnium*. 2. 70.
 deponere arma. 2. 16. odium. 1. 2.
 deposita vestis. 1. 2.
 deprecari pro se. 2. 86.
 deprehensa vanitas est. 2. 60.
 depudet. 2. 75.
 Dertona. 1. 15.
 descendere ad. 2. 120. in. 2. 92. descendens montem. 2. 25. equo. 2. 55.
 desciscere à disciplina. 2. 81. à bonis. 2. 2. à virtute. 2. 1. à nobis. 2. 109. à societate. 2. 100.
 descripta publicis litteris pecunia. *i. e. consignata*. 2. 37. descriptum in recessus maris praesidium. *i. e. distributum*. 2. 32.
 deserere fuga. 2. 61. desertus ab exercitu. 2. 26. à fortuna. 2. 80. deserturus imperatorem. 2. 55. desertor. 2. 85.
 deses. 2. 105. desidia crimen. 2. 87.
 desiderare aliquem. 2. 52. desiderari ab. 2. 114.
 designare consulem. 2. 58.
 desistere incepto. 1. 10.
 Desiciatus. 2. 115.
 desperata victoria. 2. 85. desperatis rebus. 2. 27. desperatio. 2. 5.
 despicere in domum. 2. 14.
 despondere aliquam alicui. 2. 79.
 desponsa ei. 2. 65.
 destinare aliquid alicui. 2. 131. destinari alicui. 2. 124. destinatus ei. 2. 85. destinatum iter. 2. 82.
- destituere conata alicuius. 2. 42.
 destituit eos fortuna. 2. 69. destitui dignitate. 2. 129. destitutus spe. 1. 9. virtute. 2. 120.
 deterritus proposito. 2. 5.
 detestabilia foedera. 2. 1.
 detracto capite. 2. 85.
 devorato vivo igni. 2. 88.
 dextra ponti incolere. 2. 40.
 Dialis flamen. 2. 22. 43.
 Dianæ sacra regio circa Capuam. 2. 25. agros ei addicit Sylla. *ibid.*
 dicere jus. 2. 118. diem alicui. 2. 24. non sine cura dicendus. 2. 18.
 Dictatoria animadversio. 2. 68.
 Didius T. 2. 16.
 Dido. 1. 6.
 dies maximi discriminis. 2. 85. cruentissimus nomini Rom. 2. 52. ultimus. 2. 27.
 differre. quantum differt Cato. 1. 7. distulit ventus classem. *i. e. dissipavit*. 2. 79. extra dilationes positus. *ibid.*
 difficilis locus. 2. 116. difficultas itinerum. 2. 54. locorum. 2. 115. annonæ. 2. 94.
 diffusa pax per. 2. 126. diffusum late bellum. 2. 32. diffusæ provinciae. 2. 90.
 digestio annorum. *i. e. computatio*. 2. 53.
 dignus memoria. 1. 16. digne exprimi. 2. 89. deslere. 2. 67. dignitatem constituere, augere. 2. 130. dignatio partium. *i. e. dignitas*. 2. 52. dignatio. *sc. praeiura*. 2. 59.
 digredi ab aliquo. 2. 123. digressus à castris. 2. 76. digressus Neronis à. *i. e. discessio*. 2. 76.
 Dii boni. 2. 106. immortales. 2. 52.
 dijudicata ferro discordia. 2. 3.
 diligere valide. 2. 98.
 diligentissimus custos. 2. 98.
 dimicare in mortem. 2. 85. de summa rerum. 2. 68.
 dimittere uxorem. 2. 41. exercitum. 2. 113.
 Diphilus comicus. 1. 16.
 dirum exemplum. 2. 119. omen. 2. 46.
 dirigere aciem. 2. 112. invidiam rerum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- rerum ad personas. 2. 50. *facta*
ad consilia. 2. 8. directus cursus.
1. 4. directi acie. 2. 47.
dirimere. dirimente fortuna om-
nia. 2. 47. diremti gradibus.
1. e. *distincti*. 2. 36.
diripere urbes. 2. 31.
diruta urbs. 1. 12.
discerni armis. 1. e. *disjudicare*. 2. 118.
discingi. 2. 41.
disciplina convenientissima. 1. 6.
militaris. 2. 114. liberalis. 2. 59.
discors patris. 2. 37. discordante
à se fortuna. 2. 53.
discrepans auctorum opinionibus.
1. 7. à more. 2. 12.
discrimen pœnæ, vel iudicii. 2. 21.
ultimum. 2. 8. summum. 2. 27.
discutere conditiones pacis. 2. 48.
discussa seditio. 2. 81. discussum
bellum. 2. 75. discutiens gladiis
comitia. 2. 12.
disjicere cogitationem. 1. 10. dis-
jecta domus. 2. 45.
dispersi exercitus. 2. 21.
disponere exercitus. 2. 120. dispo-
sita hyberna. 2. 111. dispositis
in id ipsam. 2. 27.
dispungere otio intervalla negoti-
orum. 1. 13.
diffidere in consiliis. 2. 80. dissen-
siones plebis accensæ. 2. 121.
dissimilis fortunæ habitus. 2. 41.
vitæ potentia. 2. 80.
dissuadere legem. 2. 31.
distinctus ab Homeri ætate. 1. e.
distans. 1. 7.
distractus tempestate à suis. 1. 1.
distractissimus mole onerum. 2.
114.
ditioni (1. e. *potestati*) ejus permi-
sit regnum. 2. 37.
diversa præsentibus. 2. 75. diver-
sissimus animus. 2. 25. ex di-
verso stans. 2. 101.
dividere agros plebi. 2. 44. divisa
à continente insula. 1. 2. anno-
rum spatio ætas. 1. 16. tempo-
ribus cujusque rei species. 1. 14.
divisis partibus. 1. e. *diversis locis*.
2. 95.
Divus Augustus. 2. 124. *vide* Au-
gustus.
documentum (1. e. *indicium*) tanti
mox evasuri viri. 2. 42.
Dolabella accusatur à Cæsare. 2. 43.
Dolbellæ factum memorabile.
2. 58. ejus postea furor erupit.
2. 60. C. Trebonium occidit. 2.
69. eum ad mortem adigit C.
Cassius. *ibid.* Dolabella laudatur.
2. 125.
dolere ex aliquo. 2. 130.
domare bello. 2. 108. domari gla-
diis. 2. 117. domitor Germa-
niæ. 2. 97. domi bellique for-
tissimus. 2. 27. domesticæ res. 1.
7. domestici sanguinis gloria.
2. 16. domestici. 2. 114.
domicilium animi. 2. 69.
dominari. dominante Cinna. 2.
23. domina gentium civitas. 2.
29. dominium rerum. 2. 80.
dominatio nefanda. 2. 67. do-
minationis vim experta. 2. 68.
Domitius Cn. Arvernos vincit. 2.
10. ejus laus. *ibid.* Cnæus Do-
mitius trib. pl. legem fert de sa-
cerdotibus creandis. 2. 12. Do-
mitius trucidatur à Damasippo.
2. 26. Cn. Domitius pater L.
Domitii, avus Cn. Domitii di-
greditur è Brutianis castris. 2. 72.
Antonio se jungit. 2. 79. inde
transit ad Cæsarem. 2. 84. Cal-
vinus Domitius. 2. 78. Domitiæ
familiæ felicitas. 2. 11.
donare aliquem incolumitate, sa-
cerdotio &c. 2. 100. honoribus.
2. 115. civitate. 2. 16. donatus
corona. 1. 12. triumphalibus
ornamentis. 2. 115. à te. 2. 104.
Dorso Fab. 1. 14.
dos. velut in dotem (1. e. *mercedem*
sceleris.) 2. 67. dotes belli & to-
gt. 1. 12.
Drusus M. Livius pro senatu mul-
ta molitur. 2. 13. temp. pertur-
bat & occiditur. 2. 14. ejus vox
ad circumstantes. *ibid.* ad Archi-
rectum. *ibid.* mors ejus bellum
excitavit Italicum. 2. 15. Dru-
sus Livius Claudianus Juliæ Au-
gustæ pater se ipse interimit. 2.
71. Drusus Claudius cum Tibe-
rio in Rhætos &c. missus. 2. 95.
mors ejus & elogium. 2. 97.
Drusus seditionem militum
com-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

comprimit. 2. 125. Drusus Li-
bo. 2. 129, 130.
dubia spes. 2. 71. fortuna. 2. 97.
fides. 1. 9. 2. 65. dubium se medi-
umque partibus præstitit. 2. 21.
dubio Marte. 2. 55. dubii casus. 2.
75. dubiis rebus. 2. 112.
ducere contra remp. 2. 125. exer-
citur in. 2. 109. hæc terribilio-
ra duceret. *i. e. existimaret.* 2. 49.
duci in vincula. 2. 7. ductus
eo erat ut. 2. 102. in triumpho.
2. 65. ductus ejus. 2. 79.
dulces faciet. 1. 17. dulcedo mol-
lissima carminum. 1. 7. pacis.
2. 117. morum. 2. 97.
duodevigagesimus. 2. 53. duodevi-
cesimus. 2. 7.
duplex animus. 2. 25. duplicare
vires. 2. 77.
durare exercitum patientia. 2. 78.
duravit ei odium in tantum. 2.
79. illis in longum pugnandi
constantia. 2. 85.
dux partium. 2. 55. latronum. 2.
1. consiliis. 2. 18. bello peri-
tissimus. 2. 29. duces acerrimi.
2. 110. recuperandi imperii. 1. 2.
ducum maximus. 2. 99.
dynastæ. 2. 51.
Dyrrhachium castris Pompeii te-
neretur. 2. 51.

E.

Ebur. ex ebore apparatus trium-
phi. 2. 56.
editum opus belli civilis. 2. 9. edi-
to ædilitatis munere. 2. 93. edi-
tis certaminibus. 2. 21. experi-
mentis virtutis. 2. 94. speciosis
rebus. 2. 76.
educatum apud vitricum. 2. 59.
educere hibernis exercitum. 2. 115.
efferre ad principale fastigium. 2.
128. in tantum eum extulit. 2.
90. elarum corpus. 2. 4.
efficere. magnum modum legio-
num effecerat. 2. 73. tantum ef-
fecit pudor. 2. 5. effecit ut. 2. 12.
ne. 2. 34. effectus belli. 2. 115.
efficacissimum ad. 1. 8.
effossum lumen. 2. 52.
effundere se obviam alicui. 2. 112.
effudit vocem. 2. 14. se in Asi-

am. 1. 4. effusa immanis vis
gentium. 2. 12. civitas obviam.
2. 45. effuso cerebro expiravit.
2. 7. effusissimus munificentia.
2. 41. effusissimus sinus. 2. 43.
egere stylo. 2. 43.
Eggii L. clarum exemplum. 2. 119.
Egnatius Rufus conspirat in Au-
gustum. 2. 91. mors ejus. *ibid.*
Egnatianum scelus. 2. 93. Ma-
rius Egnatius. 2. 16.
egredi regni finibus. 2. 129. in ri-
pam. 2. 107. egressus urbe. 2.
17. fortunam hominis. 2. 40.
elabi urbe. 2. 41.
elanguescere. 2. 111.
electio. fortuna electionem non di-
ret. 2. 72.
Electra. 1. 1.
elegans auctor & admirator. 1. 13.
nemo elegantius dispunxit &c.
ibid.
elephantorum certamen. 2. 56.
elicitæ gaudio lachrymæ. 2. 104.
elisa fauces. 2. 4.
Elissa Tyria Carthaginem condit.
1. 6.
eloqui opera in partibus. *i. e. per
partes.* 2. 126. eloquens vir. 2.
48. eloquentia profa. 1. 17. elo-
quentia medius. 2. 29. florere. 1.
18. eloquium. 2. 68.
elucere. moderatio ejus elucet at-
que eminet. 2. 122. elucebat per
id quantus &c. 2. 94.
emendatæ leges utiliter. 2. 85.
emerere. 2. 66. emeritus trium-
phus. 2. 47.
emergere in fastigium. 2. 65. è ter-
ra foramine. 2. 27.
emicare. qua cor emicat. 2. 70. e-
micans multo igne. 2. 125.
eminere dignitate. 2. 127. claritu-
dine. 2. 130. virtute. 2. 26. sine
periculo. 2. 49. eminet modera-
tio ejus. 2. 122. eminens fastigi-
um. 2. 109. fortuna. 1. 9. prin-
ceps. 2. 124. dictu res. 2. 114.
eminentes viri. 2. 127. eminens
tiam cuiusque operis. 2. 17. inge-
nia. 2. 36. naribus eminentibus.
2. 19. eminentissimus vir. 2. 2.
civium post unum. 2. 99. seculi
sui, dotibus belli &c. 1. 12. emi-
nentissima

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- nentissima mater. 2. 130. gene-
 re, forma, probitate. 2. 75. e-
 minentissima simplicitatis vir.
 2. 76. eminentissimi duces. 2.
 17. cives. 2. 71. eminentissima
 capita imperiorum. 2. 101.
 emissa oraculo vox. 1. 10.
 emissarii factionis. 2. 18.
 emtionibus contracte domus. 2. 31.
 emolumentum victoriae. 2. 105. pa-
 trati belli. 2. 114.
 enervatus amore animus. 2. 86.
 eniti. *i. e. parere.* 2. 95. eniti ad
 honores. 2. 127.
 Ephesus condita. 1. 4.
 Ephyra. 1. 1. *vel Ephyre, Corin-*
thusolim dicta. 1. 3.
 Epirus. 1. 1.
 Epuradia. 1. 15.
 epulari apud aliquem. 2. 101. epu-
 li celebratio. 2. 56.
 equus. equo descendere. 2. 55. ve-
 ctus. 2. 114. equestris acies. 2.
 112. militia. 2. 111. ordo. 2. 77.
 familia. 2. 59. statua. 2. 61.
 equestri loco natus. 2. 128. eque-
 stri genere. 2. 88.
 erectum ejus caput. 2. 19.
 Eretria Atheniens. colonia. 1. 4.
 erudire indolenti disciplinis. 2. 59.
 eruere. eruit funditus Corinthum.
 1. 13. eruta Carthago. 1. 38.
 erumpere. erupit scelus. 2. 93. vo-
 luntas. 2. 62. tempestas in domo
 Aug. 2. 100. furor ad. 2. 60. in
 ultimum gladiorum impunitas.
 2. 125. vis forensis sub Tullio.
 1. 17. eruperat pars in Macedo-
 niam. 2. 110. erumpens animo
 indignatio. 2. 66. eruptionibus
 pugnatum. 2. 47.
 Erythra condita. 1. 4.
 Eryx ultimus Archon decenna-
 lis. 1. 8.
 esse in fine. 2. 33. esse alicui terro-
 ri, venerationi. 2. 41. honori,
 usui. 2. 95. crimini. 2. 116.
 et gladiis quoque. 2. 12.
 Etosca. 2. 30.
 Etrusci. 1. 8.
 evagandi latissimè sibi viam facere.
 2. 3.
 evadere. virescentum evalimus. 2.
 111. quantus evasurus esset. 2.
 94. documentum tanti mox e-
 vasuri viri. 2. 42.
 Eubœa. 1. 4.
 evêhere. evexerat eum usque in. 2.
 9. 90. evectus animo super. 2.
 130. in fastigium. 2. 56. 116.
 evecti in id, supra quod &c. 2.
 55.
 eventus rerum felix. 2. 25. 46.
 everfi funditus. 2. 115.
 evitare tela. 2. 80.
 Eumenes rex. 1. 9.
 evocatus. 2. 70.
 Euphrates. 2. 46. 101.
 Eupolis comicus. 1. 16.
 Euripides tragicus. 1. 16.
 evulgare consilia. 2. 102.
 exacte operæ. 2. 111.
 exaggerare juventam ejus honori-
 bus. 2. 129.
 exardescere. exarsit bellum civile.
 2. 49. exarserunt initia belli. 2.
 48.
 exalceari. 2. 41.
 excedere natura sua. 2. 68. Sicilia.
 2. 80. ad deos. 1. 2. excessus ejus
 ex Italia. 1. 15. excedere mo-
 dum laborum. 2. 122. fidem hu-
 manam. 2. 51. formam. 1. 16.
 excessit in hoc ira principis, ut.
 2. 68.
 excellens vir. 2. 92. triumphus. 1.
 11. virtus. 2. 116. excellens cor-
 pore. 2. 107. forma. 2. 29. spe-
 cie. 2. 7. excellentissimus for-
 ma. 2. 41.
 excellentissimus juvenis. 2. 101. dux.
 2. 114. vir. 2. 22. excellentissima
 victoria. 2. 96. excellentissimè flo-
 ruit. 1. 6.
 excidere urbem. 1. 12. excisus ex-
 cretus. 2. 120. excisa Numan-
 tia. 2. 5. silva. 2. 27. gens. 2.
 12. excisi terrores reip. 2. 4. a-
 gri. 2. 115.
 excipere venientem. 2. 53. aliquem
 superbe. 2. 60. cœna. 2. 77. ex-
 cepit Cæsarem bellum Hisp. 2.
 55. bellum à Maris exceptum.
 2. 15.
 excire veteranos à. 2. 61. excita fe-
 dibus suis gens. 2. 108.
 excitare bellum. 2. 15. vim odo-
 ris. 2. 22.

exclusi

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- exclusi ab. 1. 2. paternis opibus li-
 beri. 2. 28.
 execrari. factum execrabitur. 2. 66.
 execratio populi. 2. 79. civium.
 2. 67.
 exemplum gravissimum. 2. 78.
 naturale. 2. 128. clarum. 2. 119.
 singulare clementiæ. 2. 100. ho-
 minis grati. 2. 71. proscriptio-
 nis. 2. 28. exempli Sullani ma-
 lum. 2. 66. ejusdem tribunatus.
 2. 6. sui tenax. 2. 84. paterni a-
 vitique successor. 2. 119. exem-
 plo perniciosum. 2. 125. in o-
 mnia virtutum exempla geni-
 tus. 2. 113.
 exequi. in exequendo vir. 2. 24.
 executus fortiter. 2. 24. execu-
 tor acerrimus. 2. 45.
 exercere exercitum bellis. 2. 109.
 animum disciplinis. 1. 13. cor-
 pus periculis. *ibid.* vim consula-
 tûs in. 2. 47. inimicitias cum a-
 liquo. 2. 45. odium in. 1. 1. ex-
 ercitare corporis animique vir-
 tutem. 1. 8. exercitatio animo-
 rum. 2. 110. exercitationes na-
 vales. 2. 79. exercitia perpetua.
 2. 109. exercitus magnificentis-
 simus. 2. 120.
 exhaustus bello exercitus. 2. 21.
 exigere. exigit res vigiliam. 2. 88.
 causa moram. 2. 117. viri magni-
 tudo voluminum instar. 2. 29.
 eximius innocentia. 2. 39. virtute.
 2. 18. eximia fides. 1. 4. severi-
 tas. 1. 15.
 exire. quia vivus exierat. *i. e. effu-
 gerat.* 2. 81. exitus vitæ mortif-
 que. 2. 7. partium Bruti. 2. 72.
 exitiabilis fames. 2. 112. clades.
ibid. eventus. 2. 21. societas reip.
 2. 44. exitiabiles homines. 2. 12.
 leges. 2. 18.
 exitialis tempestas. 2. 72. spiritus.
 2. 22.
 exoletus histrio. 2. 28.
 exorabilis in offensis. 2. 29.
 expectato maturus. 2. 123. expe-
 ctatis contraria. 2. 75.
 expeditiones activæ. 2. 114. classi-
 cæ. 2. 121.
 experiri molem belli. 2. 95. ali-
 quem. 2. 128. animum alicujus.
 2. 87. experta virtus. 2. 4. ex-
 perti vim. 2. 68. experientia
 belli. 2. 78. experientiâ suavissi-
 ma res. 2. 114. experimenta vir-
 tutis. 2. 94. experimentis testa-
 tum. 2. 116.
 explorare censum senatorium. 2. 129.
 explebat numerus amplius. 2. 110.
 expleto labore. 2. 23.
 explicatis classibus. 2. 79.
 exploratores. 2. 112. exploratissi-
 ma victoria. 2. 84.
 exponere iustis voluminibus. 2. 119.
 pericula. 2. 35. mandata. 1. 10.
 expofita in terra legiones. 2. 79.
 expostulare. expostulante consensu
 populi. 2. 77.
 exprimere verbis. 2. 67. expressa
 similitudo. 1. 11.
 expulsiis civitate. 2. 15.
 exfolvere pœnas. 2. 88.
 exsomnia. 2. 88. exsomnia animo.
 2. 127.
 extendere. extendebat civitatem
 usque ad. 2. 6. extenta cervix.
 2. 70. extentum vitæ spatium.
 1. 11.
 extare. extitit victor. 1. 8. auctor.
 2. 68.
 extinguere incendia. 2. 91. ante-
 quam extingueretur Pompeius.
 2. 54.
 extorquere aliquid alicui. 2. 69.
 extractus arundinero. 2. 19.
 extraordinaria imperia. 2. 30.
 extremus orbis terminus. 1. 2.
 extruere opera. 2. 130. templum
 extructum. 2. 81.
 exturbare aliquem urbe. 2. 19.
 exuere vestem. 2. 43. aliquem ca-
 stris. 1. 9. exutus navibus. 2. 79.
 copiis. 2. 37.
 exultatio nova quædam salutatio-
 nis. 2. 104.
 exusta ædificia. 2. 115.

F.

- Fabius Maximus. 1. 10. Fabi-
 us Dorso. 1. 14. Fabius Q. cos.
ibid. Fabius P. Æmilii nepos Al-
 lobroges vincit. 2. 10. 39. Fabi
 Æmiliani disciplina militaris.
 2. 5.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Fabrateria. 1. 15.
 fabricata classe. 2. 79. fabricati mi-
 ro opere cuniculi. 2. 27.
 facere templa, porticus. 2. 81. thea-
 trum. 1. 15. provinciam. 2. 38.
 ludos alicui. 1. 8. deum. 2. 126.
 exercitum. 2. 109. initium. 2.
 43. suspectum. 2. 35. testamen-
 ta. 2. 5. viam incrementis. 2. 9.
 emolumentum victoriæ. 2. 105.
 monumentum victoriæ. 2. 40.
 otio locum. 2. 105. sui juris. 2. 69.
 gratis. 2. 48. factus pontifex. 2.
 3. defertor. 2. 85. facta affinitas
 inter. 2. 65. factum initium. 1.
 14. factum memorabile. 2. 86.
 præclarum. 2. 92. nobilissimum.
 2. 26. facti severitas. 2. 5. invi-
 dia. 2. 47. conficiencia. 2. 62. fa-
 cto salutare reip. 2. 47.
 facetiæ Latini leporis. 1. 17.
 facillimus in accipienda satisfacti-
 one. 2. 29.
 facinus præclarum. 2. 120. atrocif-
 simum. 2. 46. facinore oppres-
 sus. 1. 1.
 facundus malo publico. 2. 48.
 fallere. fefellit eos quinquennium.
i. e. eorum curam præstitit. 2. 53.
 fama tanti nominis. 2. 94. ut fa-
 ma loquitur. 2. 95.
 familia insignis honoribus. 2. 127.
 in familiam ejus datus. 2. 8. in
 familia retinere. 1. 10. familia-
 ris finis. 2. 70.
 Fannius C. orator. 1. 17. 2. 9. Fan-
 nius Cæpio. 2. 91.
 fascēs corripere. 2. 58. submittere
 alicui. 2. 59.
 fastidire aliquem. 2. 7. 15.
 fastigium terrarum orbis amplissi-
 mum. 2. 131. summum. 2. 30.
 altissimum paternumque. 2. 116.
 consulare. 2. 69. principale. 1.
 11. 2. 128. timendum. 2. 109.
 fastigium ejus extulit fortuna.
 2. 40.
 fata salutaria reip. 2. 60. fata po-
 scerent. 2. 125. fata vincunt cu-
 ram. *ibid.* fatorum iniquitas. 2.
 97. vis ineluctabilis. 2. 57. fa-
 talis mors. *i. e. naturalis.* 2. 4. vi-
 ctoris locus. 2. 52.
 fatigare fatigent scriptorem gesta.
 2. 89. fatigaverat Romanos Cre-
 ta. 2. 34. fatigata fortuna. 2. 69.
 Faventia. 2. 28.
 favere partibus. 2. 26. favor parti-
 um ingens. 2. 54. favorabilem
 fecit triumphum. 2. 34. redi-
 tum. 2. 40.
 Favonius prætorius. 2. 53.
 fax belli. 2. 25. facem subjecit bel-
 lo. 2. 48.
 Feciales. 2. 1.
 felix eventus. 2. 46. malo suo. 1.
 6. eventu. 2. 112. felicitis uteri.
 2. 93. felicius respondere spei.
 2. 103. directa acie feliciter fun-
 ctus. 2. 95. felicissimus status. 2.
 91. felicissimæ victoriæ. 2. 46.
 felicitas imperii. 1. 1. felicitas
 numero artata. 2. 10. felicitate
 consummari. 2. 89.
 femina similior deis quam homi-
 nibus. 2. 130. virilis animi. 1. 1.
 felicitis uti. 1. 2. 93. ultra femi-
 nam fluens mollicius. 2. 88.
 ferox juvenus. 2. 114. animo. 2.
 108. ferocior justo. 2. 49. Ger-
 mana feritate. 2. 106. ferocissi-
 mæ gentes. 2. 98. ferocia ingenio-
 rum. 2. 115.
 ferre opem. 2. 74. arma contra. 2.
 87. pretium sui consilii. 2. 125.
 graviter. 2. 102. legem ad popu-
 lum. 2. 18. injuriam dissimu-
 lando. 2. 62. ferunt in diversus
 agrorum partes. 2. 27. ferebat se
 regiæ stirpis. 1. 11. ferendi sus-
 fragii jus. 1. 14. ferri circa. 2.
 27.
 ferrum strictum. 2. 125. ferro in-
 terimere. 2. 85.
 ferus. feræ nationes. 2. 90. provin-
 ciæ. *ibid.* feritas hostilis. 2. 119.
 feritate truces. 2. 95.
 festinare. festinans in Italiam. 2. 45.
 festinans pervenire. 2. 59. festi-
 natio præceps. 1. 16. festinatio-
 nem itineris morata Massilia. 2.
 50. festinanter. 2. 123.
 festilitium series. 2. 118.
 fides Attica. 2. 23. dubia. 1. 9. exi-
 mia in. 1. 4. singularis in. 2. 6.
 sincera. 2. 23. in forum revoca-
 ta. 2. 126. fides promissæ bre-
 vitatis. 2. 56. fidei capacissimus.
 2. 127.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2. 127. violatio. 2. 1. fidei alicujus se committere. 1. 9. fidem mereri. 2. 104. dare. 2. 58. excedere. 2. 56. præstare alicui. 2. 16. mutare. 2. 53. super fidem humanam evectus. 2. 41. fide melior &c. 2. 50. fidus partibus. 2. 63. vir fidelis. 2. 118. fidelissimus Romanis. 1. 9. in reconcilianda gratia. 2. 29. partium. 2. 53.
- Fidentia. 2. 28.
- fiducia virium. 2. 112. victoriæ. 2. 113. militum armavit Cæsarem. 2. 49.
- filiorum impietas erga proscriptos parentes. 2. 67.
- Fimbria C. Flavius interimit se. 2. 24.
- finis. *i. e.* mors. 2. 123. finis imperii. 2. 27. ambitus. 2. 47. vincendi & vivendi. 2. 27. Italiæ. 2. 109. finem militiæ dare. 2. 125. ad finem victoriæ. 2. 17. hunc finem habuit vitæ. 2. 14. fine libertatis multata Creta. 2. 38. sine fine respectans. 2. 107. fines mediæ Germaniæ. 2. 105. finire honores. *i. e.* deponere. 2. 33. vitam immatura morte. 2. 3. quicquid finitur meridiano. *i. e.* comprehenditur. 2. 125. finita proscriptio. 2. 64. militia. 2. 111. finito bello. 2. 17. arenæ circulo. 1. 10. finitimi. 2. 109.
- firmare pace. 2. 123. urbem præfidiis. 2. 26. firmatus experientia animus. 2. 110. firmus proposito. 2. 62. firmus exercitus. 2. 29. firmiter causa. 2. 49. firmissimi remiges. 2. 84.
- Firmum *urbis Picens*. 1. 14.
- Flaccus. *vide* Pomponius, Fulvius, Valerius.
- flagrare. flagravat pectus abstruso incendio. 2. 130. flagrantior fax. 2. 48.
- flamen. *vide* Dialis.
- Flavius. *vide* Cæstius, Fimbria.
- flexum agmen ad. 2. 40.
- Horere sine invidia. 2. 49. favore publico. 2. 92. floruit Homerus. 1. 5. gentium fortuna. 2. 11. urbs eloquentia. 1. 18. operibus. *ibid.* florere ingenia. 1. 16. florulentissimus ingenio. 2. 2.
- Floralium ludorum initium. 1. 14.
- Florus Julius. 2. 129.
- flos ætatis. 2. 29.
- fluere otio & molliis. 2. 88. fluens resp. 2. 16.
- foeda dictu tempestas. 2. 100.
- foedus iustum. 2. 1. pacis. 2. 77. foedera turpia ac detestabilia. 2. 1.
- Fonteius. 2. 15.
- forma propositi operis. 2. 66. reip. 2. 89. provinciæ. 2. 97. præfecturæ. 2. 44. iusti exercitus. 2. 61. principatus. 2. 129. formula provinciæ. 2. 38.
- Formiani in civitatem recepti. 1. 14.
- fortis manu. 2. 113. forte conatu. 2. 112.
- fortuna varia atque atrox. 2. 16. publica. 2. 86. anceps. 2. 79. invidiosa. 2. 60. tolerabilis. 2. 37. prior. 2. 69. fortunæ indulgentia. 2. 80. vices & mutationes. 2. 75. magnitudo. 2. 100. fortunam hominis egressus. *i. e.* supergressus. 2. 40. fortunatissimum prælium. 2. 12. fortuita mors. 2. 102.
- frangere hostem. 2. 24. vires populi. 2. 122. dignitatem alicujus. 2. 20. fracta armis Achaia. 1. 12. fractis partibus. 2. 74. fragmen subfellii. 2. 3.
- frater patruelis. 1. 1.
- fraudare testimonio. 2. 32. in eo non fraudabo avum meum. 2. 76. non fraudetur gloria consulatus ejus. 2. 12. ne fraudetur factum memoria. 2. 92.
- Fregelle colonia factæ. 1. 14. eas excidit Opimius. 2. 6.
- fretus ingenti numero. 1. 20.
- frequens admonitio. 2. 114. transitus. 1. 17. frequenti equite regio. *i. e.* multis equitum turmis. 2. 113. frequentes provinciæ. *scilicet hominibus*. 2. 90. numero gentes. 2. 95. frequentia exercitus. 2. 81. Italiæ. 2. 3. circumstantium. 2. 14. inmanis amicorum. 2. 59. frequentissimum initium calamitatis. 2. 118.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- frons ædium. 1. 11.
 fructus amicitiae. 2. 116. fructum
 tulerat ex. 2. 64.
 fructus, vel fruitus spectaculo. 2.
 104.
 frumentaria res. 2. 94.
 frustrare. frustratus spe. 2. 21. fru-
 stratus visus. 2. 43. frustratis
 custodiibus. 2. 87.
 fuga turpis ac nuda. 2. 61. præ-
 cept. 2. 85. fugæ muliebris co-
 mes. 2. 76. fugæ se committere.
 2. 72. fugam occupare, dirige-
 re. 2. 85. fuga transgressus Al-
 pes. 2. 63. petivit Asiam. 2. 79.
 ex fuga se recipere in. 2. 70.
 fugare Parthos. 2. 46. fugata acies.
 2. 112. fugata alæ. *ibid.* fuga-
 cissimus miles. 2. 85. fugitivi.
 2. 30.
 fulgere. fulget ripa armatis. 2. 107.
 fulgens agnens. 2. 106. fulgen-
 tissimus juvenis. 2. 71. fulgen-
 tissimum opus. 2. 59. ore ful-
 gentissimo. 2. 64. fulgor avitus.
 2. 4. adventus ipsius. 2. 50. car-
 minum. 1. 5.
 Fulvia Antonii uxor, omnia armis
 miscet. 2. 74. Præneste capit. *ib.*
 eam Italia inviolatam excedere
 patitur Cæsar. 2. 76.
 Fulvii Flacci aspera censura. 1. 10.
 Cn. Fulvium fratrem senatu mo-
 vet. *ibid.* Fulvius M. nobilior
 cos. 1. 15. Fulvius Flaccus par-
 ticeps Græchanæ seditionis cum
 filio interimitur. 2. 6. 7. Fulvii
 Flacci, qui Capuam ceperat, fi-
 liorum clarissimum exemplum.
 2. 8.
 Fundani in civitatem recepti. 1.
 14.
 fundere exercitum. 2. 28. Achæos
 immani acie. 1. 11.
 funditus eversus. 2. 115. funditus
 sustulit. 1. 12.
 funebre auctoramentum. 2. 66. fu-
 nebres ludi. 1. 8.
 Funestæ epistolæ. 2. 117.
 fungi tributum. 2. 104. triumphis
 & honoribus. 2. 89. duplici nu-
 mero militum. 2. 15. functus
 officio militis. 2. 85. splendidis-
 simis ministeriis. 2. 116. statio-
 ne mortali. 2. 131. oppugnatio-
 nibus, acie. 2. 95. morte fatali. 2.
 49.
 furere. nostra furit juvenis. 2.
 107. furens in gladios & cædes
 ambitus. 2. 47. furor armorum
 sopitus. 2. 89. in id furoris pro-
 cedere. 2. 80.
 furto creatus Pontifex. 2. 65. fur-
 tivæ expeditiones. 2. 31.
 fuisse percussus centurio. 2. 78.

G.

- Gabinii A. lex. 2. 31.
 Gades condita. 1. 2.
 Galba Ser. orator. 1. 17. 2. 9.
 Gallæci cognomen meruit Brutus.
 2. 5.
 Galliæ primum à Domitio & Fa-
 bio intrata. 2. 39. C. Cæsaris au-
 spiciis infracta. *ibid.* Cæsari in
 quinquennium decreta. 2. 44.
 eique in idem spatium temporis
 prorogata. 2. 46. Gallias confir-
 mat Tiberius. 2. 120.
 Gallogracia provincia facta. 2. 39.
 Gallus Caninius cos. 2. 100.
 gaudere pacis dulcedine. 2. 117.
 generosissima simplicitas. 2. 125.
 genitale solum. 2. 15.
 genitus Lucilia. 2. 29. equestri fa-
 milia. 2. 59. in omnium virtu-
 tum exempla. 2. 116. demeren-
 dis hominibus. 2. 102.
 gens. gentis clarioris quam animi.
 2. 50. animo quam gente nobi-
 lior. 2. 112. gentes ferocissimæ.
 2. 98.
 gentilitius tumulus. 2. 119.
 Gentius Illyriorum rex in trium-
 pho ductus. 1. 9.
 genus hominum. 2. 66. navigii. 2.
 107. mendacio natum. 2. 118.
 genus deducens ab. 2. 41. gene-
 ra suppliciorum varia. 2. 22.
 gerere honores. 2. 35. bellum con-
 tra. 2. 80. cum. 2. 61. adversus.
 2. 57. gessisse opera. 2. 106. ma-
 gnificentissimas res. 2. 29. ita se
 gessit, ut. 2. 17. geri prosperri-
 me. 2. 97. sincera fide. 2. 23.
 Germania rebellat. 2. 100. intrata
 à Tiberio. 2. 105. tota annis
 perulstrata.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- perlustrata. 2. 97. 106. Germanus servus ad Marium interficiendum missus. 2. 19. Germani militis Cæsarem videndi cupido. 2. 107. Germani Lollium clade afficiunt. 2. 97. & Varum. 2. 107.
- Germanicus in bello Delmatico se strenuè gerit. 2. 116. 125. in Germaniam iterum missus. 2. 123. in transmarinas provincias. 2. 129. imbutus rudimentis militiæ cum Tiberio actæ. *ibid.*
- germanus frater. 2. 8.
- gestare. gestans sinu filium. 2. 75. gestari caput circa Præneste iussit. 2. 27.
- gestire. adipisci gestierunt. 2. 7.
- Geticum bellum. 2. 59.
- gladius. in gladium occubuit. 2. 70. gladio se transiit. 2. 6. gladiorum impunitas. 2. 3. gladiis domari. 2. 117. gladiatorum manus. 2. 58. gladiatorius ludus. 2. 30. gladiatorium munus. 2. 56. 100.
- Glaucia Serv. 2. 12.
- Glaucum saltare. 2. 83.
- globus conjurationis. 2. 50.
- gloria æterna. 1. 2. belli. 2. 22. honoris. 2. 47. sanguinis. 2. 16. facti. 2. 26. gloriæ immodicus. 2. 11. gloriosissime vitam degere. 2. 3. gloriari auctore. 1. 6.
- Gracchus Tib. clarissimus vir. 2. 2. Tib. Gracchi filii ejus laudes. *ib.* res novas molitur. *ibid.* à Scipione Nasica opprimitur. 2. 3. C. Gracchi furor. 2. 6. eum interficit Opimius. *ibid.* corpus ejus in Tiberim dejectum. *ibid.* Gracchi oratores. 1. 17. 2. 9. Gracchus extra Italiam colonias posuit. 2. 15.
- Gradivus Mars. 2. 131.
- gradus equestris. 2. 118. militiæ. 2. 101. gradus Capitolii. 2. 3. ætatis. 2. 36.
- Græcia concussa. 1. 3. Græca juvenus. 1. 4. Græca ingenia. 2. 9.
- Graium nomen. 1. 6.
- Granicus flumen. 1. 11.
- gratia impetrandi. 2. 67. gratia impunitum habuit cum. 2. 1.
- gratiam retulit plenam. 2. 16. in gratiam Sulla. 2. 41. in gratia reconciliandi. 2. 25. gratias agere. 2. 118. gratus homo. 2. 71. gratior reditus. 2. 40. gratiæ religionis memoria. 2. 25. gratisfacere. 2. 48.
- gratulari sibi plenius. 2. 104.
- gravis vir. 2. 49. calamitas. 2. 119. inopia. 2. 51. annona. 2. 75. clades. 2. 79. poena. 2. 119. gravis ætate & corpore. 2. 76. vulnere. 2. 55. grave bellum. 1. 2. graves inimicitiae. 2. 45. casus. 2. 30. contumeliæ. 1. 12. graviter concussit. 2. 79. ferens. 2. 2. vulneratus. 2. 102. impulsu milites. 2. 51. gravissimus vir. 2. 83. gravissima valetudo. 2. 48. gravissimum exemplum. 2. 78. gravitas prisca. 2. 86. humanitate temperata. 2. 116. gravitas accessit iudicii. 2. 126.
- Gravisca. 1. 15.
- gubernare. ad gubernandam fortunam. 2. 127.
- gubernaculo non habilis exercitus. 2. 113.
- gurgis pronus. 1. 16.

H.

Habere cogitationem. 2. 17. in matrimonio aliquam. 2. 93. rationem alicujus. 2. 30. honorem alicui. 2. 101. modum in voluntate. 2. 31. aliquem obvium. 2. 82. vivendi finem. 2. 27. comitia. 2. 92. exitum. 2. 112. tot annos. 2. 41. statum. 2. 72. habeo dixisse. 2. 124. ita se res habet. 2. 118. ita se habent mores. 2. 91. nihil prius aut antiquius habuit. 2. 52. impunitum habuit gratia. 2. 1. parum habuit. &c. 2. 76. habita mentio. 2. 62. questio. 2. 4. habitus delectus. 2. 111. habitus civitatis. 2. 99. habilis gubernaculo exercitus. 2. 113. habile corpus. 2. 102. habilia armis decentia &c. 2. 110.

Haletes. *vide* Aletes.

Hannibal castra intra tertium à Româ

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Roma lapidem habuit 2. 27.
odio in Romanos Hannibal. 2. 18.
haruspex Tuscus. 2. 7. haruspices præmonent Jul. Cæs. de instante exitio. 2. 57.
hausto exitiali spiritu. 2. 22.
Helena. 1. 1.
Heniochi. 2. 40.
Heraclidæ pulti è Peloponneso. 1. 2. excludunt Orestis liberos. *ibid.*
Herciniæ silvæ. 2. 108, 109.
Hercules auctor paterni generis Alexandri. 1. 6. omnium certaminum victor in Olymp. 1. 8. ejus obitus. 1. 2. hercules. *ad verb.* 2. 110.
Herculaneum captum 2. 16.
hereditas excisi exercitus 1. c. *pecunia & peculium casorum militum.* 2. 120. hereditate relicta Asia. 2. 4.
hereditaria testamento relicta Bithynia. 2. 39. hereditarium odium. 1. 1.
Herius Asinius. 2. 16.
Hermione. 1. 1.
Hermundi. 2. 106.
Heliodi elogium & ætas 1. 7.
Hiberia. 2. 40.
hiberna. 2. 105. 107. 110.
hiems asperissima 2. 113. hieme obstructæ Alpes. 2. 105.
hilaritas præca. 2. 127.
Hippocles Cumæus. 1. 4.
Hippotes. 1. 3. 13.
Hirpini. 2. 16. 68.
Hirtius & Pansa consules designati 2. 61. eorum consilium. 2. 57. corpora eorum publica sepultura honorata. 2. 62.
hircus atque horridus. 2. 11.
Hispania penetrata ab A. Bruto. 2. 5. facta stipendiaria ab Aug. 2. 38. bellum in Hispania cum Viriatho. 2. 1. 90. bellum Sertorianum in Hispania. 2. 30. 90. Hispaniense bellum Cæs. 2. 55. prælium atrox. *ibid.* Hispaniæ Cn. Pompeio decretæ. 2. 48. M. Lepido decretæ. 2. 63. Hispaniæ pacatæ. 2. 90. cum Hispanis per annos cc. bellarum. *ibid.* ex Hispanis triumphant Metellus & Pompeius. 2. 38.
Historici nobiles. 1. 17.
histrio exoletus. 2. 28.
Homeri elogium & ætas. 1. 5. non cæcus genitus. *ibid.*
homo novus. 2. 128. virtuti similis. 2. 35. nobilis. 2. 45. ingenuissimè nequam. 2. 48. hominis vix fuerit. 2. 47. hominis fortunam egressus. 2. 40. pæne homine major. 2. 31. hominum & seculorum differentia. 1. 5. hominum genus. 2. 66. humana simplicitas. 2. 43. fides. 2. 41. humanum jus. 2. 26. humana ope invictus. 2. 79. humani honores. 2. 124. humanæ res. 2. 75. humana consilia. 2. 60. virtutia. 2. 35. humanitate temperata gravitas. 2. 116. humanitate singularis res. 2. 114.
honestæ paupertas. 2. 129. honeste petitus consulatus. 2. 46.
honor dignis paratissimus. 2. 126. alicui deferendus. 2. 122. honoris gloria. 2. 47. causa. 1. 29. usurpatio. 2. 28. honori ejus sacrum. 2. 123. honorem adipisci. 1. 11. assequi. 2. 17. habere alicui. 2. 101. mereri. 2. 116. advindicandum honorem. 2. 121. honore victus. 2. 124. honores amplissimi. 2. 115. honorum insignia. 2. 71. modum temperare. 2. 122. honoribus clarus. 2. 15. efferre ad. 2. 128. exaggerare. 2. 129. functi. 2. 89. honorificum testimonium. 2. 32. honorifice decreta omnia. 2. 62. honorificentissimus titulus 2. 45. honorare felicitatem diei ludorum memoria. 2. 27. populum congiariis. 2. 129. aliquem facerdotio. 2. 59. honoratus statua. 2. 61. ornamentis triumphalibus. 2. 112. divinis, humanis honoribus. 2. 124. sepulturâ. 2. 62. matrimonio filia. 2. 100. nomine devictæ à se gentis. 1. 13. honorarius imperio orium. 2. 99. honoratissimus locus. 2. 76. filios honoratissimos reliquit. 1. 11. honos imperii. 2. 37. honos sacris rediit. 2. 89.
horrenda

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- horrenda memoria tempestas. 2. 100.
hortatus principis. 2. 89.
Hortensius. 2. 36. 49. Hortensii an-
nales. 2. 16. Hortensius *fil.* 2. 71.
horti Pompeiani. 2. 60.
hostis judicatus. 2. 64. immanis
magnitudinis. 1. 12. hostilis fe-
ritas. 2. 119. exercitus. 2. 112.
ripa. 2. 101.
Hostilia curia. *vide* curia.
humanus &c. *vide* homo.
humillimus assentator. 2. 83.
- I.
- Iacta mentio conditionum. 2. 65.
iacta tela. 2. 80.
iactatus variis casibus. 1. 2.
Janus Geminus quoties certæ pacis
argumentum clausus dederit. 2.
38.
Icarium mare. 1. 4.
ictus fragmine subellii. 2. 3. lapi-
de. 2. 68. uno ictu transiit. 2.
70. ictibus mutuis concurrere.
2. 27.
id nominis. 1. 3. furoris. 2. 80.
temporis. 2. 4.
idoneus ipsis dux. 2. 72.
ignarus veri & veritatis. 2. 23.
ignavum stipendium. 2. 39.
ignis vivus. 2. 83. penatibus sub-
jectus. 2. 74. ignes perpetui. 2.
131.
ignoscere sibi omnia. 2. 30. igno-
vit omnibus. 2. 56.
ignote originis. 2. 128.
illatus. *vide* inferre.
Iliacæ tempora. 1. 3.
illibata magnitudo. 2. 48.
illicere. illicendi multitudinis
causa. 2. 13. illectus consiliis. 2.
76. hortatu principis ad. 2. 89.
illidere capiti catenas. 2. 120. illi-
so capite in pottem. 2. 7.
illucescere. illuxit Homeri ingeni-
um. 1. 5.
illuminare. illuminavit ille dies
virtutum Catonis. 2. 35. orbem
eloquentia Cicero. 2. 66. horum
fidem illorum perfidia. 2. 18.
Thebas unum os Pindari. 1. 18.
illustrare. illustravit trægédias una
ætas. 1. 16. illustratus bello. 2.
17. illustris familia. 1. 117. lo-
cus. 1. 4.
Illyrium Delmatique à Tib. Cæ-
sare devictæ. 2. 39. imago antem-
narum. *i. e. species.* 2. 43. imago
principatus. *i. e. forma.* 2. 89.
imago sine re. *i. e. inanis species.* 2.
30.
imbecillus. 2. 114. motus imbe-
cillitatis. 2. 123.
imbutus rudimentis militiæ. 2.
129. imbutæ manus sanguine.
2. 20.
imitari aliquem. 1. 5. imitatus
per omnia. 2. 125.
immanis victoria. 2. 105. frequen-
tia. 2. 59. exercitus. 2. 51. dis-
fensio. 2. 2. acies. 1. 11. res. 2.
46. vis gentium. 2. 12. magni-
tudo. 1. 12. operis res. 2. 69.
immane initium belli. 2. 88. ar-
gumentum bellicæ civitatis. 2.
58.
immatura mors. 2. 3. immaturè
præreptus. 2. 116.
immemor ejus. 2. 100.
immenso multitudo. 2. 110. cor-
poribus juvenus. 2. 106. im-
mensum bellum. 2. 104. im-
mensæ copię. 2. 120.
imminere. imminebat Italiæ Mi-
thridates. 2. 18. bellum. 2. 96.
imminens proscriptio. 2. 19.
immiſtus caſtris. 1. 2.
immobilior corpore & animo. 2.
117.
immodicus gloriæ. 2. 11. in appe-
tendis honoribus. 2. 33. immo-
dica cupiditas. 2. 25. libertas. 2.
68. crudelitas. 2. 28.
immortalis memoria nominis. 2.
89.
immutum nihil reliquit. 2. 6.
immunis ab arbitris domus. 2. 14.
delictorum. 2. 7. vitii. 2. 35.
voluptatibus. 2. 46. clade belli.
2. 115. calamitate. 2. 120. à me-
tu. 2. 126.
impatientissimus quietis. 2. 23.
impedimentum operis. 1. 17. im-
pedimenta. 2. 82.
impedire triumphum. 1. 9. actio-
nes. 2. 44.
impelle-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- impellere se in vulnus. 2. 70. im-
 pulsi graviter eo praelio. 2. 51.
 impulsis hostibus. 2. 70.
 impendenda pericula. 2. 35.
 impendere ævi spatium in. 2. 89.
 imperare aliis. 2. 79. imperator
 appellatus. 2. 59. imperatoria
 appellatus. 2. 125.
 imperium certum. 2. 108. sum-
 mum. 2. 54. severum. 2. 5. ter-
 rarum orbis. 2. 31. translatum
 ad. 1. 6. alicui delatum. 2. 31.
 ad Rom. disciplinæ modum red-
 actum. 2. 109. imperii felici-
 tas. 1. 1. summa. 1. 6. caput. 2.
 16. jugum. 2. 38. moles. 2. 131.
 cupiditas interminata. 2. 33.
 lumen alterum. 2. 52. imperi-
 um obtinere. 1. 2. alicui abro-
 gare. 2. 2. imperio obtinere
 provinciam. 2. 125. imperia ex-
 traordinaria. 2. 30. transmarina.
 2. 62.
 impetrare ab aliquo, ut. 2. 70. im-
 petratu reditus. 2. 68.
 impetūs ad bella maximi. 2. 55.
 impetu strenuus. 2. 73. impetu
 victa consilia. 2. 31.
 implere, *describendo* se. 2. 103. im-
 plere censorem. *vide* censor. an-
 nos. 2. 65. implere instar tot le-
 gionum. 2. 20.
 imponere capiti insigne regium. 2.
 122. bello ultimam manum. 2.
 33. coronam capiti. 2. 59. aliquem
 in navem. 2. 19. imposita omni-
 bus necessitas. 2. 126.
 importatum instrumentum bali-
 nei. 2. 114.
 impotens. 2. 11. ad impotentiam
 usus potentia. 2. 29.
 imprudenter interemptus. 1. 2. haud
 imprudenter speculatus. 2. 118.
 impugnare aliquid. 2. 83.
 impunitas gladiatorum. 2. 3. impu-
 nitum eum gratia habuit. 2. 1.
 imputare alicui rebellionem. 2.
 23.
 inauditum mare. 2. 106.
 incautus occupatus est. 2. 57.
 incendium urbis. 2. 35. amoris.
 2. 82. militaris tumultus. 2.
 125. incendio abstruso flagrare,
i. e. dolore. 2. 130. incendia pri-
 vatâ familiâ exstinxit. 2. 91. in-
 census mons. 2. 130. incensa
 urbs. 2. 74.
 incepto desistere. 1. 10.
 incertum est gloriæ laborisne ma-
 joris. 2. 40. in incerto est utrum.
 2. 97.
 incesti reus. 2. 45.
 inchoare. inchoavit Olympicum.
 1. 10. inchoatum bellum. 2.
 96.
 incidere in hostem. 2. 112. in
 rem domesticam. 1. 7.
 incinctus silvæ campus. 2. 108.
 incipientes rebellare. 1. 11.
 incisus venis. 2. 22.
 incitatio. 1. 17.
 inclinata acies. 2. 52. in deterius
 valetudo. 2. 123. inclinata cop-
 pia. 2. 55.
 inclusus hostis custodiis. 2. 111.
 domicilio animus. 2. 69. inclu-
 so suo spiritu. 2. 22.
 incognita multitudo. 2. 14. disci-
 plina. 2. 118. incognitum mare.
 2. 106. incognita nomini-
 bus gentes. *ibid.*
 incolere campos. 2. 108. regio-
 nem. 2. 109. intima Ponti. 2.
 40.
 incolume manebit. 2. 66. incolu-
 mes dimisit. 2. 25. servavit. 2.
 86. incolumitate donare. 2. 100.
 incredibilis celeritas. 2. 42. lati-
 tia. 2. 103. pietas. 2. 99.
 incrementa sua sibi debere. 2. 34.
 increpita fortuna. 2. 55.
 incurtus, haud incurtus cer-
 taminibus editis. 2. 21. non in-
 cruentis centurionibus. *i. e. cladi non expertibus*. 2. 112.
 incumbere in gladium. 2. 70.
 incussa omnibus voluntas. 2. 126.
 indere cognomen alicui. 2. 91. in-
 ditum virtuti cognomen. 2. 11.
 index. *qui desert prædationem*. 2. 118.
 indicare ætatem scriptura. 2. 61.
 indicata consilia per. 2. 102. in-
 dicia rapinarum. 2. 83.
 indignatio casus tanti viri. 2. 11.
 erumpens animo. 2. 66.
 indoles juvenis. 2. 59. 61.
 inducere omnibus caliginem. 2. 36.
 induta nova disciplina. 2. 1.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- industria percipit, *vel* perficit. 2.
 97. industria perfectus. 2. 2. de
 industria. 1. 2.
 induere pastoralem cultum. 1. 2.
 indutus habitum. 2. 41.
 indulgere. indulgente nobis in hoc
 fortuna. 2. 117. indulgentia for-
 tuna. 1. 2.
 inescanda multitudo. 2. 11.
 inesse in animo virtutem. 2. 128. in-
 erat frequens admonitio. 2. 114.
 ineluctabilis factorum vis. 2. 53.
 inenarrabilis pietas. 2. 99.
 inexorabilis in offensis. 2. 29.
 inexpugnabiles Delmata. 2. 115.
 inexpluperabilis manus. 2. 32. in-
 expluperabiles difficultates. 2.
 120.
 infacere. 2. 33.
 infamis stupro. 2. 45. infamia pe-
 cuniæ. 2. 33.
 infectum reliquit nihil. 2. 100.
 inferre se flammæ. 2. 74. bellum
 patriæ. 2. 82. cladem alicui. 2.
 112. contumeliam, periculum.
 2. 90. vim vitæ. 2. 45. pecuni-
 am in. 2. 40.
 infestare mare. 2. 73. infestus ali-
 cui. 2. 68. infestum mare. 2. 77.
 infestissimus Rom. nomini. 2. 27.
 infestatum mare latrocinii. 2.
 73.
 infida pax. 1. 12.
 infinita numero juvenus. 2. 106.
 infirmari factum. *i. e. irritum reddi.*
 2. 2. infirmissimus valetudine.
 2. 70.
 inflatus numero legionum. 2. 80.
 influvium sanguinis & cerebri. 2.
 120.
 infractus armis. *i. e. fractus.* 2. 37.
 infractæ Galliæ. 2. 39.
 ingenium sufficiens belli artibus.
 2. 97. capax recta discendi. 2. 29.
 illuxit. 1. 5. ingenii ferocia. 2.
 1. vis. 2. 35. vigor. 2. 18. pra-
 vitas. 2. 112. turpitude. 2. 69.
 ingenii perelegantis. 1. 7. do-
 ctissimi. 2. 75. ingenium excole-
 re prudentia. 2. 29. ingenio præ-
 cellens. 1. 13. instructissimus. 2.
 94. florentissimus. 2. 2. maxi-
 mus. 2. 34. mitis. 2. 117. prom-
 tus. 2. 118. complexus. 2. 66.
 vinci. 2. 34. meliore in omnia
 usus quam animo. 2. 13. inge-
 nia eminentissima. 1. 16. clara.
 2. 9. ingeniorum similitudines
 1. 17. ingeniorum notare tem-
 pora. 2. 36. ingeniis optimis
 malè usi. 2. 7. ingeniose nequam.
 2. 68. ingenuarum virtutum
 juvenis. 2. 93.
 ingens partium favor. 2. 54. bel-
 lum. 2. 55. frequentia. 2. 20.
 prælum. 1. 9. pecunia. 2. 37.
 difficultas. 2. 54. numerus. 2.
 20. pollicitatio. 2. 18. vis ho-
 minum. 2. 5.
 ingratus adversus merita ejus.
 2. 69.
 ingravescens valetudo. 2. 123.
 ingredi urbem curru. 2. 122. in-
 gressus annum nonum. 2. 61.
 tribunatum. 2. 6. Armeniam.
 2. 94. castra. 2. 51. navem. 2.
 43. petere Rhenum. 2. 119. in-
 gressa ejus animum virtus &c. 2.
 121.
 inherere regni finibus. 2. 129. ani-
 mis oculisque. 1. 14. inheren-
 tia oculis ingenia. 2. 36.
 inhibere aliqua. 2. 114. inhibitus
 erat facere. 2. 103.
 inhoneste. *i. e. indecore.* 2. 37.
 injicere manum alicui. *i. e. retinere.*
 2. 90. manum scribenti. *i. e. mo-
 ram exigere.* 2. 41. injecto incol-
 lum loro. 2. 19. injectæ mari
 moles. 2. 33.
 inimicitias exercere cum. 2. 45.
 inimicæ ipsi partes. 2. 65. ini-
 micior bonis. 2. 47. inimicissi-
 ma disciplinæ res. 2. 78.
 inimitabilis. 2. 97.
 iniquitas factorum. 2. 97. fortunæ.
 2. 119. iniquo animo. 2. 30.
 inire consulum. 2. 65. sacerdo-
 tium. 2. 43. tribunatum. 2. 13.
 consilia. 2. 88. pugnam. 1. 9.
 inita societas. 2. 44. pax cum.
 2. 77. initum adulterium. 2. 45.
 certamen. 2. 85. prælum ab eo.
 2. 55. inita bella. 2. 3. initi-
 um civilis sanguinis. 2. 3. ejus
 finium. 2. 109. initium facere. 2.
 74. initia orientum juvenum. 2.
 99. in initis sua resolutus. 2.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

123. initii obscurissimis natus. filii publici. 1. 8. instar singulare salubritatis. 2. 81.
 injucunda recordatio. 2. 101. instauratum exempli Sullani malum. 2. 66.
 injuria accepta. 2. 40. fratris (*i. e. ei illata*) non vindicata. 1. 1. injuriam dissimulando ferre. 2. 62. insteius Cato. 2. 16.
 injuriā provocare aliquem. 2. 118. instigare in arma. 1. 12. instincta in bellum Achaia. *ibid.*
 innixus genibus. 2. 83. instituere ludos. mercatum, sacra. 1. 8.
 innocentes contentiones. 1. 11. innocentissimus vita. 2. 2. innocentia eximius. 2. 29. instructus præceptis. 2. 129. viatico. 2. 19. instructissimus studiis, ingenio. 2. 94. instrumentum balinei. 2. 114.
 innumerabiles hostes. 2. 46. insula circumfusa oceano. 1. 2.
 innutritus disciplinis. 2. 94. intacta perniciosi consiliis plebs. 2. 3.
 inops copiarum. 2. 111. inopem vitam tolerare. 2. 19. inopia rei frumentariæ. 2. 94. rerum. 2. 120. locorum. 2. 54.
 inopinatus adventus. 2. 79. integræ gentes. *sc. intacta damnis belli*. 2. 115. integris universis. 2. 17. rebus. 2. 50. integritas. 2. 45.
 inquietus vir. 2. 11. intelligere in quantum quisque potest. 2. 114. in quantum intelligi potest. 2. 43.
 inquietus urbis. 2. 128. infatigabilis. *sc. honoribus*. 2. 11. infamia ducum. 2. 1. intempetiva libertas. 2. 68.
 inscriptio templi. 2. 25. operum. 2. 104. intendi injurias. 2. 13.
 insiquens. 1. 3. insequenti ætate. 2. 106. tempore. 1. 6. insequentes Archontes. 1. 2. Interamna. 2. 14.
 inferere huic loco. 1. 14. inferentes pæne calo manus. 2. 103. intercedere. breve ab hoc intercesserat spatium. 2. 101.
 inferta oculis animisque opera. 2. 126. interdicere aqua ignique. 2. 69.
 insidiari temporibus. 2. 21. insidiarum tempus constituere. 2. 118. insidiis constata mors. 2. 4. interimere hostem ex provocacione. 1. 12. indemnatum. 2. 45.
 oppressus. 2. 40. petitus. 2. 60. interemtor fratris. 2. 129.
 inclusus. 2. 119. tentare aliquem. 2. 54. interesse temporibus illis. 2. 114.
 insigne coronæ classicæ. 2. 81. regium. 2. 56. insignes honoribus. familiaria. 2. 127. insignia regni. 1. 11. honorum. 2. 71. triumphi. 2. 10. consularia. 2. 58. interest reip. 2. 127. intersunt anni. 2. 6. quid interesset inter duces. 2. 80. interfuturus ludicro. 2. 123.
 insimulare cepit. 2. 60. insimulatum falsis criminibus. 2. 77. interficere aliquem. 2. 24. interfectores Cæsaris. 2. 58. 87.
 insistere notis temporum. 1. 17. insistentis summis gradibus. 2. 3. interjectum triennium. 1. 14. breve spatium. 2. 99. interjectis paucis annis. 2. 1.
 insitus amor partium. 2. 62. interius penetrare. *i. e. in interiora*. 2. 120. in interiora abdito exercitu. 2. 110.
 insolens pacis bonis. 2. 110. interminata cupiditas. 2. 33.
 infomnis vir. 2. 88. intermissa claritudo familiaria. 2. 17.
 insperatum. ex insperato. 2. 12. internecio. ad internecionem cæsus. 2. 110. trucidatus. 2. 119.
 instar 30. legionum implere. 2. 10. interpellare triumphum. 1. 9.
 instar multorum voluminum exigit. 2. 29. instar habuit con- interponere se armis. *i. e. arbitrio agere*. 2. 50. statum ejus aliis. 1. 11. interpositis annis. 1. 14.
 interpretari

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- interpretari victoriam ut suam. 2. 80. clementiam victoris pro sua virtute. 2. 83.
interrogari sententiam. 2. 35. lege repetundarum. 2. 1.
intolerabilis difficultas. 2. 120.
intrare urbem. 2. 59. intrata Germania. 2. 105.
invadere hostes. 2. 112.
inveſtus in conjurationem. 2. 35. in locum. 2. 42. urbem curru. 2. 30.
inventum opus à ſe. 2. 9. inventi nomine laudanda. 1. 17.
invidiſſus labore &c. 2. 79. invidium (vel inclytum) par conſulum. 2. 46.
invidere gloria. 2. 13. operibus ac fortunæ ſuæ. 1. 10. invidetur honoribus. 2. 31. invidia potentiz. 2. 47. facti. *ibid.* rerum. 2. 30. comes eminentis fortunæ. 1. 9. invidiam augere. 2. 31. alicui conciliare. 2. 56. relegere in. 2. 64. invidia proſequi. 2. 92. invidioſa fortuna. 2. 60. invidioſius expulſus. 2. 45.
inviolatus exercitus. 2. 107. inviolatum dimiſit. 2. 74. inviolatam excedere paſſus eſt. 2. 76.
inviſa Rom. nomini urbs. 1. 12.
invitare aliquem ad. 2. 114. luxuriam invitare. *i. e. instrumenta & occaſiones ei ſuppeditare.* 2. 129. in invitamentum ſcleris. 2. 67.
inurere notas memoriæ. 2. 64.
inutilis comes. 2. 80. rerum notitia. 1. 14. inutile exemplum. 2. 47.
joci militares. 2. 67.
Jon dux Jonum qui Joniam occupare. 1. 4.
Iphitus ludos inſtituit. 1. 8.
iracundiam debere, conferre in. 2. 21.
irritare ad necem. 2. 66.
irritus conſilii. 2. 63. irrita fecit acta. 2. 43.
irruere in aliquem. 2. 3.
Iſauricus. 2. 39.
Iſocrates. 1. 16. ejus auditores & diſcipuli. *ibid.*
Italicum bellum, ejus cauſæ, ſe-
- ries &c. 2. 15, 16. Italicum appellatum Corninium. 2. 16. Italicis data civitas. 2. 6.
iter deſtinatum petere. 2. 82. longum & perquam laborioſum. 2. 113. quinque dierum. 2. 110. itineris feſtinatio. 2. 50. itinerum avia. 2. 75. difficultas. 2. 54.
Juba rex ciēt bellum Africum. 2. 54. fideliffimus partium Pompeii. 2. 53.
judex optimus eorum quæ agebat. 2. 113. judicans pro licito. 2. 107. judicatus hoſtis. 2. 63. judicium convicti redditur hiſtrioni. 2. 28. judicio publico damnatus. 2. 7. judiciorum ſeveritas. 2. 8. judiciis auctoritas reſtituta. 2. 89. acceſſit jugavitas. 2. 126.
jugum imperii. 2. 38. juga ſumma Alpium. 2. 109.
Jugurtha ſub Africano militat. 2. 9. bellum movens, bis acie fuſus. 2. 11. in triumpho ductus. 2. 12.
Julia uxor Pompeii moritur. 2. 47.
Julia Auguſti filia, Marcelli, poſtea Agrippæ uxor. 2. 93. inde Tiberio nupta. 2. 96. ob adulterium relegata in inſulam. 2. 100.
Julia Auguſta, ſic vocata Livia ob adoptionem. 2. 71.
Julius Cæſar. 2. 36. ejus laudes. 2. 41. conſulatus ejus. *ibid.* Mario conjunctiffimus. *ibid.* Cinnæ gener, cujus filiam noluit repudiare. *ib.* à piratis captus. *ib.* eos ſupplicio poſtea afficit. 2. 42. facta ejus memorabilia perſtrunguntur. 2. 43. inter eum, Pompeium & Craſſum inita ſocietas. 2. 44. affinitas cum Pompeio contracta nuptiis. *ibid.* Cos. legem fert de agro Campano. *ibid.* ei decretæ in quinquennium Galliæ *ibid.* ejus res geſtæ in Gallia. 2. 45. in Britanniam trajicit exercitum. *ibid.* initium belli inter Cæſ. & Pomp. 2. 49. Brundifiſium perſequitur Pompeium, & Maſſiliam obſidet. 2. 50. conſigit cum Pompeio, eundemque vincit. 2. 52. clem-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- mentia ejus post victoriam. 2. 55. juvenis admodum. 2. 41. clarissimus. 2. 14. fulgentissimus. 2. 71. præceps. 2. 88.
- gesta ejus in Africa & Hispania clarissima. *ibid.* in urbem redit. 2. 56. Brutum & Cassium offendit. *ib.* quinque triumphos agit. *ibid.* capiti ejus ab Antonio imponitur insigne regium. *ibid.* interemtus. *ibid.* mortis ejus præmonitiones. 2. 57. ejus testamentum apertum, in quo C. Octavianum adoptabat. 2. 59.
- Julius Florus. *vide* Florus.
- Julius Antonius adulter Juliae. 2. 100. jungere consularem prætextam prætoriae, vel prætoriae. 2. 65. vires suas cum aliquo. 2. 65. se allici. 2. 106. facta decretis. 2. 118. sibi exercitum. 2. 80. bellum consilio belli. 2. 110. junctus ducibus rex. 2. 112. junctum vehiculum. 2. 14. junctis exercitibus. 2. 113. juncturus præturæ consulatum. 2. 92. juncturae erant cum Cæsare copiae. 2. 110.
- Junia Bruti soror. 2. 88.
- Junius procos. Asiae. 2. 42.
- Junius Blæsus. 2. 125.
- Jupiter Capitolinus. 2. 131.
- jurare in leges alicujus. 2. 15. in verba. 2. 20. perquam laudabiliter juravit. 2. 31.
- jurgii certatum. 2. 33.
- jus dignitatis. 2. 43. civitatis. 2. 118. suffragii ferendi. 2. 14. petendorum honorum. 2. 28. materni generis. 1. 6. æquum. 2. 127. viobrutum. 2. 3. juris scientissimus. 2. 4. juris scientia celebris. 2. 9. divini humanique auctor. 2. 26. juris communio. 1. 14. juris sui facere. 2. 108. juris sui rex. 2. 40. jus dicere. 2. 118. jure passus. 2. 91. cæsus. 2. 4. jure terminari. 2. 118. mulceri. 2. 117. jura senatorii ordinis. 2. 28. iustus exercitus. 2. 61. iustus sine mendacio candor. 2. 116. iustum opus. 2. 103. volumen. 2. 48. iusto ferocior. 2. 49. iustissimus animus. 2. 43. triumphus. 2. 47. iustissima poenæ. 2. 64. leges. 1. 6.
- juvat dixisse. 2. 103.
- juvenis admodum. 2. 41. clarissimus. 2. 14. fulgentissimus. 2. 71. præceps. 2. 88.
- Juventius Lateranensis se interficit. 2. 63.

L.

- Labienus in acie Mundenſi cadit. 2. 55. Labieni tr. pl. lex. 2. 40. Labienus ex Brutianis caſtris profectus ad Parthos &c. 2. 78.
- labor expletus circa. 2. 23. laboris capacissimus. 2. 127. patientissimus. 2. 38. labore invictus. 2. 79. laborioſum iter. 2. 113.
- Lacedæmonii Attricos bello premunt. 1. 2. Magnesiæ colonis occupant. 1. 4.
- lacerare remp. 2. 12. aliquem rabie. 2. 64. laceravit exercitum pestilentia. 2. 21. classē vis Africi. 2. 79. hostilis feritas Vari corpus. 2. 119. longa annorum series membra reip. 2. 90. hoc triennium doloribus animus. 2. 30.
- lacerna perforata. 2. 80. lacerna caput circumdare. 2. 70. laceratus. 2. 80.
- laceſcere aliquem bello. 2. 54. laceſſiti principis ira. 2. 68.
- lacinia togæ. 2. 3.
- Laconica. 1. 3.
- lachrymæ gaudio elicitæ. 2. 104.
- Lælius orator. 1. 17. 2. 9. Lælii Scipionum amici. 2. 127.
- Lænas M. Popilius ad Antiochum missus legatus. 1. 10. Lænas tr. pl. 2. 24.
- lætus triumpho. 2. 42. victoria. 2. 15. lætus animi atque ingenii. 2. 93. lætior pax. 2. 126. nihil ei ex victoriis lætius. 2. 71. lætius receptus. 2. 45. lætissima severitatis vir. 2. 127. lætitia diei. 2. 103. incredibilis. *ibid.*
- lancea. 2. 80.
- Langobardi. 2. 106.
- Laodicea expugnata. 2. 69.
- lapideus pons. 2. 7.
- largitio. 2. 20.
- Larissa. 1. 4.
- Lathenes. 2. 34.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- latus maris. 2. 101.
 laudari satis. 2. 17. laudabilis per
 omnia. 2. 34. laudabiliter jura-
 re. 2. 31.
 Laurentina paludes. 2. 19.
 laurè orio abutens. 2. 105.
 laxior fieret domus. 2. 81.
 Lebedus condita. 1. 4.
 lectica ejus publicata. 2. 114.
 legati ad exercitum Cæsaris missi.
 2. 62. Parthorum ad Sullam. 2.
 24. Marobodui ad Cæsares. 2.
 109.
 legere recta. i.e. eligere. 2. 83. lectus
 inter judices. 2. 76. ab aliquo so-
 cer. 2. 54. lectus senatus. 2. 89.
 legio semiplena. 2. 12. legionariae
 cohortes. 2. 5.
 lenior justissimo. 2. 25. lenissimus
 custos. 2. 98. lenissimi animi
 vir. 2. 22. lenitas ducis. 2. 86.
 lentitudo Metelli. 2. 11.
 Lentulus C. Cornelius Cos. 1. 12.
 Lentulus cum Marcello Cos. 2.
 49. Lentulus particeps conjura-
 tionis Catalinae, in carcere ne-
 ceatus. 2. 34. Lentuli duo confu-
 lares. 2. 53.
 Lepidus Aelius augur. 2. 10. M.
 Lepidus Pont. Max. 2. 63. à se-
 natu hostis judicatus. 2. 64. Le-
 pidus Illvir Paullum fratrem
 proscibit. 2. 67. M. Lepidus
 vanissimus vir. 2. 80. Cæsari de-
 nunciat, ut Sicilia excedat. *ibid.*
 Octavii genibus advolutus *ibid.*
 M. Lepidus, Illviri filius, con-
 spirat in Augustum & à Mæcena-
 te opprimitur. 2. 88. M. Lepi-
 dus à Tib. Nerone copiis omni-
 bus praefectus. 2. 114, 115.
 teporis Latini facies. 1. 17.
 Lesbus insula. 1. 2. 4.
 levare. levat invidiam persona. 2.
 31. levatio periculi. 2. 130.
 Leucas expugnatur. 2. 84.
 libera à conspectu domus. 2. 14.
 libera civitas. 2. 29. custodia. 1.
 11. resp. 2. 32.
 lex agraria Licinii. 2. 6. Gracchi.
 2. 2. 15. lex Cinnæ de recipien-
 do Mario. 2. 21. Clodia. 2. 45.
 Domitia. 2. 12. Gabinia. 2. 31.
 Julia de agro Campano dividen-
 do. 2. 44. Manilia. 2. 33. Pedia.
 2. 69. Pompeia de prorog. Cæ-
 sari provinc. 2. 46. Roscia. 2. 32.
 Sulpitia. 2. 18. Sulla de Mario
 & Sulpic. exilio multandis. 2.
 19. Valeria turpissima. 2. 23.
 Ampii & Labieni. 2. 40. lex re-
 petundarum. 2. 13. severissima
 justissimaque. 1. 6. perniciofa &
 exitiabilis. 2. 18. leges emenda-
 ta: utiliter, lata: salubriter. 2.
 89. legibus vis restituta. 2. 89.
 libelli conjunctionem nunciantes.
 2. 57.
 Liber pater. 2. 84.
 liberales disciplinae. 2. 59. libera-
 lia studia. 2. 17. liberaliter orio
 abutens. 2. 105.
 liberare urbem. 2. 33. terrarum
 orbem. 2. 32. liberatus obsidio-
 ne. 2. 61.
 liberi proscriptorum ad jus digni-
 tatis revocati. 2. 43.
 libertas publica. 2. 40. longissima.
 2. 38. restituta. 2. 18. liberatis
 Italicæ raptores. 2. 27. libertate
 immodica & intemptiva usus
 adversus &c. 2. 68.
 libertus libertorum suorum. 2. 73.
 libertorum in proscriptos fides
 media. 2. 67.
 libertinus miles. 2. 111.
 libet mirari. 2. 32.
 Libo Drusus scelerata iniie consilia.
 2. 130. ingratus à Tiber. Cæsare
 oppressus. 2. 129.
 librarius Antonii. 2. 83.
 licentia immodicæ crudelitatis. 2.
 28. peccandi. 2. 100. licentia
 sevirie in. 2. 22.
 Licinius A. 2. 116. Licinii lex. 2.
 6.
 lima plus in illo est. 2. 9.
 limites aperire. 2. 120.
 Limyra urbs. 2. 102.
 lintre appulso. 2. 107.
 liquidus. res nondum ad liquidum
 perducta. 1. 16.
 lis millibus aestimata. 2. 8. litium
 fictæ series. 2. 118.
 literæ. literarum usus. 2. 110. pe-
 cunia publicis descripta literis.
 2. 37. senatui se literis vendi-
 tans. 2. 63.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Livia Augustum fugiens, cum viro Nerone in Siciliam pervecta est. 2. 75. Cæsari nuplit. 2. 94. Drufum Claudium enixa est. 2. 95. moritur. 2. 130.
- Livius historicus. 1. 17. 2. 36. Livius Drusus. *vide* Drusus.
- locus præceps. 2. 5. difficilis. 2. 116. illustris. 1. 4. locus destruendi Pompeii fortunæ defuit. 2. 48. loci ejus princeps. 2. 74. locum facere alicui. 2. 105. habere ministri. 2. 111. in locum ejus creatus. 2. 43. nominatus. 2. 6. substitutus. 2. 32. suffectus. 2. 20. loco equestri natus. 2. 11. tricesimo ab Nino natus. 1. 6. loca in theatro equitibus restituta. 2. 32. locorum inopia. 2. 54. difficultas. 2. 115. situs. 2. 115. recordatione frui. 2. 101. locare tabulas in Italiam portandas. *sc. conducentibus*. 1. 13. locare hiberna ad. 2. 105. locatus in terra exercitus. 2. 85.
- Lollius M. à Germanis clade afficitur. 2. 97. Lollius moderator juventutis Cæsaris. 2. 102. ejus crimen & mors. *ibid.*
- longa pax. 2. 110. indulgentia. 2. 80. series annorum. 2. 90. longum iter. 2. 113. longum est narrare. 2. 42. in longum duravit. 2. 85. longissima statio. 2. 131. libertas. 2. 38. longissimi errores. 1. 4.
- loqui. ut fama loquitur. 2. 93.
- Luca. 1. 15.
- Luceria. 1. 14.
- Lucilius poeta. 2. 9. Lucilius Sex. Tarpeio saxo dejectus. 2. 24. Lucilia Pompeii mater. 2. 29.
- Lucius. *vide* Cæsar, Sulla &c.
- Lucretius. *vide* Ofella. Lucretius poeta. 2. 36.
- Lucrinus lacus. 2. 79.
- luctari cum clementia sua. 2. 86. cum difficultate locorum. 2. 115. secum. 2. 63. luctatio civitatis cum Tiberio. 2. 124.
- Lucullus M. circa Fidentiam hostes Sullæ fundit. 2. 28. L. Lucullus Michridatem vincit. 2. 33. alias res præclare gerit. *ibid.* triumphat. 2. 34. obicitur ei infamia pecuniæ. 2. 33. Xerxes togatus dictus. *ibid.* primus auctor luxuriæ &c. *ibid.* Pompeio adversatur. 2. 40. Lucullus fil. 2. 71. Luculli duo. 2. 49.
- ludus gladiatorius. 2. 30. ludi Circenses. 2. 27. 40. funebres. 2. 8. ludorum Olympiorum initium. 1. 8. Floralium initium. 1. 14. ludicrum certamen. 1. 8. ludicrum certaminis athletarum. 2. 123.
- luere alicui pœnas supplicii. 2. 54. lui sanguine violationem fidei. 2. 1.
- lumen alterum reip. 2. 99. imperii effossum. 2. 52.
- Lupercal. 1. 15. Lupercalia. 2. 56.
- lupi Romani vocantur. 2. 27.
- Lupia flumen. 2. 105.
- Lurium M. 2. 85.
- Lutatus. *vide* Catulus.
- lux sollicita. 2. 66.
- luxuria privata. 2. 1. profusa in ædificiis. 2. 33. luxuriæ princeps. 1. 11. luxuriæ viam aperuit. 2. 1.
- Lycii devicti. 2. 69.
- Lycurgus. 1. 6.
- Lydus. 1. 1.
- Lysippus. 1. 11.

M.

- Macedones rerum potiti. 1. 6. Macedonia subacta. 2. 38. Macedonius. *vide* Metellus.
- Macedonius Perusinus. 2. 74.
- macerata pars exercitus. 2. 112.
- Mænas urbis custodiis præpositus. 2. 88. describitur. *ibid.* Lepidum opprimit. *ibid.*
- magi. 2. 24.
- Magius Celer Velleianus. 2. 115.
- Magius Minatius. 2. 16.
- magistratus qui obtinebat Asiam. 2. 42. magistratus annui Athen. 1. 8.
- Magnesia. 1. 4.
- magnificencia munerum, triumphorum. 2. 89. 121. magnificencia publica. 2. 1. magnificencia cum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- cum temperamentum. 2. 130. prælum. 2. 28. magnificè executus conata. 2. 29. magnificè nil illa victoria. 2. 52. magnificè exercitus. 2. 120. triumphus. 2. 40. magnificentissimum munus. 2. 100. spectaculum. 2. 56. magnificentissimas res gessit. 2. 29.
- magnitudo fortunæ. 2. 100. nominis paterni. 2. 55. rerum. 2. 103. mœnium. 1. 4. cogitationum. 2. 41. operum. 1. 5. viciorum. 2. 82. regis. 1. 9. magnitudinis immanis. 1. 12. magnitudine sua caliginem inducturus. 2. 36.
- Magnus Alexander. 2. 41. Magnus Pompejus. 2. 21. magnus animus. 2. 75. vir. 2. 113. favor. 2. 43. triumphus. 2. 40. comitatus. 2. 72. numerus. 2. 113. locus. 2. 9. auctor. 2. 32. modus. 2. 73. exercitus. 2. 74. ejulatus. 2. 19. magna victoria. 1. 70. fortuna. 2. 102. invidia. 2. 56. manus militum. 2. 112. res. 2. 32. pars. 2. 44. clades. 2. 15. vis juvenutis. 1. 4. fides in. 2. 54. admiratio. 2. 3. virtus. 2. 72. magnum bellum. 2. 96. prælum. 2. 21. momentum. 2. 1. intervallum. 1. 4. exemplum. 2. 71. periculum. 2. 27. opus. 2. 109. magni adjutores. 2. 127. magnæ vires. 2. 37. magna negotia. 2. 127. experimenta. 2. 116. momenta. 2. 78. merita. 2. 86. major voto. 2. 40. exemplo. 2. 126. major avunculus. 2. 59. major natu. 1. 10. maximus error. 1. 7. imperus. 2. 55. artifex. 1. 13. rex. 1. 9. gemitus. 2. 13. pontifex. 2. 27. maximus animo. 2. 18. ingenio. 2. 34. imperio. 2. 126. maxima gloria. 1. 20. moles. 2. 120. dignitas. 1. 18. difficultas. 2. 9. fiducia. 2. 113. maximum bellum. 2. 115. discrimen. 2. 85. ornamentum. 1. 11. impedimentum. 1. 17. sine exemplo maximum. 1. 5. maximi motus. 2. 18.
- majestas paterna. 1. 10. senatus. 2. 89. senatui accessit. 2. 126. malum exempli. 2. 66. malo publico facundus. 2. 48. suo nimium felix. 1. 6. mala proposita. 2. 45. mala belli. 2. 28. malè cohærens. 2. 47. multatum. 2. 70. dissimulatum. 2. 119. usus. 2. 6. cedens. 2. 14.
- Mancini Hostilii Cos. turpe fœdus. 2. 1. Numantinis deditur. *ibid.* ejus deditio seditionem movet. 2. 2.
- mancipium Ægyptium. 2. 53. mandare alicui. 2. 109. aliquem custodiæ. 2. 42. aliquid memorie. 2. 8.
- manere in hoc. 2. 77. incolume. 2. 66. manent reliquæ. 2. 17. in eo maneretur. 2. 16.
- manifestæ rapinæ. 2. 83.
- Manilius tr. pl. legem fert. 2. 33.
- Manilius M. Cos. 1. 13. C. Manilius Volsco Cos. 1. 15. 2. 30. Acidinus Manlius. 2. 8. Manlius Cos. fufus à Germanis. 2. 12. T. Manlius Cos. Sardiniam subigit. 2. 38.
- Manubia. 2. 56.
- manus magna Thracum. 2. 112. inextuperabilis. 2. 32. manum adjecit Armenia. 2. 100. commodaret morituro. 2. 70. injecit ei patria. 2. 99. injicit scribenti consulatus. 2. 41. manum contingere. 2. 107. ultimam imponere bello. 2. 33. manu fortis. 2. 18. promptus. 2. 73. miles. 2. 18. manus sanguine imbutæ. 2. 20. manus cælo inferere. 2. 103. quod in manibus erat. 2. 24.
- Marcellus Claudius. 2. 38. Marcellus & Lentulus Cofs. 2. 49. M. Marcelli laudes & mors. 2. 93.
- marcescere. marcebant omnia. 2. 84. marcor ducis. 2. 119.
- Marcus Q. Cos. 1. 15. 2. 8.
- Marcus Crispus. 2. 69.
- Marcus. *vide* Antonius, Brutus &c.
- Marcomannorum gens. 2. 108, 109.
- mare in terras receptum. 2. 37. infestatum. 2. 73. infestum. 2. 77. Ægeum, Icarium. 1. 4. Ponticum. 2. 101. Hadriaticum. 2.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

43. maris recessus. 2. 32. custodia. 2. 72. sevitia. 1. 2. maritima res. 2. 79. ora. 2. 73. regio 1. 4.
- Marica palus. 2. 19.
- Marius C. ignotæ originis. 2. 128. juvenis sub Africano militat. 2. 9. Q. Metelli legatus. 2. 11. describitur. *ibid.* primum Cos. creatus. *ib.* ei commissum bellum Jugurth. *ibid.* iterum Cos. Jugurtham in triumpho ducit. 2. 12. tertium Cos. in Cimbro misfus. *ib.* quartum Cos. cum Teuronis conflixit. *ib.* quintum consulis fortunatissimum prælium. *ib.* sextum Cos. Glauciæ & Saturnini furorē compefcit. *ibid.* urbe à Sulla pulsus. 2. 19. ejus casus & periculum *ibid.* inopem vitam agit. *ibid.* ejus reditas in urbem cruentus. 2. 21. 22. septimum Cos. cum Cinna. 2. 23. mors ejus. *ibid.* ejus monumenta Cæsar restituit. 2. 43. Marius C. Marii filius Cos. 2. 26. à Sulla acie pulsus. *ibid.* interimitur. 2. 27. Marius Egnatius. 2. 16.
- Maroboduus dux Marcomannorum 2. 108. ejus elogium, consilia, arma adversus Romanos. 2. 108. 119. 139.
- Mars Gradius. 2. 131. Martis templum. 2. 100. filius, Romulus. 1. 8. Marte dubio. 2. 55. multo varioque pacatæ Hispaniæ. 2. 90. Martia legio. 2. 61.
- Marullus Epidius. 2. 68.
- Massilia. 2. 15. moratur Cæsarem. 2. 50.
- mater eminentissima. 2. 130. maternum genus. 1. 6.
- materia justî operis. 2. 89. belli. 2. 62. laudaturum deficiat. 2. 101. materiam occupatam relinquens. 1. 17. materia adipiscendi triumphalia defectus. 2. 117. ex materia. *i. e. ligno.* 2. 107.
- matrimonio alicujus honoratus. 2. 100. in matrimonio habere. 2. 93.
- maturus viris. 2. 99. matura virtus. 2. 79. maturitas Imperato-
- ris. 2. 125. maturius. 2. 32. 69.
- Medi rerum potiti. 1. 6. Media à Pompeio penetrata. 2. 40.
- Medicamenta consiliorum. 2. 129.
- mediocris materia. 2. 101. non mediocre bellum. 2. 95. decus. 2. 36.
- mediocritas hominum. 2. 130. mediocritas nostra. 2. 111. pro capitu mediocritatis. 2. 104.
- medius eloquentia. *i. e. mediocris.* 2. 29. medius animo. *i. e. neutrius partis.* 1. 9. media fides. *sc. mediocris.* 2. 67. media Corintho Athenisque Megara. 1. 2. medium agere. 2. 114. se præstare. 2. 21. medium fluminis. 2. 107. medium pignus concordie. 2. 47. in medio relinquere. 2. 48.
- Medon primus Archon Athen. 1. 2. ejus posterî Medontide. *ibid.*
- Megara. 1. 2.
- Megasthenes. 1. 4.
- mehercules. 2. 83.
- Melanthus pater Codri. 1. 2.
- membra reip. lacerata. 2. 90.
- memor beneficiorum. 2. 53. injuriæ. 2. 40. memores professionis. 2. 89.
- memorabilis dulcedine carminum. 1. 7. memorabile bellum. 2. 37. factum ac dictum. 2. 86.
- memoria cælestis. 2. 24. nominis immortalis. 2. 88. victoriæ. 1. 1. sevitix. 2. 7. beneficiorum. 2. 53. religionis. 2. 25. obscuratur. 2. 27. perpetuæ memoriæ commendare. 2. 4. prodere. 2. 5. mandare. 1. 15. notus inurere. 2. 64. memoriæ ejus multum tribuendum. 2. 16. per memoriâ seculorum. 2. 66. memoria horrendum. 2. 100. ludorum memoria honorare diem. 2. 27.
- Menander comicus. 2. 16.
- Menas & Menecrates liberti Pompeiani. 2. 73. 77.
- mendacium simulatæ originis. 1. 11.
- Menelaus. 1. 1.
- mentio habita. 2. 62. jacta. 2. 65. mentitus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- mentitus originem regię stirpis. 2. 4.
mercator Olympiorum institutus. 1. 8.
merces periculi. 2. 22. mortis. 2. 28. mercedem capitis abscissi numerare. 2. 66.
merere. merebar in Illyrico. 2. 109.
mereri fidem. 2. 105. gloriam. 2. 129. honores. 2. 116. contumeliam. 2. 45. meritis indulgentiam. 2. 80. optimè de. 2. 45. merita poenæ. 2. 23. meritum cognomen. 2. 15. ex merito. 2. 118. merito defectus. 2. 116. merita ejus in. 2. 86. meritorum præmium. 2. 12.
mergere classem. 2. 42. merfus conscientia flagitiorum. 2. 91.
Merula flamen Dialis. 2. 20. 22.
Messalla Corvinus à Cæsare servatus. 2. 71. consul. 2. 84.
Messalini factum egregium. 2. 112.
Metapontus. 1. 1.
Metellus Q. Macedonicus Achæos vincit. 1. 11. porticus facit. *ibid.* magnificentiæ vel luxuriæ princeps. *ibid.* ejus felicitas. *ibid.* Metellus Numidicus orator. 2. 9. Jugurthinum bellum gerit. 2. 11. triumphat. *ibid.* à L. Saturnino civitate expulsum. 2. 15. Q. Numidicus Pius patrem restituit. *ibid.* Italici belli Imperator. *ibid.* apud Faventiam Sullæ hostes vincit. 2. 28. Q. Metellus Creticus Cretam subigit. 2. 34. triumphat. *ibid.* ejus mors. 2. 49.
metiens se magnitudine sua. 2. 120. fortunam licentia. 2. 100. se infra aliorum æstimationes. 2. 127.
metus recessit. 2. 62. metus mulieris expers. 2. 87. metu remoto. 2. 1. repulso. 2. 24. immunis. 2. 126.
migrare devota. 1. 11.
miles manu. 2. 18. militia finita. 2. 111. continua. 2. 122. celebrissima. 2. 125. bellica. 2. 107. præclara. 2. 5. militiæ gradus. 2. 117. militaris colonia. 1. 15. militare verbum. 2. 52. militares joci. 2. 120. militans sub. 2. 67.
Miletus. 1. 4.
millia hominum. 2. 12. juventutis. 2. 15.
Milo Annianus restituit Ciceronem. 2. 45. interficit Clodium. 2. 47. à Pompeio damnatus, absolutus à Catone. *ibid.* infestus Julianis partibus. 2. 68. lapide ictus perit. *ibid.*
minari Italiæ servitutem. 2. 114. militiam. 2. 120. vindictam consularem. 2. 92.
Minatius. *vide* Magius.
Minervium. 1. 13.
minister speciosus. 2. 111. alienæ potentia. 2. 33. obscenissimarum rerum. 2. 83. consiliorum. 2. 129. ministerium principale. 2. 93. ministerii titulus. 2. 45. ministeria splendidissima. 2. 116.
minor natus. 1. 10. minoris nominis viri. 2. 100. minoris discriminis. 2. 105.
Minturnæ. 1. 14. Minturnenses. 2. 19.
Minucius triumphat. 2. 8.
minuenda dignitas. 2. 68.
mirus, mira crudelitas. 2. 6. scientia pugnandi. 1. 115. celeritas. 2. 88. pietas. 2. 99. felicitas. 2. 108. pravitas. 2. 112. virtus. 2. 129. mirum opus. 2. 27. mirausus. 2. 61. mirabilis virtus. 2. 116. mirari convenit. 1. 3. libet. 2. 32. abunde miratus. 2. 106.
miscere se partibus. 2. 86. ima summis. 2. 2. omnia armis. 2. 74. mistus timori pudor. 2. 5. mixtissimi rigore & lenitate mores. 2. 98.
Misenensis pax. 2. 77.
misera vita. 2. 66. miserrima conditio. 2. 23. necessitudo. 2. 50.
misereri principis viri. 2. 19. misericordiæ munus. 2. 52. misericordiæ ejus ne tentata quidem. 2. 71.
Mithridates occupatâ Asiâ necat cives Romæ. 2. 18. adversus quem Sulla mittitur. *ibid.* à quo condicione.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- ditiones supplex accipit. 2. 27.
bellum iterum movet. 2. 37. victus in Armeniam fugit. *ibid.*
ultimus regum sui juris oppressus. 2. 40.
mitis castigatio. 2. 125. mitis ingenio vir. 2. 117. mitescit feritas. 2. 116.
Mitylene. 1. 4. Mitylenæorum perfidia. 2. 18. iis libertas à Pompeio restituta. *ibid.*
mobilis principatus. 2. 108. transitus. 1. 17.
moderari difficultatem ac inopiam. 2. 94. moderatio singularis. 2. 122. annona moderatio. 2. 126. moderator juventutis. 2. 102.
modestissimus civis. 2. 29.
modicus virium. 1. 12. modica gloria. 2. 13. magnitudo. 2. 84.
modus pecuniae. 1. 9. virium. 2. 96. culpa. 2. 22. peccandi. 2. 8. dignitatis. 2. 7. scriptura. 2. 52. operis. 2. 29. ambitus. 2. 47. modum stipendii sibi constituere. 2. 125. laborum excedere. 2. 122. honorum temperare *ibid.* dicendi, faciendi nosse. 2. 45. modum habere in voluntate. 2. 91. statuere libertati. 2. 40. modum magnum legionum efficere. 2. 73. ad modum pristinum redactum imperium. 2. 89. in modum pristinum pacis redigere. 2. 98. modo prou gurgitis. 1. 16.
moenia, *pro urbe*. 2. 22. moenium magnitudo. 1. 4.
moles belli. 2. 97. imperii. 2. 131. onerum. 2. 114. molis maximae res. 2. 121. moles mari injectae. 2. 53.
moliri porticus. 1. 8. ædem ex. 1. 11. templum. 2. 130. multa fortiter. 2. 26. in animo bellum. 2. 46. nova. 2. 129.
mollire dissensiones coercitione. 2. 121. mollitibus fluens. 1. 6. mollissima dulcedo. 1. 7.
mons incensus. 2. 130. monte descendere. 2. 25.
monumentum virtutis, clementiae. 2. 12. victoriae. 2. 42. Marii monumenta restituta. 2. 43.
mora patrando bello fuit. 2. 79. in perfecto difficilis. 1. 17. spectatae hominibus difficilis. 2. 67. moram exigere. 2. 117. morari victoriam. 1. e. impedire. 2. 80. morari tot annos Rhodi. 2. 99. in imperiis. 2. 11. morari in externis *sc. in descriptione externorum*. 1. 7. moratus erat milites sua facundia. *sc. inhibuit*. 2. 22. exercitum paucis diebus. 1. e. retinuit. 2. 113. morata Tiberium patria. 2. 104. proposita hominum fortuna. 2. 110.
morbus. morbo oppressus. 2. 23. obiit. 2. 111. morbo proditor. 2. 83.
mors fatalis. 2. 4. 49. fortuita. 2. 102. voluntaria. 2. 87. 102. conflata insidiis. 2. 4. immatura. 2. 3. mortis exitus. 2. 7. merces. 2. 28. mortem querere. 1. 2. obire. 1. 13. ad mortem conquiri. 2. 22. in mortem dimicare. 2. 85. morte affici. 2. 7. multari. 2. 12. fungi. 2. 49. fletit. 2. 63. redimere. 2. 87. penas dare. *ib.* mortalis conditio. 2. 104. natura. 2. 97.
mos novus. 2. 128. mos illi est. 2. 107. moris fuit illi. 2. 40. moris antiquissimi vir. 2. 116. more belli. 2. 31. mores ita se habent. 2. 91. morum dulcedo & suauitas. 2. 97.
movere dissensionem. 2. 2. tumultum, seditionem. 2. 68. moveri clamore. 2. 4. moveri senatu à censoribus. 1. 6. motus imbecillitatis. 2. 123. motus magni. *sc. tumultus*. 1. 3.
Mucianus. C. *vide* Crassus.
Mucius P. Scævola Cos. 2. 2. Mucius juris scientia clarus. 2. 9.
mucro gladii. 2. 70.
mulcere verbis. 2. 85. mulceri iure. 2. 117.
muliebris metus. 2. 87. fuga. 2. 76. nihil muliebre præter corpus gerens. 2. 74.
multare morte. 2. 12. multatus pecunia. 2. 37. à patria. 1. 7. multata Creta sine libertatis. 2. 38. male multatum cornu. 2. 70.
multi-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- multiplex in virtutibus. 2. 105.
 multiplices consulatus. 2. 127.
 victoriæ 2. 96. multiplicari consulatus. 2. 12.
 multitudo immensa. 2. 110. multitutine fidere. 2. 113.
 multus sanguis. 2. 90. multo Mirte. *ibid.* multo amœnissimum. 2. 1. multum discrepans 1. 7. recusans. 2. 103.
 Mummius L. Achaico bello gerendo destinatur. 1. 12. Corinthum eruit. 1. 13. homo novus. 2. 128. rudis. 1. 13.
 munia ducis. 2. 70.
 munus gladiatorum. 2. 100. Ædilitatis. 2. 93. judicandi. 2. 32. misericordiæ. 2. 52. munera theatri. 2. 89.
 munificentia principis. 2. 126. singularis. 2. 81. pia. 2. 130. effusissima. 2. 41.
 munire præidia. 2. 120. auctoritate aliquid. 1. 127. munita natura urbs. 2. 26. munitione se defendere. 2. 112. munitiones portus. 2. 23. munimentis compleri aliquem. 2. 51.
 muralis corona. 1. 12.
 Murcus Staius. 2. 69. 72. 77.
 Murena L. conspirat in Augustum. 2. 91.
 Mus Decius Cos 1. 14.
 mutare fortunam, animum. 2. 82. fidem. 2. 53. mutationes fortunæ. 2. 75.
 Mutilius Papius. 2. 16.
 Mutina. 2. 61. 73.
 mutuus. mutuo sanguine certatum. 2. 90. mutuis ictibus concurrere. 2. 27.
 Mycenæ. 1. 1.
 Mylæ. 2. 79.
 Myrina. 1. 4.
 Myrmidonum civitas. 1. 3.
 Myus. 1. 4.

 N.
 Nactus potestatem. 2. 13.
 Narbo Martius, colonia deducta. 1. 15. 2. 8.
 narrare ordine, justis voluminibus. 2. 114. narravit fama. 2. 122. narrari paucis. 2. 29. verbis speciosis. 2. 41.
 Natica. *vide* Scipio.
 Naso. 2. 36.
 natio redacta in formulam provinciarum. 2. 38. natione Germanus. 2. 19. barbarus. 2. 108. nationes Cauchorum. 2. 106. omnes ejus gentis. 2. 98.
 natura mortalis. 2. 97. naturæ rerum corpus. 2. 66. natura munitus. 2. 26. naturalis avus. 2. 112. superbia. 2. 11. naturæ exemplum. 2. 128. naturaliter dissimillimi. 2. 60.
 natus annos. 2. 59. equestri loco. 2. 128. loco tricesimo ab Nino. 1. 6. familia nobili. 2. 17. obscurissimis initiis. 2. 76. patre principe. 2. 127. ad omnia quæ recte faciendi sunt. 2. 129. natum mendacio genus. 2. 118. natum major, minor. 1. 10.
 navis oneraria. 2. 53. quatuor scalarum. 2. 43. naves ædificare. 2. 79. navicula. 2. 107. navigii genus. *ibid.* navalis triumphus. 1. 9. navale cæramen. 2. 79. prælium. *ibid.* Naumachia. 2. 56.
 Nauportum. 2. 110.
 navus vir. 2. 105. nava opera. 2. 120.
 Neapolis condita. 1. 4. Neapolitani honorant Augustum spectaculo. 2. 123.
 necessitudo. 1. e. *neceffitas*. 2. 50.
 nefanda dominatio. 2. 60.
 negotium. negotio sufficere. 2. 98. vacare. 2. 114. negotiantes in Africa. 2. 11. negotiatores. 2. 110.
 Nepe. 1. 14.
 nepos ex filia. 2. 2.
 Neptunia. 1. 15.
 nequam ingeniosè. 2. 68. ingeniosissime. 2. 48.
 Nero Claudius. 2. 77. Tib. Nero. *vide* Tiberius.
 Nerva Silianus. 2. 116.
 Nestor. 1. 1.
 Nicomedes Bithyniam hereditate relinquit Romanis. 2. 4. 39.
 nimius liberæ reip. vir. 2. 32.
 Ninus. 1. 6. 7.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- nitere. nituerunt sub pari ætate
facietia per *Æc.* 1. 17. oratores eo
tempore. 2. 9.
niti. aliquid in quo nitamur con-
quirimus. 1. 17.
nobilis familia. 2. 17. nobilis cla-
de. 2. 8. victoria. 2. 10. animo,
gente. 2. 112. genere. 2. 108.
nobile nomen. 1. 1. nobiles sala-
britate aquæ. 2. 25. nobilissimus
rex. 1. 9. nobilissima accusatio.
2. 43. novitas. 2. 34. simplici-
tas. 2. 10. virtus. 2. 79. nobilif-
simum factum. 2. 26. nobilita-
tis pars. *i. e. nobilium.* 2. 23.
nobilitare novitatem. 2. 96.
Nobilior. *vide* Fulvius.
nocere. exemplo non nocebatur.
2. 114.
Nola condita. 1. 7. obsidetur. 2.
18.
nomen perpetuum. 1. 1. nobile. *ib.*
Romanum auctum. 1. 14. cele-
berrimum. 2. 7. honoribus ho-
noratum. 2. 124. inditum ex
virtute. 1. 11. nominis clari vir.
2. 34. minoris. 2. 102. magni.
2. 103. Graii nominis clarissi-
mus. 1. 6. Romani princeps. 2.
53. conditor. 2. 60. auctor ac
flator. 2. 151. nominis fama. 2.
94. magnitudo. 2. 55. memo-
ria. 2. 88. species. 1. 10. nomen
assumere. 2. 27. commendare
memoria. 2. 4. invidiosæ fortu-
næ adire. 2. 60. nomine gentis
honoratus. 1. 13. eloquentiæ ce-
lebris. 2. 9. inventi laudandus.
1. 17. quo nomine (*i. e. quæ de
causa.*) mirari convenit. 1. 3. no-
mina præfulgent. 1. 14. nomi-
num, quibus ortus, ornamen-
tum. 2. 114. nominibus iis ap-
pellare *Æc.* 1. 3. gentes nomi-
bus incognita. 2. 106.
Norbanus à Sulla victus. 2. 25.
Norici à Tiberio victi. 2. 39. No-
ricum regnum. 2. 109.
noscere modum. 2. 45.
nota censoria. 2. 68. notæ tempo-
rum. 1. 17. corporis. 2. 24. eli-
farum faucium. 2. 4. notas ali-
cui inurere. 2. 64. notare tem-
pora. 2. 36.
notitia linguæ. 2. 11. rerum. 1.
14.
novus homo. 2. 128. novas res
moliri. 2. 125. novitas familiæ.
2. 127. disciplinæ. 2. 118. ope-
ris. 2. 9. novitatis nobilissimæ
vir. 2. 34. novitatem nobilitare.
2. 96.
noxia, *vel* noxa temporis. 1. 12.
nuda fuga. 2. 61.
Numantia à Scipione deleta. 2. 4.
Numantinum bellum. 2. 1. 9.
numerus virium. 2. 96. adolevit.
2. 30. numero infinita juven-
tus. 2. 106. artata felicitas. 2.
10. frequentes gentes. 2. 95. nu-
merare mercedem. 2. 66.
Numidia facta provincia. 2. 39.
Numidicus. *vide* Metellus.
Numonius Valla. 2. 119.
nunciantes conjurationem libelli.
2. 57. nuncios periculi, victo-
riæ. 2. 129.
O.
Obeditum est imperio. 1. 10.
obire mortem. 1. 9. munia ducis.
2. 70. provincias. 2. 74. vota. 2.
35. obire morbo. 2. 102.
obniti. obnitebantur impedire. 1.
9. obnitens repugnaverat. 2. 89.
obnitente vi animi. 2. 123.
obruere aliquem dignatione. 2. 69.
obruui. 2. 92. obrutus limo. 2.
19. jus vi obrutum. 2. 3.
obscenissimarum rerum auctor &
minister. 2. 83.
obscurare. obscuratur ejus memo-
ria. 2. 27. obscuri historici. 1.
17. obscurissimis initiis natus.
2. 76.
observantia temporum. 2. 106.
obsidere Italiam. 2. 24. obsideri
copiis. 2. 120. obsessus gladiis.
2. 125. obsidione completi. 2.
51. liberari. 2. 61. obsidionalis
corona. 1. 12.
obsides dari. 2. 42. obsides liberos
mittit. 2. 94.
obsistere sibi iustitia, æquitas. 2. 126.
obtestor vos atque precor. 2. 131.
obtinere locos. *i. e. occupare.* 1. 4.
sedes. 1. 3. imperium. 1. 6. ex-
ercitum

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- exercitum cum imperio. 2. 125.
obtinentibus maria prædonibus.
2. 43.
obstare. obstitit fulgor juvenum
orientium initis. 2. 99.
obstruētis hieme Alpibus. 2. 105.
obtrektari actis alicujus. 2. 44.
obvenit Sullæ forte provincia. 2.
18.
obviam procedere. 2. 53. se effun-
dere. 2. 112. obvium habere ali-
quem. 2. 82.
occasio pugnandi. 2. 119. victoriæ.
2. 115. sceleris. 2. 118.
occidere publica ruina. 2. 91.
occultare fugam. 2. 75.
occumbere in gladium. 2. 70.
occupare fugam. 2. 85. nuptias. 1.
1. locum colonis. 1. 4. ripam
castris. 2. 107. remp. 2. 4. ar-
mis regionem. 1. 3. occupatus
est incertus ab. 2. 57. occupata
materia. 1. 17. nimium occupa-
tos dixerim. 2. 53.
occurrere exercitui. 2. 61. occurrit
ei amicorum frequentia. 2. 59.
ex occurso contracta rixa. 2. 47.
oceanum circumfundi. 1. 2.
Octavia soror Augusti. 2. 93. uxor
Antonii. 2. 78. Octaviæ porticus.
1. 11.
Octavius Cn. Perseum recipit. 1. 9.
triumphum navalem agit. *ibid.*
porticum molitur. 2. 1. Octavio
collegæ imperium abrogat Grac-
chus. 2. 2. Octavius Cos. iussu
Cinnæ interfectus. 2. 22. C. O-
ctavius Octavii Cæsaris pater. 2.
59. Octavius Cæsar. *vide* Augu-
stus.
oculis inherere. 1. 14. subicere. 2.
89. inferere. 2. 125. oculis cu-
stodire. 2. 41. sub oculis Cæsaris.
2. 79. in oculis atque ore Anto-
nianæ classis. 2. 84.
odium hereditarium. 1. 1. certa-
minibus ortum. 1. 12. contra-
ctum. 2. 79. odio in Romanos
Hannibal. 2. 18.
Ofelia Lucretius. 2. 27.
offendere aliquem. 2. 56. in offen-
sis inexorabilis. 2. 29. offensio-
nes tacitæ cum aliquo. 2. 93.
offerre. dii obtulerunt præfagia
periculi. 2. 57.
officium militare. 2. 105. officii col-
lega. 2. 77. successor. 2. 104.
Olympicum. 1. 10. Olympiorum
ludicrum quando ceperit. 1.
8.
omen imminētis proscriptiois.
2. 19. auspiciis reip. omnibus.
2. 79. cum diris omnibus. 2. 46.
ominari vera. 2. 71.
omnis concio. *i. e. tota.* 2. 4. per o-
mnia sapissime utitur Noster, cum
rem præfatus & omnino ita se habere
innuit; ut, 2. 35, 40, 69, 79.
onus belli. 2. 97. onera principis.
2. 114. ordinis. 2. 28. onerum
moles. 2. 114. adjutor. 2. 127.
onustus prædâ. 2. 115.
opem ferre. 2. 74. petere. 2. 79. ope
humana invictus. *ibid.*
opera diligens. 2. 116. nava viri-
lisque. 2. 120. opera ejus præcla-
ra. 2. 21. singulari usus. 2. 129.
operæ pollicitæ. 2. 111.
opus felix eventu, forte conatu. 2.
112. consummatum. 2. 117. ar-
tatum. 2. 86. perfectissimum. 2.
36. fulgentissimum. 2. 39. cla-
rum. 2. 16. iustum. 2. 89. opus
belli civilis editum. 2. 9. operis
sui princeps. 2. 17. operis mo-
dus. 2. 28. forma. 2. 36. operis
immanis res. 2. 69. opera belli-
ca. 2. 97. principalia. 2. 124.
cælestissima. 2. 104. operibus
circumdata urbs. 2. 4.
Opimius L. Cos. C. Gracchum &
Fulvium Flaccum opprimit. 2.
6. damnatus postea iudicio pu-
blico. 2. 7. à quo Opimianum vi-
num dictum. *ibid.*
Opis ædes. 2. 65.
opportuna occasio. 2. 115.
oppositus Mithridati Lucullus. 2.
33.
oppressus armis. 2. 68. facinore
uxoris. 1. 1. insidiis. 2. 40.
morbo. 2. 23. auctoritate publi-
ca. 2. 91. dominatione alicujus.
2. 61.
oppugnare aliquos. 2. 16. urbem.
2. 5. oppugnatio urbis. 2. 27.
operare à diis aliquid. 2. 89.
optimus vir omnis ævi. 2. 13.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- ora maritima. 2. 73.
 oraculo emissæ vox. 1. 10.
 oratores clari. 1. 17. 2. 9. orator ne-
 mo Argivus, Theban. Laced. 1.
 18.
 orbis terrarum. 2. 55. folis. 2. 59.
 orbus sensibus. 1. 5.
 ordo calamitatis. 2. 119. rerum. 2.
 48. arborum. 2. 45. omnis or-
 dinis homines. 2. 130. ordinis
 senatorii vir. 2. 69. ordinis o-
 nera, jura. 2. 28. ordines exer-
 citus. 2. 27. ordinare res Asiæ. 2.
 92. provincias. 2. 94. ordinatio
 comitiorum. 2. 124. necis & te-
 stamenti Cæsaris. 2. 59.
 Orestes Ægisthum occidit. 1. 1.
 ejus liberi exclusi ab Heraclidis.
 1. 2.
 orientes juvenes. 2. 99. ortus no-
 bili familia. 2. 117. orta sedi-
 tio. 2. 24. orum bellum. 2. 98.
 odium. 1. 12.
 origo simulata. 1. 11. regis stirpis.
 2. 4. originis ignotæ. 2. 128.
 ornare urbem. 2. 89. ornamentum
 loci. 1. 11. triumphii. 2. 40. no-
 minum. 2. 114. singulare am-
 minitatis. 2. 81. ornamenta trium-
 phalia. 2. 104.
 Orodes rex Parthorum interim-
 it Crassum. 2. 46. & signis Rom.
 poritur. 2. 91.
 os Socraricum. 1. 16. unum Pin-
 dari Thebas illuminavit. 1. 18.
 fulgentissimum & cæleste. 2. 64.
 oris ardor. 2. 35. ore maris Pon-
 tici. 2. 101. in ore atque oculis
 classis. 2. 84.
 ostendere spem auxilii. 2. 74. per-
 fugium. 2. 72.
 ostentare. ostentat vires magnitu-
 do mœnium. 1. 4. ostentatum
 caput pro rostris. 2. 19. ostenta-
 tio agendi. 2. 98.
 Ostia. 2. 94.
 Otho Roscius. *vide* Roscius.
 otium corrumpit militem. 2. 78.
 otio fluere. 2. 88. abuti. 2. 105.
 ovans triumphavit. 2. 96. 122.
- P
- Pacata Delmatia. 2. 90. pacatus or-
 bis victoriis. 1. 89. pacatis bellis.
 2. 59.
 pacifici stipendia. 2. 38. pactus o-
 mnibus reditum. 2. 77. pacta
 ejus. *i. e.* sponsa. 1. 1.
 Pacorus, Parthorum regis filius, in-
 terimitur. 2. 78.
 Pacuvius in tragediis clarus. 2.
 9.
 Pæstum coloni missi. 1. 14.
 Palatio monte condita Roma. 1.
 8.
 Palinuri promontorium. 2. 70.
 palus Maricæ. 2. 19. paludes Lau-
 rentinæ. *ibid.*
 Panærius Scipionis comes. 1. 13.
 Panæres dux Cretensum. 2. 34.
 Pannonia provincia facta. 2. 39. re-
 bellat. 2. 110. pacem petit. 2.
 114.
 Panfa. *vide* Hirtius.
 Papirius. *vide* Carbo.
 Papius *vide* Mutilius. 2. 16.
 par consulum. 2. 46.
 parans se fortunæ. 2. 43. paratissi-
 mus honor dignis. 2. 126. para-
 tissimus omnibus audendis. 2.
 56.
 parere sibi ferro reditum. 2. 120.
 partum virtute cognomen. 1. 13.
 Parilia. 1. 8.
 Parmensis Cassius moritur. 2. 87.
 Parthi legatos mittunt ad Sullam.
 2. 24. à Caio Cassio fusi & fuga-
 ti. 2. 46. Antonium magna cla-
 de efficiunt. 2. 82. Parthorum
 rex Augusto Rom. signa remit-
 tit. 2. 91. obsides item liberos.
 2. 94. desciscit à societate Rom.
 2. 100. cum Caio Cæsare coit. 2.
 101.
 particeps operum. 2. 116. cordis.
 2. 69.
 particula operis. 1. 16.
 partita hiberna. 2. 113.
 Passienus. 2. 116.
 pastoralis manus. 1. 8. cultus. 1.
 2.
 pati turpiter. 2. 100. æquo animo.
 2. 31. patiens militarium officio-
 rum. 2. 105. patientissimus ar-
 morum laborumque. 2. 34. pa-
 tientia periculorum. 2. 41.
 patefacta consilia. 2. 76.
 patrare bellum. 2. 79. prælium. 2.
 21. facinus. 2. 58. decreta. 2.

INDEX RERUM ET VERBORUM

110. patratio pacis. 2. 98.
 Patre captæ. 2. 82.
 patricia familia. 2. 59.
 patrimonium principis. 2. 130.
 patronus imperii. 2. 120.
 patruelis frater. 1. 1.
 Paullus Lepidi frater proscriptus. 2. 67.
 Paullus censor. 2. 95.
 paupertas honesta. 2. 129.
 pax læta, angusta. 2. 126. infida.
 1. 15. composita. 2. 76. inita. 2. 77. revocata. 2. 88. pacis auctor. 2. 26. argumentum. 2. 38. fœdus. 2. 77. modus. 2. 98. dulcedo. 2. 117. artes. 1. 13. conditiones. 2. 48. bona. 2. 110. pacem petere. 2. 114. protegere. 2. 131. reddere. 2. 98. pace firmare. 2. 123. summâ continere. 2. 87. pace diligentia ejus dixerim. 1. 7. pace majestatis &c. 2. 129.
 peccandi modus, voluntas. 2. 8. licentia. 2. 100.
 pectus flagravat incendio. 2. 130.
 pectore erumpens indignatio. 2. 66.
 pecunia ingens. 2. 37. publica. 2. 42.
 Peditus Q. Cos. 2. 65. Pedia lex. 2. 69.
 Pelasgi Athenas commigravere. 1. 3.
 pellere aliquem prælio. 2. 24. pelliculi spectaculo. 2. 79. pulsus acie. 2. 26.
 Pelopis progenies expellitur Peloponneso. 1. 2. Pelopi ludi funebres fæsti. 1. 8.
 Peloponnesii Megaram condunt. 1. 2.
 penates *pro domo*. 2. 74. 95.
 penetrare interius. 2. 120. penetravit in omnes regiones malum. 2. 15. penetrata cum victoria Media. 2. 40. penetratis gentibus. 2. 5.
 penitus infestissimus. 2. 27.
 pensare victoriam damno amissi militis. 2. 115. mortem immortalis memoria. 2. 84.
 pendere pœnas. 2. 100.
 Penthilus. 1. 1.
 peragratus victor Germaniam. 2. 97.
 percurrere paucis. *scribendo sc.* 2. 38.
 percutere fuisse. 2. 78.
 perdere exercitum. 2. 120. facti gloriam. 2. 26.
 perdomare gentes. 2. 95.
 perducere ad summum discrimen. 2. 27. in societatem. 1. 9. in fastigium. 2. 109. ad famem. 2. 112. in carcerem. 2. 19. in summam socordiam. 2. 118. ad summam scientiam militem. 2. 79. perduxit ad eam pacem provincias, ut. 2. 90. eo populum, ut. 2. 128. huc Mancinum, ut. 2. 1. in Campaniam exercitum. 2. 25. novitatem suam in hoc, ut. 2. 96. perducta res ad liquidum. 1. 15.
 perelegans ingenium. 1. 7.
 perexiguum frerum. 1. 2.
 perfecta natura & industria mortalis conditio. 2. 2. perfectum profæ eloquentia decus. 1. 17. perfecta manibus tabula. 1. 15.
 perfida consilia. 2. 102.
 perforata lacerna lancea. 2. 80.
 perfrui recordatione. 2. 101.
 Pergamus. 1. 1.
 periculum adire. 2. 27. inferre. 2. 90. periculo invictus. 2. 79. periculis patientia. 2. 78. periculis exercere corpus. 1. 13. periculosissimum bellum. 2. 105.
 peritus officiorum militarium. 2. 105. peritissimus bello dux. 2. 29.
 perlustrata armis regio. 2. 106.
 permanere. permanit comes exilii. 2. 100.
 permittere se ditioni alicujus. 2. 37.
 perniciofa consilia. 2. 3. perniciofa leges. 2. 18.
 Perperna M. Aristonicum vincit. 2. 4. Sertorium interimit. 2. 30. Asiam facit tributariam. 2. 38.
 perpetuus auctor. 1. 13. patronus. 2. 120. perpetua memoria. 2. 27. securitas. 2. 103. perpetuum nomen. 1. 1. exilium. 2. 62. perpetui timoris res. 2. 130. perpetui Archontes. 1. 8. ignes. 2. 131.
 pet-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- perpolitus calce & arena locus. 2. 22.
 perrupta acies. 2. 112.
 Persæ post Medos rerum potiuntur. 1. 6.
 persequi in iusto opere. *i. e. narrare.* 2. 103. notam severitatem censorum. 2. 10. persequi armis. 2. 6. persecuta est eum civilis misericordia. 2. 7.
 perseverare. perseveravit facere. 2. 103. perseverantia ducis. 2. 5.
 Perseus prælio fufus. 1. 9. in triumpho ductus. *ibid.*
 perfolvere præmia. 2. 40.
 perstringere aciem animi. 2. 118.
 pertinaciter deferebant ei dictaturam. 2. 89. pertinacissima in retinendis armis juventus. 2. 27. pertinacissimè arma retinebant. 2. 18.
 perturbatio rerum & hominum. 2. 88.
 pervadere diverso itinere. 2. 82.
 pervehi in Siciliam. 2. 75. in Italiam pervectus. 1. 1.
 pervenire ad potentiam. 2. 80. ad triumphum insignia. 2. 10. in id ipsum fastigium. 2. 15. in urbem. 2. 59. ad aliquem. 2. 37. pervenit summa imperii ad. 1. 6. in quem pervenerit statum fortuna publica. 2. 86. pervenitur in præceps. 2. 3.
 Perusia expugnata. 2. 74.
 pessimus pace. 2. 11. pessima cupiditas. 2. 25. pessimum facinus. 2. 30. pessimæ res. 2. 19. pessime ausus. 2. 24.
 pestiferus civibus reditus. 2. 22.
 petere consulatum. 2. 17. civitatem. 2. 15. opem. 2. 79. commeatum. 2. 99. pacem. 2. 114. sanguinem. 2. 58. armis patriam. 2. 68. peti insidiis. 2. 64. verbis legis. 2. 45. petitum summo studio. 1. 17.
 Petreius legatus Pompeii. 2. 48. 50.
 perulans convitium. 2. 28.
 Pharnaces Sardanapali interfectior. 1. 6. Pharnaces rex Ponti à Cæsare victus. 2. 55.
 Pharsalica acies. 2. 52. 68.
 Pharus. 1. 4.
 Phidippus. 1. 1.
 Philemon comicus. 1. 16.
 Philippus rex Maced. 1. 6. Philippus vitricus Octavii. 2. 59. 60.
 Philippi urbs. apud Philippos cum Bruto & Cassio concurritur. 2. 70. Philippii campi. 2. 86.
 Philo Publilius censor. 1. 14.
 philosophorum ingenia à Socrate defluxere. 1. 16.
 Phocæa condita. 1. 4. Massiliam coloniam posuit. 2. 15.
 Phraates rex Parthorum. 2. 91.
 Picentium. 2. 65.
 Picenus ager. 2. 21. Picenum coloni missi. 1. 15.
 pignus concordie medium. 2. 47.
 Pindarus illustrat Thebas. 1. 18.
 Pineres dux Pannon. 2. 110. 114.
 Piræi portus. 2. 23.
 piratarum insolentia ac potentia. 2. 31. piraticum bellum. 2. 33.
 Pisaurum coloni missi. 1. 14.
 Piso M. dimisit uxorem in Sulla gratiam. 2. 41. Piso L. bellum in Thracia comprimit. 2. 98.
 Piso res novas molitur. 2. 130.
 Pius cognomen Metelli. 2. 15. pia munificentia. 2. 130. pietas innarrabilis & incredibilis. 2. 99. pietas rectissima sentiendi. 2. 125.
 Placentiam coloni missi. 1. 14.
 placere. placebat barbaris suis numerus. *i. e. fidebant numero.* 2. 112.
 Plancus in Brutum inconstans. 2. 63. 64. Plancus Cos. 2. 67. Plancus Plotius. *ibid.* Plancus adiutor Anton. partium. 2. 74. comitatur Fulviam in exilium. 2. 76. fœdus homo & proditor. 2. 83. censura Planci & Paulli. 2. 95.
 platæ. 1. 17.
 Plato. 1. 16.
 Plautius Silvanus. 2. 112.
 plena gratia. 2. 16. plenius gratulari. 2. 104. plena subdoli animi consilia. 2. 102.
 Plotius. *vide* Plancus.
 plurimo cum excidio. 2. 98. cum sanguine. 2. 95.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- poena gravis. 2. 119. merita eum confecta. 2. 23. fera in malos. 2. 126. poenas dare capite. 2. 4. morce dare. 2. 87. exolvere. 2. 88. meritas luere. *vide* luere. pendere. 2. 110.
- pœnitet ejus fidei. 2. 18. remp. ejus nati. 2. 12.
- poëta solus appellari Homerus meruit. 1. 5. poëtarum ubertas. 1. 17.
- pollens plurimum mari Classis. 1. 7.
- pollicitatio ingens præmiorum. 2. 18.
- Pollio Afinius. 2. 36. fidus Julianis partibus. 2. 63. magnas res edit. 2. 76. adversus Pompeium bellum gerit. 2. 73. ejus factum & dictum memorabile. 2. 87.
- Polybius Scipioni familiaris. 1. 13.
- Pompeiana familia quot. 2. 21.
- Pompeius Q. primus hujus nominis Cos. 2. 1. 40. turpe ejus sedus. 2. 1. 90. Q. Pompeius Cos. cum Sulla. 2. 17. ab exercitu interficitur. 2. 20. Cn. Pompeius Magni pater dux Ital. bello. 2. 15. ejus bello Marfco præclara opera. 2. 21. Afculum capit. *ib.* cum Sulla configit. *ib.* moritur. *ib.* Cn. Pompeius Magnus laudatur & describitur. 2. 29. ex Hispaniis triumphat. 2. 30. Cos. tribunitiam potestatem restituit. *ib.* ei decernitur bellum piraticum. 2. 31. piratas vincit & coërcet. 2. 32. gloriæ cupidissimus. 2. 33. ejus de Lucullo dictum. *ib.* bellum Mithridaticum (quod ei lege Maniliâ decretum. 2. 33.) gerit feliciter. 2. 37. victor omnium, quas adierat, gentium, per biduum triumphat. 2. 40. init potentia societatem cum Crasso & Cæsare. 2. 44. Cæsaris filiam ducit uxorem. *ib.* Cos. cum Crasso. 2. 46. tertium Cos. solus. 2. 47. coërcet ambitum. *ib.* à Cæsare alienatus. *ib.* ejus filius parvus, Juliâ natus, obit. *ib.* pro eo publica vota suscepta. 2. 48. inter eum & Cæsarem belli initia. *ib.* ejus caussa melior. 2. 49. transiit Dyrrhachium cum senatu. 2. 49. in Pharsaliâ victus à Cæsare. 2. 52. in Ægyptum fugit. 2. 53. ibique perfidè jugulatur. *ib.* Cn. Pompeius Magni filius bellum ingens confiat. 2. 55. interemptus est. *ib.* Sex. Pompeius, Magni filius, Siciliam armis occupat. 2. 72. describitur. 2. 73. mare infestat. *ib.* cum eo pax inita. 2. 77. ejus dictum. *ib.* ei bellum inferitur. 2. 79. à Titio jugulatus est. *ib.*
- Pomponius Eques Rom. 2. 6. Pomponii comici laudes. 2. 9. Pomponius Flaccus. 2. 129.
- ponere colonias. 2. 15. positus extra dilaciones. 2. 79. positus ædibus. 1. 11.
- Pontidius C. 2. 16.
- pontifex maximus. 2. 63. pontificatus maximus. 2. 122.
- Pontius Telesinus Italicorum dux. 2. 16. Samnitium dux interficitur. 2. 27.
- Pontus Cn. Pompeii virtutis monumentum. 2. 38. Ponti intima. 2. 40. Ponticum mare. 2. 101.
- Popilius. *vide* Lenas.
- Poppadius Silo. 2. 16.
- Porcia familia. 2. 35.
- Porcius M. Cos. 1. 15. 2. 8. Cato Porcius occiditur. 2. 16.
- postulare condiciones. 2. 48.
- Posthumius Albinus censor. 1. 10.
- Spurius Posthumius Cos. 1. 14.
- potens tot legionum. 2. 65. potentiora arma. 2. 108. potentissimus rex ejus temporis. 2. 37. potentia regalis. 2. 5. male colitans. 2. 47. potentia societas. 2. 44. potentia ad impotentiam usus. 2. 29.
- Potentia. 1. 15.
- potiri regni. 1. 1. rerum. 1. 6. ingenti vi hominum. 2. 5.
- præbere spectaculum. 2. 197. materiam belli. 2. 61. causam savitiae. 2. 22. imaginem rei. 2. 43. cervicem libero. 2. 70.
- præcavenibus sitis. 2. 12.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- præcedere gradum alicujus. 1. 13.
 præcellens ingenio. *ibid.*
 præceps fuga. 2. 85. cursus. 2. 1.
 festinatio. 1. 16. periculum. 2. 84.
 locus. 2. 5. juvenis. 2. 88. omnia
 præcipitia in rep. 2. 22. in præ-
 cipitia pervenitur. 2. 10. præci-
 pitata mors. 2. 49.
 præcipuus timor. 2. 130. præcipu-
 us sanctitate. 2. 29. præcipuum
 egit consulem. 2. 92. præcipui
 viri, præcipua dona. 2. 121. præ-
 cipua experimenta virtutis. 2.
 94.
 præclarus vir. 2. 32. præclara mi-
 litia. 2. 5. victoria. 1. 11. opera.
 2. 22. præclarum factum. 2. 92.
 præda victoris. 2. 86. præda onus-
 tus. 2. 115. prædationes. 2. 73.
 prædicans se securum. 2. 123. præ-
 dicatio ipsius. 2. 115.
 præesse exercitui. 2. 118. classi. 1.
 9. oppugnationi urbis. 2. 27.
 Syria. 2. 117.
 præferre vultu ardorem animi. 2.
 118. vultum victoris, morientis.
 2. 27. visus prætulit principem.
 2. 94.
 præficere legatos hibernis. 2. 113.
 præfæctus castrorum. 2. 120. clas-
 sium. 2. 73. cohortium. 2. 112.
 equitum. 2. 104. fabrùm. 2. 76.
 operum. 2. 104. urbis. 2. 88.
 præfæctus ædificandis navibus
 &c. 2. 79. copiis. 2. 114.
 præfluere, præfluit fines Semno-
 num. 2. 106.
 præfulgere, præfulgent nomina. 2.
 14.
 prælium magnificentum. 2. 28. atrox.
 2. 21. ingens. 1. 9. initum. 2.
 55. restitutum. *ibid.* prælio pel-
 lere. 2. 24. fortunatissimo decer-
 tare. 2. 12.
 præmatura mors. 2. 88.
 præmonere aliquem. 2. 57.
 præmunire regalem potentiam. 2.
 6.
 Præneste naturâ munitum. 2. 26.
 74.
 prænitere, prænitet forum titulis.
 2. 39. prænitens virtus. 2. 35.
 preparare militem operi. 2. 109.
 hiberna ad. 2. 110. præparatus
 Cæsaris. 2. 76. preparatio belli.
 1. 12.
 præponere Armeniæ regem. 2. 122.
 præpositus custodiis urbis. 2. 116.
 præpositis C. & L. nominibus.
 2. 96.
 præreptus immaturé. 2. 116.
 præruptum periculum. 2. 2.
 præfagia periculi. 2. 57.
 præsens periculum. 2. 72. præsen-
 tia ipsius pacatæ Hispaniæ. 2.
 50.
 præsidere urbi. 2. 48. præsidium
 esse alicui. 2. 110. præsidium na-
 vium. 2. 32. præsidium muni-
 re. 2. 120.
 præstare aliquid alicui. 2. 89.
 bello fidem. 2. 18. alicui clem-
 entiam. 2. 57. se æquum. 2.
 76. se dubium pacatæque parti-
 bus. 2. 21. præstantissimus vir.
 2. 53.
 prætexere, prætexentes esse remp.
 2. 62.
 prætexta consularis. 2. 65. præ-
 textatus filius. 2. 59.
 prætores seni olim creabantur. 2.
 16. decem ab Augusto constitu-
 ti. 2. 89.
 prævalere, prævalebant fata con-
 siliis. 2. 118. prævalens corpo-
 re. 2. 108. prævalide legiones
 2. 69.
 pravissimus homo. 2. 80. pravitas
 animi atque ingenii. 2. 112.
 precari deos. 1. 10. precatus vitam.
 2. 79.
 premere aliquos bello. 1. 2. pres-
 sus audire. 2. 129.
 pretium ferre voluntatis suæ erga.
 2. 52. voti sui & consilii. 2. 125.
 clementiæ. 2. 52. conservatæ
 patriæ. 2. 45. pretio tempera-
 ta omnia. 2. 60.
 Priene condita. 1. 4.
 primipili centurio. 2. 78.
 princeps civitatis & eloquentiæ. 2.
 22. Rom. nominis. 2. 53. sena-
 tus. 2. 43. familiæ. 2. 35. eque-
 stris ordinis. 2. 127. luxuriæ vel
 magnificentiæ. 1. 11. carmi-
 num. 2. 36. sui operis. 1. 17.
 ejus loci. 2. 74. principes viri.
 2. 89. principalis quies. 2. 56.
 principale

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- principale fastigium. 1. 11. principalia arma. 2. 50. onera. 2. 127. opera. 2. 124. ministeria. 2. 93. principatus Augusti. 2. 89. principatus tumultuarius, fortuitus. &c. 2. 108.
- principia inclinata valetudinis. 2. 113.
- prius nihil habuit. 2. 52.
- prisca gravitas. 2. 86. severitas. 2. 92. forma reip. 2. 89. hilaritas. 2. 127. comœdia. 1. 16. priscum decus. 2. 13.
- pristinus modus. 2. 89.
- privare spiritu. 2. 87. imperio vi-
raque. 1. 6.
- privatus comitatus. 2. 40. privata familia. 2. 91. civium salus. 2. 66. privatum consilium. 2. 61. odium. 2. 7. privata opes. 2. 29.
- probabiliter gestus consulatus. 2. 46.
- procedere obviam. 2. 53. in id furoris ut. 2. 80. in antiquius ceterisve. 1. 17. processum est in arma. 2. 125.
- procinctu testamenta facere. 2. 5.
- procumbere ante tribunal. 2. 106.
- procumbens resp. 2. 16.
- procuratores Cæsaris. 2. 81.
- prodere memoria. 2. 4. prodere exemplum clarum, turpe. 2. 119.
- prodigus fortunæ atque pudicitia. 2. 48.
- productus exercitus in Syriam. 2. 78. productus classibus. *sc. in pugnam*. 2. 85.
- proficere, quid proficissemus im-
petrando. 2. 125.
- proficisci cum aliquo ad bellum. 2. 86. profectus Argis. 1. 6. ex. 2. 78. in. 2. 93.
- profteri alicujus patrociniū. 2. 75. profteri vetuit indignos. 2. 92. professionis memor. 2. 89. professionis cujusque ingenia. 1. 16.
- profunda cupiditas. 2. 125.
- profusa luxuria. 2. 31. profusum tantum sanguinis. 2. 52.
- progenies Pelopis. 1. 2.
- prohibere alicquem jure. 2. 28.
- promi justis voluminibus. 2. 48.
- promissa brevitās. 2. 55.
- promptus ingenio. 2. 118. manu. 2. 73.
- pronus gurgēs. 1. 16. pronior for-
tuna. 2. 69. pronior ejus parti-
bus. 1. 9.
- propior diis quam hominibus. 2. 35.
- proponere. proposuit vetere. *i. e. statuit*. 2. 53. prope si o sanctif-
simus. 2. 2. firmus. 2. 65.
- prorogata provincia. 2. 46.
- prorutum vallum. 2. 65.
- prosa eloquentia. 1. 17.
- proscriptio triumviralis. 2. 66.
- Sullana. 2. 28. proscriptorum liberi ad jus dignitatis revocati. 2. 43.
- prosequi aliquem domum. *i. e. comitari*. 2. 35. prosequi invidia, veneratione. 2. 92.
- prosperum prælium. 2. 51. pro-
sperrimus eventus. 2. 122. pro-
spere aliquid gerere. 2. 102.
- prostrernere se genibus. 2. 114.
- protegere statum. 2. 131. protegere nequitiam gravitate. 2. 100.
- proteri ruinâ publicâ. 2. 91.
- protinus ab adoptione. *i. e. statim post*. 2. 104.
- protrahere fraudes publicanorum. 2. 92.
- provehere aliquem in consulatum. 2. 128. provectus in consulare fastigium. 2. 69.
- providere supplementum. *i. e. com-
parare*. 2. 130. providens vir. 2. 88. providentia ducis. 2. 115. non segni providentia usi. 2. 120.
- provocare aliquem injuria. 2. 118.
- ex provocatione interimere. 1. 12.
- proximus à Pompeio. 2. 76. au-
ctoritati ducis. 2. 71. nominis
ac fortunæ eorum. 2. 117. No-
rici regni. 2. 109. proximè à
nobilissimis. 2. 124.
- prudencia rerum militarium sin-
gularis. 2. 29.
- Pseudophilippus Macedoniam oc-
cupat. 1. 11. opprimitur. *ibid.*
- Ptolomæus puer Alexandriæ obse-
detur. 1. 10. Ptolomæus Cypri
rex interimit se. 2. 45. Pto-
mæus

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- maus *Ægypti* rex ingratus in Pompeium. 2. 53.
 Publicola. 2. 85.
 publicus favor. 2. 92. status. 2. 35.
 servus. 2. 19. publica vox. 2. 131.
 fortuna. 2. 86. auctoritas. 2. 62.
 pecunia. 2. 42. ruina. 2. 91. sepultura. 2. 62. voluntas. 1. 15.
 concordia. 2. 48. libertas. 2. 40.
 vindicta. 2. 7. magnificentia. 2. 1. salus civium. 2. 66. violatio fidei. 2. 1. publicum bonum. 2. 2. consilium. 1. 8. iudicium. 2. 7. malum. 2. 48. decus. 1. 13.
 publici usus. 2. 81. publica litera. 2. 37. publicata lœtica. 2. 114. publicanorum fraudes. 2. 92.
 Publius *vide* Scipio, Clodius &c.
 pudicitia prodigum. 2. 48.
 pudor timori militum. 2. 5.
 pugio. 2. 43.
 pugnam inire. 1. 9.
 pulchritudo corporis. 2. 97.
 pullum amiculum. 2. 80.
 pulsus præcipiti loco. 2. 5. urbe. 2. 34. ex urbe. 2. 20. *vide* pel-
 lere.
 Tunicum bellum primum. 2. 38.
 secundum. 2. 90.
 Futeoli. 1. 15.
 Pydna Maced. urbs. 1. 9.
 Pyrrhus Achilles filius Epirum occupat. 1. 1.
 Pyrrhus rex. 1. 14. Pyrrhi bellum. 2. 17.
 Pythius. sc. Apollo. 1. 2.
- Q
- Quadrans solvitur creditoribus lege Valeria. 2. 23.
 Quadrigarius Cl. 2. 9.
 quærere dignitatem. 2. 18. quæ-
 ritus armis principatus. 2. 57.
 quæsitæ spes desperatione. 2. 5.
 ultio inimicitiarum. 2. 7. quæ-
 ritans sedes. 1. 4.
 quæstio habita de. 2. 4. quæstiones.
 crudeles. 2. 7.
 quæstor cum jure prætorio. 2. 45.
 quæstuosum. 2. 22.
 quater quateret metus animum.
 2. 110.
- queri de aliquo apud. 2. 130.
 quies principalis tor mentum. 2. 56. quietis cupidissimus. 1. 7.
 impatientissimus. 2. 23. per
 summam quietem ac dissimula-
 tionem. 2. 88. quietus mori-
 bus. 2. 117.
 Quinctius. *vide* Crispinus, Fabius,
 Marcius, &c.
 Quinctilius. *vide* Varus.
 Quintus. *vide* Catulus, Metellus,
 &c.
- R
- Rabies. 2. 125. rabie continuâ la-
 cerare aliquem. 2. 64.
 Rabirius poeta. 2. 36.
 rapere se præcipiti fugâ ad. 2. 85.
 rapuit juvenem factorum iniqui-
 tas. 2. 97. rapuisti Ciceroni lu-
 cem &c. 2. 66. raptus ex urbe
 gladiis. 2. 30. rapto vivere. 2.
 32. uti. 2. 73. raptos libera-
 tis. 2. 27. raptus Sabinarum. 1. 8.
 rarissima vindicta. 2. 114.
 rasile argentum. 2. 56.
 ratio reddita consiliorum. 2. 50.
 rationem alicuius habere in. 2.
 30. id visum est habere ratio-
 nem. 2. 35. ratione barbarus.
 2. 108.
 Raudii campi. 2. 12.
 rebellare. 1. 11.
 recedere. recessit metus. 2. 62. re-
 cedens acies. 2. 55. recessurus
 vestigio. *ibid.* recessus maris. 2.
 32.
 recens transfuga. 2. 83.
 recensere singula. 2. 129.
 recipere conditiones æquo animo.
 2. 48. injurias. 2. 13. silvum
 imperatorem. 2. 104. aliquem
 in affinitatem. 2. 100. se in al-
 tiora loca. 2. 70. imperii ju-
 gum. 2. 38. injus civitatis. 2.
 15. in numerum exercitus
 sui. 2. 73. in societatem consi-
 lii. 2. 118. non recipit conditio
 mortalis. 2. 104. scripturæ mo-
 dus. 2. 52. si mediocritas recipit
 hominum. 2. 30. receptus mili-
 tibus. 2. 63. à patre. 1. 1. re-
 ceptum mare in terras. 2. 33.
 recepti Cherusci. 2. 105. recepti

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- in beneficium. 2. 20. in civitate. 1. 14. recepta in tenuem tramitem exempla. 2. 3.
recusum opus. 2. 89.
reconcilianda gratis. 2. 29. reconciliatis sibi optimatibus. 2. 47.
recusare principatum. 2. 124.
reddere testimonium. 2. 120. responsum. 1. 10. spiritum. 2. 14. celo animam. 2. 123. formam operi. 2. 49. pacem, securitatem alicui. 2. 52. epittolas. 2. 42. rationem. 1. 3. praesidia reip. 2. 103. redditus celo pater. 2. 124. redditus uberior. 2. 81. redditus civitati iustitia, aequitas. 2. 126.
redigere in potestatem. 2. 94. in formam provinciae. 2. 97. in pristinum pacis modum. 2. 98.
redimere morte crimina. 2. 87. redimi publicâ pecuniâ. 2. 42.
redimitus hederis. 2. 82. caput arundine. 2. 83.
redire in. 2. 78. ad. 2. 19. rediit animus partibus. 2. 62. cultus agris. 2. 89. reditus civilis. 2. 40. pestifer. 2. 22.
reducere legiones in hiberna. 2. 107.
refectae vires. 2. 16.
referre verum. 2. 16. referatur suo loco. 2. 68. in tantum retulisset. 2. 72. referens dictum ad. 2. 77.
refertus clientelis ager. 2. 29.
refovendae vires ex itinere. 2. 113.
refragari alicui. 2. 40.
refrigeratus ab Antonio. 2. 83.
refugere in. 2. 108.
refulgere. refulsit spes. 2. 103.
regere exercitum. 2. 85. regi imperio. 2. 128. auctoritate. 2. 54. regimen classis. 2. 85.
regere in aeternum pecunias. 2. 92.
regredi Romam. 2. 102.
regula propositi operis. 2. 38.
Regulus. *ibid.*
reiectus tempestate. 1. 1. rejecto super caput brachio. 2. 70.
relegare aliquem è rep. 2. 45. invidiam fortunae in auctorem. 2. 64. potentiae in. 2. 44. relegata in insulam Julia. 2. 100.
religatis manibus post tergum. 2. 1.
religio Sullae erga Dianam. 2. 25.
religioni templi se credidit. 1. 9. religiosissima sacra. 2. 45.
relinquere in medio. 2. 48. infectum. 2. 100. relictus alicui locus. 2. 118. relicta hereditate Asia. 2. 4. testamento hereditaria regio. 2. 39. reliqua belli. 2. 123. reliquiae belli. 2. 17. praedonum. 2. 32. legionum. 2. 45.
remittere aliquid ex negotio. 2. 88. nihil aliis. 2. 30. remittit eò. unde. 2. 113. remissa sorte provincia. 2. 111.
remotus à mari locus. 2. 32. remotio Carthaginis metu. 2. 1. remotissimus angulus. 2. 102.
renunciare consulenti. 2. 92.
reparare vires exercitus. 2. 37.
repellere dictaturam. 2. 89. hostes. 2. 12. repulsus à. 2. 63. repulsus ab eo insigne regium. 2. 56.
repulso metu externo. 2. 24.
repensare bona malis. 2. 12. repensata damno voluptas. 2. 21.
repensurus auro. 2. 6.
repetere aspera ac rudia. 1. 17. repetens maiora & aciora. 2. 6.
repetundarum lege interrogari. 2. 13. repetundarum damnatus. 2. 8.
replere urbem spectaculis. 2. 56. animos oculosque populi. 2. 100. patriam laetitia. 2. 103.
reponere nihil in se. 2. 112. fiduciam victoriae in multitudine. 2. 113. reponenda in uno omnia. 2. 32.
repraesentare orbi terrarum. 2. 89.
repudiare uxorem. 2. 41.
repugnare. cum saepe obnitens repugnasset. 2. 89. repugnans naturae per omnia. 2. 69.
requirere causas. 1. 17.
res frumentaria. 2. 94. militaris & maritima. 2. 79. res maximi erroris. 1. 7. operis immanis. 2. 69. timoris perpetui. 2. 150.
res dubiae. 2. 12. speciose. 2. 76. integre. 2. 50. desperatae. 2. 27. magnificentissimae. 2. 29. memorabiles.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- morabiles. 2. 33. immanes. 2. 46. maximæ molis. 2. 121. Orientis ordinatæ. 2. 92. rerum natura. 2. 66.
 rescindere fœdus. 2. 90.
 resolutus in sua initia. 2. 123.
 respectans sine fine Cæsarem. 2. 107.
 respirare. respiravit acies. 2. 27.
 respondere suæ consuetudini. 1. 9. fortunæ virtutisque. 2. 4. responderi spei. 2. 103. respondente cultu triumphorum magnitudini. 2. 129. responsum reddere. 1. 10.
 restare alicui. 1. 15.
 restinguere initium belli. 2. 88.
 restituere procumbentem remp. 2. 16. aliquem in paterna bona. 2. 73. senatui decus. 2. 13. loca Equitibus. 2. 32. munera assumpta igni. 2. 130. aliquem reip. 2. 77. restitutus dignitati patriæ. 2. 45. restituta domus. 2. 45. libertas. 2. 18. vis legibus. 2. 89. restitutum jus ab his. 2. 44. restituta acies. 2. 55. provinciæ populo. 2. 37. urbes. 2. 126.
 resurrecturum bellum. 2. 88.
 retinere aliquem proficiscentem. 2. 46. dignitatem. 2. 79. titulum provinciæ. 2. 49. insignia consulatus. 2. 20. arma pertinacissimè. 2. 18. retinuit Syriam in potestate populi Rom. 2. 46. retentus ab iis. 2. 41. retenta in potestate ejus Venetia. 2. 76.
 revertisse ad mare. 2. 46. in Italiam. 2. 24.
 revertere cum revertisset à foro. 2. 14. in urbem. 2. 56. revertitur in hiberna. 2. 120. revertamur ad ordinem. 2. 39. reversus in. 2. 89.
 revivere aliquem. 2. 104.
 revocare de exilio. 2. 20. ex provinciis in. 2. 15. revocavit festinanter filium. 2. 123. revocari ad jus dignitatis. 2. 43. revocata pax. 2. 89. in forum fides. 2. 126. reip. prisca forma. 2. 89.
 revolare. 2. 120. 123.
 reus actus incesti. 2. 45.
 rex regum. 1. 1. regia vis. 2. 108. stirps. 2. 4. cogitatio. 1. 10. regium genus. 1. 6. insigne. 2. 56. regiorum acies. 2. 112. regalis potentia. 2. 6.
 Rhæti perdomiti. 2. 95. Rhætia provincia facta. 2. 39.
 Rhascupolis. 2. 129.
 Rhodus à Cassio capta. 2. 69. Rhodii quâ fide in Romanos. 1. 9. 2. 18.
 Rhæmætalces Thraciæ rex. 2. 112. ritus patrii. 1. 4.
 Roma condita. 1. 8. capta à Gallis. 1. 14. libera, dominaque gentium. 2. 29. Romana urbs. 2. 111. lingua Pannoniis nota. 2. 110. disciplina. 2. 109. constantia in Popilio. 1. 10. virtus. 2. 112. Romani rerum domini. 1. 6. Romanorum magnificentia in adium structuris. 2. 1.
 Romulus Martis filius Romam condit. 1. 8. asylum facit & patres legit. *ibid.*
 Roscius Ocho. 2. 32. ejus lex theatralis. *ibid.*
 rotundatus orbis solis in colorem arcus. 2. 59.
 Rubico fl. 2. 49.
 rudis studiis. 2. 74. verbis scriptor. 2. 9. rudis Corinthiorum intellectus. 2. 13. rudimenta militiæ. 2. 129.
 Rufinus Cornel. Cos. 1. 14. 2. 17.
 Rufus. *vide* Salvidienus, Egnatius.
 ruina publica. 2. 91. in ruinam orbis dimicare. 2. 85. ruinæ Carthaginenses. *i. e.* ruderæ. 2. 19.
 rumpere conditiones pacis. 2. 48. proposita. 2. 110.
 Rutilius Cos. 2. 7. Rutilius *histricus*. 2. 9. Rutilius P. vir optimus damnatur. 2. 13. Rutilius Cos. occiditur. 2. 16.
 Sabinis sine suffragio data civitas. 2. 14. postea datum suffragii ferendi jus. *ibid.*
 sacerdos

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- Sacerdos Augusti Livia. 2. 75. sacerdotes viri 2. 124. sacerdotium pontificatus. 2. 59.
- Sera Cerealia. 1. 4. populi religiosissima. 2. 44. sacra instituer. 1. 8. sacrare aliquem. *i. e.* inter deos referre. 2. 126. sacrata numini regio. 2. 25. sacratum ejus honori ludicrum. 2. 123.
- Sacriportum. 2. 27.
- Sacrovir princeps Galliarum bellum movet. 2. 129.
- saeculi sui eminentissimus. 1. 12. optimus. 2. 13. saeculorum differentia. 1. 5. omnium memoria. 2. 66.
- savire in. 2. 85. 120. savitia maris. 1. 2.
- sagittarum usu celebris. 2. 34.
- sagum. ad faga itum est. 2. 16.
- Salamis. 1. 1.
- Salernum. 1. 15.
- Salvus victi. 1. 15.
- Sallustius Thucydidis æmulus. 2. 36.
- salutare Glaucum. 2. 83.
- Salvidienus Rufus. 2. 59. conspirat in Octavium. 2. 76.
- salus. silutem defendere. 2. 66. proscriptis pacisci. 2. 77. pro salute deos precari. 2. 22. vota suscipere. 2. 48. dimicare. 2. 85. salubria medicamenta. 2. 129. salubrius illis nihil. 2. 52. salubriter latae leges. 2. 89. saluberrimæ conditiones. 2. 48. salutaria fata. 2. 60. saluum recipere. 2. 104. salvo exercitu. 2. 46. salva rep. 2. 49.
- Samnites pulsi. 2. 27. Samnitiū parti data civitas. 1. 14.
- Samothracia. 1. 9.
- Samus. 1. 4.
- sanari solitæ conditionibus discordiæ. 2. 3.
- sanctus vita. 2. 1. sanctissimus proposito. 2. 2. sanctissima fides. 2. 18. sanctitate præcipuus. 2. 29.
- sanguis domesticus. 2. 16. civilis. 2. 3. sanguinis parte spoliari. 1. 10. sanguinis ejusdem homines. 2. 15. sanguinis profusio. 2. 52. in fluxum. 2. 121. sanguine con-
- junctissimus. 2. 41. multo magis quoque certatum. 2. 90. sanguine luere. 2. 1.
- Sardanapalus imperio vitæque privatus. 1. 6.
- Sardinia provincia facta. 2. 38.
- Saticula colonia facta. 1. 14.
- Satisfactio accipienda facillimus. 2. 29.
- Saturninus Appuleius interficitur. 2. 12. Saturninus L. 17. pl. 2. 15. Saturninus Sentius. 2. 77. præclarum ejus factum. 2. 92. ejus laudes. 2. 105. gesta in bello Germanico. 2. 109, 110.
- Scævola P. Mucius temp. turbat. 2. 2. Scævola jurisconsultus interficitur. 2. 26.
- Scalorum quatuor navis. 2. 43.
- Scaurus orator. 2. 9. Scaurus Aurelius à Cimbris trucidatus. 2. 12.
- scelus erupit. 2. 93. sceleris à se committi ultor. 2. 100. scelere opprimi. 1. 1. abscissa vox publica. 2. 66. sceleribus certabatur. 2. 26. scelerata consilia. 2. 135. scelesti. 2. 76.
- scenici ludi. 2. 40.
- scientiæ agendi. 2. 38. scientissimus juris. 2. 4. parendi. 2. 79. scientia pugnandi. 2. 115. rei militaris. 2. 79.
- Scipio P. Publii Africani filius. 1. 10. P. Scipionis Æmiliani laudes. 1. 12. ejus res gesta in Africa & Hispania. *ibid.* & 2. 38. liberalium studiorum cultor. 2. 13, 17. Africanus dictus. 1. 13. primum Cos. 1. 12. Carthaginem excidit. *ibid.* & 2. 8. creatus iterum Cos. Numantiam æquavit solo. 2. 4. ejus de Tib. Gracchi cæde dictum memorabile. *ib.* ejus mors. *ib.* inter oratores numeratur. 2. 9. Scipio Romæ potentiam viam prior, luxuriæ posterior aperuit. 2. 1. uterque Africanus dictus, posterior Æmilianus. Scipio Natica in capitolio porticus facit. 2. 1. Gracchum interficit. 2. 3. Cn. Scipio Africanus parrus. 2. 3. 90. L. Scipio Africanus frater Asiam eripit Antiocho

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- tiocho. 2. 38. Scipio Asiaticus
 Cos. cum Norbano ab exercitu
 proditus & desertus. 2. 25. Sci-
 pio vir consularis cum Juba bel-
 lum Africum movet. 2. 54. Sci-
 pio adulter Juliae. 2. 100. Scipio
 & Sempronius Cos. 2. 90.
 Scordisci. 2. 8. 39.
 Scribonia comitatur filiam in exi-
 lium. 2. 100.
 scripturae modus. 2. 52.
 Scylacium. 1. 15.
 secundus nulli saeculi sui. 2. 11.
 secunda fortuna. 37.
 securus incrementi sui. 2. 109.
 securitas rediit hominibus. 2. 89.
 securitatis urbanae custos. 2. 98.
 tutela. 2. 128. Asia securitatem
 reddidit. 2. 98.
 sedare. provinciis ad sedandum
 obitis. 2. 101.
 sedes belli. 2. 74. sedem capere
 circa. 1. 2. sedes occupatae. 1. 3.
 sedicio subita. 2. 81. rheatralis. 2.
 125. orta. 2. 24. summora de fo-
 ro. 2. 126. seditionem creare.
 2. 20.
 Segestes. 2. 118.
 Segnis providentia. 2. 120. non
 segniter se interimit. 2. 87. se-
 gnitia non vindicatae injuriar. 1.
 1.
 Sejanus laudatur. 2. 116. amicus &
 adjutor Tiberii. 2. 127. 128.
 Seleucia. 2. 42.
 semianimis repertus. 2. 27.
 semiplena legio. 2. 112.
 Semiramis. 1. 6.
 Semnonum fines. 2. 106.
 Sempronius Cos. 1. 14. Sempro-
 nius Sophus Cos. *ib.* C. Sempro-
 nius Cos. 2. 4. Sempronius Lon-
 gus Cos. 2. 90. Sempronius
 Gracchus adulter Juliae. 2. 100.
 senatorius ordo. 2. 69. senatoria
 stirps. 2. 29.
 senatus universus. 2. 35. senatus
 majestas. 2. 89. senatus consul-
 tum. 2. 31.
 senescere. senescit studium. 1. 17.
 fortuna urbium. 2. 11. senilis
 aetas. 2. 66. senior aetate. 2. 107.
 sentire rectissima. 2. 125. benefi-
 cium. 2. 114. sensit terrarum or-
 bis &c. 2. 100. sensu celer. 2. 118.
 sensibus orbus. 1. 5. sensibus
 celebris. 2. 9.
 Sentius. *vide* Saturninus.
 sepire. sepserat mare praefidiis
 classium. 2. 51. septa agmine
 militum juvenus. 2. 106. se-
 ptum. 1. 16.
 sepulchra justitia, aequitas. 2. 126.
 sepulta bella. 2. 89. sepultura
 publica. 2. 62. gentilicii tumu-
 li. 2. 119.
 sequi auctoritatem & fidem alicu-
 jus. 2. 80. partes. 2. 49. consi-
 lia. 2. 72. fortunam suam. 2. 55.
 disciplinam. 2. 114. exemplum.
 2. 47. magnitudinem paterni
 nominis. 2. 55. secutus deinde
 est consulatus ejus. 2. 41. secuta
 Athenienses victoria. 1. 2. ma-
 gnificentiam luxuria. 2. 1. fa-
 ctum auctoritas. 2. 7. diem nox.
 2. 42. secuti currum. 2. 67.
 sera cura. 2. 45. poena. 2. 126. se-
 rissimi successores. 2. 131.
 Sergius. *vide* Catilina, Galba.
 series longa annorum. 2. 90. series
 catenarum. 2. 120. litium fi-
 ctar. 2. 118.
 sermone barbarus. 2. 73.
 serpens terrae abstrusa. 2. 129.
 Sertorius. 2. 25. à Perperna inter-
 sectus. 2. 30. Hispanicis bellis
 illustratus. 2. 90. Sertorianum
 bellum. 2. 30.
 servare incolumem. 2. 86. se in
 eam exitum. 2. 55. immunes à
 metu. 2. 126. servet opus for-
 mam suam. 2. 96. justo serve-
 mus operi. 2. 99. servatus regi
 honos imperii. 2. 37.
 Servilia Lepidi uxor. 2. 88.
 Servilius Capio. 2. 1. Servilius
 Glaucia. *vide* Glaucia. Cn Ser-
 vilius Cos. 2. 21. duo Servilii.
 2. 28. P. Servilius Cos. 2. 53. Q.
 Servilius Cos. *ibid.*
 servire necessitati. 2. 23. pacis bel-
 lique artibus. 1. 13. servitii pars.
i. e. servorum. 2. 82. servus pu-
 blicus. 2. 19. servorum servus.
 2. 73.
 Servius praetor. 2. 15.
 Setina. 1. 14.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- severa ultio. 2. 125. severum imperium. 2. 5. severissimæ leges. 1. 6. severitas prisca & antiqua. 2. 125. latissima. 2. 127. severitas nota censoris. 2. 10. eximia civitatis. 1. 15. iudiciorum. 2. 8. facti. 2. 5.
 Sextiæ Aquæ à Sextio Calvino dictæ. 1. 15.
 Sextus. vide Lucilius &c.
 Sicilia provincia facta. 2. 38.
 Sigimerus. 2. 118.
 signa Rom. capta à Parthis ac remissa. 2. 91.
 signare rem stilo. 1. 16. signat id memoria &c. 2. 115.
 Silanus à Cimbris fufus. 2. 129. M. Silanus. 2. 77.
 Silianus. vide Nerva.
 P. Silius. 2. 90. 101. res novas molitur. 2. 130.
 Silo. vide Poppædus.
 Silvanus. vide Plautius.
 similis mei civis. 2. 14. similior per omnia deis quam. 2. 150. simillimus virtuti. 2. 35. virtutibus paternis. 1. 12. similitudo expressæ figurarum. 1. 11. similitudines ingeniorum. 1. 17.
 simplex virtus. 2. 129. simplicissimus dux. 2. 116. simplicitas humana. 2. 43. nobilissima. 2. 10. generosissima. 2. 125. eminentissima. 2. 72.
 simulata origo. 1. 11.
 sincera fides. 2. 23.
 singularis juvenis. 2. 59. adjutor. 2. 125. auctor. 1. 11. singularis humanitate res. 2. 114. nequitia. 2. 100. virtus. 2. 81. amicitia. 2. 76. cura. 2. 25. opera. 2. 125. munificentia. 2. 81. prudentia. 2. 29. fides. 2. 6. moderatio. 2. 122. singulare exemplum. 2. 100. instar salubritatis. 2. 81.
 Sinuella. 1. 14.
 sinus oceanî. 2. 106.
 Siscia. 2. 113.
 Sisenna historicus. 2. 9. Statilius Sisenna. 2. 14.
 situs locorum. 2. 106. regionum. 2. 96. sitæ cis Rhenum gentes. 2. 120. situ oblitæ aqutras, iusticia. 2. 126.
 Smyrna. 1. 4. 2. 66.
 socius potentie. 2. 6. socia consiliorum. 1. 1. societas potentie. 2. 44. consilii. 2. 118.
 socordia summa. 2. 118.
 Socraticum os. 1. 16.
 solida virtus. 2. 114.
 solitudines aviæ. 2. 55.
 solitum. si quando aliquid ex solito variaret. 2. 41.
 sollicita lux. 2. 66.
 solum genitale. 2. 15. solo aquare. 2. 4.
 solvere grates Dianæ. 2. 25. quadrantem creditoribus. 2. 23.
 somnium Artorii medici. 2. 70.
 Sophus. vide Sempronius.
 Sophocles. 1. 16.
 soppire omnia. 2. 125. sopitus armorum furor. 2. 89.
 Sora. 1. 14.
 fors contigit Tyrhenum. 1. 1. forte obvenit ei provincia. 2. 18. fortitus Asiam. 2. 33. sortiti sunt uter &c. 1. 1.
 Sosius. 2. 85.
 spargende vires. 1. 15.
 Sparta. 1. 6.
 Spartacus bellum movet. 2. 30.
 spatium vitæ. 1. 1. omne avi sui. 2. 89. multorum annorum. 1. 16. brevi spatio interjecto. 2. 99.
 species nominis. 1. 10. simulachrum. 1. 9. specie terribilis. 1. 84. excellens. 2. 7. sub specie ministeriorum. 2. 53. speciosus minister. 2. 111. speciosa familia. 2. 59. speciosum supplementum. 2. 81. speciosa verba. 2. 41. speciosè restituta domus. 2. 45. speciosissima classis. 2. 79. inscriptio operis. 2. 104.
 spectaculum gladiatorii muneris &c. 2. 56.
 spectator operum. 2. 104.
 speculari fortunam. 1. 9. opportunitatem. 2. 120. specularis consilia juvenis. 2. 88.
 spes magni nominis. 2. 103. dubia armorum. 2. 71. spes concepta. 2. 67. desperatione quaesita. 2. 5. certa refultat. 2. 103. sperata major pecunia. 2. 45.
 spiritus divinus. 1. 15. sibi carissimus.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- sumus. 2. 123. exitialis. 2. 22.
 spiritum reddere. 2. 87. spiri-
 tu privare. 2. 87.
 Splendidus vir. 2. 105. Splendidum
 genus. 2. 88. Splendidissima mi-
 nisteria. 2. 116.
 Spoletium. 1. 14.
 spoliari sanguine. 1. 10. regno. 2.
 45. spoliata dignitas. 2. 80.
 Spurius. *vide* Postumius &c.
 stabilis animus. 1. 110.
 stare pro bono publico. 2. 2. pro
 partibus alicujus. 2. 48. simula-
 tione, animo pro aliquo. *ibid.*
 vindicta morte stetit. 2. 64.
 Statianus. 2. 82.
 Statilius. *vide* Sisenna, Taurus.
 statio Romana. 2. 82. mortalis lon-
 gissima. 2. 131. paterna. 2. 124.
 Statius. *vide* Marcus.
 stator Rom. nominis. 2. 131.
 statua equestris. 2. 61.
 statuere urbem. 1. 1. modum li-
 bertati. 2. 40. statuit dimittere.
 2. 113.
 status publicus. 2. 35. felicissimus.
 2. 91. statum nullum habentes.
 2. 72. in quem statum pervene-
 rit. 2. 86.
 steriles studiorum urbes. 1. 18. ste-
 rilitas fugum. 1. 1.
 stilo rem signare. 1. 16.
 stipatus manu gladiatorum. 2. 58.
 stipendium ignavum conferre. 2.
 39. stipendia pacisci. 2. 38. sti-
 pendiaria facta provincia. *ibid.*
 stirps regia. 1. 11. senatoria. 2.
 29.
 Strabo C. Cæsar. 2. 9.
 Strato Ægeates. 2. 70.
 strenuus impetu. 2. 73.
 striculum ferrum. 2. 126.
 studia liberalia. 1. 13. studiis ru-
 dis. 2. 73.
 suadere alicui acerrime. 2. 63. sua-
 dentes diversa. 2. 52. lenitatem.
 2. 35. suavor legis. 2. 44.
 suavissima experientia res. 2. 114.
 suavitas morum. 2. 97.
 sub his exemplis. *i. e. juxta.* 2. 127.
 sub oculis. 2. 79. sub Oriente. 2.
 94. sub specie. 2. 93. sub titulo.
 2. 45. sub ingressum. 2. 63. sub
 initia. 2. 101. sub omnem mo-
 rum. 2. 107.
 subdolos animus. 2. 102.
 subducere oculis. 2. 100. se prae-
 senti tempori. 2. 93. periculo.
 2. 72. subduxerat spem magni
 nominis. 2. 103.
 subigere regionem. 2. 38. bello. 2.
 123.
 subicere oculis animisque imagi-
 nem. 2. 89. ignem penatibus. 2.
 74. facem bello. 2. 48.
 subinde. *i. e. postea.* 1. 7. subinde
 admonere. *crebro sc.* 2. 65.
 subire eodem. 2. 5. navibus per
 Tiberim. 2. 45.
 subita seditio. 2. 81. rebellio. 2.
 102.
 subjungere imperio provincias. 2.
 39.
 sublati signis. 2. 61.
 subrefectus conspectu alloquioque.
 2. 123.
 subscribere alicui in aliquem. 2.
 69.
 subsequens tempus. 2. 121.
 subsistere domi. *i. e. manere.* 2. 75.
 substituere sibi consulem. 2. 58. in
 ejus locum alium. 2. 32.
 subtexere. *i. e. subungere.* 1. 14.
 subtrahere aliquid gloriæ. 2. 16.
 se discrimine. 2. 86.
 subvecta flumine clavis. 2. 106.
 succedere stationi paternæ. 2. 124.
 horum ætati ingeniisque. 2. 9.
 successor paterni exempli. 2. 119.
 officii patris. 2. 104. poten-
 tiæ ejus. 2. 93. ex successu ani-
 mum fumere. 2. 17.
 succinctus cothurnis. 2. 84.
 succurrere alicui. 2. 6. valetudini.
 2. 114. jacturæ hominum patri-
 monio suo. 2. 130.
 Sueffa. *vide* Aurunca.
 sustulerunt lectum mortui pro ro-
 stris. 1. 11. *vide* tollere.
 sufficere negotio. 2. 98. bellicis
 operibus, civilibus artibus. 2.
 97. imperio sustinendo. 2. 131.
 sufficiente vigori animi compa-
 ge corporis. 2. 127. sufficere col-
 legam. 2. 24. suffectus in ejus
 locum. 2. 20.
 suffigere cruci. 2. 42.
 suffolli montes. 2. 33.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- suffragii ferendi jus. 1. 14.
 Sulla L. quaestor Marii. 2. 12. prae-
 tura functus. 2. 15. legatus sub
 Mario. 2. 17. fit consul. *ibid.* ad
 urbem redit, eamque occupat. 2.
 19. Athenas recipit. 2. 23. Mi-
 thridatem vincit, eique leges
 imponit. *ibid.* transgreditur in
 Asiam. *ibid.* ad eum primum
 omnium Romanorum legati
 Parthorum veniunt. 2. 24. in
 Italiam venit, & tentat bellum
 componere. 2. 25. Scipionem
 Norbanumque Coss. superat. *ib.*
 dissimilis bellator ac victor. *ibid.*
 grates Dianae solvit. *ibid.* Sertori-
 um exarmatum dimittit inco-
 lumem. *ibid.* Marium juvenem
 vincit. 2. 26. Telefinum supe-
 rat, & Felicis nomen assurgit. 2.
 27. Dictator creatus. 2. 28. im-
 modice crudelis. *ibid.* primus
 proscriptionem invenit. *ib.* ju-
 dicandi munus ab equitibus ad
 senatum transfert. 2. 32.
 Sulpicius P. orator. 2. 9. 36. P. Sul-
 picius tr. pl. legem fert de impe-
 rio Sullae abrogando. 2. 18. in
 exilium pellitur. 2. 19. occidi-
 tur. *ibid.*
 fumere supplicium de. 2. 42. ani-
 mum ex successu. 2. 17. togam
 virilem. 2. 99.
 summittere fascēs. 2. 99. summit-
 ticulicui. 2. 37. summissa arma.
 2. 85.
 summovere aliquem de rep. 2. 68.
 summoti à foro seditio. 2. 126.
 summoto co. 2. 62.
 summus imperatorum. 2. 54. sum-
 mus vir. 2. 33. sudor. 2. 128.
 summa belli. 2. 11. virium. 2.
 63. imperii. 1. 6. rerum. 2. 68.
 summa descendit est. 2. 119. sum-
 mum discrimen. 2. 27. studium.
 1. 17.
 superare aliquem victoriā. 1. 11.
 superatur æquitate gratia. 2. 126.
 superata classis. 2. 84. superato
 terrarum orbe. 1. 12. superatis
 difficultatibus. 2. 120.
 supercilio truci protegere nequitia-
 am. 2. 100.
 superesse sibi viro. 2. 102. cum ei
 superesset auctoritas. 2. 125. iis
 non superavit. 2. 119.
 superfusus altaribus sanguis. 2. 22.
 supervacaneum. 2. 36. supervacu-
 um. 1. 16.
 suppar ætas. 1. 17.
 supplementum providere. *sc. mili-
 tum.* 2. 130.
 Sura Æmilius. 1. 6.
 suscipere molem belli. 2. 79. cau-
 sam. 2. 120. vota pro salute ali-
 cujus. 2. 48.
 suspicere. suspicit potentem hu-
 milis, non timet. 2. 126.
 suspectus iis. 2. 41. suspectus so-
 cietate consilii. 2. 35. suspicione
 carere. 2. 54.
 sustentare bellum. 2. 104. valeru-
 do sustentata curā ejus. 2. 114.
 sustentatis hostibus. 2. 6.
 sustinere imperium. 2. 131. onera
 ordinis. 2. 28. hostem. 2. 112.
 non sustinet rogare. 2. 81. depre-
 cari pro se. 2. 86.
 Sutrium. 1. 14.
 Syracusæ. 2. 15. captæ à Marcello.
 2. 38.
 Syria facta stipendiaria. 2. 57. Pom-
 peii virtutis monumentum. 2.
 38. Crasso decreta. 2. 46.
 T.
 Tabernaculum. 2. 71.
 tabula ærea. 2. 25. tabula novæ. 2.
 68. maximorum artificum ta-
 bulæ. 1. 13.
 tacitæ offensiones. 2. 93.
 Tarentum. 1. 15.
 Tarpeium saxum. 2. 24.
 Tarracina. 1. 14.
 Taurominium. 2. 79.
 Taurus Scatilius. 2. 85. 127.
 Tegæ. 1. 1.
 Telamon. 1. 1.
 Telefinus Pontius dux Samnitium
 fortiter dimicat. 2. 27. mors e-
 jus. *ibid.*
 Temenus. 1. 2.
 temerarius ultra sortem. 2. 68. in
 consultando. 2. 14. temerarium
 consilium. 2. 120.
 temperare navigium. 2. 107. exer-
 citum. 2. 113. temperare gra-
 vitatem

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vilitatem humanitate. 2. 116. victoriam suo arbitrio. 2. 85. modum honorum. 2. 122. non tempero mihi quin. 2. 107. non temperavit animum ab. 2. 34. vitam ac mortem ejus nunc ira nunc venia temperavit. 2. 119. omnia pretio temperata. 2. 60. temperator Mario. 2. 20. temperamentum animi. 2. 130. utilitatis & auctoritatis. 2. 111.
 tempestas horrenda erupit. 2. 100. exitialis. 2. 71. tempestate distrahi ab. 1. 1. rejici in. *ibid.* vexata classis. 2. 79. ea tempestate. *i. e. tempore.* 1. 2.
 templum Dianæ. 2. 25. Apollini exstructum. 2. 81. Augusto. 2. 130. Martis dedicatum. 2. 100.
 tempus infidiarum. 2. 118. temporis fortuna. 2. 67. ægritudo. 2. 130. artati spatium. 1. 16. temporum similitudo. 1. 16. angustia. *ibid.* nota, claustra. 1. 17. conditio. 1. 18. observantia. 2. 106. tempora Iliaca componentes. *i. e. res Iliacas scribentes.* 5. 9.
 tenax amicitiarum. 2. 29. exempli. 2. 84.
 tendere cursu ad. 2. 70 in. 2. 27.
 tenere armis principatum. 2. 57. ripam. 2. 107. castris regionem. 2. 51. tenuit se domi. 2. 44. cum ab inimicis tenerentur. 2. 23.
 tentare. *i. e. aggredi.* 2. 115. tentare dubiam spem armorum. 2. 71. tentare aliquem infidiis. 2. 54. tentavit componere. 2. 25. tentatus gravissima valetudine. 2. 48. tentata hostis misericordia. 2. 71. tentato fraude exercitu. 2. 107.
 tenuis trames. 2. 3.
 Tenus occupata ab Jonibus. 1. 4.
 Terentius comicus. 1. 7.
 Tergeste. 2. 110.
 tergum. à tergo sedium. 2. 109. tergiverfater. 1. 9.
 terminus extremus orbis. 1. 2. terminum non capiebat in. 2. 46. jure terminari. 2. 118. terminatus Armeniâ finis imperii. 2. 37.
 terrere orbem classibus. 2. 31. terri nocturno visu. 2. 57. denunciatione quietis. 2. 70. terroris magni bellum. 2. 129. terrores reip. 2. 4.
 testari edictis. 2. 62. testatus est parentes. *i. e. declaravit.* 1. 7. testatum experimentis. 2. 116. prædicatione principis. 2. 115. testamentum facere in procinctu. 2. 5. testimonium reddere. 2. 76. testimonium civitatis honorificum. 2. 32.
 testudo. ex testudine apparatus triumphi. 2. 56.
 tetrarchæ. 2. 51.
 Teucer non receptus à patre. 1. 1. Salamina condit. *ibid.*
 Teutonum gens Romanos clade afficit. 2. 12. excisa. *ibid.*
 theatrum Pompeii. 2. 48. 79. theatralis seditio. 2. 126.
 Thebæ Pindaro celebres. 1. 18.
 Thebanus nullus orator. 1. 18.
 Theodorus. 2. 53.
 Theophanes. 2. 18.
 Theprotia. 1. 1.
 Thessalus Thesprotius conditor Thessaliæ. 1. 3. Thessalus Herculis filius. *ibid.* Thessalia antea Myrmidonum vocitata civitas. *ibid.* Thessalia fatalis victoriæ Cæsaris. 2. 52.
 Thraces rebellantes à Pisone comprimuntur. 2. 98.
 Thucydides. 2. 36.
 Thurii. 2. 68.
 thyrsus. 2. 82.
 Tiberius Claudius Nero, Tib. Cæsaris pater, bellum in Campania movet. 2. 75. Liviam uxorem Augusto responder. 2. 79. 94. Tib. Cæsar capessere cœpit remp. 2. 94. Armeniam ingressus, eam Artavasti tradit. *ibid.* cum Druso Claudio Rhætos Vindelicosque aggreditur. 2. 95. bellum Pannonicum gerit. 2. 96. & Germanicum. 2. 97. confors tribunicie potestatis cum Augusto. 2. 99. Rhodum secedit. *ibid.* reversus ab Augusto adoptatur. 2. 103. in Germaniam missus. 2. 104. militum erga illum affectus. *ibid.* Germanos superat. 2. 105.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

2. 105. 106. mira illum videnti cupido incescit Germanum militem. 2. 107. Maroboduum aggreditur. 2. 109. bello Pannonico designatus. 2. 111. illud administrat. 2. 112. 113. cura militum. 2. 114. bellum Delmaticum gerit. 2. 115. post cladem Varianam mittitur in Germaniam. 2. 120. ex Pannoniis Delmatisque triumphat. 2. 121. ægre accipit imperium. 2. 124. ordinat comitia. *ibid.* consecrat Augustum. 2. 126. ejus principatus forma. *ibid.* Sejanum inter amicos præcipuum habuit. 2. 127. 128. ejus res gestæ recensentur & laudantur. 2. 129. 130.
- Tibullus *poeta* 2. 36.
- Tifata mons. 2. 25.
- Tigranes regum maximus. 2. 33. cum filio dedit se Pompeio. 2. 37.
- timendum fastigium. 2. 109. timoris perpetui præcipuique res. 2. 130.
- Tisamenus. 1. 1.
- Titicus. 2. 76. 83. Pompeii filium jugulat. 2. 79.
- titulus imperii. 2. 63. provinciarum. 2. 49. ministerii. 2. 45. titulis prænitet forum. 2. 39.
- Titus. *vide* Didius, Ampius, &c.
- toga virilis. 2. 99. civis in togâ modestissimus. *sc. in pace.* 2. 29. togatæ. *sc. Fabulæ.* 2. 9.
- tolerare inopem vitam. 2. 19. tolerabilis fortuna. 2. 37. tolerandæ civitati leges. 2. 18.
- tollere tot liberos. 1. *c. suscipere.* 1. 11. tollere funditus. *sc. evertere.* 1. 12. laudandum & tollendum Cæsarem dixit Cicero. 2. 62.
- tormenta bellica. 2. 82.
- torpere. torpebat civitas. 2. 61.
- Torquatus. 1. 14.
- torum æmulum agere. 2. 109.
- tractus temporis. 1. 6. tractus ultimus Hispaniæ. 1. 2.
- tradere se alicui. 2. 50. regnum alicui. 2. 94. traditis armis. 2. 106.
- tragici celebres. 1. 6. 2. 9. tragædia Rom. 1. 17.
- trahere bellum in. 2. 11. æstiva. 2. 117. caudam. 2. 83. secum magnam manum. 2. 112. laudem. 2. 66. nihil trahens præter nomen. 2. 80.
- tranquillus vita vultuque. 2. 127.
- transcendere Rhenum. 2. 8. ad majora. 2. 130. in navem. 2. 53.
- transcursum ad vitia. 2. 1. transcursus operis. 2. 86. transcursu dicenda. 2. 55.
- transducere. 2. 120.
- transferre à senatu ad. 2. 6. translata in eum belli moles. 2. 97.
- translatum imperium ad. 1. 6.
- transigere se gladio. 2. 6. transfixus uno ictu. 2. 70.
- transfugere ad aliquem. 2. 27.
- transtuga recens. 2. 83.
- transgredi mentionem. 2. 108.
- transgressus ad deos. 2. 75. in Asiam. 2. 23. fugâ Alpes. 2. 63.
- transgressus annum &c. 2. 7.
- transjicere sinum maris. 2. 43.
- exercitum in. 2. 38.
- transire flumen. 2. 49. in ejus sententiam. 2. 55. à patribus ad plebem. 2. 45. transeat casus in culpam. 2. 118. admiratio ad. 1. 18. transitus. 1. 17. transitus Visurgis. 2. 105.
- transmarinæ provinciarum. 2. 44.
- transmarina imperia. 2. 62.
- transmittere ad. 2. 84. in. 2. 52.
- transmisere Dyrrhachium. 2. 49.
- Trebonius C. princeps conjurationis in Cæsarem. 2. 56. occiditur. 2. 69. 87.
- trepidatio senatus. 2. 124. sine trepidatione delectus. 2. 130. trepidatum est apud signa. 2. 112.
- tribuere alicui plurimum. 2. 128. multum ejus memoriæ tribuendum. 2. 16.
- tribunal imperatoris. 2. 106.
- tribunus plebis. 2. 111. militum. 2. 101. tribunatus castrorum. 2. 104. tribunitia potestas. 2. 90.
- tributariam facere regionem. 2. 38.
- trimus. 2. 94.
- triste bellum. 2. 1.
- triumphare ex. 2. 30. triumphavit

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- vitovans. 2. 96. triumphus no-
 gurnæ expeditionis. 2. 42. tri-
 umphalis vir. 2. 6. triumphalia
 ornamenta. 2. 104.
 triumvir reip. constituendæ. 2. 88.
 triumviratus Cæsaris, Pomp. &
 Crassi. 2. 44. Oct. Lep. & An-
 tonii. 2. 65.
 Troja. 1. 2. 8. Troicum bellum. 1.
 5.
 trux supercilium. 2. 100. truces
 feritate gentes. 2. 95.
 tueri dignitatem. 2. 80. tutela
 imperii. 2. 105. securitatis. 2.
 128.
 tumescens bellum. 2. 15.
 tumultus bellicus. 2. 60. militaris
 tumultus incendium. 2. 125. tu-
 multu omnia miscere. 2. 74. tu-
 multuari. 2. 79. tumultuarius
 principatus. 2. 108. tumultua-
 ria classis. 2. 42. tumultuosior
 Italia. 2. 74.
 tumulus gentilitius. 2. 119.
 turnæ statuarum equestrum. 1.
 11.
 turpis fuga. 2. 78. turpe scdus. 2.
 90. exemplum. 2. 119. turpiter
 deprehendi. 2. 60. facere pati. 2.
 100. turpissima mors. 2. 30. lex.
 2. 23. turpitudine ingenii. 2. 69.
 Tusci Capuam condunt. 1. 7.
 Tusculum. 2. 128.
 tutissimi situ locorum. 2. 106. lo-
 cis. 2. 95.
 tyrannus appellatus Cæsar à conju-
 ratis. 2. 58.
 Tyrrheni demigratio. 1. 1.
 Tyri colonia Carthago. 2. 15. Ty-
 ria classis Gades condit. 1. 2.
- V.
- Vacare latrociniiis, bellis. *i. e. care-
 re.* 2. 90. vacare huic uni nego-
 tio. 2. 114. non vacat mihi ex-
 primere. &c. 2. 104.
 vacillantes gentes. 2. 100.
 vacua relicta Italia. 2. 110.
 Vagienni. 1. 15.
 Vata. *vide* Numonius.
 Valentia colonia deducta. 2. 14.
 Valentia omnia. 2. 49.
 Valerius Flaccus Cœ. 1. 15. tur-
 pissimæ legis auctor. 2. 23. in-
 terficitur. 2. 24.
 valetudo in deterius inclinata. 2.
 123. ingravescent. *ibid.* valetu-
 dine infirmissimus. 2. 70. valetu-
 tudine gravissimâ tentatus. 2. 48.
 validus septem legionibus. 2. 69.
 validius diligere. 2. 98. timere.
 2. 29.
 vanissimus omnium vir. 2. 80. va-
 nitas ejus deprehensa. 2. 60.
 varia fortuna. 2. 16. vario Marte.
 2. 90. varii casus. 1. 2. varia lo-
 ca. 2. 97. genera. 2. 22. varie se
 gessit. 2. 101. variare aliquid
 ex solito. 2. 41. variatum est
 præliis. 2. 51.
 Varro. 2. 36. 71.
 Varus in Pompeii partibus prælio
 absumtus. 2. 55. Varus Quincti-
 lius pater, liberti manu jugula-
 tus. 2. 71. Varus Quinctilius *fil.*
 describitur. 2. 17. à Germanis
 casus. *ibid.* cladis ejus origo,
 causa, series. 2. 118, 119, 120.
 vastare agros. 2. 120. vastata omnia
 igni ferroque. 2. 110.
 Vatinius. 2. 69.
 uberius præmium. 2. 28. uberiores
 redditus. 2. 81. ubertas poetarum.
 2. 117.
 vectus equo. 2. 114. vehiculo. 2.
 59. curru. 2. 82. in summum
 fastigium. 2. 30.
 vehiculum junctum. 2. 114.
 Ventes. 1. 8.
 velare se honorum insignibus. 2.
 71. velatus corona aurea. 2. 82.
 pullo amiculo. 2. 80. velato ca-
 pite. 2. 4.
 Velia. 2. 79.
 Velleius *historicus noster*, operis sui
 breviter indicat. 2. 52. 89. ju-
 stum opus & historiam plenam
 pollicetur. 2. 48. 66. 89. 99. 103.
 114. 199. fuit Tribunus mili-
 tum. 2. 101. Præfectus eq. 2. 104.
 Quæstor & Legatus Tiberii. 2.
 111. comitatur Tiberium in
 bello Delmatico &c. 2. 121. de
 genere suo loquitur. 2. 16. 76.
 Velleius C. avus Velleii inter-
 mit se. 2. 76. Velleianus. *vide*
 Magius.

veloci-

INDEX RERUM ET VERBORUM.

- velocitate pernices. 2. 34.
 venalistribunus. 2. 33. venalis in
 omnia. 2. 83.
 vendere se. 2. 51. remp. 2. 60.
 venditans se literis senatui. i. e.
jaſtans. 2. 63.
 veneratione proſequi. 2. 92.
 Venetia. 2. 76.
 venire in conſpectum. 2. 63. veni-
 tur ad tempus. 2. 123.
 Ventidius conſul fit, & poſtea tri-
 umphat. 2. 65. Parthos fundit. 2.
 78.
 Venus. 2. 41.
 Venuſia. 1. 14.
 verbum militare. 2. 52. verba ſpe-
 cioſa. 2. 41. verbis rudis. 2. 9.
 verecundiſſimus in gerendis hono-
 ribus. 2. 33.
 verſari inter arma & ſtudia. 1. 13.
 verſus adv. in palatium verſus. 1.
 15.
 verſutus animus. 2. 102. in ſumma
 feritate verſutiſſimus. 2. 118.
 Veſta. 2. 131.
 veſtigio non recedere. 2. 55.
 Veſuvius mons. 2. 30.
 Vetus. vide Antiſtius.
 vetus imperator. 2. 104. discipli-
 na. 2. 1. vetere more. 2. 92.
 veterani viri. 2. 111.
 vexata tempeſtate claſſis. 2. 79.
 vexillarii. 2. 110.
 viam ſibi facere. 2. 3.
 viatico inſtructus. 2. 19.
 Vibullius. 2. 78.
 vicina urbi regio. 2. 51. in vicino
 eſſe. 2. 70.
 videre animo. 2. 66.
 Viennenſium ſeditio. 2. 121.
 vigere. vigeat miles. 2. 84. vigor
 animi atque ingenii. 2. 18. elo-
 quentia. 1. 10. adventus. 2. 50.
 Vindeſici prov. ſall. 2. 39. vincun-
 tur à Tiberio & Druſo. 2. 95. 122.
 vindex belli. 2. 25. imperii. 2. 75.
 vindicare injuriam fratris. 1. 1.
 ſe ab aliquo. 1. 3. à metu & con-
 rumelia. 2. 4. vindicare digni-
 tatem patriæ. ſc. *aſſerere*. 2. 29.
 remp. maximis periculis. 2. 28.
 vindicat urbium damna. *reſar-
 ciendo* ſc. 2. 126. vindicare vi-
 ſtoriam. i. e. *acquirere*. 2. 112.
 vindicare ſibi nihil. *arrogando* ſc.
 2. 127. honorem. 2. 121. vindi-
 cabat Cæſar partem. i. e. *ſibi ſu-
 mabat*. 2. 105. vindicavit cogno-
 mem. i. e. *obtinuit*. 1. 13. vindica-
 tum mare. 2. 73. vindicta conſu-
 laris. ſc. *animadverſio*. 2. 92. vin-
 dicta libertatis. i. e. *aſſertio*. 2. 64.
 vincere arma. 2. 34. ingenio vinci.
ibid. victus petitione pontifica-
 rus. 2. 43. victor Africani belli.
 2. 55. omnis generis certami-
 num. 1. 9. victoria nobilis. 2.
 10. exploratiſſima. 2. 84. cle-
 mentiſſima. 2. 86. egregia. 2. 33.
 immanis. 2. 105. excelliſſima.
 2. 96. feliciſſima. 2. 46.
 vinum Opimianum. 2. 7.
 Vinicius M. Cos. avus ejus ad quem
l. elli hiſtoria ſcripta. 2. 96. 104.
 P. Vinicius cos. pater ejus. 2. 103.
 violare uxorem. 2. 100. violator
 domus ejus. *ibid.* violatio fidei.
 2. 1.
 vir non prætereundus. 1. 2. nobi-
 liſſimus. 2. 13. ſummus. 2. 33.
 ſanctiſſimus. 2. 46. antiquus. 2.
 49. mitis. 2. 52. conſularis. 2.
 54. inquires. 2. 68. vaniſſimus.
 2. 80. clariſſimus. 2. 84. præto-
 rius. 2. 83. exſomnis. 2. 88. emi-
 nentiſſimus. 2. 2. celeberrimus.
 2. 3. fideiſſimus. 2. 16. præſtan-
 tiſſimus. 2. 53. fortiſſimus. 2.
 75. innocentiffimus. 2. 13. viri
 principes. 2. 89. ſacerdotes. 2.
 124. veterani. 2. 111. virilis o-
 pera. 2. 120. toga. 2. 29. animi
 femina. 1. 1. viritima civitate
 donare. 2. 16.
 Virgilius. 2. 36.
 Viriathus dux latronum. 2. 1. in-
 terentus. *ibid.*
 virtus ſingularis. 2. 34. mirabilis.
 2. 43. matura. 2. 79. excellens.
 2. 116. ſimplex. 2. 129. experta.
 2. 4. nobiliſſima. 2. 79. ingenua.
 2. 93. virtus facti. 2. 5. animi
 & corporis. 1. 8. virtute vindi-
 care. 1. 1. virtutibus adornatus.
 2. 2.
 vis forenſis. 1. 17. animi atque in-
 genii. 2. 35. hominum ingens.
 2. 5. Græcæ juventutis magna.
 1. 4.

INDEX RERUM ET VERBORUM.

1. 4. vis Africi. 2. 79. Consula-
tus. 2. 47. Censoris. 2. 95. odo-
ris. 2. 22. hostium. 2. 120. for-
tunæ. 2. 116. factorum inelucta-
bilis. 2. 67. dominationis. 2. 68.
vis ad resistendum. 2. 61. vis le-
gibus restituta. 2. 89. vim in-
tulit vitæ. 2. 45. vires fractæ. 1.
22. concussæ. 2. 121. refectæ. 2.
16. refovendæ. 1. 15. viribus
adultæ Delmaria. 2. 110.
visere spectaculum. 2. 101.
Visurgis. 2. 105.
visus nocturnus. 2. 57.
vicia morum. 2. 45.
vivere alieno beneficio. 2. 52. per
omnium seculorum memoriam.
2. 56. vivendi finis. 2. 27. vivus
ignis. 2. 88. vita misera. 2. 56.
cælestis. 2. 24. vitam finire. 2.
4. dignissimam agere. *ibid.* ino-
pentolerare. 2. 19. vita inno-
centissimus. 2. 2. sanctus. 2. 11.
clarus. 2. 32. vita privare. 1. 6.
de vita migrare. 1. 11.
ulta est fortuna factum. 2. 119. ultio
inimicitarum. 2. 7. ultor
sceleris. 2. 100.
ultima stirpis. *i. e.* *vilissima*. 1. 11.
ultima manus imposita. 2. 33.
ultimum spiritum reddere. 2.
14. ad ultimum. 2. 22. in ulti-
mum erupit. 2. 125.
ultra barbarum promptus. 2. 112.
ultra feminam fluens mollitius.
2. 88. ultra fortem temerarius.
2. 68.
ultra transgredi. 2. 120.
umbra actæ rei. 2. 68.
una luctatio. *i. e.* *sola*. 2. 124. una
castra. 2. 113. unice cavente. *i.*
e. *valde*. 2. 48. unicum scelus. 2.
5.
universus exercitus. 2. 20. senatus.
2. 55. universa forma principa-
tus. 2. 129. imago. 2. 89.
vocare. vocavit clades Cæsarem in
Gallias. 2. 97. vocitari. 1. 3.
Volsò *vide* Manlius.
volumen voto finiendum. 2. 131.
volumina iusta. 2. 119. volumi-
num instar. 2. 29.
voluntas rectissima. 2. 18. publica.
1. 15. incussa. 2. 126. voluntas
regni. 2. 68. peccandi. 2. 8. re-
sistendi. 2. 109. voluntatis bonæ
vir. 2. 120. in voluntate modum
habere. 2. 31. voluntaria mors.
2. 87. voluntarium exilium. 2.
100. voluntarii. *sc.* *milites*. 2.
113.
voluptas interitus. 2. 21. in volu-
ptatem uti cibo. 2. 41. volupta-
tibus immunis. 2. 46.
votum. voti fructum ferre. 2. 125.
voto finire volumen. 2. 151.
obire. 2. 22. concipi. 2. 89. voto
major. 2. 40. vota obire. 2. 35.
fiscipere pro aliquo. 2. 48.
vox publica abscessa. 2. 66. vox
emissa oraculo. 1. 11. vox prin-
cipis. 2. 111. vocem effundere.
2. 14. voce publica dicere. 2.
124.
urbanus prætor. 2. 118. urbana se-
curitas. 2. 98.
urere domos. 2. 120. populum u-
rebat gravis annona. 2. 77.
usque ad. 1. 2. usque eo, ut. 2. 118.
usque Alpes. 2. 6. usque in. 2.
90.
usura gloriæ. 2. 5.
usurpare honorem. 1. 2. nomen.
2. 27. usurpare id non sustinuit.
2. 40.
uteri felices femina. 2. 93.
uti raptò. 2. 73 consuetudine. 2. 52.
usus adjutore. 2. 115. fortuna
sua. 2. 51. impetu suo. 2. 52.
immodica libertate. 2. 68. vi-
ctoria clementer. 2. 56. usi ar-
mis & animis Rom. 2. 119. prisca
severitate. 2. 125. non segni
providentia. 2. 120. usus litera-
rum. 2. 110. sagittarum. 2. 34.
usus publici. 2. 81.
Urica. 1. 2.
utilis in castris & in toga. 2. 125.
utilitatis res. 2. 111.
vulnere gravis. 2. 55. ex vulnere
mortem obire. 2. 61.
vultu victoris, morientis. 2. 27.
vultu ardorem animi præferre.
2. 118. vultu tranquillus. 2. 127.
uxorum fides in proscriptos. 2. 67.
X.
Xerxestogatus à Pompeio appellatus.
Lucullus. 2. 55.

FINIS.

